

Cod. med. aevi 1.

18
Incipit summa confessionis Reuerendi patris Anthonij
de florentia ordinis fratrum predicatorum Civitatis florentie azepti

Confecerunt scrutantes scru
tinio ait. ps. 70.

Confiterentur. **S**crutantes ali
oz peccata sunt
confessores. **S**crutinium autem est inquisitio facta
in confessione in quo quia multi confessores de
ficiunt non bene et sufficienter se habentes in audientia confes
sionum. consequenter etiam deficiunt in se a gratia dei et multa of
fendunt. **N**e ergo deficiant quod esset ad sui et aliorum perniciem
diligenter considerent et obseruent quod ait augustinus in decretis
de penitentia di. vi. c. ij. **Q**ui uult **C**aveat spiritualis iudex ut sic
non commisit crimen nequitie. Ita non careat munere scien
tie. **J**udicialia enim potestas hoc expostulat ut quod habet iudi
care discernat. diligens igitur inquisitor et subtilis investi
gator sapienter et astute interroget a penitente quod for
te per ueritatem uellet occultare. hec ille ubi tria insinuat
perfectus doctor que requiruntur in confessore ydoneo. **P**rimum est
quod habeat auctoritatem siue potestatem absoluenti competentem. **2^m**
est habeat scientiam circa huiusmodi sufficientem. **3^m** est ut faci
at interrogationem diligentem de peccatis. **Q**uantum
igitur ad primum ut habeas auctoritatem audiendi confessiones et
hoc in ordinibus mendicantibus requiritur. primo ut habeas
licentiam super hoc a prelatiis tuis. non solum quo ad fratres. sed etiam
quo ad seculares. **2°** ut habeas licentiam a proprio sacerdote eius
qui est audiendus uel spiritalem uel generalem. scilicet per penitentiam
factam coram dyocesano uel equiualeus secundum formam in cle. de
sepul. dudum. **E**t ex hac licentia non uales absolueri huiusmodi co
municata in alijs dyocesisibus. nisi etiam huiusmodi illius dyocesis in qua
penitatus es ex ipsam dyocesim secundum franciscum de gabarellis

Nec ualeas absoluerre ab aliqua excoicatione maiori non habendo alia auctem spalem sup hoc qd si facias hoc .i. si absoluis aliquem ab aliqua sua scienter uel ex ignorantia iuris suam excois incurris a qua citra sedem aplice no uales absolui. Et hoc uez est a sua iuris secus si absolueris a sua hois. quia quibus male faceres. et ille no esset absolutus. non tu suam excoicationis incurres ex de piale Re ligi. In clem. fm pau. **I**tem de tali lina sic coiter habita non uales absoluerre a pccis quoz absolutio dyocesano reseruat. Et qui sint tales casus Circa hoc diuise sut opinionones. et aliqui plures ponit. et aliqui pauciores Et in hoc multuz statuz consuetudini dyocesani uel dyocesano ruz. **I**deo mhereas omni qd dicit de ista ma. In suma ppsama quantu ad illos casus ibi expressos. **U**t ut cautius et clarius procedas a dyocesano ipso queras quot casus ibi uelit reseruare. quibz expressis de ipis te no impedias. s. de oibz alijs auctem siue lnam petas. **S**i habes ergo pmambus casu alicuiuscuz peccati solu a quo no uales absoluerre. si alias penitens est bene dispositus Absoluas tu ab hys a quibz uales. Et de residuo mittas tu eu absoluendu ad illu qui sup hoc habet auctem. uel tu uadas pro eo ad capiendu auctem. **U**t si reperis inodatu aliqua sua excoicationis maioris a qua tu no potes absoluerre q. s. sup hoc no hes auctem spalez non absoluas euz a pccis nisi p. obtinuerit absolutionem ab excoicatione. debet pcedere absolutione a pccis quia excoicatus no pot absolui a pccis tu no sit particeps sacramentoz. Et id circo cautu est in mterrogatione de pccis mterrogare de hys quibus uel p que suspicari posses eu incidisse in aliqua suam. ne uidelz audiens peccata et no ualendo impendere absolutione p impedimentu excoicationis remaneat scandalizatus.

Ab excoicatione autē mōzj que s̄ incurrit participam
 to p̄cipue cū excoicatis in casu nō concessō n̄. tū in tri
 mine p̄pter qđ ille est excoicatus qđ et ip̄e tunc pari sen
 tentia ligatus esset ex. eo. c. si cōcubine uales absoluere
 et debes ante absolutionē a p̄ctis.

Personas autē habentes dōmiliū ex dyocesi ubi nō
 habes auctem ad hoc ut posses absoluere oportet qđ tu uel ip̄e
 qui est audiendus sup hoc habeat h̄māz sp̄alem ul̄ ḡnālem

Sacerdos uero secularis si hēt beneficiū uel etiā eccliaz que
 hēt curā arāz eo ip̄e qđ ip̄m recipit hēt h̄māz audiendi cōfes
 siones p̄ochianoz illuz ecclie solū sine alia licentia sp̄ali nō
 tū ex ip̄a tali licentia p̄t absoluere a casibz ep̄o reseruat̄is n̄
 etiā p̄t audire p̄ochianos aliaz eccliaz nisi habeat h̄māz
 sup hoc ab ep̄o uel alio qui dare possit Aut ip̄e penitens ha
 beat h̄māz ut possit confiteri et hoc siue ab ip̄o suo siue a suo
 p̄ochiali sacerdote ut dicit hostien. in sūma

In articulo mortis p̄t quilibet absoluy a quolibet sacerdote
 etiā nō habente sup hoc auctem ubi nō posset nō adesset et a quo
 cuiqz s̄mā excoicationis et ap̄tice sedi reseruate quo ad absolu
 tionē et ab omni casu p̄ctoz et de quacūqz dyocesi existat
 si tū euadat p̄iculū quantū ad s̄māz excoicationis oportet qđ
 se reputet ei qui regularit̄ ualeat absoluere alij et incidit in
 eadem s̄māz et hoc debes ei declarare

Et quāuis a s̄mā excoi
 cationis p̄ iniectionē manuu violentam cuius absolutio esset ap̄i
 te sedi reseruata posset quis absoluy aucte ep̄i sui in quibusdā
 casibz extra articulū mortis ut notat̄ in tractatu de excoicati
 ombz ap̄tice sedi reseruat̄is et s̄māz ab hoīe s̄ solū p̄mittitur

in articulo mortis absoluy ab hys s̄m̄ h̄mo. **C**3 multi docto
 res dicunt in hoc contra s̄m̄oc. unde de ista m̄ā hēs diffuse in
 p̄ma p̄te c. xxv. qđ incipit eos qui ibi oīo uideas Et qđ qui liga
 tus nō ualeat alij absoluere p̄eo si es aliqua s̄mā izretitus excoi

cationis maioris uel suspensionis ul' huiusmodi aucte tibi gressa uti non
uales. Qd si contingeret p ignorantia ul' p inadvertentia uel certaz
sciam te aliquē absolue a quo nō uales sine sua sine pccō ultra pec
catū gmissū teneris si uales comode manifestare illi ex ore gmissū
cū apud eam militantem non sit absolutus. hoc tū vez ē si excoica
tus eius notorie. Nam s'm petrū de plande absolō ab occulte excoica
to tenet ut habes in 2^a pte de absolutione.

Propter absolutionē tuā a pccis solū in casu nō concesso. et si g'uit
peccares sinam tuā excoicationis non incurris.

Ficiant et s'mo. host. et vnil. q' qui cōfessus ei qui de iure nō
habet beneficū puta symoniaco ul' interdicto uel huiusmodi q' hoc
scitur tenetur itez confiteri ei qui possit eū absolue q' ille nō po

Item nō q' nulla consuetudine introduci pōt ut p'ter- **I**nt
supiores sui linam ualeat quis eligere sibi cōfessore qui eū possit ab
solue ex de pen. et remis. Si epus li. vi.

Regularit' debet quis confiteri p'pō sacerdoti s'm hostien. Est
autē p'p'ius sacerdos papa quo ad omnes.

Legatus quo ad eos qui habent domiciliū in terris sue in ter
minis sue legationis.

Ep'us quo ad omēs qui in sua dyocesi habent domiciliū et nō
sunt exempti. **S**acerdos parochialis quo ad suos p'ochianos.

Plati in eccl'is ul' mōsterijs suis seu quētib' exemptis quo ad s'bi

Item plati siue patriarche/ Archiepi/ Epi/ et alij plati **I**ditos
exempti possunt sibi eligere cōfessore/ Et et cardinales absētes
causa legationis ex de pen. et r'mis. ne p' dilacionē li. vi.

Qui tū cōfessores electi nō possunt absolue ipm a maiori excoi
catione et in casib' grauorib' ex de pen. et r'mis. Si epus li. vi.

In ordme tū pdicator' p' p'ilegiū mare magnū possunt p'ores
et alij plati absoluy a suis confessorib' a maiori excoicatione ni
si esset aplice sedi reseruata. **Q**uia igitur cōfessores instituti i
ordme pdicator' et minor' postq' fuerint p'itati p' supiores su

os dyocesanis et acceptati ab eis ul' sine causa iusta dare absolute
 huiam recusarent dyocesanu ex clementina dudum de sepulturis pnt
 audire cofessiones. Non tu ex hoc pnt absolueri a casibz r'suans
 ipis dyocesanis n' tenent penitentes qui uolunt ei cofiteri de illa
 dyocesi petere licentiaz a prochiari uel ab alio. Quin ymo possunt eis
 in uitis et condicentibz. Et glo bernardi qui dicebat conziu fuit ta
 qm fla condepnata p clemente 4^m in quodam puilegio ordinij pre
 dicatoz et minoz indulto. Et hoc ipm tenet so. an. ex de peni et
 remif. si eps li. vi. **N**ec tenet si cofessus est. pprio sacerdoti cofi
 teri ut habetur in exuaganti iohis xxij. Qui incipit uas electionis.
Possunt ena dyocesanu sine pdicta solepnitate s. p'sentationis dare
 huiam s. pdictis religiosis audiendi cofessiones et ommittere sua iurisdic
 tionē eis ut placet. **E**t hec huiam data siue p p'ntationē siue p aliuz
 modū durat post mortē platorū. Quonsqz eccl'is fuit p'usuz. Et hoc de
 pulio clementis. Item fm tho. in 4. di. xvij.

Qui subditus sat' p'pium sacerdotem esse heretici sollicitante ad maluz
 aut ad fragilem ad pctm q' quis ei cofitetur. et e' prouus ul' si proba
 biliter extimatur uelator confessionis uel si pctm de quo quis het
 cofiteri sit omisū contra euz in hys et silibz quibz probabiliter timet
 penitens ex cofessione sibi ul' sacerdoti p'iculu imminere debet reuere ad sup
 orem ul' petere huiam alti q'fitendi qm si h'c nō posset p'ez iudiciū e' sicut de
 eo qui nō het cofessoris copiam p'ez petrus. alber. et hmo. **E**t addit
 coir q' si nō uis in mineret et alia nō possit h'c cofiteat pctm i' g'ue
 sine eo de quo possit malu incurere.

Item fm hostien. uagabundi et qui querunt domiciliū quo se confe
 rant possūt ubiqz cofiteri ab hys tū qui ualent audire cofessiones et h
 eūdem qm quis intraturus esset iustū bellū ul' mare. et d' est p'p'ius
 sacerdos pōt alteri cofitea sine licentia.

Item fm W. p'grini romipete viatores et negotiatores si acceptent
 baculu et perā a p'p'is sacerdotibz uel alti de huiam eoz iter arri
 puerunt p'sumendū e' eis datāz huiam cofitendi. **S**z si sine huiam iter as

sumere non possunt confiteri alii sicut ut absoluant nisi in necessitate scilicet
papa et hostien.

Cui autem debeant ordinari confiteri Cardinales Curiales et reges
principes et prelati non exempti Canonici et plebani vel clerici et
qui habent domicilium in diocesi diocesis vide in summa hostien. de penit. et
remiss. Et in summa perfrons. confessio in p. xiiij. et sequentibus.

Isti sunt casus de peccatis reservati.

Et primo in summa perfrons. confessio dicitur per benedictum xiij. declara
vit in iij. casus esse de iure et v. de consuetudine v. p. p. p. p.
Clerici per quod manisset irregularitate / 2. de incendiariis / 3.
de peccatis ubi esset indicenda solempnis pena / 4. de excommunicatione ma
iori / 5. de homicidio voluntario / 6. de violatione ecclesiastice emu
nitatis / 7. de violatione ecclesiastice libertatis / 8. de falsariis /
9. de sacrilegiis / Quia vero illa exuagans benedicti videntur per ele
mentum dudum de sepulchris sed non potest induci pro iure consuetudinis sicut
potest credi quod ut sapiens benedictus bene declaravit dicit tamen postea
quod potest episcopus in suis episcopatibus causa pro ut eis videbitur bene reservare et
multo magis concilium synodale et provinciale se. an. ex. de penitent. et
simil. Si episcopus. li. vi. dicit esse causas reservatas blasphemie dei et sanctorum

Et matrimonium clandestine contractum vel contra interdictum ecclesie dicit
etiam quod solet episcopus reservari pena omnium publicorum et enormium criminum. Offe
siones filiorum ex proposito vel ex casu falsi testimonii perjury incestus
corruptionis inordinabilium. Coitus cum brutis. Cuiuslibet homicidii
desortilegiis Et horum similium Hostien. in summa que dicitur copiosa ponit
omnes predictos causas et addidit et de vicio hominum et maxime cum brutis

Utem si ipse episcopus audiuit confessionem de aliquo peccato et sic concludit
quod etiam de aliis enormibus peccatis que consuetudo generalis vel specialis episcopi
reservat Item iudicium est in quibus et episcopi mittunt aliquotiens peccato
res ad sedem apostolicam per enormitatem criminum et aliquoties ad tenentem

Guilelmus speculator in suo rectorio ultra predictos causas addit ad
huc istos de verberantibus preter et matrem. deflorantibus virgines

In opifios uel seductus de baptizantibz, p̄cios filios sine uirtute
 de contrahente post uoti castitatis. de tenentibz ad baptisimū sine
 ad cōfirmationē p̄cios filios sine uirtute. de symoniacis in quo
 cuiqz ḡne de fornicatione cū iudea et saracena. de concipiente filiū
 p̄ adulterū quē uir credit p̄ciū filiū. de procurante aborsū uel ste-
 rilitate in se uel i alio. de trahente in uiciniū post sponsalia iurame-
 to firmata. de coeūte cū baptizata ab eo. uel cui cōfessionē audiu-
 de usurijs. de celebrante in altari nō consecrato. uel sine orna-
 mento. uel sine indumentis. de celebrante uō ieiunio. In fine autē
 dicit sic. tot casz ponere nil aliud ē q̄ sacerdotibz potatē restringē
 unde breuiter dico sacerdotes oīa posse in occultis quo ad forz p̄uile-
 que sp̄alit̄ ep̄is nō sunt reſeruata in iure. Et que uō sūt ip̄is sacerdo-
 tibz directe uel p̄ aliquā consequentiāz interdita ar. ex. de iudi. ar.
 si. Et de sen. ex. nup. hoc tū fateor q̄ ubiqz graue de licitū fuit
 ul' enorme superioris ē iudiciū r̄quirendū. uel et p̄ casz nouitate uel
 ambiguitatē. Item et fateor de oībz casibz esse in quibz sic est in
 qualibet ecclia fieri consuetū.

Johes de lig. in declaratione quā fuit sup decretali oīs uirūqz sex?
 dicit q̄ fr̄es p̄dicatores et minores postq̄ fuerint dyocelans p̄uile-
 gi possunt ab oībz p̄cis absolueri exceptis casibz ep̄o reſuatis in
 iure cōi. probat. uir sic. bonifacius viij. in cōstitutione sup cathedrā
 de sepulturis inter cetera de confessionibz quātū ad fr̄es p̄dicatores
 et minores sic ait statuim⁹ et ordinamus auctē p̄dicta ut magi-
 ster p̄dicatoz et minister ḡnāl̄ m̄ioz. uel alij ad hoc ibidē p̄ cō-
 stitutionē p̄dictā deputati ad p̄tationē p̄latoz p̄ se ul' p̄ alios se cō-
 ferant et hūiliter petant ut fr̄es qui electi fuerant ad audiendās cō-
 fessiones subditoz suoz audire ualeant de licentia gr̄a et beneplaci-
 to eorūdem p̄latoz. Et sequitur ibidem i. Si uero p̄lati huiusmōi l̄nas
 exhibere reſauerint dicit papa nos illā ex nūc credimus fr̄ibz sic
 electis de aplice potatē plenitudinē. Et quo satis dat̄ intelligi q̄
 cōditor canonis magis q̄ magi et ceteri p̄dictis p̄latis ecclie

debita exhibent reuerentia in hoc casu q̄ ab eis dicta l̄maz obti-
neant qz ea ab ipis nō obtenta firmitus p̄ istuz canonē obtinet
Concessa igitur huiusmodi licentia et obtenta cōdit papa quanta
sit auctas que in foro p̄nali concedit fr̄ibz ipis cū dicit p̄ huiusmodi
aut confessionē nō intendimus fr̄ibz potatem impendere ampliozem
q̄ in eo curatis seu parochialibz sacerdotibz ē a iure accessa qz s̄ v̄
et durand. in rectorio in Roma sup̄ quibz sit penitens ad ep̄m mittēd^o
Sacerdotibz parochialibz est a iure cōcessum qz in occultis quantum
ad forū p̄nale possunt imponē p̄nāz de cōi c̄mie exceptis casibz ep̄o
reseruatīs in iure ar. ex. de iudi. ar. si elia de sen. nup. Et hec aucto-
ritas conceditur p̄ p̄dictaz cōstitutionē fr̄ibz sup̄dictis sequit^r

De casibz autē p̄ q̄suetudinē uel p̄ ep̄os reseruatīs quos hostien. et
plures doctores ponit consequent^r in alijs q̄ cōsequuntur. Item v̄
dicit tot cas^o ponere nichil aliud ē q̄ potates sacerdotū restringē
que tū est sibi plenarie attributa vnde breuit^r dico sacerdotem
omnia posse in occultis quantum ad forū p̄nale que nō sunt sp̄aliter
in iure reseruatā vel que nō sunt ipis sacerdotibz directe uel p̄ ali-
quā consequentiaz interdita

Habent em̄ sacerdotes parochiales a iure potates et iurisdictio-
nē ordinariā sup̄ populū sibi cōmissuz ex. de peni. et rems. ois
Et h̄ ep̄i possunt sibi reseruire certos casus ut xy. di. innocens
Qui tū p̄petunt inferioribz de iure ut dictū ē tū nō habent
potestātē ḡnālē seu sp̄alē ep̄i sup̄ eos s̄m v̄. et durand. nisi in
duobz casibz. vno directe ut cū aliqui fuerint legatīe t̄ c̄mie dep̄-
henli qd̄ merito sint tali potate p̄uati. Alio p̄ aliquā cōsequē-
tiam ut casus talis euenit in quo ad utilitatē cōm̄ expediat qz
talem casū sibi retineat alit^r nō probat hoc xxv. q. i. c. de ec-
clesiasticis p̄uilegijs ubi dicit ḡg. si nra defendimus ita et singu-
lis quibuscuqz ecclesiasticis sua iura seruamus n̄ cuiuslibet gr̄a fauē-
tes ultra q̄ mercatur impatori n̄ ulli hō qd̄ sui iuris est. am-
bitu simul ante denegabo. xi. q. i. Et sic ex p̄dictis p̄z qd̄

tenendum sit de casibus quasi infinitis reseruatim per quoslibet concilia
 provincialia et synodalia post promulgationem istius constitutionis
 que fere euacuant totam potestatem ipsorum fratrum et prochialis sacerdotum
 tunc cum sint tunc utriusque plenarie attributi a iure nisi expediunt uti-
 litate subditorum primo ponit eis laqueum in via salutis.

Sed quid si aliqui uellent defendere quod huiusmodi casus rationabiliter
 reseruatim saltem quantum ad ipsos prochiales sacerdotes cum de foro pro-
 latorum sint et eorum ordinationibus sint subiecti nunquam fratres pre-
 dicti sunt obligati ad huiusmodi casus reseruatim. dicendum est quod non
 nam exempti sunt nisi sunt ordinationibus prelatorum subditi ut ex de
 excessu prelatorum nimis pauca. Et ista constitutio remanet et cassat
 omnes consuetudines et statuta facta et ordinata contra premissa in
 constitutione ipsa uel aliis predictorum in c. nos et enim. **C**um igitur
 concedat hic quantum ad forum prochialis fratribus ipsis illa auctoritas quam
 habent sacerdotes prochiales a iure que est de omni crimine exceptis
 tunc casibus episcopis reseruatim in iure ut dictum est. manifestum est igitur
 quod fratres predicti non tenentur ad huiusmodi per statuta synodalia et pro-
 uincialia reseruatim tunc non sunt eorum ordinationibus subditi
 ut dictum est. primo negando ne ipsi fratres absoluant in casibus episcopis
 reseruatim in iure de omnibus aliis concessisse uir. Quia unum negan-
 do alterum tacendo concessit xxx. di. qualis. nec potest prelati hanc
 constitutionem concessione reuocare. nec etiam defalsare nisi non di-
 recte negando eam dum ab eis petitur quod negando ipsam firmissime
 per ipsum canonem obtinetur ut patet in eadem. Si uero. Nec est indirecte
 prohibendo per aliquam sententiam uel preceptum ne prochialis eorum confi-
 teantur cum ipsis ut ex de preiudice. Quarto. Nec est per retentionem
 multorum casuum sicut dictum est. quod hoc fieret in fraude istius legis
 quod fieri non debet ex de concessione prebende. consti. **S**imiliter ergo iohannes
 molohel qui dicit quod si episcopus potest artare potestatem ordinariam cu-
 ratorum potest multo magis artare ex ordinariis ipsorum fratrum. Quia
 quod per superiorem conceditur per inferiorem artari reuocari non debet.

ul' pot' ut p³ 22. di. inferior. In clem. de p^uile. vel. al. de elect.
ne romanj. **A**d constitutione aut' elementis de p^u. Religiosi ibi
d^r q' religiosi in casibz sedi. aplice aut locoz ordinarijs reseruatjs
quequa' absolueri non psumant. **I**ntendendū ē q' hoc intelligit
de reseruatjs in iure sicut intendit ista constitutio nō autem
de reseruatjs p' consuetudine. vel statuta. alioz p^latoz q' r' mo
uet ipā illa in p^lata constitutione. et p' omēs ut uidet' q' quid
dicatur p' antiquos uel modernos de talibz casibz p' epōs reser
uatis toti reuocatur p' constitutionē istaz spālit' quantū ad p^latōs
frēs. **S**i em' constitutio posterior licet nō faciat mentionē
de pōz ipaz reuocare noscat' de consti. li. vi. multo magis re
uocare debet dicta doctoz si in cōtrariū p^uulgent' hec so. de sig^o.
Nō tū q' p^lsupposita dicta declaratione iohis tamq' uera. nō
tū p' hoc possent frēs p^latōi a casibz reseruatjs p' synodales absol
uere n' esset anexa s^uia excois. q' de iure cōi. absolutio ul' excoi
catio p^linet ad epm.

Item remanet res adhuc satis dubia qui v^z sunt isti casus
qui in iure reseruant' epōs directe vel p' aliquā consequentiaz. a
quibz ipi frēs nō possunt absolueri s^u eūdz iohem. Et q' unus di
cit reseruatū. alter iudicat nō reseruatū. Et iō tutior via est eligēda
si fieri pot' ut fuit qd' in p^litipio capli dictū est.

Item ex tali l^uia dispensatio uotoz sine omnia^o ul' iuramē
toz s^u omēs p^linet ad dyocelanos. **Q**uedā autē ex h^uis pape
reseruant'. Dispensatio uero uotoz incertoz quō ul' qm' ad ipz
p^linet uide' i. m. 2^a p^lte caplo de restitutione.

Nō. qd' dicit so. an. ex. de offi. vica. sup. c. licet i. glo. **Q**uid si
epus dedit vicariū generalē et in mandato aliquid exp^llit de
istis qd' requirit' spāle secuta generali clausula et oīa. alia que
p' nos possumus. et et si mandatū exigat spāle s^u hosti. satis
v^l q' spālia possit ad instar procurare ut i. de procura. **Q**uid
agendū. secus si aliquid de spālibz nō fuit exp^llit' hoc ibi qd'

vr̄ intelligendū quantū est de virtute uboz et ī foro cōtenti
oso Nam si staret de intentione conferentis auctoritatē etiā
si aliquid sp̄ale nō exp̄meret ī ḡnali cōfessione uideret̄ sp̄alia
concessisse 22. q. 4. hūanū Et idem pōt intelligi de hūa seu
aūcte data ab ep̄o ul' pl̄ato cōfessoribus

Sequitur 2^a pars prohemij

ca. 10

Quantū ad 2^m debet cōfessor h̄re sciām que sit suffi
ciens ad hoc opus debite exequendū ut sciat discer
nere inter leprā et leprā Et multiplicat̄ pōt intelligi Et p̄
ut scias discernē inter peccatū seu actū cui ē anexa aliq̄
sua excois ul' interdicti quo ad omnes vel suspensionis ul'
irregularitatis quo ad p̄sonas ecclesiasticas et p̄c̄m cui nō est
anexū aliquid tale

Et in p̄mo casu si excoicatio est a iure cōi. siue p̄ticulari syno
daliū r̄mittas euz ad suū dyocesani nisi esset casus sedi ap̄o
reſuatus **S**i aut̄ excoicatio sit lata ab hoīe tunc nō valet
dyocesanus eius absoluerē nisi ip̄e eaz tulisset absoluerē sed
mittas euz qui tulit. Inm̄am de his t̄j̄ uide plenius in tractatu
de excoicationibz.

Scias 2° discernere inter leprā peccati mortal' et leprā peccati
uenialis saltē quo ad cōf̄am Nam uenialia que nō sunt de n̄c̄i
tate cōfessionis non est ita nec̄ūz insistere inquisitioni de
mō et circūstantijs eoz sicut de alijs Et dico de illis uenialibz
de quibz claz est ip̄a esse uenialia Nam ubi ē dubiū ip̄m esse
ueniale ul' mortale siue ex ip̄o actu in se siue qz penitens ue
sit ita declarare q̄ possit inde conclusio eligi tūc diligētius
est interrogandū de lepra eius peccati mortalis

Scias tertio discernere inter leprā et leprā et inter unam
sp̄em et aliam Nō enī sufficit cōfiteri peccatū mortale in
genere s̄ oportet q̄ cōfiteatur in vlt̄a sp̄e s̄m omēs docto
res **S**z qz aliqui circūstancie peccati variant sp̄em s̄c̄o oportet

te scire et interrogare de circumstantiis peccatorum et maxime que
trahunt peccatum ad aliam speciem quia ille sunt de necessitate confitende

Circumstantie autem continentur in hoc versu. Quis quid ubi per
quos cur quotiens quomodo quando. **H**obbes in summa sic exponit. **Q**uis
vitz masculus ul' femina juvenis uel senex nobilis aut ignobilis
liber ul' seruus in dignitate ul' in officio constitutus. aut platus
sane mentis uel infans. sciens uel ignorans. clericus uel laycus
uel claustralis. Consanguineus. uel extraneus et similia. **Q**uid vitz
hanc speciem ul' illam. s. fornicationem uel adulterium vitz et illud sit
mediocre ul' enorme ul' paruum vitz manifestum uel occultum vitz
fretens. s. ex consuetudine vel recens. **U**bi. s. in loco sacro ul' non
sacro in domo dnoy uel alibi. **P**er quos. s. mediatores ul' nuntios
quia omnes tales si sunt participes criminis. et ipse obligatur
pro peccatis eorum per quos et. i. cum quibus et contra quos peccauit
taliter. **C**ur. i. quali intentione hoc fecit. et quali intentione
est ductus. et vitz puenierit ipse temptationem uel fuit ipse p
uentus ab ea vtru sponte uel coacte ul' qua choactione utrius
aio ludendi uel nocendi. **Q**uomodo de quo modo agendi ul' patien
di dicit ipse peccator. **Q**uando vitz s. diebus festiuis ieiunioy ul' alijs
vitz ante penam acceptam ul' post frangendo eam. quia maior in
gratitudo. s. et circumstantias nobiliter aggrauantes et non mu
tent speciem tuncius est dicere. **P**recipue autem interrogandum e
de circumstantia cur. i. quo motu uel quo fine fecit. qz illud
aliqui variat speciem. cum mortalia trahant speciem a fine. **U**nde
et qui mechatur cum muliere ut auferat ei sua bona. **M**ulys
dicendus est fur. s. mechus. quous mecha ibi sit. **S**z etia qui
mutat spes multu habet aggrauare aut alleuare peccatum. tal'
circumstantia preteris. s. cur. naz. s. m. tho. i. 4. di. xvi. **Q**uibus
circumstantie que non mutant speciem peccati non sunt de necessitate
confitende. tñ tucius e confiteri eas ut dictu e ut ubi gra
Si furtu faciendū multu uel paru abstulit. si rixatur. s. iur'

ul' leuiter ul' atrociter p'asserit. et huiusmodi sicut dicit pe. m
 4. di. xvij. **I**tem nō. q' nō ē nō ē nō ē q' quorlibz p'ctm etiā mor-
 tale de omibz circūstancijs interrogare s' plz et minus s'm p'ctā
 et ipas circūstancias alleuantes etiā circūstancias s'm pe. m 4.
 bonū est dicere qm de facili p'isset oriri scandalū in mente
 auditoris ex taciturnitate eius. / Dicit autē thomas in epla q'
 dam q' circūstancie que retrahunt p'ctm ad aliud genus que
 sūt ex nōitate cōfiteude. dicuntur ille que habent spūalem repu-
 gnantiā ad aliqd' p'ceptoz diuine legis sicut furtū simplex re-
 pugnat huic p'cepto nō furtū facies. / Si uero fiat furtū i loco
 sacro ex circūstancia illis loci hēt repugnantiā ad aliud p'ceptū
 qd' s' ē de ueneratione scōz. et sic additur noua spēs p'cti nō ē
 de nōitate cōfiteudas nō ē cōfiteudū ad nūz que aliquis con-
 fiteri tenetur si pōt. quia nō est unū sed multa.

Secūdas et quarto discernere int' leprā et leprā i. int' unū
 p'ctm et aliud quo ad nūz ne facias de centū uel mille p'ctans
 unū leprāz. s' non interrogando de nūo siue quot vicibz con-
 misit p'ctatū mortale de quo confiteri. / Et si dicit p' multi-
 tudine iterationis se nō recordari nō est subito dimittendū
 s' insistendū quanto t'p'e stetit in tali uicio. et quātū frequen-
 ter iterabat illud infra illud t'p'us ut puta quotiens i mense
 ul' in ebdomada ut sic possit hā nūz istius p'cti. Et si nō punc-
 tualit' saltē ad aliquā comp'ationē. Et tamen declarandū ē ne di-
 cat plus qm habeat in conscientia sua sub occasione ut uide sit
 magis securus dicendo plus q' minus ut multi faciūt.

Tercias ultio discernere int' leprā p'cti cui est annexa aliqua
 obligatio satisfactionis uel restitutionis et leprā ubi nō est
 aliquid tale. / Nam in p' casu ultra p'ctm de quo debet cole-
 re oportet insistere et interrogare si patus ē satisfacē. Nūz
 ubi nō hēt animū p'paratū ad satisfaciendū si posset nō ē con-
 titus. et p' qm nō debet absolui. / de ista tū mā satisfaciēdi

et restituendi que est valde difficilis et intricata in fine 2^e
partis poterit aliquid iudicari

Quid si confessor circa huiusmodi et alia difficilia non esset
ita pitus quod pro se sciat nodos discernere saltem sciat dubitare
de huiusmodi et sic consilium querere a pitioribus nulla forma expressi
one persone cuius confessionem habet premanibus ne quomolibet signo
vel verbo ipsum producat nisi ipse penitens super hoc expressim sibi daret
licentiam. **N**am quocumque directe vel indirecte vel inadvertent
manifestaret tale peccatum non habita licentia eius graviter peccaret
non tamen pena que taxatur esse de penitentia et remissionis. Oportet puniri nisi in
iudicio de hoc convinceretur sed arbitraria esset de huiusmodi pena
in iudicanda. **E**t non pro circa sciam naturam confessori sic dicit doc
tores et thomas in 4° di. xvij. in expositione lxx hęc scia et si
non sit maior tamen debet esse tanta ut sciat discernere inter
peccatum et non peccatum et peccatum mortale et veniale. Et si tali
quo esset dubitatio possit recurrere ad discretionem.

Albertus in 4° di. 17. dicit quod sacerdos non tenet scire discer
nere nisi in casibus que sunt capitalia et que sunt contra mortalia et
et que venialia ex genere. Sed hec nesciens dicit idem puto quod pec
cet mortaliter audiendo et eum instituens plus peccat quam ipse
et eum permittens institutum ministrare si sua mens est talem prohibere
Ibidem dicit quod in complexibus quibus sacerdos pro curia ecclesie
debet esse ita discretus ut talia difficilia esse sciat nisi procedendum
est in eis sine superioris consilio vel auctoritate.

Chenicus in quodam quolibeto querens utrum confessor teneat
scire de casibus omnibus qui dicuntur sibi in confessione utrum sint mortalia
vel venialia sic dicit distinguendo peccata sunt in duplici genere

Quedam sunt peccata que prohibita quia non essent peccata si non
essent prohibita ut sunt omnia que sunt more de iure positivo ut audi
re missam in die dominice. Confiteri semel in anno et comedere accipere et
huiusmodi et talia tenet quilibet confessor scire nisi habeat casum rationem

bilem que eū excuset vt si forte tpe prohibitionis erat in car-
cere. vel in terra longinqua / Alia sunt pctā nō quia prohibita
s̄ qz de natura sua sūt mala et si nō prohiberent. Et hoz pctōz
quedā sunt capitalia. et tenet ea quilibet confessor scire ad mi-
nus in grāli. s. q̄ septē sūt pctā capitalia. s. supbia. luxuria a
uauicia. pra. gula. Inuidia. accidia. hec eū sūt q̄ elementa et p̄i
cipia que de necessitate scire oportet.

Septē sūt p

Quedam aut sūt spēs capitaliū ut illa que recipiunt hoz p̄dica-
tum ut fornicatio est quedā luxuria. et ebrietas ē quedā gula.
Et hoz pctōz quedā sūt spēs. quedā sunt que important malam
deformitatē de s̄ba sui actus eo q̄ statim notata habent annexam
multam deformitatē ut fornicatio. et de talibz et cōfessor tene-
tur scire vtrū sint mortalia uel nō. **Q**uedā aut de s̄ba sui ac-
tus nō habent deformitatē s̄ de libidine facientis ut cognoscere
uozē uxoris qd nō ē pctā / tū posset eaz cognoscere cū tanta libidi-
ne q̄ esset mortale vt si eaz cognosceret etiā si nō esset uxor sua.
Et de talibz non oportet q̄ sciat cōfessor utz sint mortalia uel
non. quia nec confitentē frequenter scire oportet :

Alia sūt pctā que sunt filie pctōz capitaliū. s. ut illa pctā quoz
fines terminantur et reduantur ad fines capitaliū sicut dolus
et acquisitio pecunie aut alius rei iniuste sūt filie auaricie. Et
de talibz pctis frequenter opiniones cōtrarie sunt int̄ doctores et
de talibz nō tenet simpliciter curatus uel ordinarius scire vtz
sunt mortalia uel non.

Curatus aut ordinarius sicut ep̄us uel archiep̄us et ceteri alij sup̄i-
ores plati ordinarij tenent scire qz ip̄i sūt purgatores et tenent
alios purgare et p̄ficere et illuare et iō tenent nouū et vetus
scire testm̄ hoc ille h̄ ille.

Durandus ordinis m̄ioz in sua s̄ma confessorū li. p̄o. pte p̄a. di. 1.
Dicit Si deficiat sacerdoti sc̄ia. s. qz nescit discernere int̄ mortale et
ueniale v̄ qz cōfiteus intricatos habet ca. et cōfessor simplex

est iteranda est confessio nisi forte confitens iurisprudens sit et confesso-
rem sup hoc instruat. **I**tem idem dicit q̄ quotiens confessor se in-
gerit ad confessiones audiendas tenens se offert ad r̄ndendū de q̄
libet et interdū de casibz inopinatis et de alijs inauditis et de
q̄ombz ualde pplexis et infra Idem debet confessor discernē inter
p̄cā et differentias peccatorū. **U**nde scire debet utz ea que pe-
nitens sibi exprimit sint p̄cā uel nō ut de bellis p̄ncipū et de tale-
is et exactionibz eoz et de cōictibz mercatorū utz illiciti ul li-
citi ut p hoc sciat vtrū prohibere debeat confitentē uel suspendē
a cōione aut licentiarē vtrū teneat ad restōnez uel nō. Nam
cū p̄ceptū sit semel in anno confiteri et cōicere si confessor
prohibet illū a cōione qui nō habet mortale quia forte iudicat
illicitū qd̄ est licitū uel si licentiat nō licentiandū tam confes-
sor qm̄ confitens in foueaz cadunt. Nisi forte probabilis ignora-
tia eū excuset / puta si habet aliquē doctore iuris auctenticū et
famosū cuius op̄nioni adheret. **U**nde si confessor nō ē p̄tus
in casibz ista q̄ n̄ p se sciat iudicare nec dubitare nouit cuius pi-
culo aīe sue audit confessiones. **U**z et illi qui sciūt impietaz ei-
pereunt nisi iterato confiteantur scienti hōi de pe. di. i. qui pe-
nitent ubi uide si uis.

Sequitur tertia pars prohemij

Quantū ad tertū debes s̄m Aug^m interrogare di-
ligenter de p̄cā. **Q**uā Ray^{du} in sua sūma in in-
terrogationes sint fiende a confessore et r̄ndet q̄ sic dūmō
discrete fiant de peni. di. qui uult. Et ex de peni. et remis. oīs

Et ut diligentius possis circa huiusmōi procedere. debes p̄
cōsiderare tria que p̄mit tho. m. 4.

Primū ē ut interrogentur ip̄i penitentes non omēs de oībz
casibz siue de oībz p̄cā hoc enī utile esset. et aliqui dāpnosūz
sz papue debet m̄rogare de ill' p̄cā q̄ s̄ueuerūt rep̄iri i hōibz
illius cōditionis status etatū p̄cā et huiusmōi que ut melius

valens facere scdo a principio debet interrogare et de conditione et de patria et de exercicio et huiusmodi An sit coniugatus uel no

Et alijs autem peccatis plus et minus potest interrogare secundum quantitatem uite quam audis ex ipso penitente

2^m est ut interrogentur ipsi penitentes a remotis de ipsis peccatis et non subito specificetur modus peccati ne si nesciebat adificat et sic inducatur in temptationem sed in genere interrogentur de specie ut ubi gratia si confitetur se commisisse vitium luxurie interrogentur ulterius cum quibus et sic deinde procedens

3^m est quod precipue circa vitia carnalia non descendat nimis ad particulares circumstantias que non sunt de necessitate confessionis quod hoc esset sibi occasio temptationis dare et ipsum penitentem qui aliqui talia ignorat adiuuaciones peccatorum docere ac etiam cum talia referunt solus et in plures et in vias in de sequit deusio sacramenti et confessionis et scandaluz et mala suspicio sicut ubi gratia si fateatur vir cognouisse uxorem uel aliam mulierem uel mulierem cognitam esse a viro et uas debitum cum hoc habeatur spes peccati sufficienter quia uicium continentia uel in quacumque parte corporis exeat ex hoc miter talis spes scdo uel hoc sufficere non oportet ulterius ad alia particularia descendere uel interrogando uel in qua parte corporis uel quomodo **S**imiliter si dicat pro se ipsum commisisse vitium luxurie quantum ad actum exteriorum non uel ulterius interrogandus de modo cum non uarietur spes pro hoc et huiusmodi

De alijs uero peccatis scilicet non carnalibus non est ita periculosus uel scandalus ad particulares circumstantias se de re uel de clare

Concedo consideret confessor quod confitens sibi de hijs que alias uite confessus est et absolutus et fecit penitentiam inuictam non tenet iterum confiteri et ideo super hoc non est grauandus plus quam sua uoluntate sponte uelit

In quatuor autem casibus tenet qui alius confessus est iterum

confessionē s̄m tho. in 4° et omēs alios **P**rimus duo sūt ex parte ip̄i
us confitentis Et est primus qm̄ nō ē oīa peccata mortalia v̄l que du
bitat esse mortalia confessus probabili dubitatione vni sacerdo
ti s̄ aliquid dimisit vel ex verecūdia uel ex alia iusta causa ve
cus aut si aliquid dimisisset ex obliuione quia sufficit illud tm̄
confiteri qd̄ dimisit etiā si alteri cōfiteat̄ q̄ p̄ori n̄ oportet ex h̄
confessionem iterare **2us** ē qm̄ p̄m̄az iniunctaz contempserit facē
et est oblitus eis. Nam si ad huc recordaret̄ et uellet p̄ficere non
tenet̄ iterare nisi confessor forte statuisset sibi t̄pus determinatū
infra qd̄ deberet p̄m̄am facere intendens ip̄m obligare ad ip̄m de
terminati t̄pus **Q**d̄ tū si nō constat / **2°** confiteri a r̄do q̄ pie pos
set impetrari **2us** confessor quia p̄ius cōfessor intendat sibi da
re licentiaz remittendi ieiunia ul̄ orationes ul̄ alia m̄ alijs die
bz si nō fecit in illis diebz quibz iūxit q̄ sic consueuerunt facere
periti confessores **A**lij duo sunt ex parte confessores primus
si nō habuit auctem absoluendi n̄ in hoc te oportet eē curiosū
s̄ sufficit tibi q̄ constet cōtrūi. s̄ q̄ p̄ior cōfessor nō h̄uit auctem.
Secūdo est qm̄ ip̄e confessor nō h̄uit sufficientē sciāz et iste est
satis difficilis et intricatus cas̄ s̄ ad cognoscendū de quantitate ig
norantie que reddat sacerdotem inhabilem ad absoluendū / **E**t si ti
bi non est nota p̄sona ip̄ius confessoris non ex aliquo vno defectu
tu confessionis que apprehendes ex p̄ori confessione facta con
tempnare uel irritare al̄s iterare ip̄az q̄ qm̄q̄ etiā p̄tissimi
confessores ex obliuione uel alia causa aliquid dimittūt et et
ip̄i penitentes aliqui eēt nō plene recordantur de gestis circa eos
s̄m processu confessionis repto defectu interrogationis exa
minationis declarationis eoz que sūt magni ponderis et de
necitate salutis poteris hoc iudicare. s̄ de ignorantia confesso
ris impeditua eius absoluionis et sic consulere penitentem y
mo sibi declarare neciāz fore interrogationē talis confessio
nis ut vbi gr̄a si talis confessor nō fecisset sibi consciāz de

simplici fornicatione et coitione annuali et huiusmodi ad que
tenentur generaliter fideles.

Uest etiam alius casus scilicet quintus in quo oportet iterare confessi-
onem secundum plures doctores ut bonaventura in 4° di. xvij. et
durandus ordinis minorum in sua summa Ray^o hosti. Robertum
holchor et Vincentium hystorizalem. si non secundum thomam et Ricardum
du ordinis minorum in 4° di. xvij. et petrum. Et quoddam aliud
scriptum super 4° eadem di. et gratianum de penit. di. i. so. et binaz.
Et alios quosdam videlicet quoniam quis confitetur sua peccata sed ab omnibus vel sal-
tem ab aliquo mortalium disponit non abstinere et sic in contritione
existens et hoc ipse penitens declarat. Cum igitur talis confessio
non valeat ad salutem tutius est facere eam iterare illi tamen si no-
lit iterare non videtur cogendus cum solempnes doctores sint illius opi-
nionis nisi firmiter adhereres opinioni huius que tutior est.

Videtur et sextus casus scilicet quoniam quis est absolutus a peccatis bene
confessus alias et contritus exiens ligatus excommunicatione maiori
quam ignorabat ipse et confessor vel non respondit et per hunc non est
ab ea absolutus. Nam secundum petrum de palude in 4° talis tenetur
iterare. **P**onit autem opinionem quorundam iuristarum esse quod vale-
at talis absolutio et si sic est non tenetur quoniam alias facta est
confessio cum debitis circumstantiis. prima quoniam optima tutior est
et ipsam teneas secundum Alber. in 4° super dictos oportet quod omnino ite-
rentur quasi secundum omnes. De quinto autem non quod in tali casu scilicet quoniam
dicit penitens se vel non posse vel nolle de omnibus mortalibus con-
missis tolerare et in futurum abstinere. Non tamen abstinendus sed est
rependenda eius confessio ut dicit decretalis. ex de penit. et re-
missis. **Q**uodammodo. Non tamen ulla modo est absolvens secundum thomam in quolibet
to sed ei nichilominus iungendum est aliquid boni operis et sic
ex huiusmodi bonis operibus et alijs bonis illustratur ad penam
declinandum tamen sibi plene quod non est absolutus coram deo. Nec illa
pena ad meritum fructuosa est sed faciat illud quod sibi dicitur et alia

bona quanti plus pot ut dicitur de penitentia et fallas
Tertio non quod cum cogitatio cum deliberatione ratio in actu peccati mortali
 si considerandum illud agere etiam absque opere sit peccatum mortale sed ad sin-
 gulas species peccatorum post peccatum operis interrogata et de peccatis illius tamen
 cogitationis species et de peccatis oris erga opus alicuius cuius peccati et cum
 deliberatione mentis ad illud agendum absque opere sit eiusdem species specia-
 listime si differant sicut magis et minus ad perfectum vel imperfectum quod
 si minus peccatum est in opere quam in sola cogitatione sed et de circum-
 stantibus huiusmodi cogitationum querere ut ubi gratia si dicit se assensisse
 deliberate cogitationibus luxuriosis quia hoc potest esse multipliciter
 in diversis speciebus ideo querat ab eo de qualitate ipsarum cogitationum
 si deliberaverit tale peccatum committere cum soluta quod tunc forni-
 catio est si ipse solutus est aut cum consanguinea quod tunc est incestus
 Et sic de aliis speciebus luxurie vel aliorum vitiorum

Pro aliqua declaratione predictorum nota quod dicit beatus Thomas in primo
 2° q. lxxij. Quia peccatum dividitur in hec tria. scilicet peccatum cordis oris et
 operis. Non sic per diversas species completas sicut differunt speciem bos leo
 et capra. sed sicut per diversos gradus peccati sicut domus dividit funda-
 menti parietem et tectum sicut in species incompletas.

Consumatio igitur peccati est in opere unde peccatum operis habet completas
 speciem. sed prima inchoatio eius est in corde quasi fundamento

Secundus gradus eius est in ore sicut quod homo prorupit facile ad
 manifestandum preceptum cordis

Tertius gradus est in consumatione operis per tamen quod hec tria pertinet
 ad unam perfectam speciem cum ab eodem motivo procedant. Secundus
 enim ex hoc quod appetit vindictam primo turbatur in corde. 2° in verba
 contumeliosa prorupit. 3° procedit ad facta iniuriosa ut percussio
 ne et huiusmodi. Et sic de luxurioso et quolibet alio sicut Thomas. Nec
 tamen sic intelligendum est peccata cordis esse species incompletas quasi non
 sunt mortalia. primo de eis qui deliberatus consensus est ad actus
 qui de se sunt mortalia. tales cogitationes sunt mortalia et si

in hec tria
 cordis et operis.

nō ita grauiā ut peccā operis ut dictū est. et qñ sunt simul cogitatio cuius locutione et opere est vñi peccatū vt de luxuria et alijs peccis. Quando uero quodā tpe deliberat fornicari et alio tpe diuiso et distanti fornicatur sunt duo mortalia de delectatione uero morosa. aliquid dicit inferius.

¶ Quarto nō qñ cū penitens fatetur aliquod peccatū ul' a se vel ad tuū interrogatiōē qđ manifeste uides esse mortale hoc ei declara in singulis ipoz uicioz hoc em vñ satis necesse sari tñ ut habeat causam magis tolerandi tñ ut habeat mōz ipm cognoscens ab illo in futurū cauendi. Et hoc dico si ipse penitens ueraciter crederetur talia scire. s. ymissa esse mortalia uel uenialia. quia tunc non expedit. Item si fecit aliquod actū qui de se uenialis erat uel nullū peccm ipse tñ firmiter credebatur illū esse mortale peccm. Vel dubitabat de hoc. 1. nō magis declinans ad vnā partē qđ ad aliaz qđ. s. esset mortale uel nō esset. hoc em esset ipse dubitare tam in pmo qđ in 2. casu declarandū est ei qđ peccauit mortalit. Sicut ubi grā si tpe ieiunioz uel festiuitati cognouit uxore putans hoc esse cōceptum eccle. Unde in huiusmodi certificanda est consilia eius cū eronea sit. **¶** 3. si fatetur aliquod peccatū qđ clare nō uidet esse mortale uel de quo sint opinionēs inter doctores uarie. vñuz mortale uel ueniale. Noli tu precipitare sciaz et mortale exprime uel ei p hoc absolutionē denegare si ab eo abstinere nō uideat. s. bene efficaciter suadas ut tutiorē eligat uiaz. s. ab eo abstinendo. quia tutior uia est.

¶ Quinto nō diligenter et considera conditionē statū etatē et pitiam uel impitiam psonaz et sm qualitātē eaz. et sic diuersimode te habeas ad ipas in mō loquendi. Nam nobilibz aut pitis aut ciuibz coacter urbanius loqui oportet qñ etiaz uicuz reprehensione eget ne durius increpati indignentur ul' scandalizentur. Rusticis uel psonis ydiotis. et uilis condi

tionis aliorumque coiter expedit ad ostensionem malicie eorum ne pro
nichilo peccata reputent. **S**z nimis contrastatos ex lapsu uel quod
desperatos ex multitudine uel magnitudine commissorum oportet
dulciter exhortari ostendendum in mensitate diuine clementie
ponendo eis exempla in mensura medicine ut latronis magdalenae
ue pauli manasse dauid petri marie egyptiace et huiusmodi
presumptuosos uel induritos et peccata quasi pro nichilo habentes
debet eos deterrere declarando eis seueritatem futuri iudicij
aterribilissimas penas inferni et huiusmodi ponendo exemplum ad pro
positum ut de punitione primorum parentum de diluuiis de sodomia
et de alijs diuisis iudicijs per peccata. . .

Sexto modo non quod si persona non est multum peccata caute reddas
ut faciat diligenter confessionem uel de omnibus peccatis tolerando
quantum potest ponendo firmiter abstinere ab omni mortali
in futuro. hoc est enim necessarium ad contritionem sine qua non re
mittitur peccatum Et quod nullum commissum taceat scienter in con
fessione uel ex uerecundia uel ex alia de causa nisi etiam quod repu
tet ueniale nisi propterea excuset eum ignorantia Et precipue
de hoc admoneas eum interrogando de uicijs carnalibus quia
frequentem in talibus persona multa retinet turpia et uicium confi
teri pro uerecundiam Et magis adhuc in huiusmodi tucituzinta
te mulieres offendunt unde et diuersis cautelis extrahendum
est uicium ab ore talium / Declamandum est tamen eis quod si aliquod
peccatum quod sciunt commississe non confitentur et interroganti
super hoc a confessore quod non prodest eis confessio / Unde si confes
sor prius interrogauit in generali de tali materia et tunc ipse
penitens noluit exprimere cum tamen bene recordaretur uicij sui sed
cum postea interrogatur in particulari exprimit quia minus
uidetur sibi erubescibile quam si se expressisset ostendendum est
ei quomodo fecte confiteatur et quod non ualeat sibi talis confessio
sicut uel aliter nisi muret propositum uel quod si haberet ad hoc de illo

confiteri per se exprimeret in particulari quantum ad illud e necessarium et debeat de illa fictione commissa cum qua uenit ad confessionem

Septimo penitentem ad moneas ut ex quidam consuetudine quod sic aliqui faciunt uel etiam extiorum uel principaliter pro uitandis penas eternas uel pro euasione infirmitatis si esset infirmus uel aliter cum tribulationis temporalis faciat confessionem etiam sic modicum sibi processerit. **S**ed principaliter eam faciat ad placatum dei et sibi reconciliandi et satisfaciendum diuine offense deo et ecclesie obediendum qui hoc remedium ordinauit ad consequendam remissionem

Utem in processu confessionis si aliqua diceret ad missionem suam excusationem uel alienationem peccati incontinentia ut puta quod diaboli fecit eum facere tale malum uel plures uel uicium uel colanguiem et huiusmodi eum reprehendas ostendendo ei falsitatem suam. quod si nullus trahitur ad peccatum nisi propria malicia sui uel uoluntate. Et ideo non se excuset si accuset xv. q. non est q. 1.

Utem si recitet peccata aliorum sine neccitate nisi sine hoc possit exprimeret suum eum reprehendas et ad moneas ut nichil dicat de factis aliorum. Unde possit peccatum alterius detegere nisi hoc faceret ex aliqua causa non solu neccitate sed et aliquando ualde rationabilis.

Utem si dicat longas fabulas ad moneas ut dimittat superflua et solu quantum est ad declarationem peccati non misceat narrationes tribulationum suorum cum peccatis ut faciunt mulieres.

Utem ad moneas quod non utatur uerbis palatiis seu sophisticis ad dandum intelligere unum pro alio nec etiam utatur uerbis nimis turpibus ubi posset per uerba honestiora peccatum declarare.

De his uult in isto ultimo scilicet dictis plus et minus ad moneas penitentes ut ualeas eos indigere in prosecutione sue confessionis.

Octauo istud obserues quod postquam ex interrogacionibus quis factis si penderis cum debere audire dicas ei ut primo dicat peccatum suum que commisit post ultimam confessionem recte factam que habet in memoria et dimittas eum dicere quicquid uult de suis peccatis.

primi confessio
ad plurimum

et ordine quo uult retinendo bene menti ea que dicit ut ubi
sufficiens expressit peccati sui non eius molestes uel graues de il
lo interrogando ubi aut non sufficienter expressit interroga de
residuo usque ad sufficientiam et preterea eum interroga de his de
quibus ipse uel dixisset sibi quod potes suspicari in eo esse hoc se
per suato ne de eodem peccato de quo iam interrogasti iterum i
terroges ne sit ipse ad tedias nisi ex aliqua causa rationabi
li hoc faceres ut puta credendo quod 2° uice dicat quod prima non
dixit uel ex uerecundia uel ex ignorantia et huiusmodi.

Et si mulier est facias eam ex transuerso stare ne eam in fa
cie uideas quia facies eius est uentus urens dicit scriptura.

Si uir potest genuflexu et discruciatu stare bene quidem
sine aut stet ut potest nec tamen eum etiam multum frequenter uel fixe
in faciem aspicias et papue iuuenem uel nobilem et pitum
ne nimis eum erubescere facias et sic eius graues de quo non or.

Obseruandum etiam confessoribus est ut dicit magister ubertus
in libro de officiis ordinis predicatorum et semper libentius audi
antur confessiones illorum qui magis indigere putant uel qui
uaro uenire solent uel qui sunt extranei uel qui sunt in ma
iori statu uel de quorum confessione maior utilitas sequitur spe

Item audiendo mulieres caueant ne nisi in publico rat
audiant et nisi ab aliquo uel aliquibus uideant nec multum
inoret nisi quantum necessitas confessionis requirit et eis que
nimis frequenter uolunt confiteri assignet certum tempus ex
quod ipse non audiat nec in alijs colloquijs se exponat et semper
duris et rigidis uerbis citius utatur contra illas quam molibus.

Nono scias ab episcopo si habet aliquas constitutiones syno
dicales uel prouinciales ubi sint excois sine et huiusmodi et de
illis te non impedias plusquam uellit.

Et non quod si aliquem absoluas inodatu aliqua sententia excois
qua esse ligatus uel non aduertis uel nescis et ideo absolutus a

peccatis non autem a suis sine hinc quantum peccatis absolued eum quod
non debet quia absolutio ab excoicatione debet precedere abso-
lutione a peccatis tunc sumus excois non maioris sicut alibi et firm-
tate de zambarellis et vult et alios.

Habet autem preterea qui pendit de errore illi auisare quod pro-
curet absolutio ab excoicatione Et quia ut dicit Raymū-
dus in summa sua interrogaciones de peccatis capitalibus facien-
de sunt principaliter de supbia que est mater et radix omnium malo-
rum sicut in generalibus in moralibus a qua procedunt vij capitalia scilicet ma-
nis gloria auaritia inuidia ira accidia gula et luxuria Et
ista habent diuisas species de quibus etiam nomine sunt interrogaciones
faciende cum circumstantiis necessariis habet quolibet horum multas
filias de quibus dicit Raymūdus et hostienſis esse interrogam-
dum sicut in qualitate personarum sicut de his ponet interrogaciones

Postremo de quibusdam uitijs lingue et exordinarijs ut for-
talez et infidelitatibus et huiusmodi.

Et quia ut dictum est absolutio ab excoicatione debet precedere
absolutione a peccatis.

Vnde prius interrogandum est de excoicatione sicut tenemus
pro parte prima annectendo de suspensione et interdicto et de
legibus et de peccato in genere pro 2^a parte de dictis peccatis et de abso-
lutione restitutione et votis Et in tertia parte de quibusdam
statibus hominum de excoicatione

Nota igitur quod due sunt species excois scilicet maioris et minoris
Excoicatio maior semper est peccatum mortale Et talis
separatus est primo a deo et non potest coicari pro aliqua utilitate anime
sue 2° est separatus a sancta ecclesia et a comunione et participatione
fidelium Exceptis hijs super specificatis Et sunt quibus in quibus
excoicatus non potest participare sicut in hoc uersu continetur

Si pro delictis anathema quis efficiatur

Consequenter orare uale coio mensa negatur

Co. i. locutio. orare. i. orō. vale. i. salutatio. coio. i. coio sa-
cramentoz mensa. i. cibus et potus.

Excoio uiuor. aliqui est mortale. aliqui ueniale. 33. anqm̄ di-
citur. qm̄ sit mortale et qm̄ ueniale. Nō pus q̄ nouē moīs
homo pōt incurere excoicationem. mīorem.

Primo qm̄ quis participat cū excoicatio excoicatione maiori
aliquo illoz quibz modoz imēdiate dictoz uel illoz q̄ sup̄

2° qm̄ quis cōmittit sacrilegiū. sicut qui furat. Diximus
in ecclia. uel in ea aliquid aliud illicitū opatur.

3° qm̄ quis est publicus cōtribuzarius. aut fornicator.

4° qm̄ quis acceptat aliquā eccliam a layco. et illam sic
tenet. xij. q. vij. si quis.

5° qm̄ quis symoniacus. quēsbz excoicatus excoicatioē maiori

6° qm̄ quis in bello iniusto sm̄ quosdaz aut etiaz contra
xpianos exercet artem balistarū aut sagittarū.

7° oppressores inoportuni paupz. publica pōnes publica
usurarij. meretrices. Qui omēs largo mō possūt dici excoi-
cati. pro quanto talium oblationes nō debent admitti ad
altare sanctū domini.

8° illoz quibus denegat eccliaistica seculum. sicut sūt illi q̄
moriūtur in torneamentis. quia dato q̄ penitentes moriū-
tur. tū nō ponūtur in cimiterio. Silitur dī de illis qui non
coicant. semel māno sm̄ nēcitate uel causa ex. de peni. et
a. viii. oīs utriusq̄ sexus.

9° omēs publica pccōres omēs autē sup̄dictos casus pōnt
Ray. hosti. et sm̄o. Et in quolibet illoz casū pōt. absoluerē
quilibet sacerdos simplex et epus. p̄terq̄ forte in symonia et
excoicatione maiorē.

In ergo casu. s. in participatione cum excoicatio maiori
excoicatione potest homo pccare et mortaliter et uenia-
liter. Et hoc tripliciter.

1° pmo qm̄ participat cū excoicatio m aliquo alio crime mortali ab illo p̄ qd̄ ille ē excoicatus 3z m pmo mō nō q̄ p̄cipis cū excoicatio m eodem crime ut dictū ē incurrit etiā excoicacionē maiore 3z m 2° mō cadit tm̄ m mōrem excoicacionē et sic peccat mortaliter

2° qm̄ participat m eodem crimine ppter quod ipse esset excoicatus dando consiliū auxiliū uel fauorē rōne cuiuscūqz peccatum cōmitteretur.

3° qui coicaret cū excoicatio maiori excoicacione m sacramentis puta accipere corpus dñi cū eo ul' sacros ordines incurrit excoicacionē peccat tm̄ mortaliter In alijs autē casibz sup̄ dictis nō peccat quis m participando cū excoicatio nisi pro quanto aliquis m cōceptu p̄cepti et prohibitionis facte audacter cū excoicatio ad libitū cōuersaret̄ aut m salutando aut m loquendo sine necessitate a iocando a i comedendo

Item nō q̄ sacerdos recipiens aliquē excoicatum maiori excoicacione aut ad officium ecclie aut ad sacramenta aut ad eccliasiticam sepulturā nō solū mortalit̄ peccat. s̄ subito est suspens⁹ ab administratione. et sibi interdicit̄ est introitus ecclie. quousqz sit absolutus et efficitur q̄ irregularis Et si talit̄ interdictus morat̄ non debet poni m cimiterio. Nec debet p̄ timorē sacerdos desistere qm̄ talē excoicatum expellat de ecclia q̄ nō excusatur rōne timoris nisi talis esset timor qui possit cadere mconstantē uirū. tunc enī fm̄ quosdam excusaretur ab interdicto hosti aut dicit q̄ beatus talis sacerdos si se ad martiriū preparat :-

4° Nō q̄ qualit̄ habuisti qm̄ nouē casibz homo cadit m excoicacionē mōrem rōne cui⁹ ē separatus ab effectu sac̄m̄ et quantum ad deū. Nam p̄m̄ mortale auiam separat a deo Et excoicatus quocensūqz est m peccō mortale p̄ter 3̄ m participato cū excoicatio maiori excoicacione In loquendo salutando

orando Comedendo In quibus casibus seu tho. non peccat homo mor-
taliter nisi per contemptum dato quod in excommunicatione maneat. Et id
quod est in peccato mortali quocumque aliter est excommunicatus. etiam quan-
tum ad ecclesiam est separatus effectus. i. a gratia et sacramento quia nullus
existens in peccato mortali cuius sit indispotus potest consequi gra-
tiam spiritus sancti potest tamen intrare in ecclesiam et stare in officio diano
et et potest in alijs casibus alijs participare sed non potest pacem in ecclesia
recipere cuius pax ipsa sit quasi loco excommunicationis.

Item non quod omnia supra dicta continentur in decretis et tanguntur
in summa et in magisteria.

Item sunt excommunicationes papales a quibus solus papa absoluit.

Si quis iniecerit manum violentam in clericum vel reli-
giosum vel religiosam. Et si enormiter est papalis vel le-
gati si non enormiter nisi grauius est dyocesanum.

Si incendit locum sacrum vel religiosum est papalis post denun-
tationem ante non denuntiationem est episcopalis.

Si incendit alia loca quia quantum de iure eorum talis non sit
excommunicatus sed excommunicandus tamen ex synodali constitutione ali-
qui est excommunicatio tunc idem quod prius.

Si falsificauit litteras papales vel scienter usus est falsis vel
vnam litteram vel punctum remouit vel addidit est papalis.

Si fecit pactum vel promissionem vel recepit ex pacto vel pro-
missione occulta vel manifesta aliquid quantum paruum vel
magnum pro aliqua utilitate vel gratia pro se vel pro alio in
causis vel in iudicijs seu alijs pro his apostolicis ab apostolica sede
obtinendis est papalis per excommunicantem bonifacium viij.

Si scienter usus est talibus gratis vel litteris sic obtentis
est papalis per excommunicantem martinum.

Si fuit perzuta et malefere enter tepdms quoscumque per mare
est papalis per processum curie.

Si inuabit vel impediuit portantes uictualia seu alia ad

- vsu romane curie ul' defendit talia facientes est papalis p' pro
Si hostiliter disciurrit ul' obsedit uel cepit ul' cessu i curia
 detinet sine consensu pape terris ecclie ut p'xiomij bti petri
 marchiam Anconitanaz et multas alias ciuitates ecclie e pa
 palis per processu m curia
Si secutus est sisma petri de luna et est papalis p' proces
 sum m curia **S**ed de quolibet sismatico ul' fauentib' eis
Si cepit uel detinuit uel alit' assentauit uel dep'dans ro
 mipetas uel p'grinos eutes ad curiaz causa deuotionis ul
 m morantes uel recedentes ab ea e papal' p' p'cessu i curia
Si portauit uel portari fecit aliqua xxij uel ex hi **Ecclie**
 pmisit ferru lignamina arma equos mercimonia uel vic
 tualia ad ferendu sarracenis uel m alexandria uel m ptib'
 egypti et terris subditis soldano et e papal' p' exuagates
 Veneti tamen m hoc habent hnam
Si uuit ad sanctu sepulchru etiaz causa deuotionis sine
 licentia pape est papalis
Si hostiliter insecutus e cardinales est papalis
Si epos banniuit uel banni fecit uel facit uel factu ra
 tum habuit est papalis **S** curia
Si m terris suis posuit noua pedagia e p'pals p' p'cessu in
Si etiaz cuiuscq' sine late excois uel interdicti dedit huius
 grauandi eos qui eam tulerunt uel suos i psonis suis ul' bo
 nis uel usus est tali s'ma e epals p' duos menses s' postea
 efficitur papalis
Si msecutorib' epoz hostiliter est papalis ex' de penis
 li vi uel hoc fieri mandantib' aut facta ab alijs rata ha
 bentib' uel m hys osilijs auxiliu ul' fauore dantib' uel scie
 ter tales defen santib' ex' m clementinis
Si m incidentib' ul' m frustra incidentib' seu decoquentib'
 aut ossa a carib' sepantib' cuiuscq' defuncti ut ossa ad pu

tes alias deferantur et est ca⁹ papal' p^o ex^o vagante bonifacij de
hys qui cogunt celebrari in loco interdicto uel ad audiendum
diuina uocant excoicatos uel interdictos uel prohibent eis
ne moniti exeant et de hys moniti exeant noⁿ exeunt e^o p^oalis
ex^o de sen. excoicationis in clementinis

De laycis recipientibus in curia romana lris dⁿⁱ ipe de manu
alicuiusq^{ue} nisi ipius pape uel bullari uel n^o recipientibus
de manu p^odictoy est papalis

De religiosis qui absq^{ue} sp^oali licentia p^orii sacerdotis solep
nizarent matrimonia aut ministrarent sacra eucharistie uel
extreme unctionis est p^oalis

De religiosis qui excoicatos a canone absoluerunt in casib^{us}
non concessis aut absoluerunt a sn^ois p^o statuta synodalia uel
prouincialia promulgatis aut absoluerunt a pena et a culpa est
papalis ex^o de p^ouile. in clementinis

De hereticoy inquisitorib^{us} qui odio gra^u amore ul' lucro
contra iustitiaz et cōsciam omiserunt cōn^o quēpiam procedere
uel ipam heresim alicui imponerent. uel q^{ui} impediunt officiu^m
sui est papalis ex^o de here. multoy in clemen^o

De mendicantib^{us} professis qui transeunt ad aliquē ordinē mo
nachalem excepto cartusienū et recipientib^{us} talem sciunt e^o pa
palis p^ostitutionē factay Constantie

De clericis coicantib^{us} sciunt. et sponte in diuinis cō excoica
tis a papa est papalis

De participantib^{us} in cōmūe p^o qd' aliquis est excoicandus aliqua
p^odictay excoicationū citra sedē ap^ostolicam est papalis

De hys qui absoluti fuerunt ab aliqua p^odictoy excoicationū
citra sedem ap^ostolice in articulo mortis uel aliquo impedimento et
cessante articulo uel impedimento noⁿ se representauerunt sing
maiorib^{us} quātorcitiis potuerūt est papalis ex^o de sen. excoica^o

De excoicatis a papa uel participantib^{us} cō eis iⁿ eodē cōmūe ul' i

diuinis est papalis.

Ex hereticis fugentibus nouam heresim uel iam dampnatam sequentibus est papalis vij. q. i. c. p. ex uigante martini qui. vi.

Ex processum annuale curie

Iste sunt excoicationes epales. S. alle a quibus ipse eps absoluit.

O E hys qui exigunt pedagium uel guidagium p se uel p alium suo nomine a personis ecclesiasticis pro rebus suis uel ecclesiarum quas deferunt uel deferri faciunt non causa negociationis ex decensibus. Quoniam li. vi.

Ex illis qui statuta fecerunt uel sepefecerunt uel seruari fecerunt uel etiam consuetudines contra libertatem ecclesiasticam et qui se ea iudicant uel qui in publicam formam redigunt iudicata et huiusmodi ex de sen. excoi. Nouit li. vi.

Ex hys qui usurpant patronatum uel custodiam alicuiusmodi ecclesie uel monasterii uel alicuius loci pie uacantis et de clericis uel religiosis qui hoc procurant uel et sibi usurpant loca ecclesiarum uacantium.

Ex illis qui faciunt uel fecerunt excoicationes indebitas seu collectas in personis ecclesiasticis non tamen ex ipso facto sunt excoicati sed postquam fuerunt semel amouiti et non emendauerunt.

Ex hys qui statuta faciunt uel fecerunt uel distauerunt uel si potuerunt facta non cessauerunt uel sine ea iudicauerunt p que si quis compellatur soluere usuras ul solutas non repetere.

Ex illis qui concedunt reprobis specialiter uel generaliter communi personis ecclesiasticas uel accessus est.

Ex hys qui contrahunt matrimonium cum consanguineis usque ad quartum gradum inclusive.

Ex hys qui impediunt qui coram iudicibus ecclesiasticis delegatis uel ordinariis in causis que ad eos pertinent illi qui committunt possint iustitiam obtinere.

Ex illis qui grauant personas ecclesiasticas uel consanguineos

earz in psonis ul' bonis uel iuste psecuti sunt eos eo q' no-
luerunt eligere eum pro quo rogabatur. Vel dñi nō obseruātes
consuetudines electionis.

De doctoribz et magistris docentibz scienter religiosos q'
dimiserunt habituz religionis uel docent eos legem ul' phi-

De illis qui sepelierunt aut associauerunt ad sepul' sicam
crum ut moris est cū offō clericorū scienter aliquē publice ex-
coicatum aut noiatim interdictū Aut manifestū usurariū aut
etiā hoīes de loco interdicto t'p're interdicti

De illis qui imitantur ordinationibz ul' alienationibz scis
uaticis factis ex.

De illis qui extorquent absolutionē ab aliqua excoicatioē
vel reuocatione interdicti uel suspensionis nō ualeat talis
absolutio si incurrunt in nouā ex.

De illis qui p assassinos. r. quosdā infideles qui ex filis suis
opinione de facili mittebant ad occidendū xpianos inter-
fici fecerūt uel mandauerūt etiā si mors nō fuit subsequuta
et receptoribz et defensoribz eorū ex. de homicidio p hūana li. vi.

De rectoribz secularibz uel quibuscūqz officialibz eorū cogno-
scantibz de cōmū heresibz qui aut captos liberarent ul' dyoce-
sanorū aut inquisitorū impedirent offm ex. de hereticis ut i

De dñis t'p'alibz qui subditis interdicūt ne inquisitoribz
prelatis uel psonis ecclesiasticis quibuscūqz uendant ul' emāt
ab eis aliquid uel ipis bladū molant uel panē coquant
uel alia huiusmōi obsequia exhibere psumant ex. de sen. ex.

De illis qui cōpellunt impetratores l'raz apō eos li. vi.
stolicorū aut reuocantes. ad forū ecclesiasticū in causis que
de iure uel antiqua consuetudine ad ipm p'tinent ad desis-
tendum uel litigandū de eis i' foro seculari grauandū audi-
ces ecclesiasticos uel impetrantes uel litigantes seu litigare
uolentes corā eis uel grauandū p'p'quos iporū ul' capiedō

eorum vel ecclesiarum talium vel dantibus consilium auxilium et favorem in
 predicta ex de empti li. vi.

E De illis qui prelatos vel capitula seu alias personas ecclesiasticas
 compellunt ad submittendum layca vel alienandum bona immobili-
 lia seu iura ecclesiarum et similiter layca qui usurpant sibi illicite
 huiusmodi et hoc si non destiterint postquam fuerint moniti ex
 de reb. ecclesiasticis non alie. hoc con li. vi.

E De illis qui fingunt fraudolenter aliquem casum per quem sibi
 iudex mittat ad aliquam mulierem pro testimonio ex de iudicibus

E De hijs qui ad dirigendas moniales mulieres
 in electionibus nisi abstineant ab hijs per que posset discordia
 oriri vel nutrizi ex li. vi.

E De illis qui loquuntur secreta vel mittunt scripturas vel narra-
 tum alicui cardinali qui sunt reclusi occasione electionis pa-
 pe ex de ele. li. vi.

E De illis qui procurant quod conservatores mandati se intro-
 mittant de hijs que non licent. i. de alijs que de manifestis in-
 iurijs et violentijs ex li. vi.

E De dominis temporalibus et rectoribus et officialibus
 qui non conservarent ipsam consuetudinem.

E De electoribus ad regimen urbis romae de clericis et fau-
 toribus qui fecerunt contra constitutionem super hoc factam
 de ele. li. vi.

E De magistris et scholaribus tractantibus cum aliquo civi
 bononensi de conductione hospitij et requisitis in quibus ni-
 si tempus conductionis fuit elapsum

E De dominis vel rectoribus temporalibus qui non fecerunt suavi-
 ea que statuuntur contra insecutores cardinalium seu alicui de
 familia eorum vel pape ex de penis. felias li. vi.

E De hijs qui impediunt visitatores monialium vel canoni-
 corum. Si moniti non desistant.

De impugnantibus lras pape ante eius incoronationē
in extenuanti benedicti xi

De illis qui afferendo dicunt romanā eccliaz nō esse caput
omniū. nec ei tanquā capiti obediendū.

De illo qui nō est electus a duobz partibz cardinaliū q
grat se pro papa.

De tradentibz hereticos uel recipientibz aut credentibz eis
sive defendentibz eos uel deferentibz eccliastricaz sepulturā
aut fautoribz eoz ex de sepulturis.

De tradentibz eccliastricaz sepulturaz aut fautoribz eoz
ex de sepulturis.

De tradentibus eccliastricaz sepulturaz interdictionē rpe i
terdicti in casibz non concessis a iure.

De clericis qui manifestis ad exercendū fenus domos
locant uel alio titulo concedit uel eis eccliastricā sepultu
ram p̄bent extra de sepulturis.

De monicis et canonicis regularibz archidiaconis p̄po
sitis dyaconis plebanis Cantoribz et alijs clericis p̄sonati
habentibz. et etiā quibuscūqz presbiteris qui audiūt leges
uel p̄physicam ex ne clerici monachi uero magno ope.

De clericis in sacris constitutis et religiosis professis
et monialibz que contrahant matrimoniū de facto ex
de consan. et affim. eos in clemen. .

De religiosis qui temere abiciūqz hitum sue religionis
dimittunt ex ne cleri. li. vi.

De religiosi qui accedunt ad studia nisi a suo p̄lato cū
consilio maioris partis cōuentus sibi licentia sit gressa
ex ne cleri uel monachi. ut p̄iculosū. li. vi.

De religiosis qui decimas eccliaz debitas sibi appro
priant uel vsurpant. sive qui nō p̄mittunt solus eccliaz
decimas de aialibz familiarū suoz pastoz ul' alioz i misce.

tui ipsa aialia gregibus eorum tales si non habent administratione et beneficiati sunt excoicati. si habent sunt suspensi nisi inquisiti destiterint infra mensem.

De monachis et canonicis regularibus qui non habent administrationem et licentia suorum prelatorum se conferunt ad curias principum vel dampnum aliquod conferunt suis prelatibus aut monasteriis. *ex de statu mon. ne magro in clemen.*

De monachis qui infra septem monasterium sine auctoritate veniunt ut in dicto capitulo.

De inquisitoribus hereticorum qui preter officium inquisitionis quibuscumque modis illicitate pecuniam extorquent vel scienter bona ecclesiarum obrelicta clericorum fisco ecclesie applicant nisi possunt absolui nisi quibus extorserint plene satisfecerint. *de*

De religiosis qui non servant interdictum quod fuerit. *pecunia sancta mater ecclesie. ex de religi.*

De religiosis qui scienter non faciunt conscientiam contentibus sibi de decimis soluendis. tales ab officio sunt suspensi donec sibi commode possunt faciunt eis conscientiam. Et interim si predicant sunt excoicati. *ex de religiosis domibus.*

De religiosis qui dicunt aliqua verba ut detrahant audientes a solutione decimarum.

De religiosis mendicantibus qui domos ad habitandum vel loca tenentia recipiunt aut accepta mutant aut alienant. *ex de*

De fratribus minoribus qui tempore interdicti recipiunt ad *reli. do.* divina fratres vel sorores de tertio ordine. *ex.*

De quibusdam mulieribus que begine vulgari dicuntur et de religiosis fauentibus eas in illo statu et errant ille habitus certum assumunt et nulli obedientiam praeferunt nisi inuocantes ipsa nisi regulam habentes quibusdam religiosis specialiter adherentes. *ex de hereticis ad miz. Nec intelligunt sub hoc nomine ille qui etiam begine vel uestite dicitur de prima beati dominici ut patet in declaratione Johis*

xxij. Et idem dicit de tertio ordine sci francisci ymo ex illa
cle. uidentur dici begine ille excoicite que habent illos errores
ibi positos que cu sapiant heresim hodie esset papalis.

U De ingredientibz monasteria monialiu ordinis pdicatorz ex
casus nctios qui declarant in cōstitutionibz eaz puta ad dā
dū sacra infirmantibz Et ad illas medicandū Aut ad repandū
domos uel edificia uel huiusmōi nō habita lma a papa uel a ma
gistro ordinis. quia illis duobz seruiatur talis absolutio ul' illi
cui data esset auctas ab aliquo istoꝝ duoz s. a papa uel a magi
stro ordinis pdicatorz ut pz in bulla ipsius ordinis cuiꝝ transp
tus uidi ego frater anthonius de florentia ordis pdicatorz

U De ingredientibz mōsteria monialiu ordinis miorū ex ca
concessos in constitutionibz suis sine licentia pape uel minis
tri generalis. quia excoicitionē incurunt. et absolō ab huiꝝ
mōi dyocesanis reseruat ut ego frater anthonius de florentia
ordinis pdicatorz audiui a quibusdā fide dignis in multis
epātibz p constitutiones synodales lata est excoicatio contra
mitrantes monasteria mon. alui quarūqz stco diligenter
inquirendū est de excoicitionibz que late sunt p constitu
tiones ne te inuenies inuoluti in eis. / : ~

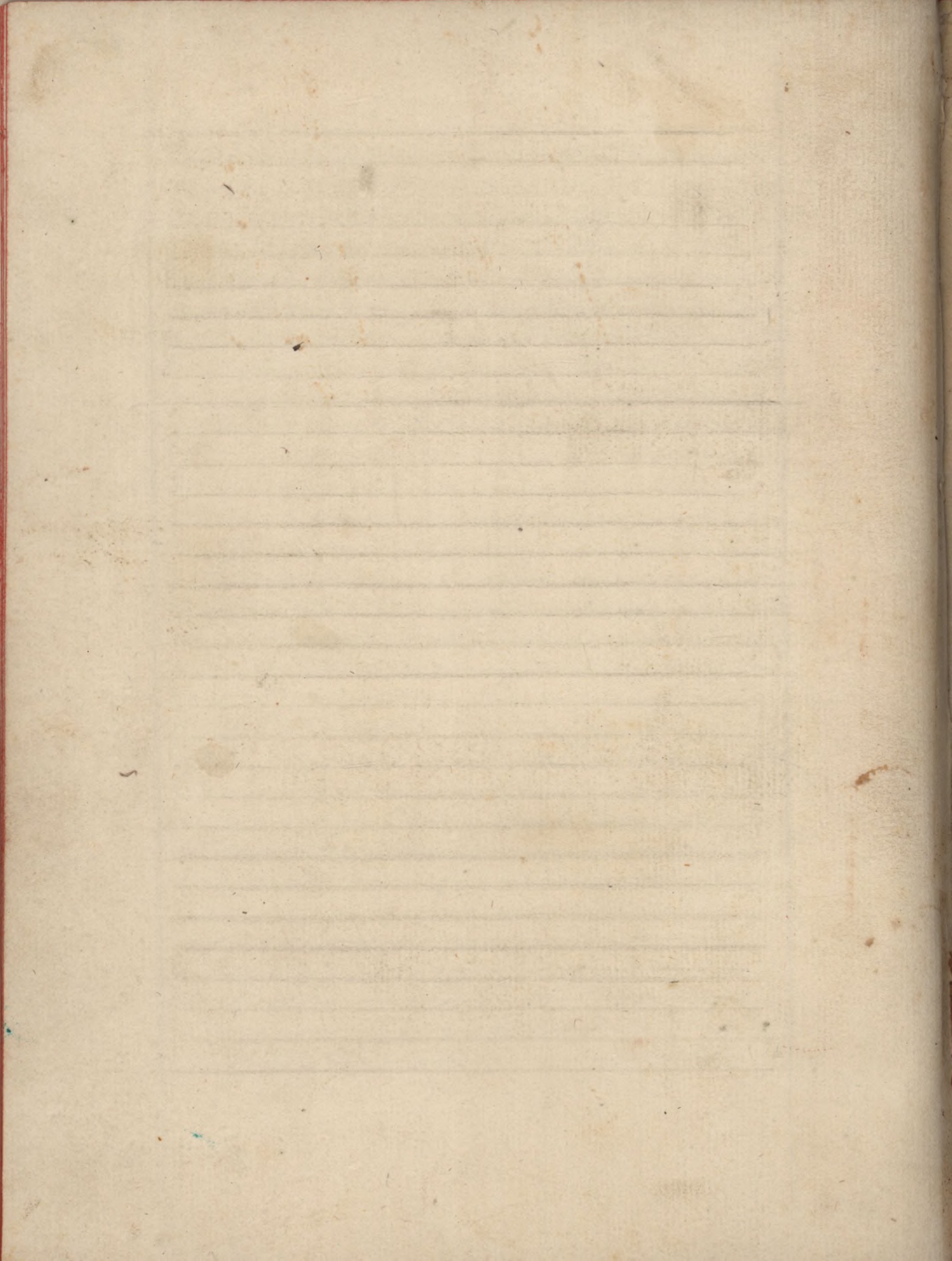
Sequitur Interrogatoriu eiusdem domini fr̄s Anthonij azepti

The first part of the paper is devoted to a general
 consideration of the subject. It is shown that the
 theory of the subject is not yet complete, and
 that there are many points which require further
 investigation. The author then proceeds to a
 detailed examination of the various aspects of the
 subject, and shows how they are interrelated.
 The second part of the paper is devoted to a
 detailed examination of the various aspects of the
 subject, and shows how they are interrelated.
 The third part of the paper is devoted to a
 detailed examination of the various aspects of the
 subject, and shows how they are interrelated.
 The fourth part of the paper is devoted to a
 detailed examination of the various aspects of the
 subject, and shows how they are interrelated.
 The fifth part of the paper is devoted to a
 detailed examination of the various aspects of the
 subject, and shows how they are interrelated.
 The sixth part of the paper is devoted to a
 detailed examination of the various aspects of the
 subject, and shows how they are interrelated.
 The seventh part of the paper is devoted to a
 detailed examination of the various aspects of the
 subject, and shows how they are interrelated.
 The eighth part of the paper is devoted to a
 detailed examination of the various aspects of the
 subject, and shows how they are interrelated.
 The ninth part of the paper is devoted to a
 detailed examination of the various aspects of the
 subject, and shows how they are interrelated.
 The tenth part of the paper is devoted to a
 detailed examination of the various aspects of the
 subject, and shows how they are interrelated.

THE

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in approximately 25 horizontal lines within a rectangular border.

[Faint, illegible handwriting on lined paper]

Incipit. Examinatorum confessionum suae peccatorum fratris
Anthonini Archidye. floren. ordinis predicatorum.

Questi ille qui uult confiteri dixit ex se
ea que uoluit de peccatis suis. si no dixit
sufficienter quod quasi semp accidit. Inter
roga de his que plene non dixit pro ut ui
debitur expedire. Si aut modicu ul' minus
dixit potes interrogare fm ordinem hic p
positu. s. de pceptis. postea de uitijs capita

libus. non em de omibz s. de illis que solent in talibz
reperi. Et no solu de istis peccatis est interrogandus.
s. etia de circustantijs peccatorum. que continent in hoc
usu.

Quis quid ubi p quos quotiens cur quomodo qm.
Non tu est necie de quolibet peccato etia mortali omis
pdictas circustancias confiteri. s. illas que tribunt pec
catis in alia speciem que s. habent spalem deformita
tem opposita. alicui pcepto. De nro aut pccoy no ob
mittas. s. quotiens aliquod peccati quod e mortale con
misit.

Quis quid:
quoties: m

Primu pcepti est. Non adorabis deos alienos.

Quia hoc pceptu potes de his interrogare Et p. si
transgressus est seu obmisit implere aliqd uoti liciti
et si aduertenter cum posset est semp mortale. et to
tius quotiens frangit. Secus si ex obliuione vel qz no poterat
ut infirmus. ieiunare. et hui' mo ||

Si uouit se aliquod mali facturum ut uindicta uel iniurias de
fectus impedimentu. ut non ingredi religionem. et hoc e mortle
et sine alia dispensatione debet infringere. . .

Si nimis tardauit implere ppter qd a memoria excidit ois ul'
uenit ad statum no uilendi implere cu bene plus posset. mortle uidet.

Idem qm̄ dimisit ppositū implendi cū posset Alias moza implendi
uotū qm̄ non p̄fixit sibi t̄pus non v̄ mortale nisi forte ualde m
mia ubi ex hoc imineret ei p̄iculi non ualendi implere ut de
uoto ingrediendi religionē. cū t̄m̄ nō haberet cogentē cūz dilatoz.

Si fecit uotū de re licita ut elemosine. ieiunia et huiusmodi
s̄ malū finē pura ut possit facere uindictā. Adulterii et huiusmodi
mortale est nec tenetur implere.

Si fecit uotū abstinentie et huiusmodi. et dubitat utz possit im
plere v̄ nō. et sine dispensatione uel cōmutatione superioris ul
cōfessoris cū de facili possit habere recursū ad alterz ipoz p̄ cō
silio uel dispensatione. si si inigit mortale uideatur.

Nō t̄m̄ q̄ uiri possunt irritare uota abstinentie p̄grinationis
et elemosine. si non habent nisi dotē uxoris sine alia dispensatio
ne et si fiant non tenentur. : ~

Si habens uotū castitatis uel religionis cōm̄xit mortale est
et cōsummare non p̄t sine mortali p̄cō. quia ad huc p̄t implere
et debet ante cōsumationē m̄uōm̄. s̄ post cōsumationē tenet
reddere debiti etiā m̄terptatione petenti. s̄ exigendo semp̄ pec
cat mortaliter. Vnde consulendū esset ei petere dispensationē
sup̄ hoc a p̄p̄. posset etiā ep̄us nisi sit cōtinens et obsequans ip̄m. : ~

Si fecit uotū stultū et irrationabile ut ieiunare ī d̄nica non
pectinare uel lauare caput in sabbato. et huiusmodi nō ē mortale
s̄ prohibitiū est impleri.

Et nō q̄ a transgressione uotoz p̄t de iure cōi et consuetudinē
confessor absoluerē. quia nō est de resuatis casibz. Sed de dispen
satione uel cōmutatione uotoz nō p̄t se m̄t̄mittē. sine sp̄iali con
missionē dyocesis ul̄ alterius qui posset dare. Ep̄i aut̄ ī oibz pos
sunt cōmutare. uel dispensare. nisi ī uoto castitatis. uel religionis
Et tribz uotis p̄grinationis s̄. herosolomitani. ad sc̄m̄ Iacolum
et ad limina ap̄toz. s̄. Romā in quibz papa uel sumus penitentiarij

Soli dispensant ul' cōmutant. de votis habes 3. i. 2^a pte ibi ui
de ai dubitas.

¶ Si ipse fecit ul' fieri fecit aliquod maleficiū seu in alias in quibz
semp fuit incantationes. uel inuocationes occulte. uel manife
ste demonū. qd semp est mortale. et digni morte corporali.

¶ Si fecit uel fieri fecit uel prouocauit aliqua incantationē cui
sacramentis. ul' cū sacramentalibz ecclie. ut aqua baptismali. et
oleo sancto. et huiusmodi. obsamitatē. uel aliā causā mortale est
et gravissimū.

¶ Si adorauit aliqua creaturā faciendo orōnem ad eam. ut ad
solem. uel lunā. uel stellā. cū p^o apparet et huiusmodi mortale est.

¶ Si fecit uel fieri fecit aliqua diuinationē. ad inueniendū furtu.
uel sciendū aliqui id occultum uel futurū. quod nō debet sibi con
tingere mortale est.

¶ Si didicit artem notoriam uel usus est ea ad sciendū aliqua.
uel si usus est arte nigromantie mortale est. Et si habet librum
inducendus est. ut comburatur. siue cōburat. alio nō absoluedus ē.

¶ Si ex cōstellationibz ul' planetis sub quibz natus est aliquis iudi
cauit determinate de cōuersatione eius. scē si ex physionomya.

¶ Credere eni hoīem ex facto ul' cōstellatione. uel complexione cogi
ad bonū. uel malū. hereticū est.

¶ Si usus est sortibus diuinatorijs. et quicquid est mortale. Ex
leuitate autē veniale.

¶ Si uxor dedit aliquid ad comedendū uel bibendū uirō. ul' alfi
ut amaret eam. uel fecit. aut dixit aliquid huiusmodi mortale est.
Et interrogandū est quid fuit illud.

¶ Si fecit uel fieri fecit aliqua incantationē obsamitatē consesp
dam. et qm hoc fit scit esse prohibitū est cōiter mortale. Cū autē
fit ex simplicitate putandū bonis esse orōnes iudēt. esse veniale.

¶ Si si nō uellet i futurū. abstinere neganda ē eis absolutio. quia ex ob

stinacione et malitia est mortale.

addunt

Si fecit uel fieri fecit uel usus est breuibz que coiter sunt supersticio-
sa ex vrbis uel tanta in qua fiunt uel mo imponendi uel portandi uel
tpre scribendi. Et in uenta superstitione eoz imponendi e. p co-
burant. et si non uellent no sunt absoluendi. quia tunc mortale e.

Si putabant hata tanqm ozones uemiale uidetur.

Si obseruauit vna diem magis qm aliam in no incipiendo aliqd
tamqz malu ut dies egyptiacos. uel diem in qua occurrat deca-
pitatio sci iohans bap^{te}. uel diem ascensionis in colligendis
herbis et huiusmodi uemiale vrb. qm ex simplicitate hoc credit
nisi animo obstinato hoc crederet. qz tunc est mortale.

Si obseruauit sompnia faciendo aliquas ozones. uel obseruatioes
et postea ex hns que sopniauit uolendo diuinare uel pnunciare de fu-
turis uel occultis est mortale. Al' aut etiã sine obseruatione adimi-
ta nimis fidem adhibere sompnijs peccatu e. et si ex se no mor-
tale tamẽ piculosu est. qz sic multos dyabolus decipit.

Si ex effusione olei de lucerna uel gratulatione aliquaz uiui
uel magnitudine. et cotinuitate uentoz. et huiusmodi existi-
mat aliqd boni uel mali uenturu falsu est et vanu.

Si existimant mulieres conuiti in gattas. uel aha. aaha. et
ire de nocte. et sugere sanguine pueroz. et huiusmodi. qd impos-
sibile est. nisi a deo. et ideo flm credere.

2^m pcepti est. No assumes nome dei tui iurani.

Si blasphemant dei. ut dicendo non esse iustu nec omnia iuste di-
sponere s; esse arrectatore psonaz. uel no uidere que fiut uel no
curare de actibz hominu. uel proditorem. uel imerito puare uel
flagellare. uel no posse istud uel illud facere. et huiusmodi qd e mor-
le. cum aduertit quod dicit. et intelligit.

Si blasphemant dei uel aliqne. que potius di' maledictio ut sit ma-

ledictus. et huiusmodi. ut fit ex ira. semp mortale. si adiicit iura ipsa.
Si iuravit in aliqua causa coram aliquo iudice mendaciose mortale
 est. quatenus aliter habet iustam causam. Et qui induat ad hoc advertet
 ut advocatus et huiusmodi mortaliter peccat.

Si iuravit etiam ex iudicio in eo sermone quicunque ex causa vel utilita-
 te. vel levitatis vel iocositatis. et qualicunque modo non solum per sancta
 dei evangelia. vel per corpus christi. sed per fidem. per deum. si deus adiuvet.
 per virginem mariam. per crucem. per nomen suum. et huiusmodi. semp est
 mortale quia adiuvat se iurare. et fletum dicere. et toties quoties iurat

Si iuravit aliquid pro certo de quo dubitat. pro ita sit mortale est
 precipue in iudicio.

Si iuravit aliquid perire. quod est mortale. ut facere vindictam
 non dimittere concubinam. servare iusta statuta tenere secreta
 in iusta coniuratione mortaliter peccat. non debet servare.

Si iuravit tenere secretum aliquid quod tractatum est in consilio vel
 aliud quod nulli est notum si advertentur manifestat peccat mortali-
 ter ipse et qui stimulat eum ad manifestandum sciens esse secretum.

Si iuravit servare statuta alicuius civitatis. aliquid scienter transgre-
 dendo ex iustis statutis mortaliter peccat. Si tamen aliquid statutum
 est abrogatum per contrariam similitudinem vel consuetudinem quia coti-
 die per omnes fit contrarium. non videtur prius. quia non servat illud
 quod non habet vim statuti.

Si iuravit per aliquem modum obprobriosum per dei membra. vel sanctorum
 ut faciunt ribaldi mortaliter peccavit quia blasphemia reputatur.

Si promisit se facturum aliquid licitum in honorem dei vel sanctorum ali-
 quorum obsequium si non intendebat observare mortaliter pecca-
 vit si autem intendebat si veniente termino quod debebat imple-
 re promissum non servavit cum tamen posset licet in comoditate sua
 mortaliter peccavit. **S**imiliter si promisit homini viventi iurando
 quod dabit ad aliquem terminum si non implet cum possit elapso termino

ut tali fa-
 dro. et patris

peccauit mortaliter. nisi ille cui promisit omni fima relaxaret iuramentū. Si autē nō pōt implere iuramentū excusat a peccato pro tunc cum non pōt.

Si quis promittat cū iuramento se aliquid facere qd nō ē ali cuius importantie boni uel mali. Ut mater de ōberando filius. vel de bibendo. uel non bibendo. et huiusmōi ueniale vī. et iuratio et pūratio et huiusmōi.

Si iurauit sine causa rōnabili pro quacūq; minima re. dicitō tū ueritatē ueniale est. Nisi faceret in contemptū. Et inducendi sunt ut abstineat ppter piculū pūrii.

Si induxit aliquē ad iurandū quē oīō credebatur falsū iuraturū mortaliter peccauit. nisi esset iudex. hoc faciēs ex offō s^m ordine.

De adiuratione que ē iducē aliquē ad aliquid faciendū iuris ob inuocationem alicuius rei. sacre.

Si est p^r modū coactionis. intendens aliquē obligare. p modum iuramenti ad illud faciendū ad superiores et illos in quibus nō hēt potestātē. est mortale. Ad sibi subiectos uel subditos est licita. eo casu quo liceret ei illis pcepte. al nō. Et tunc adiuratus tenetur illud facere. aliter peccaret mortaliter sicut trāsgrediendo pcepta.

Si adiurauit p^rato. uel socios. uel inferiores p modū dēp^rationis intendens inducere ad iurandū iuramentū faciendum. non est malū. uel ueniale. si leniter et sine causa et adiuratus non faciens non peccat.

Si adiurauit demones per modū p^ris ad aliquid sciendū ab eis. uel ad aliquid obtinendū auxiliij. est mortale. nisi quis faceret ex familiarū consilio spūs sancti. uel nisi ex quadā simplicitate querens ab obcessis a dyabolo. **S**i p modū coactionis licet ipm adiurare ne nobis nocent.

Si adiurauit creaturis rōnabiles ne dyabolus eis utat. ad nostri nocimentū. nō est peccatū. Si autē ut dyabolus operetur

in eis mortale ut incantatio serpentii.

¶ Si in cantilemis et famulia imiscuit deū et scda. et in nar-
rationib; turpib; et amatorijs est mortale. alij ē veniale. nisi
faceat in contēptū dei.

¶ 3^m pceptū est. *Sabbata sanctifices.*

¶ De obseruatione festozū quia quanti ad det̄minationē diei.
istud est de iure positiuo. Ideo hic annexere potes de seiunijs
ecclesie. et auditione missę. primo ergo.

¶ Si fecit aliquod opus manuale diebus dominicis. ul' alijs festi-
uis pceptis ab ecclia extra casū necessitatis. q̄ mōd̄lit̄ peccat. Si per
notabile spaciū. Vetus si fueret aliqua puncta. Si aut̄ ex nēc̄ita-
te. vel quia expectant̄ hostes. vel ueniūt inundationes aquaz
et huiusmōi. tunc liceret mouere blada sup̄lectilia et huiusmōi
Et de uespere ad uesperam debent custodiri.

¶ Hic requiritur magna prudentia in consulendo.

¶ Si emit uel uendit diebus festiuis nisi comestibilia de die in
diem. ut panē et uini. carnes. fructus et huiusmōi. mōd̄l̄iter
peccat. nisi in casū alicuius magne necessitatis. In nūd̄imis tū ex
quo plati ecclie tollerant. si non dimittant missas s̄m̄ petri de
uident̄ p̄sone exculari de m̄q̄zatione dieb; festiuis.

¶ Si fieri fecit aliquod p̄dictoz a filijs s̄i suis. huius. uel labora-
torib; sine necessitate. peccant mortaliter. Vtq; et mandis
et sequens. **¶** Similiter de septozib; pro pretio. conficientib;
m̄st̄ū t̄p̄zaliū iudicantib;. facientibus dietas longas causa ci-
uiditatis. et Barbitonsorib; et huiusmōi.

¶ Medicinalia semp licet facere. et medicare

¶ Si p̄ totā diem festiua iuacant. ludis venationib;. aucupijs
chorois. et alijs uacuitatib; mūdi frequenter ibi occurrit mōd̄-
lia. Et si illi de se nō sunt mortalia. quolibet est mortale di-
ebus festiuis cōmissū est grauius multo. et iō q̄s̄itēdū de huiusmōi.

Si diebus dominicis et festiuis preceptis non audiuit missam totam sed obmisit. vel ex contemptu. vel ex cupiditate lucrandi. vel causa eundi ad solaria. vel ad conuiuia. vel ex negligentia. vel ignorantia crassa peccauit mortaliter. et totiens quotiens dimisit. Item si audiuit dimittendo notabilem partem seruati

Quod autem quis audiuit in parochia sua uel alibi missam modicam. propriam tunc die. uel aliam audiendo. uel intelligendo uerba uel non audiendo. quia submisit dicuntur a concubinario symoniacis et huiusmodi. uel non concubinario et symoniacis. ex quo plati super huiusmodi non prouident non uidentur simplices sollicitandi sed dimittendum est conscientijs eorum qui ubi talia habundant.

Dimittentes auditione ex infirmitate uel tali occupatione qua non possunt dimittere ut si uere infirmo uel alia iusta de causa. ut momentes in carceribus excusantur.

Puelle que non dimittunt a parentibus uidentur excusari. Non autem euntes ad choreas. uel uidue que manent incluse in domo per menses. uetus si per quendam uel mensem et huiusmodi.

Si quis dimittit ieiunia ecclesie. aut quadragesime. quatuordecim pora. uel temporum uigiliarum christi et sanctorum. que de precepto sunt post uigesimum unum annum peccat mortaliter. Nisi habeat causam legitimam excusantem eum. Item peccat totiens quotiens dimittit aliquem diem ieiunij. quia quilibet dies est sub uno precepto. Et ante XXI. annum inducendi sunt iuuenes ad ieiunandum. et interuogandum est de numero dierum quos dimisit. et causa.

Si notabiliter anticipauit horam comedendi. puta hora tertia sine causa legitima. quia non est ieiunium unde mortale est. hora autem congrua est circa nonam. Tardare autem post nonam non est uicium nisi fieret ex substitutione.

Si cum ieiunauit ex statuto ecclesie uel uoto. uel iunctione confessoris de sero fructum panis comedit. uel de pluribus fructibus. uel

de vno genere in quantitate ieiunium frangit / Si autem aliquid
 confectionum in parua quantitate sumit non frangit nisi fuerit
 in fraude .s. ad nutriendum / Sumere aliquid fructuum per modum
 medicine .s. ne vinum dilauet stomachum non vitiosa mala . bibere
 plures in die non frangit ieiunium . nisi fuerit in fraude ut dicitur e

De debilibus . multis laborantibus . stinerantibus . pregnantibus . nut-
 rentibus . pauperibus . et huiusmodi quibus . uel quibus . excusantur . vide illa

4^m preceptum est . honora patrem tuum et matrem tuam .

Si dixit uerba contumeliosa . uel iniuriosa parentibus mortaliter
 peccat . Et multo magis si uerberant . etiam leuiter . Item si iri-
 risit . si maledixit uel blasphemauit ipsis defunctis sicut uel si uiuis .

Si non obediuit in licitis ex contemptu mortaliter peccat . etiam in
 paruis rebus . Item si ex negligencia . uel in rebus non multis poteris

Si non prouidit eorum magnis necessitatibus cum possit . mortaliter peccat .

Si non impleuit legata fratrum ab eis . ad pias causas . sed multum distu-
 lit per incommoditatem cum tamen possit . mortale est .

Si non reuerent se habuit . sed contempsit . uel dure locutus est . uel
 prouocauit ad iram . uel non supportauit eos nec diligenter pro-
 uidit ueniale est .

Si non prouidit magnis necessitatibus . uictus et uestitus uxoris
 filiorum uel seruorum . cum posset ex auaritia uel crudelitate mortale est .

Item super hoc illegittimos filios misit ad hospitale .

Si non adhibuit diligentiam ad hoc ut boni essent et man-
 data dei et ecclesie obseruarent ut de confessione . coitione . auditione
 misse . de honestate uite et huiusmodi . et si notabile in hoc commisit
 negligentiam non curando uel negligendo mortale est . uel ueniale .

Si uxori dixit uerba contumeliosa uocandi scortum et huiusmodi
 uel uerberando asperere sine causa rationali mortale est . Item si al-
 teri duris ei loquitur

Si uxor contendit cum uirum in licitis nolens obedire et ex

hoc prouocans eū ad blasphemandū deū ul' scōz. Vel ad aliqd̄ magnū
inconueniens mortale cōmittit.

Si uir p̄mittit uxore uanitates plurimas facere ornatus
tripudiatu. cantus. et huiusmodi. que multū prouocant ad li
sciuiā mortale vī. Alij si nō sit multus excessus vī. veniale.

Si mater mittit filiam ad choreas. et ad alij uanitates. et
non mittit ul' ducit eā ad missā cōfessionē. Coionē. nō uidetur
posse excusari a mortali.

Si dñs ul' dñā nō prouidit necessitatibz seruoꝝ ul' ancillaz. et
infirmos mittit ad hospitale. vel nō curat de honestate uite il
loꝝ. vel nō dat eis habilitatē ad cōfitendū. cōicandū. vel au
diendū missā cū possit. vel facit ī festis laborare. In quolibet
hoꝝ peccat mortaliter. s̄z. nimis dure uel remisse. ul' se habu
it in gubernatione familie in quo omnes delinquit. i. p̄ffī cōiter.

Quā p̄cepti. De homicidio. s. Non occides. veniale est.
quod cōiter fit corde. ore. et opere. p̄mo quere sic.

Si occidit aliquē ex regulā iuris uolūtate. ul' p̄ter inten
tionē a casu dādo opam rei illicitē. ut ī ludo noxio sicut. ad
sassa. ul' huiusmodi. vel etiā rei licite. s̄z. nō adhibendo debitam
diligentiā ut in proiciendo tegulas de tecto mortale ē. Et ca
sus reseruatū ep̄is. s̄z. si ex necessitate euitabili. ul' meuita
bili ad quā tenentur ex culpa. puta. quia adulter cōphensus a
uīro adultere ut euideret mortē. occidit. s̄z. deo interrogandū ē de
causa huiusmodi.

Si iudex occidit aliquē innocentē s̄m iura. vel nocentē p̄ter or
dinē iuris. ul' s̄m processū ordinariū. Si nō habens legitimū do
minii. vel nō habens potestatem. s̄z. nō ex iustitia. vel potius ex
vindicta. vel auaritia. vel crudelitate. Et casus ep̄alis ē. nisi
in ultimo puncto.

Si mulier grauida quesiiuit. abortū p̄ medicinas. ul' labores

vel alii modū. etiā si non sequit̄. effectus est mortale in ea et in quocūq; ad hoc consulente vel coopante. nō tñ est casus ep̄alis si sequit̄ effectus. et puerperū erat formati. homicidiū est in ea. et ī cooperante. et cōsulente. Unde ē casus ep̄alis.

Si occidit mater filii sponte ad occultandū crimē suū. grauiissimū est. et multo magis. nō baptizati.

Si pater filii. vel frater sorore fornicantē. Si uir uxore ppter adulteriū. Si uxor uir ppter odiū. vs̄ amorē adulteriū. Si filius patre. ul' matre p auaritiā. vs̄ irā. vel frater fratre occiderit sūt ḡuissima et digna magna pena et penitentiā.

Si mater uel nutrix suffocat infantē quē tenet iuxta se in lecto in aduertenter opprimens eū. mortale ē p̄ negligētiā et ep̄ale.

Si grauida mulier ppter intentionē abortatur. si cōmisit ī hoc notabile negligētiā. ut qz nimis saltauit. vel qz nimis modicate laborauit. vel p̄ inordinatas lasciuas. nō est absq; mortali sc̄m in uirō vs̄ alio p̄cutiente eā vñ hoc sequit̄. Verū si nō ē ī cō.

Si quis etiā si non occidat tñ mutilet mēbz vs̄ reddat inutile alti ex ordine iuris. vs̄ uulnerat vs̄ al' p̄cutit aliquē ex iuriā mortaliter peccat. Item si incarcerationē iuste uel tenet p̄ uolētiam aliquē. ne libere possit abire nisi ad p̄ctū facēt ad impediendū malū eius.

Si percussit clericū habentē p̄mā tonsurā vel cōuersū vel monachum. vel nouitiū. est excoicatus.

Si quis uerbo. s. mandato psuadendo iustificando incitando cooperando ad aliquod p̄dictoz. vel mortē uel corporalē lesionem mortaliter peccat. etiā si nō sequatur effectus.

Si quis desiderat mortē alterius deliberante rōne in malū eius ex odio. uel inuidiā. vs̄ auaritiā. ut habeat bona ei. vs̄ ex luxuria ut aliā. vel ex supbia ut succedat ī p̄lacione. vel ex accidia. ut nō habeat laborē gubnandi eū. uel ut magis sit liber

vel ne habeat corripiente. In quolibet est mortale. Verum autem si hoc desiderat ne ille. vel ipsemet deum amplius offenderet. vel ne peior efficiatur. Aut ne bonis suis vel ecclesie dei noceret sicut tyranni.

Si quis ex impatencia. vel ira peccat seipsum iniuste peccat mortaliter. Et si est clericus. est excoicatus. Verum si hoc faceret ex deuotionis zelo ad repugnandas temptationes. Non licet ex hoc abscidere membris aliquod. alio peccaret mortaliter. et esset irregularis. et si clericus excoicatus.

Si quis occidit uel mutilat in loco sacro est sacri legum et ecclesie uiolata.

Si per uiolentiam etiam officiali malefactorum. uel debitorum educeret de loco sacro. vel facit capere. peccat mortaliter.

Si facit uel fieri facit torneamenti. vel aliquod spectaculum in quo sit periculum uite est mortale.

Concepti est. Non mechaberis.

De luxuria actuali que coiter fit ex inuentione non quod semper est mortale in omnibus speciebus suis. que omnes hic ponuntur. quia distictate oportet confiteri. uel interrogare si ipse non dicit. Nullo modo est tamen interrogandum de istis omnibus. ne quis discat peccatum quod nesciat. sed prout conuenit personis que confitentur. Et cum habeat ultimam speciem non est ultra descendendum ad alias circustantias particulares non necessarias. et cauto modo et honesto interrogandum est.

Si solutus cognouit solutam que dicitur fornicatio. et si meretrix uel serua sua uel alterius uel iudua. et si induxit.

Si tenuit concubini. et quanto tempore. quia ultra fornicationem et ibi scandalum proximorum. quia est ibi publicum licet sit fornicatio.

Si uirginem deflorauit extra inuentionem dicitur stuprum. et si seduxit eam. promittendo eam ducere in uxorem. cogendum est in foro conscientie. uel ducere eam. uel dotare eam. si potest. et iniuratus est parentibus si nescierunt.

Si cognouit uxore alterius. vel ipse uxoratus cognouit soluta adulterii dicitur. Et duplex est adulterium si utique est uel sit coniugatus.

Si intulit uolentiam alicui dicitur raptus. sine uoluntate perpetuum est grauius. Si nupte uel uirgini uel moniali grauissimum usque ad quartum gradum consanguinitatis uel affinitatis dicitur incestus. Item de muliere que permittit se cognosci a consanguineo uiri sui.

Si cum moniali scelus operatus est uel habente professionem castitatis dicitur sacrilegus. Similiter si mulier cum clerico religioso prelatu ordinato et huiusmodi.

Si cognouit comatrem. uel qui ipse tenuit ad baptismum. sicut spirituales dicitur incestus. uel sacrilegus. Item de muliere cum comatre.

Si per semetipsum uigilans. et uoluntarius se polluit dicitur mollicies. uel manibus propriis. uel alijs modis. De modis non est necesse interrogare.

Si cum masculis turpitudinem operatus est. uel femina cum femina uel uir cum muliere ex uasa debiti dicitur sodomiticus.

Si cum brutis operatus est nephas et cum quibus dicitur bestialitas.

Si diebus festiuis aliquid horum operatus est. quia est magis graue et secundum aliquos huiusmodi circumstantia est necessaria confiteri quod mutatur.

Si in ecclesia uel loco sacro aliquid predictorum commisit dicitur. Specie sacrilegii et per hoc uolatur ecclesia cum illud esset manifestum oportet ecclesiam reconciliari.

De peccatis que committuntur in coniugio actibus inhonestis ut tactibus osculis uerbis. et huiusmodi dicitur in 1. de luxuria.

Decimum preceptum est. Non concupisces rem proximi tui. uel uxorem proximi tui.

De cogitationibus circa luxuriam. non quod cogitatio nec committendi aliquod peccatum luxurie. quod sunt cum consuetudine semper sunt

decimum p

mortales. Et contra istud preceptum Et sunt diuisarum species. sicut et opera carnalia. et licet non sit ita gravis consensus sicut opus exterius. et cum dicit penitens se habuisse cogitationes quibus consensu ratione Interrogat confessor erga quas personas habuit. quia si erga coniugatam est adultatio

Si erga solutam ipse solutus ————— fornicatio

Si erga consanguineam ————— Incestus

Si erga masculum ————— Sodomitia

Si erga virginem ex inuentione ————— Stuprum

Si erga religiosam ————— Sacriligium

Si per violentiam ————— Raptus

Interrogandum est etiam quotiens habuit homo cogitationes ad aliquam. quia totiens peccauit mortaliter. Si per intervalla temporum hoc fecit puta desiderat ratione committere fornicationem cum aliqua postea occupat se cum alio negotio vel cogitat de gubernatione domus et huiusmodi. Exinde iterum deliberat fornicari peccat mortaliter. Et sic tempeperat. si uult continue uisatur in tali cogitatione per horas unum est. sed tanto grauius quanto diutius. Ita si mutat cogitationem de una persona ad aliam personam. vel ad diuisam speciem cum eadem persona deliberans de se. de qualibet semper de nouo peccat mortaliter. Unde si centum mulieres uidet. unam post aliam. et ad quolibet specialiter determinat animus. centum peccata mortalia committit. Verum si una cogitatione hoc appetit. quia unum est huius de fornicatione tot peccatorum.

Item etiam interrogandum est si diebus festis discurret per ecclesias prouocando mulieres et si phyllocaptus ex aliqua secutus est eam Et quanto tempore. Quod dico de viro idem dico de muliere.

De delectatione morosa in cogitatione hominis erga virum infra m. c. de luxuria.

Si mulier contentatur habere amatores et cum pendit aliquem

eam procazi vel annare. ponit se ad fenestram vel iudat ad aliquem locum ut uideatur ab eo. Vel ponit se in ecclesia vel alio loco publico ubi discunt iuvenes. ad procazandum mortale est etiam si non intendit peccare cum talibus. quia occasione prestat ruine.

Septimum preceptum est. Non furtum facies.

De usurpatione rei aliene que hoc prohibet. precepto. Non quod in omnibus infra scriptis speciebus est peccatum mortale. Et tenetur ad restitutionem si potest ei a quo accepta est. Et si ille ignorat. vel non inuenitur. pauperibus erogetur. Et non solum qui accipit. sed etiam heredes eius. si tamen de rebus illicitis seu bonis illicitis ad eos peruenit.

Si mutuauit pecuniam mutuatam vel aliquid eorum que de usu usu consumuntur. ut frumentum uinum oleum et huiusmodi intentione recipiendi aliquid ultra suum capitale. et illud quod accipit plus tenetur restituere.

Si mutuauit super pignus rei mobilis ut equum vestis et huiusmodi vel immobilis ut domus agrum et huiusmodi. et interim accipit usum fructum pignoris dum alius tenet pecuniam suam usura est. Excipitur casus cum si gener accipit possessionem a socero suo quousque det sibi totum diuitem gener sustinet onera matrimonij. scilicet nutriendo uxorem.

Si deposuit pecuniam penes mercatorem. vel artificem cum intentione recipiendi aliquid utilitatis licet non faciat pactum de hoc. sed ponit in discretionem eius uolens in omni casu capitale saluum. usura est. Et si uult participare de dampno sicut de lucro tunc licet. etiam cum pacto. Et in hoc solent offendere mulieres de totibus suis et vulgariter dicitur deposita. sed est usura.

Si in societas animalium scilicet pecorum. bouum et huiusmodi ita facit ut ut sit saluum caput. scilicet saluum capitale. est usura. Et si non est saluum. sed nimis grauatur una pars non est usura sed iniustitia.

Si in emptione fructuum terre. vel aliarum rerum. ex eo quod ante per aliquos menses recipit fructus. vel alias res soluit pretium pro

hoc emit minus iusto p̄cio ut si ualebat .x. emit .ix. ē usura.
¶ **B**eaus si hoc fecit quia uerisiliter p̄t etiā minus ualere. ¶ illud
quod solunt puta viij.

Si vendidit ad credentiam seu terminū p̄anos laneos li
neos sericos vel alia quecuq; maiori p̄cio. ¶ cometatos. quāsi
uendit plus iusto p̄cio rōne dilationis. usura ē. ¶ **S**i autē nō uen
didit plus iusto p̄cio s; non uult illi ita facere bonū forū sicut ei
qui dat sibi pecuniā nūntq; nō est usura.

Si fecit cambia et si minuta ut de vno floreno aureo ad mone
tā ul' equis. accipiēd aliquid s; m̄ coēm cursū. nō illicitū.

Si fecit cambia p̄ lias realia de loco ad locū nō ficta moderatū
lucrū. nō est illicitū.

Si tutor curator pupilloꝝ. vel procurator vel factor cuius
cuq; pecuniā pupilloꝝ vel patronū. dedit ad usurā p̄ utilitatem
ul' p̄centū mōrle cōmissū in casu q̄ illi nō possint uel nolint re
stituere. quia illi qui habuerūt utilitatē principalit̄ tenent s;
non facientib; ip̄is. tenet̄ tutor. curator. et p̄cū. hūmōi.

Si emit domū agrū multo p̄cio q̄ ualebat intendens q̄ uendi
tor reuemat ab eo. et p̄ hoc faciens pactū ut ip̄e interū fructū re
cipiat. usura palliata est.

Si quis p̄ pecuniā mutuata aliquid petit uel sperat ab eo aliquid
obsequiū uel utilitatē que possint p̄cio estimari ut opa bonū uel
p̄sone ad colendū terrā uel aliud uel mutuanō suū iumentū ul'
aliquid encemū ul' procurat sibi beneficia. aut officiū seculare
uel eccl'asticū. uel q̄ det sibi p̄ hoc plus de fructib; terrē eius
quā colit. usura est. ¶ Et q̄n p̄ hoc non ab eo cui mutuauit s; ab
alio ut a dno uel cōtate recepit utilitatē exm̄d. illud debet
pauperibus erogare.

Si accepit sub mutuo ad usurā nō ad prouidendū sue nēcessitati
s; ut faciat usurā ul' ludat ul' alia male utat. peccat mortaliter.

Item si inducat eum qui non esset feneratorius.

De emptione denarioꝝ montis vñ in prestitis venetorum vel locoꝝ samuensiū. quia aliqui ponūt vsurariū contractus licet alij coñziū teneant Ideo nemini consulas q̄ faciant. factum aut si potes inducere q̄ post mortē suā et vniū alterius finiat coitatem uel partē det paupibꝫ bonū erit / Si nō uult adheꝛens opīnioni coñzie non facile condempnes siue contescendēs in huiꝰ modi s̄m doctores non precipitandi sententia.

De hys et multis alijs hēs. 3. i 2ª pte li. 2. de vsura.

De fraudulentia. que fit uendendo unā rē pro alia i suba rei ut uinū lymphatū pro uino puro / Carnea pecudinas pro casta tinis / Cera. et alia. aromata cū alijs mistius et huymoi / Vel i qualitate. ut p̄anū pro bona. ut p̄. inū. ferri. Coriū. aromata. animalia defectuosa. fructus. et huymoi / Vel in quantitate. dādo mensuras diminutas. et pondera ut ix. uncias pro una libra / Et in hys nōbilit̄ notificat peccat mōzlit̄ Et tēf ad restōnem.

Si parū nec plus intelligens peccat uenialit̄ Et paupibꝫ etoger.

Si uendidit rē aliquā multo maiori p̄cio q̄ ualeat s̄m coēm estimationē illius t̄pis aditens peccat mōzlit̄. et tenetur ad restitutionem. si proximi nōbilit̄ ledit. Deo si parū / Item si emat multo m̄iori p̄cio q̄ ualeat ex ignorantia uenditoris.

Si fraudauit iustas gabellas. et pedagias tenet coitati restituere. et si multū. vñ etiā parū. h̄ intendens etiā multū mōzle est.

Dominū qui grauant subditos in collectis iniustis tenet ad re

Qui dist̄buit scient̄ grauantes aliquē cont̄. debitum | stōnez tenetur pro dampnis.

Si quis falsificat aliqd̄ m̄str̄m vel falsis scienter utit̄ vñ mōzle et tenet ad om̄e dampnū. quod sequitur.

Si falsificauit l̄ras papales vel scienter usus fuit est excoicatus et eius absolucio pape reseruatur.

Si quis ex fide causa suggesta expressa non obtinisset illud beneficium quod recepit. licet non sit excoicatus. tamen tenetur ad restitutionem eius quod

Si quis falsam monetas vel pecuniam mortalem sic recepit. tenetur ad restitutionem. Idem si falsis scienter utitur. licet in hoc ipse sit

Et qui falsas mensuras et pondera civitatis vel deceptus falso scienter utitur vel pecuniam mortalem. tenetur ad restitutionem dampnorum inde

Si quis falsam habet vel sigilla prelatorum vel mortalem sequentium tenetur ad restitutionem omnium dampnorum inde sequentium. Idem de falsis cantibus quicunque librorum vel scripturarum in dampnum aliorum.

Si officialis quicunque datur iniustam summam scienter vel ex crassa ignorantia vel supina tenetur ad satisfactionem parti lese in omni dampno nisi satisfaciatur ille pro quo data est summa. Et si iudex assessor vel alius qui ad hoc cooperatur. et qui peccat mortaliter. non est dubium.

Si advocatus vel procurator defendens iustam causam scienter obtineat similiter tenetur in solidum parti lese si non satisfaciatur clientulus. Idem si perdat iustam causam ex crassa ignorantia vel negligentia.

Similiter accusator et testis producetes similiter. si scienter contra aliquem iniuste. tenetur de omni dampno ipsius accusati.

Si abstrahit rem alienam occulte invito domino non solum ab extraneo sed etiam filius a parentibus. uxor a viro. verus a domino. discipulus a magistro. socius a socio. consanguineus a consanguineo. furtum est et quod nobis dampnum. Unde et mortale tenetur ad restitutionem. Verus si quid minimum ut aliquos fructus quatuor. et huiusmodi.

Si rem sibi mutuata retinet. vel aliam rem alterius venientem ad manus suas non restituit nisi ille tantumdem de suo haberet certitudinaliter qui non vult restituere.

Si inuenta que non habentur pro derelicto non restituit si accipit ad sibi retinendum. Et si post inquisitionem non reperit causam sint debet pauperibus dari aliter esset mortale nisi sibi indigenti darentur.

De thesauris inventis multum statum consuetudini vide. §. in 2ª parte.

Si usus est pignore ad sui utilitatem contra uoluntate dñi rī

Si usus est re comodata ad alii usū q̄ fuit accomodata sine li-
cencia deponentis nisi p̄sumat dñm rei esse contentū tenetur
huiusmodi de illa utilitate.

Si religiosus dedit de bonis monasterij sine licentia sui superioris
habita uel p̄supta. **I**dem si aliquid occulte recipit ul' retinet
quod est mortale. et p̄prietas.

Si p̄latus expendit in turpes usus bona ecclie deputata ecclie
reparationi. uel pauperib. uel bona monasterij.

Si p̄latus recepit aliquid a religiosis sine causa rānabili s; uel
pro turpitudine uel ludi acquisitione. ul' cā. inicitie uel parēte
le sine indigentia.

Si rapuit rem alterius uolenter. ul' peccatū mōrle et re-
stitutionem quā tenet. debet etiā petere uemā si comode pōt
de iniuria et uolentia.

Si quis est p̄p̄rator. i. p̄redans in mari quoscūq; indifferentes
ul' peccatū et restōnem est etiā excoicatus ex coicacione p̄pli
Secus est de illis qui hoc faciūt p̄cise contra aliquos cū quibus
habent bellum.

Si quis dep̄datur rōmpetas cūtes et redentes ad urbē ro-
manā. uel portantes necessaria ad usū curie. est excoicatus ex
coicacione papali.

Nō q̄ omnes dantes consaliū ad aggrediendū bellū siue sumē-
dum bellum iniustū. sine quoz consilio nō fuisse factū ul' nō
poterat fieri tenet insolidū de oib; dampnis inde secutis.

Si participauit in cōmine rapine uel furti uel alteri iuste dā-
pnificationis in aliquo m̄f̄u septoz contentoz in hīs uersibus

Aussio consaliū consensus palpo r̄curus

Participans mutis non obstant non manifestans.

Tenet insolidū. i. ī toti de omni dampno inde secuto quousq;

None pecco
mutis obtin

ille qui passus est sit satisfactus. Intellige tamē de tali consilio
ul' iussione vel consensu cooperationis vel palpo. i. adulatione ul'
adulatione ul' recusū. i. receptione latronū. vel rerū ablatarū
tali dico. q. sine huiusmodi non fuisset facta rapina. vel dāpnū
alias non tenet nisi quāti puenisset ad eū de re rapta. ul' de
quanto dampno fecisset cum suis ul' q. plus fuisset factū ppter
aliquod p̄dictorū ab ip̄o factorū.

¶ Quantū ad 2^m v̄sū nō. q. non obstant non manifestans et
mutus tenetur. qm̄ est officialis et potest impedire dāpnū et non

¶ Quantū ad p̄ticipationē potest fieri multipliciter. fr̄it

¶ Primo mō cooperando cū alijs ad res recipiendū et tunc non tēt
nisi ad illud qd' recipit ul' dampnificauit si nō fuit in causa p̄ticipa
pali vel quasi. **¶** 2° mō p̄ uiaj domi recipiendo de rapina et ad illd'
tenet. **¶** 3° mō p̄ sūptionē rapine in uictu et uestitu et huiusmōi.
sicut famulus raptoris ul' usurarij qui omnia habent de rapina
et usura. Et tenetur ad omnia que consumit.

¶ Quid autē debeat talis facere vide in sūma. **¶** Quarto p̄ dota
tionē ut maritus alienus qui sciebat socerū non habere nisi
bona rapta vel usuraria non pōt recipere dotem. et si recipit te
netur ad restitutionē. **¶** Filia autē cū remanet uidua tenet restitu
ere totē quia de alieno est. Si nesciebat esse talem. est diuisa opi
nio doctoz. vtrū possit tenere maritus. s̄ bene filia uidua tenet

¶ Quinto p̄ emptionē rei rapte vel furate. et si scienter hoc fr̄iat
ob sui utilitatē. ul' mortale tenet restituere. si inuenit dnm̄ rei
Si nō inuenit debet paupibz erogare ul' p̄tū eius si rem cōsūpserit
Si si ignoranter emit siue ex ignorantia iuris siue facti a p̄tō pōt
excusari. s̄ qm̄ scit tenet restituere si mūdū distaxit siue destruxit
etiā sine p̄tō petito a dno rei s̄ repetat a uenditore si pōt. **¶** Idem
de oibz qui successiue emerēt huiusmōi rem nisi p̄us distaxerint uē
tendo non tenentur. sed emens. **¶** De huius tñ uide plenius in sūma et
s̄. in pte 2^a

Qui iniuste impedit aliquem a consecutione alienius beneficii. vel beneficii ecclesiastici vel secularis ubi iam sibi erat acquisitum tenet ad satisfactionem dampni talis. Si autem nudum erat ius acquisitum si erat in via ut acquireretur tenet ad arbitrium boni viri quantum potest illud dampnum in ipso dubio estimari. **S**imiliter qui iniuste deicit ab obtento vel procurat alios eici. secus cum

Qui infert dampnum quod in se restitui non debet. Iuste procedit vel sibi. ut mutilatio membri cui quo ille lucrabat. sicut manus in feri bendo. Virginitatem alterius auferendo. maxime per violentiam vel seductionem. mortem inferendo alicui qui labore suo suam familiam nutrebat. scienter dando aduentum. uel uendendo equum claudicantem. vel alii nocuum. et non illi indicando. unde emptori sequitur dampnum vel nocuum. et huiusmodi tenet satisfacere. de huiusmodi ad arbitrium boni viri.

Si imposuit uel dedit quod hoc consilium ut imponeretur collecte clericis vel personis ecclesiasticis non habita licentia a romano pontifice si effectus. Uel mortale. et restitutionem cui obligat nisi desistat post admonitionem. est excoicatus.

Si fecit uel fieri consuluit statuta contra ecclesiasticam libertatem. Uel mortale. tenet de dampnis. et est excoicatus. Spem et septores. et iudicantes secundum ea vide de hoc plenius supra in prima parte.

Si abstulit rem sacram ut calices siue patenas. de loco sacro. scilicet ecclesia. aut rem sacram. de loco non sacro. Aut rem non sacram. de loco sacro. ut furans in ecclesia rem non sacram. Si fregit locum sacrum ut portas ecclesie. vel locum religiosorum ut portas conuentus. Uel mortale et obligationem satisfactionis de iniuria et de dampno. est excoicatus. Et ante denunciationem potest absolui a dyocesano. sed post denunciationem a papa solui. vel a summo penitenciarum.

Si fecit incendium studiose in loco sacro. scilicet iudicium est sicut de fructione aliorum locorum de iure tunc non sunt excoicati. In aliquibus uero locis per

Synodalem smam sunt excoicati.

Si legata facta ecclis vel alijs pijs locis ut pauperibus nō soluit integre. et si nimis differt peccat mortalit. nisi impossibilitas excuset. et alibi est excoicatus synodal.

Si clericus accepit beneficiū symoniace vlt peccati symonie omnes fructus illius beneficii furtiue accipit et tenet ad restōnē

Si p̄latus ecclie ex dolo uel lata culpa amittit bona ecclie tenetur ad restitucionē

Si laycus nō dedit decimas ubi cōsuetū ē dare tenet ad restōnē.

9^m p̄ceptū est. Non cōcupisces rē proximi tui.

De cogitatione seu desiderio hñdi res alienas

Nō q̄ ultra peccati opis iuste usurpationis diuisay p̄sonarū species. de quibus dictū est.

Interrogandū est etiā de desiderio hñdi circa res alienas hñdas seu acquirendas iusto mō. quia tale desiderū siue cogitatio si ē cū consensu cōmīs et alterius rei nōbilis semp est mortale et e iustem sp̄ei cuius est opus illius iuste acquisitionis sicut vbi ḡtia si desiderat hñē per usurā est sp̄es usure. Si p̄ rapinā. rapina. Si p̄ viam occultā est furtū. Si rem sacā est sacrilegiū et sic de alijs. Et iō interrogandū est quō desiderauit hñē rem alienā ut habeatur sp̄es p̄cā. que nōciā ē confiteri. **I**n his tamē peccatis cordis ad restōnem non tenet.

Nō etiā q̄ cū quis in minimo dāpnificat proxim p̄ aliquē modū si habet propositū dāpnificandi est in multo si possit peccat mortalit. Vnde vendentes et ementes quidocūq; pati sūt decipere proxim in multo si comode possent mōdū hñē peccāt licet actu in modico decipiant.

8^m p̄ceptū est. Nō falsū testimonii dices.

(p̄ceptū

De mendatione hic agendū est. et de detractione. q̄ est h̄ illud

Si dixit mendacii p̄nitiosū quod sit contra honorē dei ut in

hinc que sunt fides. ul' in dāpnū notabile proximi spūale ul' tē
porale mortale est. Verbi grā Si dixit fornicationē nō eē peccā
mōrle. vel huiusmōi.

Si negat. q' ipē debet dare proxiō qd' ipē nouit. et huiusmodi
In iudicio interrogat' iuridice mōrle est.

Si dixit mendatiū. In confessione de natiō q' sitēdis mōrle ē.

Si dicit mendatiū in p'dicatione mōrle ē. si studiose dicit nisi ex
subuentione locutionis in p'meditate.

Si dixit mendatiū iocōsū. i. causa solati' officiosū. i. ad utilitatez
aliquā inde assequendā spūalem uel t'p'ale sine documento alte
rius peccati est semp. sed ueniale.

Si p'sona que dicit mendatiū officiosū ē p'sona magne auctis
et reputationis seu p'fectionis. possz p' accidēs tale peccatū esse mōr
le. si uidelz sequeret inde graue scādali' t'mētibz hominā.

Si dixit falsū testimoniū contra aliquē in iudicio. vel accusauit
iniuste. Ultra peccatū mōrle. tenet de dāpno lesō. qz ad restōnē
fame. s. ut dicit se flm dixisse postq' ille est punitus. nā tū' p'p'
piculū quod sibi imminēt.

Si quis imponit alti aliquid falso qd' sit peccā mōrle. mōrlit' pec
cat. et tenet ad restōnē fame. si illud ip'ortat infamā.

Si peccatū mortale aliis cū esset occultū manifestauit alijs. ad
diffamandū peccauit mōrlit' et tenet ad restōnem fame i
quātum pōt. nisi illud c'men postea p' aliā uia esset publicū.

Si peccatū alterius occultū manifestauit nō intentione diffa
mādi. uel al' nocendi. s; ex quadam loquacitate non vs' mōrle
nisi p' accidēs v'z si ex hoc sequeret diffamatio illius qz audien
tes publicant. ; —

Si ferit libellos famosos. i. cedulas siue septuarias in detractioz
alterius ponēdo t' loco publico. aut et cantilenas. et huiusmōi mōr
le peccant. et tenentur ad restōnem.

Si accusauit in iudicio. vel denūciavit p̄lato crimen
alterius nō zelo iusticie. s; ex malivolentia peccauit mōliti
q; ad restōnem non tenet. suato ordine iuris.

Si peccatū alterius etiā manifestū narrat ex odio. et inten
tione nocendi. peccat mortaliter. s; ad restitutiōem fame
non tenetur. Si autē ex loquacitate venialit peccat.

Si defectus alioꝝ qui sūt peccata uenialia coīter recitauit
ex loquacitate. vel aliqua indignatione nō est mōde nisi
intenderet etiam sic infamare.

Si significauit peccatū alterius mōde. i. occultū p̄latis
vel parentib; ul' confessorib; vel alijs p̄sonis prouidis ut pec
canti possit melius prouideri qd p̄cipue habet loci cōtime
tur. de restōnis nō est peccatū. s; caritas dū ille p̄sona p̄dic
te p̄donee sint ad corripicndū.

Et nō. qm̄ quis tenetur ad restōnē fame si falsū dixit
debet dicere hys quib; dixit se flm̄ dixisse. nec excusat q̄ sit
ei uerecūdia magna. Si autē uerū dixit. nō debet dicere illis se
falsū dixisse. qz esset mendaciū s; iniuste. et male dixisse.

Si quis narrat crimen alterius prout audiuit. i. dicens se
sic audiuisse. ab alio licet occultū ex loquacitate. ul' leuitate
nō vī mortale. n̄ tenet ad restōnē fame. s; dubiū.

Si bona facta ab alio dixit mala intentione facta videlicet
p̄pter ypocrisim. vel supbiā et huiusmōi intendens eū infama
re peccat mortaliter.

Idem si negat bona facta. ab alio si etiā taceat bona q̄ scit.
qm̄ est n̄cūm ad liberandū proximū.

Si audiuit infamaciones et diffamaciones alioꝝ. Nā si ha
fuit qz delectat de infama alioꝝ peccat mōliti. Si autē fuit
quia delectat in loquacitate. s; displicet infamatio alioꝝ
non uidetur mortale.

Si plati nō possunt prohibere cū aditūt et nō faciūt mōr

Sequit̄ de vij. peccis mōrū Et p̄o de Auaritia. | le ē

Sequit̄ de Auaritia p̄o uicio capitale. que triplē acqūitur seu p̄triat. scilz in iuste acquirendo. Tenacit̄ retinendo. Et in ordinate amando. habet autē multas filias et species.

Primus modus s. iniusta acquisitio. de quo dictū est apponit̄ illi p̄cepto Non furtū facies.

Restant autē filie de quibz nūc dicemus. postea de possidendo Tertio de amando.

Symonia que est cō. spūalia. semp est mōrle in omī casu | Et pecūia que recipitur symoniacē. non dēt̄ restitui ei qui dedit. s. p̄cipibz tētur erogare de necessitate v̄ illi ecclie maius iniuriam est data.

Qui dedit pecūiā vel aliud quod p̄cio pōt estimari pro habēdo aliquo sacramento. vt bapti°. Eucaristia. benedictionē nuptiar. p̄nia crismate. | Extrema unctione q̄ p̄ciū ipsius sacramenti cuius signū q̄ dat p̄ciū. v̄ q̄ fit pactio cū dante.

Idem p̄sūitur q̄ negat̄ sacm̄ nisi dēt̄ pecūia symo. ē nec excusat̄ cōsuetudo. p̄cis est si dāt ut eccl. et gratis nō coactz s. sponte ad conseruandū cōsuetudinē non exactus.

Si clericus existens accipit aliquid tempale pro aliq̄ sacro dato vel dante ut p̄ciū eius iudicet. q̄ alias nō dedit. vel dabit symoniam cōmittit.

Si dedit aliquid quod p̄cio pōt estimari pro aliquo bñficio eccliastico simplici ul' curato obtinendo symoniam cōmisit. sed soluendo taxaz. Curie et bullaz nō reputat̄ symonia.

Si pro aliquo beneficio vel officio eccliastico ul' dignitate aliquid dedit tempale symoniam cōmisit. | Et idem de conferentibz officia et beneficia huiusmōi p̄ temporalibz.

Si emit ul' uendit aliquā capellā eccl. symonia est.

Si emit ul' uedit sepulturā eccl' siue sepulcrū ubi ponit
cadauer siue officiū psalmodie qd' dicit' symonia cōmisit.

Si emit nūq' pōnatus ahan' eccl'ie ul' capelle symonia est.

Si pōnatus ex nō pro pecuniā elegit uel p'sentauit instituen-
dum in eccl'ia sua symonia est.

Si porrexit preces carnales. i. pro indigno aliquo ordinādo
ul' beneficiādo symonia cōmisit si intendeb. ut. q' p' latus cō-
ne p' cum p'ncipaliter assentiret.

Si fuit mediator ad procurandū alicui alii aliquod spūale ut
beneficiū et ordinē et huiusmōi p' aliquo t'p'ali symonia est.

Si cōduxit aliquē ad p'dicandū cū pactione pecuniē ul' inten-
tione huiusmōi symonia cōmisit. et siliter p'dicator qui hoc
modo acceptant.

Si filiū uel cōsanguineam misit in monasteriū pactione
facta de certa pecuniā uel quantitate pro ingressu monasterij
symonia est. Et siliter peccant siue cōmittūt moniales.

De quibusdā alijs symonijs clericorū vide d. in 3^a pte c. de
clericis. Et de ista mō h'cō plene ī 2^a pte ti. i. p' totū.

De prodicione **S**i prodit ciuitatē aliquā uel castrū ul' p'so-
nā inimicis ultra mortale p'cām tenet' ad restōnē de omni dā
p'no quod insequitur.

Item si prodit res alterius iniuste auferendo.

Si prodit secreta alterius iniuste ultra mōrle tenet' de dam-
pnis que sequuntur inde. Item si secreta iniqua ut cōiuratio-
nes et tractatus cōn. ciuitates. uel etiā notamenta p'sonarū
iusta manifestat. q' tunc bene facit. et facere tenetur.

Si recepit aliquid sub sigillo confessionis. s; nō in conf'essōe
si reuelat peccat mōrli. nisi illud esset quod in quū cū obuia-
re posset manifestando. Et de hoc p'pendit qū p'romisit peccat
mōrli. s; nō debet hoc tenere secretū. q' tūc etiā peccaret.

Si legit hias alterius clausas vñ idem nisi poneret spem in
 rathabitione mittentis ul' cui mittunt.

Si accepit psonā in iudicio ut s. magis audiat unā psonā q̄
 aliā. vel credit vni magis q̄ alteri nō seruato ordine iuris
 vel magis declinet ad unā ptē q̄ ad aliā rōne amitiāe et huius
 modi mortale potest esse.

Si in distribuendis beneficijs uel officijs eccl^{is} uel secularibz
 admittit indignos et malos peccat mortalit^r et tenet de dñ
 pñs que sequitur.

Si in faciendis scripturis uel sedulis que uulgarit^r dicunt scru
 tina scient^r admittit indignū vl' prohibet admitti vel excludi di
 gnū peccat mortaliter.

Si in distribuendis honoribz vel imponendis collectis ciui
 tatibz scienter grauat aliquē ultra debitū vel alleuiat peccat
 mort^r. Et si soli ad eius determinationē fiet talis distributio
 tenet de dāpno ad satisfaciendū. Verū aut si plures alij sponūt aī eo

Si cū hret distribuere elemosinas alicuius societatis uel testame
 ti et huiusmodi non fidelit^r distribuunt. Et si dedit nō indigēti
 bus. ultra mortale tenet ad restitutionem.

Si iudex accepit pecuniā ut male iudicaret. aut nō bene iudi
 caret. aut nō iudicaret. aut iniuste iudicaret peccauit mort^r
 Et tenet illi restituere dātū. nisi dedisset ut male iudicaret.

Item de teste pro testimonio ferendo. quia peccauit mort^r
 et tenetur restituere.

Si fecit instrumentū in fraude usurary ut notarij peccauit
 mort^r. et mercedē quā accipit. debet pauperibz erogare.

Si seruauit usurario in arte in arte usuraria peccauit mort^r
 liter. et si omnia bona usurary essent obligata restitutioni nō
 posset accipere. nec retinere saluzū. s. restituere dēt a reditoribz
 usurary. / **S**i al' seruauit recipere pot. s. dēt dazj paupibz de ho

neſtate. tamē non de neceſſitate. niſi eſſet pauper.

Si recepit pecuniā pro turpitudine ut meretricis. et alia mala mulier debet illud pauperibus dare. nō tñ de neceſſitate ſz conſaliū eſt.

Si quis facit aliquā artem. uel artiſiciū. cuius uſus ut in plu-
ribus eſt ad mōre. ut facē taxillos et huiusmōi peccat mōre.
nec debet ſolui. niſi diſponat illud dimittere. de lucro aut factō
debet illud pauperibus dare. nō de p̄cepto. ſz de conſilio.

Si mercator portauit. uel portare fecit lignū ferri. uel que
cūq; mercimoniū ad terrā infidelium non hīs licentiā a ſede
apoſtolica eſt excoicatus excoicatore p̄pali et incurrit alias
penas ut in quarta parte ti.

Item de dantibus ſup hoc conſaliū et auxiliū.

Si negotiator exet negotiationē non ad aliquē finē honeſtū
puta ad gubernationē familie. et utilitatē p̄re et huiusmōi.
ſz p̄cipualit̄ p̄pter immenſam cupiditatē cōmittit turpe lucz
non tamē de neceſſitate tenet lucz illud dare pauperibus. ſz de
conſilio partem.

Si diebus feſtinis emit uel uendit negotiando niſi forte in
nūdinis. uel fecit contractus non neciōs. tunc uel ſcripſit
uel aliud opus manūale fecit pro lucro. quia ultra peccatur
debet illud lucz pauperum dare. qd tñ v̄ de honeſtate non
de neceſſitate.

Si tempore meſſiū uel vindemiarū emit bladū uel uini.
uel fructus ut alio t̄p̄e carius non exis talis rei negotiator
nec p̄ aliquē honeſtū finem. niſi p̄ cupiditatē. turpe lucz eſt.
non tñ tenetur in aliquo ad reſtōnem ſuē reſtituendū.

Si acceperit aliquid ad eligendū ad dignitatē aliquā t̄p̄alem
uel officiū ſeculare. uel uendit huiusmōi officia ſecularia turpe
lucz eſt. Non tamen videt̄ teneri ad reſtitutionē.

De ludo Si ludit ad taxillos uel ad cartas. uel ad aliu ludu fortune si uicit p fraudes ut p flos taxillos. uel mendaciose tenet illud qd sic acquisiuit restituere amittenti uel mōle cōmissū nisi illud esset quid parui.

Si uicit ab illo qui alienare non potuit ut seruo religioso uxore filio familias et huiusmōi mōle est si est quid nōbile. Et si ex cupiditate lucrandi ludit et tenetur restituere hys qui hnt curā illorū

Si per multam importunitatē traxit alias qui hoc nō intēdebant. uel retinuit uolentē recedere. uel mōle tenet restituere illi si est aliquid nōbile.

Si uicit seu acquisiuit p ludū huiusmōi in locis ubi prohibet ludus. et mandatur fieri restitutio ei amittit / uetus si leges ille sunt ab abrogate per cōtrā q̄suetudinē.

Si uicit p ludū in alijs casibz exceptis p̄dictis nō tenet restituere illi qui amittit. quāuis possit elymosinalit si esset paup. s̄ pauperibus erogare s̄m aliquos ex honestate consilio. s̄m alios uō ex nōitate qd est tucius. tñ oportet tales ita stringē ad citā restōnē. sicut in furtis rapinis usura. et huiusmōi. De alijs etiā q̄ contingunt in ludis. ut blasfemia. amissio t̄p̄is et huiusmōi.

De inquietudine circa t̄p̄alia acquirēda et cōseruāda Interrogari potest sic.

Si adhibuit nimiam sollicitudinē c̄. huius et p hoc dimisit aliquid nccūz ad salutē ut missam et huiusmōi mortale est. s̄ si nō dimisit nccā. s̄ remissus est ad spūalia ueniale est.

Si adhibuit nimiam sollicitudinē circa huius ex puitate confidentie et auxilij dei. In se non est mortale. s̄ uō ueniale. multūz tñ impedimentū deuotionis est. et aliorū bonorū.

De Auaritia putēdo tenanter. s̄ de inhumanitate / In non faciēdo elymosinas corporales indigentibz quā pōt. et continētur. ea que faciēda sunt in hys v̄sibus.

miseritudo

Divito. poto. cibo. redimo. tezo. colligo. conid.

Si his de supfluo. quo ad naturā. et quo ad decentiā status pro se et pro familia sua non subuenit necessitatibz alioz etiaz nō eximis. s; magnis quis nouit mortale est.

Si his de supfluo quo ad naturā. et si nō quo ad decentiā nō subuenit patientibz extremā necessitatem quoz sciuit mōrle cōitez iudicatur. **S**i hic oportet multa cōsiderare ad bene intelligēdū unde uide in 2ª pte ti. p^mi.

Si non subuenit indigentibz de industria. et arte sua cū potēnt ut medicus in medicando infirmos paupes sine salario. Aduocatus in aduocando. procurator in procurando. et huiusmōi. vñ mōrle.

Si al non subuenit pauperibz non patientibz necessitates extremas cū tñ possit. vel tardauit dare. vel exasperant paupes. veniale est.

Si parauit pauperibz nimis suptuosa. vel nimia. vel questuātibz sine causa urgente. vel male utentibz elemosinis peccatum uideatur potius q̄ meritū.

Si laborantibz pro cōi. quocūqz mīstio nimis distulit dare eis mercedem. ultra factā conuentionē. cū tñ possit solūe possit esse mōrle si incurrent graue dampnū. uel scandalū.

Idem si aliquid defraudauit.

Nō. q̄ si quis etiā res iuste acquisitas ita iordinate amat. q̄ in hereat eis ut fini cuius signū eos. qui pp̄. eis nō amittendas esse paratus facere contra aliquod p̄ceptoz peccat mōrle. quia diligē plū creaturā q̄ deū.

Si aut nullo mō uellet facere cōi. salutē suā ppter her t̄p̄alia q̄uis iordinate afficitur seu amet. est veniale.

Si supflue expendit suam substantiā. vel in edificis suptuosis vel inequitatibus. vel in cōiuijs nimis deliciosis. vel frequētibz aut balestris et ludis. vel ornamentis. et p̄cipue mulieruz vel i turpitudinibz. vel encenijs. vel hystriomibz et huiusmodi

peccati est. Et quod est nobilis excessus secundum proportionem sui status est mortale. Alias in modico est veniale. Descendere autem ad pericula in determinando quod est mortale vel veniale. non de facili potest dari iudicium ueridicum uel certum unius uinctioi dimitto.

De inuidia que est tristitia de alieno bono iniquitate consideratur in diminutione proprie excellentie. si est ex consuetudine rationis est mortale nisi esset de aliqua re parua. sicut puer inuidet alicui puero. quod habeat plures fructus et humores. Et si sit secundum motum sensualitatis. et cum displicentia rationis est ueniale. uel nullum. etiam de re notabili. Et interrogandum est secundum status personarum contentum de humoribus inuidia.

Si platus alteri inuidet de maiori prelatione uel dignitate.

Si officialis de maiori uel digniori officio.

Si doctor de maiori scientia uel cursu.

Si scolaris. de meliori ingenio. alterius scolaris.

Si mercator alteri de maiori credito.

Si ciuis alicui de maiori honore et reputatione.

Si spiritualis alicui de maiori fama.

Si mulier alicui de marito. filiis. ornamentis. pulchritudine. et huiusmodi.

Si artifex alicui de artificio. artis sue et lucro. et sic de alijs.

Si quis tamen dolet de bono proximi non ex eo quod ille habeat. sed de defectu suo. quia ipse eo caret. tamen contentus est quod proximus habeat non pertinet ad inuidiam.

Et similiter si dolet de bono inimici. ex hoc solum quod sibi timet nocummenti inde puenire non proprie pertinet ad inuidiam.

De odio **Si** habuit hodum ad deum. quia flagellauit eum uel impediuit mala desideria eius. uel alia causa. mortale est.

Si habuit odium ad proximum. desiderans scilicet malum eius. et malum. et si est nobile malum quod illi appetit ratione deliberata mortale. siue malum illud sit in persona. uel fama. uel suba. uel alio modo. uerius autem si non contentus ratione uel sit aliquid non dampnosum multum. ; ~

sed magis prospatur. et de hoc tristatur. et est mortale ubi est assensus rōnis.

De detractio que est etiā filia Inuidie hēa d. i. §. pcepto.

De Ira Est appetitus vindicte. et vitii capitale. Et frequenter cū

Si ppter aliquē defectū cōmissū in se uel in alterz deside. **Odio** rariū vmdictā uel punitiōē illius. quōcūq; uel p se uel a dño ul' ab alio solū intendens satisfacere cū suo irato est mortale. Cū solū intēdit punitiōē pter ordinē rōnis. si est nōbile malū. et cū assu rōnis al' ueniale. ut ira cotidiana in gubnantib; familiis.

Si iratus in semetipm ppter aliquē defectū turbat s; se cōit. ē ueniale.

Si iratus cōit. dei ppter aliqd; flagellū murmurauit corde ul' ore impatiētē ferens. pōt eē mortale. et ueniale s; modū impatiētie.

Indignatio / **S**i indignatus ē cōit. aliquē nō ualens eū uidere ul' audire rēputans indignū q; si displicuerit. cū debuit s; uere potius ueniale cōiter est. Et si per hoc retinet sibi loquelā. uel ostendit alia signa displicētie quia auferenda sunt ad tollendū scand. alii proximoz et opinione odij

Si excogitant diuisos modos et uias ad vindicandū se de iniuria implicauit mentē cogitationib; alteratiōis s; processū pōt eē mortale et

Si ex ira clamauit contra aliquē inordinate et cō. **Ueniale est** fūse et furiose loquendo cōiter ueniale est.

Si dixit alti ōba iniuria importantia uicia et obprobria cū iniuriā di ut uocandū aliquē proditorē in honestam psonā dicendo mala de parentib;. et huiusmōi mortale est.

Si dixit ōba obprobriosa familie sue. uel discipulis ul' sibi subditis causa correptionis. si fiat debito mō. et honesto. est sine peccō al' ueniale in famatoria dicitur. unde sequerēt magnū scand. alū.

Blasphemia **S**i blasphemauit aliquē cū irato siue deliberato ut pteriret tali maledictione in malū eius esset mortale nisi hoc affectaret ad emendationē eius / **S**i autē hoc nō desiderauit s; rōnem s; s; in mo

tum ire subitū / Cuius signū est q̄ si hoc contingēt ualde dolēt
est ueniale. sicut cotidie fit a parentibus.

Si maledixit creaturas rāonabiles in detestationē creatoris
vel in dampnū dñi eaz est mortale. al' ueniale. et otiosū.

Si blasphemauit aīas defunctorū suorū parentū. et aliorū hoīū.
vī mōrle. q̄ uidet' intendere notabile malū.

Idem cum seipm maledixit ex impatientia.

Si blasphemauit dyabolum. malū est. quia otiosū saltē.

De maledictione dei et scōrū dñi ē §. in p̄mo p̄cepto.

De Rixa. que s. ē q̄i ex ira hoīes se percussit inuicem cū sit uō
nocendi. uel iniuriandi. ut in adultis est mōrle in incipiente.

Idem in prosequente aīo uindictandi. secus si aīo defendendi se
tñ uel etiā ad exēciū ut pueri.

De Seditione. que ē q̄i vna pars ciuitatis insurgit cō. aliā
et ex pte eius qui mouet est mōrle. et in oīb; sequeutib; eius. et
tenetur de omnib; dampnis inde secutis aliā pti.

Ex pte autē eius que resistit iuste seditioni mote cō. se uel cō. f.
bonū ciuitatis non est s̄m se peccatū nisi miscant' odia et uin
dicationes prout coir accidit / **U**n' etiā ex resistenna. aliā seque
rentur multa pericula et mala cedendū ess; al' nō euaderet multa
peccata. que in cōflictu etiā partiū sequerent'.

Si quis est etiā ita partialis quelsis etiā ghibilimus ita obsti
nato aīo. uel partiali q̄ appetit estiminū alius partis exiliū et
dampnū per fas et nefas. paratus etiā in malis sequi pte suā
nō est sine mōrli. et i malo statu.

Si quis mouet bellū in iustū mortalit' peccat. et oīs qui dat
consiliū. auxiliū. et fauorē. De dampnis autē que fuit ibi et de
restitutionibus. et quid sit bellū iustū uel iniustū uide in 3^a pte

De Accidia. Accidia est quartū capitale. et importat tediū | ti. 2.
operandi bonū. **S**i ita contritus ē et tediatus q̄ habuit

in orore bona diuina et in abhominacione spūalia et opera
bona ad que tenet ut p̄cepta dei et ecclie et hoc adest confesio
rōnis est mortale. si nō habet tales motus s̄m motū sensualita
tis cū displicentia rōnis est veniale.

Si ita contristatus est de morte consanguinei uel alio cui p̄pe
nitet eū bene fecisse. uel p̄ponit amplius non bene facē ē mortale.

Si ita contristatur q̄ uellet nūq̄ esse creatus a deo. seu non
esse natus in mūdo. uel esse sicut brutū animal. uel mori quocūq̄
sue bene sue male dispositus. dūmō hinc exiret. talis tristitia s̄
assensum rōnis est mortale.

Si ita contristatur de aliquo casu adūso q̄ incurrit aliquaz
infirmitatē graue p̄ nimiam tristitiam. p̄dens sompni uel cibū
et huiusmōi uidet mortale. q̄n se pōt uiuere cōn. huiusmōi.

Si contristatur ex consideratione bonoz que habent alij q̄b
ip̄e p̄uatur. uilipendens dona sibi data a deo. et inde sumens
tediū bene opandi s̄m consensū rōnis est illa accidia cōis mortale
et in p̄sonis spūalibz reperitur.

Si contristat ex bonis p̄positis que sepe fringit et ex hoc mar
zit tediū bene opandi quasi uideatur sibi nō posse p̄ficere Accidia
est in spūalibz incipientibz deo s̄iure.

Si ex frequentia temptationū atediatur ad laborandū in resis
tendo veniale est. si tū resistat et hoc incipientibz contingit.

Si tediatur in opibz bonis. ut in orando legendo. audiendo
lectionē. aut p̄dicationē. uel dicendo officii et huiusmodi n̄ tū
dimittit de nātate fienda cōiter est veniale et reperitur in spūalibz s̄m.

Si contristatur de aliquo defectu magis ex eo q̄ apparet de fe
fectuosus coram homibz q̄ corā deo. Accidia est frequenter vema
le procedens aliquā ex superbia.

De filiabus accidie. In quibz ē difficile cognoscere q̄n ibi sit mōr
le. nisi cū misceatur cū aliquo ut cū dimittit aliqd̄ p̄ceptū nisi dep̄
mat accidiam.

Desperatio Si desperavit de misericordia dei desperans
deum non posse vel non velle ei partem etiam revertenti ad penitentiam
vel non posse abstinere a peccatis cum adiutorio dei est mortale cum
deliberatione consensus - et tunc si secundum aliquem impulsu temptationis.

Si desperavit se non posse evadere aliquas miseria mundi vel
pericula pro quod deavunt se occidere est peccatum mortale et si aliquid fe-
cit ad hoc multum maius est.

Si contempsit divina et spiritualia bona ex tristitia aggravando
te mentem est mortale mixtum cum accidia.

Si autem contenderet et refingeret ea pro que possit vitare
peccatum tunc pertinet ad blasphemiam in spiritum sanctum ut dicitur.

Si habuit in displicentiam et tedium corrigentes eum pro corre-
ctione est veniale nisi illos adiret et tunc est odium mixtum.

Subtractio Si subtraxit se ab his bonis ad que erat ap-
tus timore non deficiendi ut a ieiunijs ab ingressu religionis
a platione multata ab officio predicat. et audientia confessionum
iunct. et huiusmodi contrarium est veniale nisi esset preceptum in eo quod di-

De Otio Si stetit otiosus nichil boni operans cor mittit.
porale vel spirituale unde tempus amittit recuperabile vel ve-
male nisi ex otio addat aliud vitium quod frequenter accidit. et
quanto tempore stetit otiosus.

De tarditate.

Si fuit tardus ad bene operandum licet illud fecit ut tardus
ad etiam ad orandum ad elemosinas dandum et huiusmodi contrarium
est veniale nisi ex tarditate obmitteret preceptum ut cum cito
non subuenit patienti extrema necessitate cum tenet aut in
firmo unde sequitur mors et huiusmodi tunc est mortale.

De distractione. Si huius distractionem mentis in oratione
et fuit in causa vel cum voluntarie agatur siue evigilet in audien-
do divinam predicationem vel etiam circa divina mente cogitat
vana et in vana contrarium est veniale nisi addat aliud spirituale pec-

cati. vel p totū officium ad quod obligat ex pcepto.

Si loquitur mythia ex tedio. vel audit noua. vel mutat loca hinc inde vel distrahit sensus et membra diuisimode veniale est coiter.

De negligentia. que e remissio uoluntatis circa ea q omis offendunt. sed est veniale nisi amittat ad nctuz.

Si fuit negligens circa opa mie spūalia q cōtinēt i hoc

Consule castiga dimitte solare ferz ora

visu

Nō q sub consilio comprehendit doctna. i. docere ignorantē pcpue ad salutem.

Si fuit negligens ad discendū nctā ad salutē ut pcepta dei et ecclie generalia. quia in huiusmōi ignorantia nō excusatur vel ad eundē ad p̄dicationē. Et utile ē p̄dicatoris iungere ut audiunt aliquas p̄dicationes.

Si fuit negligens ad procurandū sacramenta necessaria sibi vel familie sue. Si infirmus mortuus est sine cōfessione et cōmunionē. vel extrema unctione. Cū ex negligēcia crassa procedit vī mōrle. vel graue veniale. fm q ille plus ualde indigebat. Et si ex negligentia et dilatione mortui ē proles sine baptismo est mortale.

Si negligens fuit ad procurandū sacramenti confirmatiōis peccati est.

Si iterato fecit dare baptismū crisma uel ordmē mōrle ē et cōhibetur irregularitas in suscipiente.

Si fuit negligens ad correctionē fraternā cū teneret. v. de occulto pctō mōrli et inde sperabat emendationē illius tunc esset mōrle ipam obmittendo oīo veniale certando. vel de hīs que non sunt mortalia.

Si non seruauit ordmē debiti i fraterna correctione ul nimis asperē ul t̄p̄e ul loco i debito peccati est.

De Confessione Si obmisit ad minus semel in anno
confiteri ex ignorantia ul' negligentia. Verius si ex impotētia
qz nō habuit copiam confessoris. et si qm̄ habuit nō suppleuit
defectus est mortale.

Si fecit confessionē fictā sciens dmittens aliqd peccatū
mortale. vel qd dubitavit. vel credebatur esse mortale etiā si nō
esset mortale. peccavit mortaliter. et tenet iterare confessionē.

Si dixit se esse contritū de oībz peccatis. et dispositū ad
abstinentiā. cū hoc nō intendret. mortaliter peccavit. et tene-
tur iterare confessionem.

Si penam sibi iniunctam pro mortalibz ex negligentia ob-
misit peccavit mortaliter. et tenet iterare confessionē. si est
penitentie oblitus.

Si scienter confessus est ei quē nouit excoicantē ul' sus-
pensū ul' interdictū. vel nō habentē auctoritatē. puta quia
simoniace recepit beneficiū. vel quia intrusus ē p laycā
potestatem peccavit mortaliter. et tenet iterare confessionē.

Si confessus est i excoicatione maiori quā nesciuit ipse nō
confessor eius absolutus fuit a peccatis debet iterum confiteri qz
quia fuit capax absolutionis.

Si confessus est ei quē nouit ignorantē peccavit. et si fuit
adeo ignorans q nesciuit discernere peccata eius p pncipue
coīa. tenetur confessionē iterare.

Si obmisit coicere semel in anno videlz in paschate resur-
rectionis post annos discretionis peccavit mortaliter. nisi fu-
isset legitime impeditus. vel qz altātus stomacho. vel quia
excoicatus. querens tū absolutionē. vel de licentia pprii cō-
fessoris p aliquos dies differat. et i huiusmodi casibz debet sup-
plere qm̄ potest.

Si coicauit nō ieiunius ita s. q post mediā noctē aliqd

sūpsit per modū cibi ul' potus peccant mortalit' nisi ess' graviter infirmus. quia tunc licet.

Si coionem sūpsit cū staret in proposito alicuius peccati mortis vel esset excoicatus hoc sciens ul' laborans ignorantia crassa peccant mortaliter.

Si non confessus de aliquo mortali commissio ul' aditenter ex verecūdia vel maditenter ex indiscussione conscriencie ul' ignorantia crassa ul' supina sūpsit coionem peccant mortaliter. Et nō q' si quis dimisit cōfessionē ul' coionē t'prie statuto conari debet confessor ut inducat eū ad suppleđū defectū. nisi oīo sit indispositus.

Item cum reperit aliquē de dicitū t'prib' vicij et alijs usq' ad finē xl' cauti videt ut nō admittat eū subito ad coionē. s'z prolonget sibi tempus per aliquas ebdomedas.

Si existens excoicatus maiori excoicatione scient' participavit in divinis audiendis in ecclia aut sacramentis recipiendis peccant mortaliter.

Si existens excoicatus maiori excoicatione participavit i divinis cū alijs fidelib' etiā ex divina p'cipue in hys que continentur in hys vsib'.

Os orare uale coio mensa negatur.

Si fecit ex cōtemptu vel cōn' prohibitionē superioris peccat mortaliter. al' veniale. Unde ille cū quo participavit sit excoicatus mōri excoicatione. a qua pōt tū eū absolueret. omīs qui potest eū audire.

Excipiuntur tamē quīq' casus in quib' licet participare cū excoicatis. et cōtinentur in hoc vsu.

Utile lex humile res ignorata necesse.

De declarationē hor' vs' habes in 4^a pte sūme.

De vana gloria de inani gloria que est vitij capitale. et

importat inordinati appetitū laudis humane seu inordinatum
complacentiā eius cui offert / Et cū sit aliqd opus principalit
ppter laudem propriā amittit eius meritū et pctā incurritur

¶ Et interrogandum est sūm status hominū de diuisis materijs
in quibz hoies querūt sibi laudē. vt. a doctore de sciā et doctina
a scolari de ingenio. et disputatione A rectore de regimine A
muliere de ornatu. et huiusmōi.

¶ Si quesunt laudē et gloriā de ope pctā mortalis. pctat mortif
si sūm deliberationē rōnis hoc agit. Venit si sūm motū sensualitatis

¶ Vel etiā si de aliquo veniali gloriatur.

¶ Si opa sua de genere bonoz vt Ieiunij elemosinā et huiusmōi
quasi omnia ad laudem hūmā fecit mortale vñ cū ibi constituat fi
nē Venit si aliquod eoz aliquā appetit laudē et gloriā de aliquo
opere qd ppter eam consequendā paratus sit facere cō aliquod
pceptū mortale est. In alijs aut casibz videt veniale.

¶ De immodestia ornatus. que procedit frequēter ex inanē gloriā
vl' cum inanē gloriā. licet etiā ex alijs causis possit procedere Et
p̄cipue mulieres iuuenes in huiusmōi sūt interrogandē. s. de orna
tu fucos Capillaturę. gemarū vestui p̄ciosaz. de infoderaturis.
et candidis eaz. de planulis nimis altis coronis capiti. et huiusmōi
in quibus aliqui est mortale.

¶ Si vsus vl' vsa est fucis et alijs ornatis ad inducendū hoies
ad suā cōcupiscentiam. ex matrimonij ē mortale idubitati

¶ Si vsus uel vsa est fucis et alijs ornamentis ad ostentatio
vl' inanem gloriā. sive de huiusmōi. supbiuit vl' gloriata est

¶ Si tantū delectationē habuit ad laudē illā et glo mortale ē
riam qd nō curauit transgredi mādata dei vl' ecclie.

¶ Si ita gloriat in huiusmōi ornamentis vl' ita inordinate de
lectat. qd etiā si sciret hoies ex suo ornatu scandalizari. et trahi ad
cōcupiscentiam nō curat de ruina p̄xi nollet illā deponē mortale est.

Si ad complacendū viro suo vel ad iuendū viz si est
 impta vel ne despiciatur ab alijs vel ex aliqua leuitate uti
 furis ul' alijs ornamentis supfluis. de se nō est mortale. sed
 potius est ueniale. nisi notabilis excessus sit in huiusmōi ut
 possit iudicari de occasione data ruine alioz. et nō tm̄ acce
 pta. quod est difficile iudicare.

Simulatio Si simulauit sanctitatē habere p̄ seum̄. et oro
 nes. et huiusmōi. cū malus esset. si hoc egit ad laudē consecq̄
 dā laudē humanā constituens finem ibi mortale ē. al' uenia
 le nisi aliud uicij aduigat.

Si simulauit sanctitatē p̄ ypocrisim̄ intendens aliqd̄ quod
 sit contra honorē dei vel utilitatem proximj.

Si habuit nimiam diligentiam et studiū et tempus ad or
 nandū se. uel si fecerit excessū in portatura uestiū supra
 sui statū. uel conditionē. uel sm̄ morē patrie. uel uestibus
 minus deliratis. peccatus est.

Si simulauit sanctitatem existens malus ut dēt ei elemosi
 ne. sicut sancto viro. uel procuratoribz ecclesiaz. sicut sunt
 saratani et de silibz. mortalit̄ peccant.

Si simulauit maiore sanctitatē quā habuit. uel occultauit
 aliquē sui defectū ad edificationē proximoz nō ē peccatū
 uel est leue. ueniale autē si hoc faciat ob aliquā uanitatē
 et inanem gloriam. ueniale.

Iactantia Si iactauit se ip̄m de aliquo opere alicuius peccati
 mortalis mortalit̄ peccauit Si autē de opere peccati uenia
 lis. uenialit̄. q̄ est de se.

Si iactauit de aliquo bono opere. de uirtute. de scientia
 de diuitijs. uel potentia et huiusmōi ex supbia. ul' inanis glo
 ria est mortale ul' ueniale sm̄ radicē ipsius supbie. uel ma
 nis glorie. unde procedit.

Si laudauit se contempnendo alios. sicut pharisaeus publicani. mortale vitium. Si autem ex aliqua leuitate. vel utilitate consequenda. veniale uel nullum est.

Si uulificauit se dictis uel factis. siue uerbis plusquam sentiat in se ipso. dicens aliqua mala de se. que in se non cognoscit. contra veniale est. et dicitur ironia.

Si quis contendit aduersus alterum contra ueritatem sciens in rebus alicuius importanter mortale est. uetus in rebus paruis. uel inaduertenter.

Si contendit pro ueritate sed nimis inordinate. contra est veniale. posset tamen tanta esse inordinatio quod ratione scandali consequentis esset mortale.

Si habuit tractare aliqua cum alijs in his que ordinantur ad dei honorem uel proximorum utilitatem ex eo quod male afficiatur ad eos uelut ostendat se non minus scire quam alij et propter hoc discordant mortale est. uetus autem si non concordat. quia uis sibi magis esse secundum deum et hominem quod ipse intendit. quod tunc uel non est peccatum. uel leue. nisi sit nimis pertinax.

Si fuit nimis pertinax in sententijs suis discrepans a communi iudicio ceterorum contra est veniale. periculosum tamen et inducendum ad errorem.

Si fecit singularitates in conuersatione uite uel uestibus uel ceremonijs uel alijs aduentibus peccatum est et si inueniantur aliqua mala consuetudinem omnia ei imputantur.

Si non obediunt superioribus suis spiritualibus uel temporalibus legibus canonicis ciuilibus rationabilibus. et si quidem transgreditur. superiorum ordinationes habentes vim precepti ut quando mandantur obseruari uerbo uel scripto uirtute obedientie. uel sub pena excommunicationis uel alijs grauius. et huiusmodi equipollentibus peccat mortaliter. In alijs autem ordinationibus simpliciter

factis transgrediendū est veniale. nisi fiat ex cōtemptu
quia tunc mortale est etiā de quantitatis leuibus.

De Gula que est vitium capitale. et importat inordinatū
appetitū appetitū. seu delectationē circa cibū et potum

Nō. quicq̄ spēs. que cōtinentur in hoc vsu

proprie laute nimis ardentē. studiose

Si comedit uel bibit extra horā debitā sine causa rōnabi
li urgente / Si vsus est cibis et potibz nimis lautis ultra cō
ditionē sui status. Aliē enī decet comedere infirmū q̄ sanū
Cūc̄ q̄ iusticiā. et huiusmodi.

Si comedit uel bibit in nimia quantitate sine indigentiam
sue complexionis. Quod est parū est in nimis est alteri
et plus comedere in die ieiunii q̄ in alia die pro vna comestione
non est de se malum

Si comedit uel bibit cū nimio ardore. seu cū nimia cōpla
centia contentus magis satisfacere delectationi gula quā neces
sitati prouidere.

Si adhibuit uel adhiberi fecit nimium studiū uel diligentiam
circa cibaria delicate sp̄ando vel varijs saporibz. et diuersis
modis et huiusmodi

In hys omibz speciebus gula tunc est ibi mortale quā delecta
tio gula querit ut finis. et patet est facere contra p̄cepta ut
satisfaciat delectationi. Vel cū comedit usq̄ ad napulū et uo
mitū aduertens sicut fit aplerisq̄ in carnis puo. vel cū utit
aliquo cibo ex quo uerisimiliter credit manere magnazle
sionem p̄sone. In alijs casibz cōter est ueniale.

Si comedit carnes in xl^a. uel alijs ieiunijs ecclesie uel iſctis
ferijs ut sabbato p̄ totū anū nisi urgente causa infirmitatis
peccauit mortaliter.

Si vsus est lacticijs t̄p̄e quadragesimali sine causa infirmi

tatis de consilio medicine peccauit mortaliter. In alijs uero
ieiunijs ecclie seruari pot̄ mos patrie quantum ad usū luctuini
ora. qui mos si non appareat tutius est abstinere.

Si bibit usq; ad ebrietatē aduertens nimietatē et potenci
am uini sufficientē esse ad iebuandū. vel de hoc dubitans pro
babiliter peccauit mortaliter. Verus si ignorauit potentia
uini. vt noe.

Si fuit causa mebruationis alterius aduertens inducendo
ad nimia potū. vel ponendo sal i ulno. et huiusmodi peccauit
mortaliter. Item si fuit causa medicine.

Si inducit aliquē ad frangendū ieiuniū ecclie sine causa le
gitima suis p̄suasionib; peccat mortaliter.

Item si inducit pueros et iuuenes ad lambucitates tabernas
et huiusmodi ut puertat ad turpia.

Si frequentauit tabernas sine causa rōnabili vel quia dis
soluta peccatum est.

Si abstiniuit nimis a cibo et potu et alijs necessarijs uite p̄pter
quod incurrit infirmitatē cōiter ueniale est.

Si ex furiositatib; inordinate comestionis uel potus uel
currit uel scurrilitatē uel intellectus grossitiem. et p̄ hoc i
currit ineptitudinē ad orandū legendū et huiusmodi q̄ter.

Si nimis locutus est dixit uerba ociosa. i. si. Veniale est
ne necessitate. uel rōnabili utilitate cōiter est ueniale.

Si fecit actus uel gestus imougeratos. et si sint prouocan
tes ad libidinē eē multumoniū mortale est.

Si autē ad leuitatē et dissolutionē. et ventositates et huius
modi communiter ueniale est.

Si habuit leticiā uaniā in ludis et iocis. cōiter ē ueniale
nisi addatur aliud uiciū.

Si fuit choreas ubi nō q̄ multis mois fuit cū peccō mor^{li}.

- P**rimo cum ex libidine
- 2°** cum fuit in ecclesiis quia sacrilegium est
- 3°** cum fuit a clericis et religiosis cum mulieribus ratione scandalum
- 4°** cum fuit ex vani gloria vel leticia vana tam inordinata quam ibi constituitur finis.
- 5°** quoniam tales fornicatores non currunt de scandalum mortali in aliis autem casibus contra est veniale. posset tamen quoniam etiam esse mortale. nec defuncti potest dari iudicium in huius modi.
- De Inmudicia** potest intelligi cum quis imunde comedit. et est veniale precipue si ex hoc turbat alios. vel quia vomitum facit. et si hoc quia nimis comedit. vel ut avidius comedat peccatum est. Verus si causa medicine vel potest intelligi de imudicia pollutionis quam cum accidit in sompniis non imputatur ad peccatum. Expectatum potest esse in causa eius cum. scilicet processit ex crapula. vel turpi cogitatione procedente. vel ex negligia. vel etiam cum post vigiliam recolens de imudicia ipsa et sompniis turpi delectatur. Et si est ibi consensus rationis de huiusmodi cogitatione turpi est mortale. aliter veniale vel nullum si ex levitate nature.
- De imudicia seu pollutione procreata** non. quod si quis aliquid agit hac intentione principaliter ut pollutionem habeat siue uigilando siue dormiendo mortaliter peccat. et si facit cum similitudine.
- Si autem ipsa pollutio contingat etiam in vigilia propter uoluntatem et sine procuracione non est mortale.**
- De luxuria** que est etiam capitale sed in preceptis dictum est de speciebus eius in opere. ac etiam in cogitatione pro illa obmissa ad que recurritur est. In ista materia uidentur esse de quibusdam aliis pertinentibus ad ipsam luxuriam et de delectatione morosa.
- Si tetigit aliquem uel aliquam osculatus est ex libidine et extra coniugium peccat mortaliter. etiam si non sequatur actus turpis illa talia exercitia in opere ipso pro uno peccato habent cum ipso sed tanto magis**

uius q̄nto plura huiusmodi concurrunt.

Si autē fuit diuisis temporibus sunt diuisa peccata

Si scēpsit līas. vel misit. vel portauit. aut recepit līas continentes amatoria et prouocatiua ad luxuriā. peccauit mortaliter. hoc aduertens.

Si fecit cantilenas. vel cantauit. vel legit. vel audiuit uerba lasciuia. uel turpia delectabiliter ad prouocandū se et alios ad lasciuiam. mortale est.

Si soriauit aliquē quē nouit ire ad procandū. uel turpiter agendū. uel ad faciendū serenatas uel matutinas mortaliter peccauit.

Si fuit mediator in aliquo ad huiusmodi turpia. uel posuit alios mediatores inter se et alios. et huiusmodi peccat mortaliter.

Item si recepit enceniū. uel donū quodcūq; uel misit. et amore libidinoso.

De delectatione moroso Quod uitiū reperitur in tepidis et multū negligentibus. Nam prouidi subito expellūt a se cogitationes noxias et frigidi desiderij oporis questunt.

Si habuit cogitationes imūdas et carnales in quibus cōmixit moram postq̄m rōne p̄p̄ndit p̄pter delectationē ipsarū huiusmodi cogitandi peccauit mortaliter. nō solū em̄ q̄n quis cogitationibus luxuriosis consentit rōne deliberans malū facē si uideret comoditas s; etiam nolendo opus p̄petrare. s; non curando ipsas cogitationes libidinosas expellere postq̄m p̄p̄ndit s; in eis uolūtariē in morando mortaliter peccat.

De filiabus luxurie non oportet tamen multū interrogare q̄ difficile est intelligere nisi cū mixtura aliorū uiciorū

Si fuit ita mente occupatus circa mūdā et carnalia uel nesciuit de deo cogitare. uel de rebus sp̄ualibus

Si fuit p̄ceps et subitus i opib; suis sine consilio et debita examinatione mentis agens.

Si fuit incautus in factis suis et non bene iudicavit circa
occurrentia.

Si in eo quod deliberavit aliquid boni agere inconstans fuit
ex passione

Si nimis seipsum dilexit querendo delectationes corpora-
les comoditates et huiusmodi [rias.]

Si hunc indisciplinatus deum vel legem suam quam prohibet percipere

Si nimis amavit vitam presentem propter voluptates carnis quibus
est deditus et nolet mori propter eas

Si horrore habuit ad vitam futuram

De alijs que pertinent ad vitium luxurie de coniugatis uide infra
coniugatis.

De superbia que secundum Gregorium est Regina omnium capitalium uitio-
rum Et est vitium multum subtile et difficile ad cognoscendum et con-
sistit in appetitu inordinato proprie excellentie. Et habet quatuor
species siue modos de quibus potes interrogare prout uide-
bitur tibi si tibi confitens potest intelligere.

Si bona spiritualia uel temporalia vel naturalia que habuit sibi at-
tribuit et non adeo recognouit. Si ipse deo recognoscens meri-
tis suis principaliter se recepisse estimauit ut ipse sua ieiunia
orationes et huiusmodi.

Si ea bona que non habuit sibi attribuit. Vel plusquam habuit
et cum estimauit se habere multum humilitatis caritatis vel
etiam patientie et huiusmodi et non habet

Si reputauit se meliorem ceteris alios contempnens. In
quolibet horum specierum potest esse mortale uel veniale sed oportet
consentiri vel non **D**e Irisione

De irisione. que aliqui procedit ex superflua.

Si irrisit sancta uel alia diuina vilipendens ea. Aut sanctos uiros a-
platos et uolentes deo seruire ut sit retrahere eos pertrahit modum.

Si irrisit aliquē intendens ex hoc iniuriā eius. et nihilifica-
tionē. et nobilem perturbationē eius mortali peccat. et si ē

De Ambitione que procedit ex superbia. et ipso ca iori-
tat inordinatū appetitū honoris. et multū reperitur in plerisque

Si desiderant aliquā dignitatē. vel beneficiū et omni
curatū rōne deliberata p̄ncipaliter p̄pter honorē. v̄l uti-
litatē temporalem mortaliter peccant

Si desiderant dignitatē. uel officiū eccl̄iasticū vel secu-
larem. ad quod est indignus. et ineptus. ut quia ē ignorans
vel criminosus. et huiusmodi peccant mortaliter

Si quesunt honorē de quacūq; re. etiā ita cōordinate. q̄
ibi constituerit finē mortale ē. In alijs autē casibz veniale.

De presumptione que procedit ex superbia. et consistit in
hoc. q̄ homo ponit se ad ea. que sūt sup̄ vires suas. vel nō
p̄tinent ad conditionē suam

Si posuit se ad faciendū ea que nō p̄tinent ad condi-
tionē suā. ut secularis ad iudicandū clericū. vel eos qui nō
sūt sibi subditi vel de huiusmodi quibz nō habet potestātē pec-
cant mortaliter.

Si posuit se ad faciendū illa exercicia ad que nō erat ap-
tus. vnde pōt sequi periculū t̄p̄ale et sp̄iale alt̄i. ut me-
dicus ignorans medicine Aduocatus ignorans ad aduocan-
dum. Confessor ad audiendū cōfessiones. et huiusmodi
mortaliter peccant. Verus autē si de arte illa cōpētēter
est p̄tius v̄l p̄tius erat.

Si p̄sumens de virtute sua exposuit se p̄cualis peccatoz
ut uadens ad loca inhonesta. v̄l frequentans mulierū
cōuersationes leniū. et alia huiusmodi. vbi de facile potest
labi in mortale. mortale uidetur

Si nimis de se p̄sumens nō prouidit neccitatibz ul' periculis

spūalibz ul' t'p'z'alibz expectans effectū miraculosū a deo
ut q' sanet eū infirmū sine medicis. vel ministret ei
cibū sine labore. mortale ē. Et dicitur temptare deū.

Si facta alterius que dubia sunt quo aīo fiat in malā
partē mterp'tatus est seu iudicauit. et si sine signis suffici
entibz indicantibz malitiam alterius. deliberate iudicauit
aliquē de peccato mortali mortaliter peccauit

Si iudicauit de veniali deliberate venialiter peccauit.
Idem si iudicauit de mortali. s; nō deliberato aīo.

Si fuit curiosus circa condicionē intellectuā. ut queren
do scire que sūt sup' capacitātē suā ut de trinitate. p'destī
natinatione. vel querendo scire a quibz nō debet ut a de
monijs uel p'sonīs. vel querēdo scire p'z' utilia. et dimit
tendo magis n'cīa. vel querendo scire solū ad sciendū. nō
ad deū cognoscendū. vel ad aliquā utilitatē. qm̄q; ē mor
tale. qm̄q; veniale.

Si fuit curiosus circa usus sensuū. s;

Oculis aspiciendo

Auribz audiendo

Nazibz odorando

Gustu ad gustandū

Vel manibz ad tāgēdū

Nam si in huiusmōi p'iculū mor
tis spūalis ul' corporal' ut qm̄
fiūt spectacula ul' iocī rēp'sentā
tes turpitudines vel cū pōt' i
cipere notabile lesionē corporis est mortale / Ita viz. q' pat' q'
esset transgredi p'cepta dei. et ecclie ut illa aspiceret et fa
ceret / Et hoc adez mtellige. de quocūq; p'ccō qd' ex se ē ue
niale. quia p' hūc modū potest effia mortale.

*Quisq; s'p' /
Corporis*

De ingratitude hoc reperitur ī omī p'ccō mōzli. s; tanq̄
circūstantia aggrauās ipm̄ / Quia ubi homo debuit semper
seruire deo. eū offendit / Et est etiā unū sp'ale peccatū m̄q̄
tū. s; recipiens beneficia a deo. ul' ab hoīe. nō ea recogitā

do regratiatur nec recompensat. vel qd' peius i mente
uolupendit recepta vel murmurat de eis. ul' iuziat bene
factori. Coiter aut' repitur mixtu cu illo gne pcc. qnq' mor
tale qnq' uemiale.

Scandalu qnq' non est peccatu spale. s' circumstantia aggr
uans peccatu in qtuq' viz ex dicto ul' facto alterius no re
cte datur alteri occasio ruine spualis. et hoc e scandaluz
et si hoc non intendat est circumstantia aggruans peccatu
et mutans spem. vnde et nccuz cofiteri. qnq' esset tale
quid trahens ad ruina pcc mortalis. et pccipue cu hoc seqt

Si aut' intendat ex dicto uel fco suo inducere aliquem iuzia
est spale peccatu et mortale si intendit iducere ad moale. al' ve^{le}

Adulatio coit' est scandalizantina et consistit i hoc q' quis u
bis uel factis mordmate querit placere alijs ad benigno
lentiam captanda. et si adulatus e i malo eminali. puta
laudans aliquem de uindicta facta. vel turpitudine et huius

Si adulatus est ul' laudauit aliquem intendens est mortale
cu decipere notabiliter in teporalib' ul' spualib' est mortale

Si si aliquid iusti intendit ab eo hie ul' aliquid pui accipe
per modum doni ut hystiones

Si nimis laudauit aliquem ex quo ille supsit occasione super
bie ul' inanis glorie coiter est uemiale. et pot' aliqui ee moale

Si laudauit aliquem ad excitandu magis ipm ad virtu
tes vel ad cofortandu eum in tribulationes et tpesta
tes obseruatis debitis circumstantijs e uiosu al' aut moale

Blaffemia in spm scm procedit ex malitia viz iniquatu
quis contempnit uel refugit ea cogitare menti occurre
tia p que possit retrahi a pcc Et habet sex spes q' snt
presuprio. Desperatio. Inuidetia sine gratie. Impugna
tio ueritatis agnite. Obstinatio. Et Impenitentia. De

e pccm i pccm

hinc interroga pro ut vñ Coiter nō reperitur in multis
 sceleratis.

Psumptio dicitur cū quis nimis psumit de misericor
 dia dei existimans q̄ parcat sibi ad beneplacitū suū vñ
 q̄ saluabit eū pseuerantē in pccō

Desperatio dicitur cū quis credit dei nō posse ul' nō velle
 sibi parcere etiam penitenti uel nolle saluare Ita fidei.

Impugnatio veritatis agnite ē cū quis cōndicat verita

Immūdentia sine gratie dicitur cū quis dolet de gratia
 dei et gloria crescente in hominibus.

Obstinatio confirmat uolūtate suā in pccōis suis

Impenitentia p̄ponit firmē et ī futurū non penitere

Schisma dicitur cū quis recedit ab obedientia Romane
 ecclie sumens sibi aliud caput. vel sequens papā nō Ca
 nonice electū et semper est mortale Et est excoicatio q̄
 tra tales nisi forte cū essent duo quoz quilibet habēt
 pro sūmo pontifice a suis sequatibz. et nescirent dare q̄
 clare quis esset canonice electus In hoc enī uideret p̄ls
 exulari si nō sūt p̄tinaces. s̄ pati illi adherē quē sciret verz

De infidelitate paganoz ul' iudeoz ul' hereticoz quoz
 quothbet et grauissimū pccm̄ ducēs ad dāpnationē. Nō
 oportet hic dicere sūt hos solū heretici sūt excoicati sed
 cū hys p̄cipue uideri nō debet hū nimis domestica quisiō
 p̄cipue ab p̄deotis.

potes tū interrogare prout vñ s. si habuit aliquod dubiū ī
 hys que sunt fidei ut de sacramento altaris et huiusmōi

Et si de hoc hūit displicentiam non est curandū Et si ha
 bet uolūtate. et sponte dubitat est mortale

Nunc formande sunt interrogaciones p̄tinētes
 nō ad omnes. s̄ solū ad quosdam status hominū Et

p̄ta m

primo ad conjugatos interrogandi sunt non omnes sed de quibus videtur primo de matrimonio.

Si in casu aliquo prohibito contraxerunt morale est nisi ignorantia facti probabilis excusaret.

Sed sciendum quod quedam sunt impedimenta que impediunt contrahendum matrimonium et dirimunt iam contractum quod nulla est. Quod intelligendum est quod dicta impedimenta prius inter eos reperiuntur quam sit contractus matrimonium et continentur in his visibilibus.

Error conditio. votum cognatio crimen

Cultus disparitas vis ordo lignamen honestas

Si sis affinis si forte copre nequibus

Nec sananda uetant conubia uicta retractant

Pro horum aliquam declaratione breuissima Nam de his bene habes in summis Errori non quod error intelligitur de persona non de fortuna nec de bonitate. Sed cum sit quis contrahit cum berthia credens esse iohannam cum qua intendebat contrahere.

Conditio intelligitur de conditione sui cum sit contrahit quis cum sua credens esse libera et similiter si contrahit suus cum libera credens esse sui. Et si liber scienter contrahit cum serua tenet matrimonium. Item uir si suus cum sua licet credet et libera voti scilicet solempne per professionem tacitam uel expressam aliam de religionibus approbatis talis est et est excoicatus.

Cognatio que est triplex scilicet naturalis spiritualis et legalis Naturalis dicitur consanguinitas et habet tres lines scilicet ascendentiū ut pater uisus et huiusmodi. Descendentiū ut filius nepos et huiusmodi. Collateraliū ut fratres et sorores et huiusmodi. Et quelibet linea habet quatuor gradus conclusiue proprie collateralis Nam inter ascendentes et descendentes uir perpetua prohibito. hic est et est excoicatus.

Cognatio spiritualis etiam habet tres gradus et contrahit in baptis

mo. et cōfirmatione. p̄mus gradus est m̄ tenētes ad
 baptisimū. vel ad cōfirmationē et ad eā que tenet. et di-
 cter paternitas. et filiatio // 2° est m̄ patrē et m̄ez
 carnalē eius qui tenetur et eū qui tenet cū vxore eius
 et dicitur compaternitas // 3° gradus est m̄ filios nāles
 eius qui tenet et illā que tenetur. et dicitur fraternitas

Cognitio legalis Cognitio 3^a s. legalis fit p̄ adoptionē
 Et habet tres gradus. p̄mus est m̄ ip̄m adoptantē et
 filiam quā adoptat. ac et filiū ip̄m adoptantis. 2° ē m̄
 vxorē adoptantis et ip̄m adoptatū. ac et vxorē adoptati
 et adoptantē. 3° est m̄ filios naturales et legitimos
 et ip̄m adoptati et hoc tñ cū ip̄i filij sint ī potate patris

Crimen illud qd̄ habet impedire matrimoniū et dirimere
 contractū intelligitur tñ de duobz criminibus / p̄mū cui
 machinatur mulier cū effectu in mortē vxoris alterius
 viri ut habeat illū virū. et equisō vir in mortem alterius
 viri ut habeat eius vxorem // 2^m cū dat aliquis fidem ali-
 cui cōiugate dūtere eam in iugem post mortē viri sui
 Et cū ista promissione sequitur adulteriū / Cultus dispa-
 ritas puta si fidelis contrahat cū iudea uel pagana p̄m. vñ
 te in infidelitate secus si cōnhat cū heretica naz tunc
 tenet. s̄ cohabitare nō debet. si est ei piculū incurren-
 di heresim. et peccauit mortalit̄ sciens eū tali cōnhes

Vis violentia absoluta impedit et dirimit et similiter vio-
 lencia p̄ metū qui pōt cadere in constantē virū et cōti-
 netur in isto. Stupri atq; status verberis atq; necis
 Nisi postea de iure efficiatur uoluntarius / Ordo intelligit̄
 de ordine sacro s. subdyaconatu et ḡ. talis est ex cōiugaty

Greci uti possūt coniecto. s̄ nō cōnheret ligamen. i. si sit
 alteri ligatus p̄ iugū et p̄ ūba de p̄nti nō dū consumatū

matrimoniu. Nam talis in nullo casu potest matrimonialiter
copulari nisi profiteatur in aliqua religione cum eo cum quo con-
traxerat et si recederet unus coniugum. Ita quod per multos annos al-
ter nichil de eo audiret. non licet alteri conherere. nisi sciat de
morte eius honestis honestas. i. publice honestatis iusticia que
oritur ex sponsalibus contractis cum aliqua cum qua postea postea non
sequitur matrimonium. vel propter mortem vel aliam causam. Nam cum
nulla consanguinea illius conherere potest usque ad quartum gradum.
Et nisi ipsam uxorem et omnes sanguineos viri eius usque ad quar-
tum gradum Affinitas. Et non quod affinitas conhibetur et per forni-
cariu coptum. Ita quod ille qui fornicatur cum aliqua non potest con-
herere matrimonio cum aliqua sanguinea eius usque ad quartum gra-
dum. Nec illa mulier potest conherere cum aliquo sanguineo ipsius
fornicantis cum ipsa usque ad quartum gradum.

Impotentia extendi actus conjugalem que potest provenire vel
nata frigiditate. vel ex maleficio. vel ex indispone membri
genitalis viri vel mulieris. De his omnibus impedimentis ha-
bes plene in sumis.

Sed non quod non oportet nec expedit conjugatos interrogare sigilla-
tim de omnibus impedimentis. sed tamen de quibus posset presumi
haberi et precipue de impedimento criminis vel cognationis
vel publice honestatis sed multo magis affinitatis.

Si quis tamen cognosceret consanguineam eius cum qua iam con-
traxit per verba de presenti. et multo magis si iam consummavit ma-
trimonium matrimonium enim tale non dividitur. sed amittit ius
petendi debiti ut quod petere non potest absque peccato mortalite-
retur tamen reddere exactus.

Idem in muliere que permittit se cognosci a consanguineo ma-
riti sui.

Si autem antequam conherit per verba de presenti cum aliqua cognovit con-

gnouit consanguineam eius ita qd semen emisit inter claustra pudoris non pot' simul illa h're Et si iam consumas- set cu' illa matrimoniu' non tenet, nec in hoc pot' dispe- sari nisi p' papa. vnde ante dispensatione' semp' peccat mor- taliter exigens et reddens sciens dictuz impedimentu' Al' aut' quicquid nesciens excusatur a pecc' ex ignorantia facti probabil'.

De his et de alijs qn' casus occurrunt. vnde plenius i' sumis

Item querendu' si contraxit matrimoniu' clandestine quia mor- tale est pp' prohibitione' ecclesie.

Ite si habet uotu' simplex continentie co'ixit mo'le pecca- tu' est nisi prius fuit dispensatus a papa et tenet' ad impletio- ne' uoti usq' ad consumatione' m'ionij Nam ip'o consumato efficit' impotens ad implendu' uotu' quatenet'. quia tenet' reddere debiti exactus expresse uel m'p'ratue. s' t'n' exigere no' pot' sine dispensatione alias peccaret mortaliter.

Ite si contraxit cu' aliqua uel mulier cu' aliquo p' uerba de futu- ro. et postmodu' cu' alia contraxit. uel de futuro uel de p'senti mo'le peccauit pp' fide' facta' nisi de coi. consensu mutuo se ab- sol' quod debet fieri p' iudiciu' ecclie uel nisi aliquis alius septez casuu' supueniet quibz casibz solu' possit sponsalia quos h'et in

Ite si post m'ioniu' co'ictuz p' uerba de p'nti co'ixit ^{sumis} cu' alia mo'le peccauit. Nec tenet m'ioniu' 2^m et si est consumatu' et filios genuisset. s' redire oportet ad p^m nisi ille cu' quo prius contractu' e' intrasset religionem et ibi professus est uel nisi per dispensatione' in 2°. In quo tu' fm theologos dispe- sari no' pot'. q' quia difficile e' disputare de potestate ipe si sine suppletionem obtenta e' forsitu' transire pot'.

Item si contraxit m'ioniu' ante etate' legitima' uel si fili- os aut filias co'ixit marito ante etate' legitima' quod prohi- bitu' est. Etas aut' legitima est fm iura duodecim' annu' in

muliere ul' in femina xiii. aut in masculo s. ad coñhen
dū p vba de pñti vel ad cōsumandū.

Item si consumauit matrimoniū ante benedictionē
nuptiarū. mortale peccatū est qz facit q̄ prohibitionē ecclie.

Et hoc aduertendū in multis locis quāuis sponsi nō cō
sument matrimoniū cū sponlibz ante nuptias multastū
turpitudines et corruptelas faciūt cū ipis visitando
vnde interrogandū est de huiusmōi vbi ista repiūtur

Istē si celebrant nuptias in tp̄e ab ecclia prohibito
mortale est. **T**empora autē prohibita sūt ista s. ab ad
uētū usqz ad ephiphaniā nō aut octauā eius. **E**t a sep
tuagesima vsqz ad octauas pasce. **E**t a tribz diebus
ante ascensionē usqz ad octauas penthicostrz.

De actu coniugali nō q̄ ibi fuit aliqua ubi ē mani
festū mōrle. aliqua ubi est dubiū vtz mōrle vel
veniale. aliqua in quibus nullū est peccatū.

Peccatū quidē mortale est si excreatur talis actus
extra vas debitū. vel et si intra vas debitū tū cū nō
suscipitur semen ad euitandū generationē.

Item cū ex tactibus impudicis extra actū mōrō
nū sequatur pollutio in altero ipōz. [ad aliā]

Istē si exrens actū cōiugale appetitū deliberatū habet.

Istē si ita inordinato affectu fertur ad actū coniuga
lem. qz et si nō esset uxor opus carnale ageret cū ea
vel alia difficile est tū de hoc discernere.

Item cū alter alteri oīo denegat debitū exigendi sine
causa legitima ppter exigens incontinentiarū inuicit
vl' graue scandalū. **E**st autē causa legitima si probabi
liter timeret notabile nocumentū p̄sone. vel cōiugis
vl' prolis in utero. vel qz ex adulterio cōmissō. inisit

uis petendi. vel et si in loco sacro peteret. quia sic lo-
uolaret. vel et in publico. quia est contra debitam hone-
state. Non autem est legitima causa denegandi omnino pete-
ti dies ieiuniorum vel solemnitatum vel in adiuvantem

Dubium est de mortali quod quidem suatur. uas debitum sed
modum indebitum puta lateraliter vel ex parte posteri-
ori. vir accedit ad uas debitum uel mulier supergreditur
uix in quibus modis precipue aliqui dicunt esse mortale.
Alij ut tho. et alb. dicunt quod non est mortale de se sed potest
esse signum mortis concupiscentie. Nec per hoc impeditur
generatio. et si non ita apte pareret. unde in huiusmodi
noli precipitare scilicet nec denegare absolutionem perseueran-
tibus in huiusmodi sed detestaris et prohibeas quantum po-
tes. quod autem fieret primo uel secundo modo periculum abortus esset
forte sine peccato.

Dubium est etiam de mortali tempore menstruorum et pre-
cipue in exigente sciente tale defectum quod quidem ponit
esse mortale precipue quod non est continuus sed quasi consuetus
ut mensuratum. Alij tenent contrarium ut per de palu. Et hoc o-
pinio contraria est unde nec per hoc deneges absolutionem sed
prohibeas quantum potes. de exactione et exactum ad moue-
as ut non assentiat exigenti. nisi ex hoc timeat de igne.

Dubium est et de exigenti debitum a coniuge permanente leuis-
sime in adulterio siue occulto siue manifesto quod ipse nouit
hoc. quidam dicunt esse mortale in ipso exigente. quia facit
contra constitutionem ecclesie. hugo. xxxij. q. i. si quis ux-
orem. Et hoc firmatur in summa ppsima. Sed summa confes-
sionis. Et archydy. in rosario mitigant hunc rigorem. ex-
pientes unum casum cum hoc faceret exigens ad providendum
incontinentie sue. Sed per de pa. multo magis mitigat di-

etiam rigore viz cum non sperat ex hoc emendatio per
manentis in adulterio sed potius deterioratio exigit
non peccat saltem mortaliter. Veniale est cum exercetur
actus coniugalis. Et si seruato tamen debito vase et modo
tamen principaliter intentione delectationis sequende.

Ita tamen quod si stat intentio infra limites matrimonij.
Item si exercetur actus coniugalis propter sanitatem corpo
ralem peccatum est. quia non ad hunc finem ordinatum est
veniale tamen puto.

Item in sollempnitatibus ^{et} in ieiunijs exigere debitas
aliqua infirmitate s. concupiscentie ductus sine contemptu
tamen sacri temporis vel ex ecclesiastice exortationis veniale
est secundum thomam et Ray. sed reddens non peccat cum timet de
ingratia vel scandalo coniugis. peccaret autem si omnino negaret.

Item tempore pregnationis exigere veniale si tamen non est
periculum abortus reddere autem nullum peccatum est.

Item ante purificationem post partum exigere seruatis a
lijs debitis circumstantijs non videtur mortale secundum viuum. Red
dere non uoluntarie nullum. Etiam exigere vel reddere debitum
ante ingressum ecclesie post partum de se non videtur peccatum.

Et possunt mulieres intrare ecclesiam ante xliiii dies sine
peccato in quo tamen seruanda est consuetudo patrie.

Item actus impudicie quibus exercentur non pertinent
ad opus sed ex delectatione exercitijs ut in tactibus osculis et
huiusmodi inordinatis coeter sunt uenialia quibus tamen pos
set esse inordinatio quod essent mortalia. Immo peccatum autem cum
exercetur actus coniugalis et fit causa proles suscipienda
vel etiam causa reddendi debitum suum tamen alijs debitis cir
cumstantijs. Debet autem exactus reddere precipue uir uxori
non solum expresse sed etiam per signa petenti nisi debet uir uxori

rem auertere ne petat ppter piculū Tertio aut̄ fm a
liquos est sine peccato cum sit causa & uitande fornicatio
nis in se vel in quige sua

Circa p̄dicta possunt formari interrogationiꝫ.

- S**i usus est in zōmo extra vas debitū
- S**i utendo matrimonio habuit intentionē ad alium
- S**i t̄p̄e menstruoꝝ exegit uel reddidit
- S**i in tempore festoꝝ uel ieiunioꝝ
- S**i t̄p̄e p̄gnatiois p̄cipue p̄t̄i ul̄ an̄ p̄uifica^{oꝝ} post partū
- S**i exegit ul̄ reddidit a p̄manente in adulterio
- S**i principaliter causa delectationis uel alia et quacū
- S**i oīno sp̄oscenti tenegauit debitū
- S**i exactū quigū p̄tactus secuta ē pollucio
- S**i debito mō exēuit actū illū et circa huiusmōi iudicandū
de p̄cto mortali uel ueniali fm̄ p̄dicta de q̄b̄ plenius hēs in
- S**i ex̄ns excoicatus maiori excoicatione con- sumis
traxit in zōniū peccauit mortaliter. et p̄cipue sciens se
esse excoicatu. et q̄ s̄ p̄cipit in diuinis. s̄ sacris
- S**cem vir de mōri si eam uouit q̄ sepat a suspicionē siue
susceptione sacramentoꝝ et matrimonū est sacramētū.
- S**i ex̄ns in p̄cto mortali contraxit matrimonū mor
tale vir. q̄ sacramētū suscipit in mōri. p̄cipue aut̄ uir
cōn̄here p̄ ōba de p̄nti quia ibi essentia sacramenti
- S**i cōn̄xit cū aliqua de futuro p̄ ōba de p̄nti nō inten
dens illū h̄re in cōiugem. s̄ t̄m carnalē copulā extorq̄re
mortaliter peccat. Et quāuis realiter non sit ibi m̄zōm
cogendus est in foro conscientie illaz ducere. uel alit̄ illi
satisficere. maxime si secuta ē carnalis copula in quo t̄n
casu eccl̄a iudicaret ibi esse matrimonū et cogēt illū cū obe
dire tenetur.

Si vir non prouidit uxori et familie in necessarijs non
supfluis.

Si nimis exasperant uerbis uel factis

Si zelotipus et ex hoc nimis suspiciosus fuit con- uin-
vl' nimis remissus in curam eius [suuz

Si fuit uxor inobediens et contentiosa uel sui sensus ad uirum

Si fuit inculta et negligens ad gubernationem domus.

Si irreuerens et disciola ad soceros et cognatos.

Si credit de rebus uiri parentibus suis uel pauperibus plus debuit.

Si licentiam credit uiri eundi ad alias cum pignat more est illud.

Si non uult sequi uirum misericordem comitum ad quod tenetur
nisi uellet eam tradere ad peccatum. Aut dubitaret de morte
sua aut esset uagabundus.

Si utique filios educant in timore dei et obedientia mandatorum.

Circa principes et rectores seculares sic possunt for-
mari interuogationes prout uidebitur expedire secundum
conditionem persone. Et primo sic.

Si usurpatione et iusto titulo obtinuit dignitatem re-
gimem uel domum civitatis uel castri mortaliter peccat et
semper in illo manet dum tenet huiusmodi usurpationem nisi
postmodum titulum iustificasset. n. ubi in iusto titulo potest ex-
cere iudicia sine peccato.

Si fuisset ambitiosus ad dignitates ad regimem nimis a-
spiciens. et si intendit negligere iustitiam adquerendum a-
micos. et sic permaneat in dominio mortaliter peccat.

Si plerisque ecclesiasticis uel alijs maioribus suis obediens non
fuit. et admonitiones et correctiones ab eis factas paci-
enter non sustinuit. si contempsit mortaliter.

Si sententias excommunicationis uel maledicti non curauit aut legi-
tus eisdem diuinis se iniecit mortaliter peccat.

Si ppter excoicationē in se latam iudices ul' actores
aut etiā ministros grauauit videt' mortale excoicatus ē
si non habuit prius licentiaz a p̄lato suo.

Si de factis psonaz ecclesiasticaz ad eū nō p̄tinentiaz
se ip̄m intrinmisit vel trahendo ad suū iudiciū et huius
mōi mortale est.

Si cepit uel capere fecit vel p̄ntere vel incarceratione
cleros vel religiosos et reliquētes excoicatus ē si nō
habuit prius licentiaz a p̄lato suo.

Item si electionē alicuius maliciose impediuit vel p̄ violen
tiam aliquē intrusit vel si grauauit aliquod monasteriū
vel collegiū eo q̄ nolebat eligere illū pro quo rogabat
ultra mortale est excoicatus.

Item si pronatus eccliaz de nouo sibi usurpauit ul' bona
vacantiū eccliaz seu monasterioꝝ ultra mortale ē excoicatus.

Item si imposuit collectas vel talus clericis vel alijs p̄sonis
ecclesiasticis sine licentia ip̄e. q̄ si post admonitionē
non desistit est excoicatus.

Item si fecit statuta uel leges contra libertatē eccliaz
vel iudicauit sm illa. vel dedit consiliū ad hoc ul' nō re
mouit cū potuit. Ultra mortale est excoicatus.

Item si noua pedagga instituit non habens auctem a pri
ncipe sup hoc uel antiqua pedagga uel theolonea augmēta
uit est excoicatus. q̄ et si hoc facit cū licentia p̄ncipis
et causa rōnabili. et nō tenuit stratam publicā secūā
ut debuit peccauit mortēter. et tenet' restituere.

Item si clericis et religiosis theolonei pedagguū seu gabel
lanū accepit pro his que deferunt nō cū negociationis
peccauit mortalit' grauiter. et est excoicatus q̄uis ali
qui ut so. cal. hūc nō admittāt. q̄ nō ē recepta a p̄. lat et

tollerat pmo ipse facit in terris suis.

Item si publicos usurarios alienigenos et non modo omnium
dos ad excitandum fenus in suis ciuitatibus admittit ul' ad
missos usque ad certum tempus non expellit et excoicatus

Et idem si cuius eximio dedit ad hoc consilium ul' fauorem.

Item si nauigantes indistincte depredatus est. vel depredari fe
cit vel hoc factum nomine suo ratum habuit ut pirata excoicatus
est excoicatione papali

Item si nauifragos expoliavit uel res eorum ad portus terra
rum suarum amari delatas sibi appropriavit rapina est. et sim. aliquis
excoicatio

Item si incendia fecit vel fieri fecit uel dixit ul' fecit
ecclesias ul' loca religiosa excoicatus est. et si est tenuitatis
papalis est.

Item si immunitatem ecclesiarum uiolauit puta faciendo capere
homines propter debita uel maleficia in ecclesia. ul' loco privilegi
ato sacrilegio sacrilegium commisit quod est mortale. et potest ex
coicari.

Item si spoliavit ecclesias ul' ecclesiasticas personas quod multum
faciunt tyrannum Aut priuilegia earum uiolauit mortaliter peccant

Item si fecit reprobas uel permisit fieri Aut ab antiquo con
suetas extendi fecit contra personas ecclesiasticas est excoicatus
nisi reuocauerit in mensem. i. mensem de iuri. et dicitur. et si
pigno. li. vi.

Item si spoliavit ecclesias in quibus fuit prouisus ydoneos non
pntant si meptos ydotos ul' concubinos et alios malos
pntant ul' subditos suos etiam prouisos tales eligere aut pnt
tate suauis mortaliter peccant

Item si recepit pecuniam ut aliquem pntaret cum esset prouisus
uel ut supplicaret pro uel pro beneficio alicui conferendo symo

mā cōmisit. vel si absq̄ pecūia porixerit p̄ces pro aliquo indigno mortale est. et symonia.

Item si fuit fautor et defensor hereticorū aut etiā scismaticorū peccant mortalit̄. et est excoicatus

Item si impediunt uolentes recurrere ad for̄ eccl̄asticarū sup̄ causis que ad tale for̄ ptinet ne. s. corā eccl̄astico iudice tales cause agitent / v̄l. ad hoc dans consiliū auxiliū et fauorem est excoicatus ex̄ de iur̄iūta. eccl̄. qm̄ li. vi.

Item si bellū assūpsit iūstū v̄l. adiutor fuit iūste bellantis quia omnia mala que inde sequitur sibi imputant ad culpā et tenet ad restitutionē oīūz inde sequentū et hoc nisi teneretur ad adiuidiū puta quia est miles aut vasallus eius. talis enī adiuidans cū est dubiū si bellū est iūstū excusat 23. q. 1.

Quid culpatur non aut si sciret esse iūstū

Item si exiit in officio ciuitatis consiliat q̄ assumat in iustis bellū quia ad omnia mala et dampna que inde sequitur nisi forte p̄neretur in consilio nō f̄lo tamq̄ esset iūstū tūc enī ignorantes uidentur excusari **De bello**

De materia belli et quō dicatur iūstū uel iūstū vide in sūma pte 3. ti. 2.

Item si inuoluntarios tyrānos officiales fecit seu p̄posuit terris suis q̄ tenetur de malis et dampnis eorū si sciebat tales esse. secus si ignorabat nisi cū audisset nō r̄mouit si potuit

Item si iniustus exactiones seu collectas fecit quia rapinā cōmisit et que dicant̄ iūsta tallia uel collecta et quō debeat satisfacere vide in 3. pte ti. 2. c. 1.

Item si posuit iudeos in officis publicis quia prohibetur 17. q. 4.

Item si ea que sunt ciuitatis apparuit sibi ut siluas cāpos et huiusmodi est mortale et tenetur restituere.

Utem si liberos homines in seruos subiecit xpiani emi no emi pos
sunt in seruitute redigi rone belli vel et capti no possunt liate
emi in seruos. vl' empti uendi. et ab alijs emi. s; bene m fide
les possunt redigi in seruitute. et emi et uendi capti i bello
iusto qui si postea efficiant xpiani. non tu ex hoc liberantur
a seruitute. licet sit pium hoc facere

Item si a decedentibus sine filijs accepit bona ipoz non pmitten
tes de eis testari et legare ad beneplacitu mortale est. et tene
tur restituere. nisi talis postea haberet talem subiectione atē
pore cuius memoria non est in contrariu.

Utem si nimis vindicatiuus fuit si homicidia. si mutilationes
si incarcerationes si vulnera et huiusmodi seua. sine iusticia
vel cu iusticia. s; ex odio et vindicta fecit. et procurauit in
huiusmodi grama mortalia sunt.

Ite si torneamenta aut duella fieri fecit vel pmisit vel ludos
aut spectacula piculosa anime uel corpori ut proicere lapides
ad inimice vl' reputationes turpitudinu fieri fecit vl' pmisit
et no prohibuit si sine graui scandalo potuit remouere pec
cauit di. 82. error.

Utem si leges statuit quis non potuit uel debuit. quia inqis
statuit mortale est.

Utem si nimis durus fuit ad dispensandu uel parcendu in
quibus potuit. vel e conuerso nimis facilis ad parcendu de
linquentibus in puiditui iusticie et cois utilitatis.

Utem si fienda uasallis suis sine iusticia denegauit vl' serui
entui mdebitu ab eis exegit uel fide non seruauit.

Ite si exister uasallus alterius no fuit fidelis dno suo ut de
buit sm q in iuramento fidelitatis exprimitur. vl' obsequiu
debitu pstant. vel aliqua iniuria fecit dno. s. alienando feu
du vl' dmittendo. vl' aliqd huiusmodi. q i huius mortale est
et tenetur de capnis.

Item si tutela alicui sibi commissā nō fideliter exegit s; bona illius cōsūpsit et dissipauit mortale ē et tenet de dampnis

Item si in terra sue iurisdictionis sustinuit multas mēsuras aut iniusta pondera. aut iniusta p̄cia r̄zū venalū scienter mortale ē et tenet v̄ si comode pōt obuiare. v̄lit peccat si ducit aut sustinet malas cōsuetudines et corruptelas

Item si tollerant aut sustinuit publicos vsurarios inde p̄ hoc recipiens certā quantitātē pecunie. v̄l sūmā annuatī mortale ē Et tenet illud acceptū restituere. nō vsurario. s; creditorib; ei; a quib; vsure sunt extorte s̄m tho.

Item si pignus aliquod habuit cui; fructus nō cōputauit in sortem vsura est

Et uide de alijs spēb; vsure si in aliqua offendit vel sit particeps de quib; sup̄ in p̄ma parte in p̄ de vsura

Item si penas uel emendas in pecuniā p̄ cupiditatē uel odiū et nō p̄ correctionē delinquentiū accepit. vel ultra debitū extorsit. vel penas corporales. aut mortis in pecuniā p̄ auariciā contra iusticiam cōmutauit mortale est.

Item si p̄mittit in terris suis latrones īualescere vel maliciose eis fauens. v̄l ex auaricia nolens expellere ad contutandā patriā est mortale. et tenetur de dampnis fr̄is si comode potit obuiare.

Item si iusticiā uēdidit. uel munera inique accepit si pro administratione iusticie. v̄l al' iniusticiā fecit in iudicando. ūl fieri fecit. mortale est. et de hui; mōi uide ī cap̄lo sequenti

Item si fidē promissā uolauit et minime nisi p̄s ip̄e violasset mōr

Item si treugas non seruauit.

le ē

Item si obsides suos non liberauit mortale est.

Item si pupillos et uiduas cōn opp̄ssores non defendit.

Item si nimis curiosus fuit aut sūptuosus in uestitu apparatu cibor; equor; et familie cū canib; et auib; et edificijs. et cōmunijs

Nam ut possunt facere huiusmodi pompas emugit populos usque
ad sanguinem facientes multa iniusta.

Item si fecit edificare domos suas uel laborare in vineis suis et
agris uel ligna asportari et non soluit eis plene de labore suo nisi
ad hoc ex debito tenetur tenere eis satisfacere et reddere quomodo
nunc soluit. uel si in diebus festiuis facit pro se laborare mortale
est sicut et in primo casu. quod tamen multi faciunt. et male. nec subdi
ti debent in hoc obedire.

Item si nimis se occupauit in uenationibus et aucupijs. uel quod
peius est subditos in his grauauit ad huiusmodi induces. et quod
peius in diebus festiuis. et non auditis diuinis ut missa. propter
quod omnes peccant mortaliter. et ipse reus est omnium.

Item si pro discursibus et huiusmodi destruxit segetes. aliorum tene
tur de dampno. uel si dimisit accipi de blado uel feno. aliorum
a suis propter equos suos tenetur de dampno.

Item de fructibus.

Item si hystrionibus superflue dedit numos uel turpia repenta
tes in curia nutrit uel concubinas. uel ludetes ad alios et huius
modi omnia sunt dampnabilia.

Item si de castitate familie non curauit sed inhoneste sese habentes
cum masculis et feminis retinuit nisi corripit cum posset morale est.

Si coniugatus fuit interrogatus de his que habentur in e. precedenti.
pro ut uidebitur expedire.

Circa iudices seu quoslibet dignitate habentes aut auctoritate
ordinaria. aut delegatam. **P**rimo inquire.

Si potestate accepit symoniacam uel iurisdictionem quia uel si est
iudex ecclesiasticus uel usurpatiuus. quia usurpata potestas non
facit uel non dat auctoritatem unde iudicando peccaret mortaliter.

Si excessit fines mandati sue potestatis scienter uel ex ignorantia
crassa mortale est.

Si timore cupiditate odio uel amore uel alia causa iniqua iniqua tulit sententiam aduertent mortale est. et tenetur ad omne interese parti lese. viz si ille pro quo sententiam dedit non potest uel uult satisfacere. Ray.

Si per ignorantiam crassam tulit iniquam sententiam in iudicio ad omne dampnum tenetur. et peccat ut prius. Ray. debuit enim scire se insufficientem et non iudicare.

Si per negligentiam crassam qui sufficienter doctus erat et laborasset et inquirendum et legendum inuenisset ueritatem sed neglexit hoc agere tenetur ut prius. minus tamen agitur cum eo qui ex ignorantia. quam cum eo qui ex malicia. et hoc habet locum in iudice ordinario non delegato.

Si delegatus iudex iudicauit bona fide. et de consilio partium tulit sententiam iniquam non uult peccare. aut tenetur ad restitutionem leso. Tu quod ex necessitate obedientie iudicauit. Tu quod ex certa scientia delegantis sumitur qui est ignarus iuris. quia bonus uir quod est uerum nisi inquirendo consilium fuisset negligens aut culpabilis tunc enim peccat et tenetur ad restitutionem.

Si assessor induxit iudicem ad ferendum iniquam sententiam excusatur quidem iudex si simplex est et habet bonam conscientiam. scilicet credens sententiam iustam. et si non fuit in culpa eligendo assessorem qui et bonus et sufficiens credebat. Sed assessor mortaliter peccat et tenetur ad satisfaciendum leso siue ignorans siue maliciose inducit iudicem ad iudicandum iniuste. Ray.

Si iudex ignarus iuris fecit ducat assessorem qui coiter non putatur sufficiens aut iniquus si de consilio eius fert iniquam sententiam sed credat iustam utique peccat mortaliter. et tenetur ad restitutionem insolui.

Si male accepit pecuniam in iudicio quod potest esse quibus modis. et uis semper mortale.

Primo si accepit ut male iudicaret et contra iustitiam. et tunc illa pecunia debet dari ei. Tunc si iniuria data est.

Si accepit ut bene iudicaret vel ut iudicaret et daret smāz
vel si accepit ut non iudicaret cū non deberet iudicare - vñ
ut non male iudicaret

In hñs quatuor casibus debet restitui ei quod dāt 2. q. 1. h3
Ray. vñ fm vñil. in foro pñie pōt pauperibus erogari sicut et
alia turpia lucra. de consilio est.

Si iudex noluit ferre smāz cum deberet et p hoc aliquis comit
tit ius suū mortale est et tenet ille restituere litis estimatio
nē 22. q. 9. administratores.

Si iudex accepit aliquid a p̄tibus vbi nō q̄ ordinarius nō
pōt aliquid accipere et expensas nisi moderata encema spon
te oblata ut est iulentū et potulentū di. 8. de eulogy.

Delegatus uero pōt accipere expensas moderatas qñ. s.
est paup vel oz eū exire uel equitare - vel pro examinati
one cause - vel pro assessore fm glo.

Si autē papa alicui causaz delegauit. nō vñ q̄ aliquid possit
petere nec etiā expensas si sua expensa sufficeret nisi op
teret eū exire et plus q̄ domi expendere. vñ. vul.

Si iudex ecclesiasticus ordinarius uel legatus cont̄ cōsciāz
et contra iusticiāz in grauiorē alterius p̄tis in iudicio quit
q̄ fecit p̄ grām vel p̄ sordes incurrat suspensionem ab ex
ecutione officij p̄ ānū contempnandus ad extimationē
litis. de qui vide i. in sūma in pte 4. ti. e.

Si iudex ecclesiasticus smās excoicationis suspensionis vñ
interdicti nimis de facili fulminauit. aut sine monitione
p̄missa vel sine sc̄ptis vel alius contra ordinē iuris graui
ter peccauit. de hñs in quarta pte sūme.

Si iudex quacūq̄ dilaciones aliquis contra ius fecit si oz
dinē iudiciariū non seruauit.

Si partem ^{alterā} contra iusticiā grauiuit.

Si reus fecit q̄ones siue interrogationes ad q̄a respondere non tenebatur.

Si appellationes legitimas non admisit.

Si dolose locū appellandi dedit.

Si post appellationē legitimā nichilomin⁹ in cāz. p̄cessit.

Si in dubijs magis p̄tos non consuluit.

Si allegationes frivolas admisit.

Si pauperibus uiduis et orphanis nō subuenit et i. ad uocatione non prouidit.

In quolibz horū vī mortale cū saent deliquit.

Si iudex illiate relaxauit penā reo q̄ fit tripliciter.

Pmo mō qm̄ nō est sup̄mus iudex. r. princeps nec ei p̄blica potestas ē cōmissa plenarie s̄ ut iudicet s̄m leges et statuta ciuitatis.

2o mō si habet plenariā potestātē. tū qui passus ē iūriā non assentit sibi remitti s̄ uult paucij.

3o mō qm̄ et si habet potestātē plenariā et lesus uult remittere. tū nō subest cā utilis rei publice s̄ nocua. s̄ paucius inuentiuū delinquendi mortale est i quolibz cāu. Tho.

Si penā debitā auxit uel minuit cū nō possit uel deberet. Et qm̄ possit uel nō. vide in 3^a pte ti. c.

Si etiā mutare possit vide ibi ubi nūc dixi.

Si iudicauit s̄m allegata et probata que nouit innocentes vtz peccet uel nō et quō vide in 3^a pte c.

Si iudicauit iudicio ferri cadentis uel duelli et hui⁹ modi mortale est. et vide in 3^a pte c.

Si existens mīster iudias executus est iusticiā. uel iustā s̄mā. Nam si pro certo scit innocentē nō excusat a peccō Ray. Secus autē si dubitat.

Ex p̄tinetibz ad iudiciū hēs in 3^a pte ti. 3. p̄ totū.

Ad aduocatos procuratores et notarios.

Si posuit se ad aduocandū ac ei iniurie prohiberet scienter hoc faciens videtur peccare.

Prohibenter aut a iure. s. infidelis et excommunicatus maiori excommunicatione. et religiosus nisi pro ministro et de mandato sui plati.

Si et clerici in sacris vel in minoribus beneficiis prohibent aduocare in iudicio seculari nisi in causa propria. vel pro ecclesia sua. vel pro conuictis vel miserabilibus personis.

Sunt alie persone prohibite de quibus habet 3. q. 7. v. tria ubi inter alios quibus prohibet est iudex zodomita. Notarius precipue de iure et de facto. vel assessor etiam non potest esse aduocatus in causa. In qua est iudex. u. clericus pro extraneis in ecclesia sua. Ray.

Si aduocatus vel procurator defendit iniustam causam scienter peccat mortaliter. et tenet alteri parti de omni dampno. tho. nisi satisfaciatur clientulus qui principaliter tenet si sit iniusta. quoniam obtinet victoriae cause.

Si ignorant iniustam causam defendit. et putans iustam excusatur. secundum modum quo ignorantia excusare potest. Tho. unde si ignorantia est crassa peccat mortaliter.

Si in principio credebat iustam. sed in processu cause uidet iniustam debet desistere. et ulterius non prosequi. aliter peccaret. Et si obtineret victoriam tenet ad satisfactionem lesi. non tamen debet eam prodere aduersario. vel secreta sue causae ei reuelare sed debet inducere clientulum suum ad cedendum vel ad componendum cum aduersario sine aduersarii dampno. tho. dum autem est ei dubia usque ad finem licet prosequi sine peccato. v.

Si aduocandū usus est in debito modo vix secundum Ray. si produxit vel produca fecit falsos testes vel corruptos. si induxit falsas leges. s. alias productiones. vel probationes iuris vel facti.

Si mentitus est ul' mentiri dicitur clientulū suū iudicio

Si dilationes non iustas querit in g'uanā p'tiū.

Si appellauit scient' cō iustā suā in qualibet v' eē mortale

Si nō fideliter cām fouit quā iustā suā submitteudo de con-
tingentibz ex negligentia uel nōbili ignorantia in quo possz
esse mortale.

Item si prociat aut dicendo cōiūtia uel vociferado.

Item si prodidit aduārio secreta sua. Et si p' p'dictos modos
viat iustā causā p' suā infidelitate negligentia ul' ignorā
tenet clientulo suo de oī dāpno Ray. et hostiens.

Si aduocatus non p'stauit p'ocinū iustā causa pauperis
vel pauperū et miserabilū p'sonaz. naz si nouit talē cām
et scit nec p' se posse iuuari. quia non habet ad soluendū
Nec alū uidet uelle iuuare p' qd' amittit cāz tenet gratis
iuuare si pōt. ul' v' mortale tho. et Ray.

Si imoderatū sallariū accepit de sua aduocatione Nam
moderatus pōt petere. et aduocatus et iurisconsultus ut di-
cit Aug' xiiij. q. v. non sane

Quod moderamen sumitur ex quatuor. s.

Quantitate cause

Ex labore aduocandi

Ex scientia et facundia aduocantis

Et ex consuetudine regionis **E**t s'm hoc magis ul' minus
acipi pōt s'm Ray. v' ul' ab initio cū fiat pactū uel ex cōple-
to. v' ex quo causa est intercepta nullū debet facē pactū cū li-
tigatione que accipit in p'p'riū fidem qz possit esse occasio ma-
gni periculi ij. q. 7. p' p'terea.

Item nō licet parisi cū aduocato de quota licet moderate in
s'm luza de hac nā plene habetur in 3ª pte

Si existens iuris p'itus in causa quā nouit iustā. cōsuluit quō

obtineret inozle est. Et si vniat ex consilio. iste iuris peritus te
uetur lesio de omni dampno

Iste si ex ignorantia crassa male consuluit

Si no consuluit paupibz no habentibz ad saluenda. et si minus
petiit. dicenda vñ sic de aduocato.

Si notarius existes aduent falsauit instrumenta mozlit
peccauit et tenet de oi dampno inde secuto.

Si maliciose occultauit iura alioz seu instrumenta ei no assi
gnauit. aut destruxit. vel alius dedit ultra partem tenet de oi damp.

Si ex ignorantia notabili vel negligentia male dictauit in
strumenta cu defectibz unde oriuntur litigia. vel pdiuntur bo
na alioz peccauit mortalit. et tenet de oi dampno lesi inde

Si in instrumentis suis no vsus fuit solempnitatibz legalibus
unde validantur. contractus mortale e et tenet de dampnis
inde sequentibz.

Si fecit instrumentu in fraude vsuraz scient mortalit e et p
iuris efficitur.

Si fuit rogatus in testamentis eoz qui no erat sui sensus et
notauit scire testamentuz eoz tanqñ vsu ronis hituz morta
le est et tenetur de omni dampno lesio ex inde

Si notarius in officio salariatus. accepit de consuetudine pro
labore suo ultra debituz et equitate mortalit peccauit et tene
tur ad restitutione.

Si diebus festiuis absqz necessitate ex cupiditate fecit inst
menta. vel copiauit. vel extendit scripturas cu posset differre.
mortaliter peccauit. siue mortale uidetur.

Si fuit rogatus vel dictauit uel rededit in scriptis statuta co
tra ecclesiasticaz libertate mortalit peccauit. et e excoicatus

Si existens notarius epi pro scribendis noibz ordinatoruz vel
pro his ordinationu accepit pecuniaz. qz si est salariatus ab epi

comisit symoniam. Et si non est saluzatus et satis accipit ut de
lucio p[ri]ncip[al]iter ordinator symonia est. de quo plenius t[er]t[er] p[ar]te ti.

Circa doctores et scolares. p[ri]mo quendū est sic l. c. i. p.

¶ Si doctor docens publice in lege vel phisica sciens admittit ad lec-
tionem suā religiosos uel sacerdotes seculares uel alios clericos
non sacerdotes. s[ed] in dignitate constitutos. exco[m]municatus est
quēcūq[ue] p[re]dictoz admittat simul cū alijs ut habet ne. de. uel
mo. super specula

¶ Item docens in quacūq[ue] facultate et theologica si admittit ad
ad lectionem suā religiosū exeuntē de monasterio cū habitu ad
audiendū lectionē sine licentia recepit ad lectionē s[ine] lapū

¶ Item si magi[ster] uel scolarius existens bon[us] tractat cū aliquo ci-
ue bonon[is] de conductione hospitij non requisitis inquilinis
nisi tempus conductionis fuit lapsū est exco[m]municatus ex. de lo-
tis et r[ati]o et hoc nō habet locū nisi in bononia

¶ Item si quis eo pacto receptus est in canonicū ut scolas te-
neat symoniacū est. unde et mortale. s[ed] vacante p[re]ben-
da p[otes]t ei annexi hoc honus docendi licite. hosti. et ber.

¶ Item si aliquod exegit uel promittit pro licentia docendi
quāuis s[ine] hosti. non sit symonia. tū est contra iura unde
et mortale. q[uo]d patet ex pena p[ro] hoc imposita q[uia] exactu
restituat. Et debent exactiones officij et beneficii spo-
lari ex. e. c. i. Ray.

¶ Item si magi[ster] habens saluzū sufficiens uel beneficiū pro
docendo exigit a scolazib[us] symoniā comisit p[ri]ncipue a paupi-
bus et a clericis exigendū quia vendit doct[ri]nā. et tenet
ad restōnem. hosti. Ray.

¶ Si autē nō sufficiat saluzū p[otes]t exigere si tū sit p[ro]dneus in
docendo al[iter] nō. a pauperibus non p[otes]t exigē oblati gratis s[ed]
per p[otes]t r[ati]o. et multo magis si nullū habet saluzū p[otes]t exi-
gere collectā pro labore.

Si magisterui querit meptus et valde ignorans vir esse mortale ꝑ piculu qđ sequit quia rōne magisterii dicit ei fides in quibz requirit. vnde nocumentū sequit proxiō ex malo consilio. et hoc ꝑcipue in the^{ca} facultate admittens et tales ad magisteriū vir peccare mortali

Si querit gradus uel magisteriū nō ad utilitatē auiy et dei honorē s; ad sui ostentationē. et honorē ꝑtinet ad ambitionē Et ideo vide de ambitione supius qñ ē mōrle et qñ ve

Si inde querit exemptionē ul' diuiciastotum **male** dampnabile est ꝑcipue religiosis

Si publice docuit in theologia existens in ꝑccō mortali notorio peccauit mortaliter

Si scias prohibitus legit uel didicit ut in gromantiaz artē notoriaz et huiusmodi mortale est.

Si notabiliter ignorans posuit se ad docendū et errores nō biles docuit mortale est

Si non adhibuit diligentiaz era ꝑfecti scolarū in sciā et moribz quantum debuit faciens nimis iacationes ul' nō utilia aut curiosa docens. vel de moribz eoz nō curans nec comꝑescens in quo potuit et huiusmōi nōbit negligentia vir mortale.

Si iuramēta vniuersitatis non impleuit mortale est.

Si se iactauit de doctina uel alijs detraxit se ꝑferendo vel eis iudicū Aut sectas nutritiuit inter scolares Aut scolares alterius doctoris ad se traxit iniuste ul' ꝑꝑose in datus est. de quibz uide s. de huiusmodi grauitate.

Si scolares nō fuerunt obediētes doctori in quibz tenentur.

Si fuerunt inter se rixas

Si minus aptuz elegerūt ad legendū ex cā iniusta.

Si dimiserūt ieiunia ecclē cū possent obseruare.

Si dimiserunt audicionē nisse in festis uel sacramēta
nctā.

Si cōtempnit mōdisputando contra ueritatē ut non
uideantur succūbere.

Si supbiuit ex sciētia.

Si aliquē nullū finē intendunt ex sua scia. ut lucra
mūsta curiositates ambitiones et huiusmodi.

Si sunt negligentēs in studendo

Si prodigi in expendendo.

et 2^a pte

Et de alijs inquire prout uidebit expedire uide 3. i pma

Si nimis ardentē studuit in libris gentiliū p ornatiū
mū⁹ uacans studio utiliorū uel nctō. uel sacre scēpturē p
cipue quo ad religiosos. uel studuit in poetis ppter mu
teriaz turpem. illud est mortale. et phibetur 27. di.

Circa medicos pmi potes quere sic

Si posuit se ad practiaz in medicina sine sufficienti
pua. qz si parū uel nichil studuit uel mortale. qz exponit
se piculo occidendi hoies.

Si ex nō pitus et sufficientis obmisit aliquid de conti
gentibz circa infirmos quos hēs in cura ex negligentia
uel ex negligentia notabili. unde secutus est magnū
nocimentū infirmo uel sequi potuit male pōt excusa
ri a mortali. Si uero parua negligentia est ueniale. et
si nō uisitat infirmos sollicitē. et huiusmōi uel tū nō est
periculū.

Si dedit consiliū uel medicinam pro salute corporis q
uigunt in periculū aie. u. cōn. pcepta. puta ut fornicetur
quis ut euitas infirmitates uel medicinaz. dedit pgnā
ti ad occidēdū puerperuū pro conseruatione matris. uel
potius mechriantē et huiusmōi mortalitē petauit. et pro
betur hoc ex. de pe. et re. cū infirmitas.

Si nō seruauit p̄ceptū factū medicis. s. q̄ infirmos
ad cōfessionem inducant. q̄i p̄o vocant ad eos q̄ s̄m
doctores obmittendo hoc est mortale ex de pe. et re.
cum infirmos.

Si pauperes infirmos quos nouit nō valentes sol
uere nō uisitauit gratis. quia ad hoc tenet etiā solue
re pro eis medicinas si pōt al est mortale.

Si nimis largus fuit ad inducendū infirmos ad fru
gendū ieiunia ecclie. absq̄ rōnabili causa quod fre
quent̄ faciūt. non est sine peccō.

Si aut̄ et sanis dissuadet ieiunia ecclie dicens nocua
esse rē. Et sic inducat ad frangendū sine cā mortale
est. ex de pe. di. i. nobili.

Si dedit medicinā dubiā mortificationis uel sanati
onis mortale uidet̄. Et ut dicit de actū de pe. et re. cā
infirmitas potius det̄ dimitti in manib; dei q̄ exponi
periculo medicine.

De emulatione et detractione quā faciūt iuice medici.
Interroga pro ut habes supra.

Circa Aromatizios Interroga sic

Si in componendis medicinis non posuit ea que
ordinauit medicus cā nō h̄ret uel nō posuit ita uia
ut est necesse. In quo offendūt medici nō facientes
ante se cōponi. Nam si ex hoc sequit̄ graue p̄iculū in
firmo. uel non opatur sanitatē quā fecisset si bene fe
cisset illā est mortale in medico si hoc dissimulat.

Si docuit uel procurauit ea que procurant abortū ad
illud fiendū. uel uendit uenena hys quos credidit ab
usuros mortale est.

Si sophisticauit aromata quod frequent̄ faciūt ip̄nietes

in eis vni pro alio ut in electuarijs curupis. speciebus
fectionibus In cereis facientes malas mixturas. et ven-
centes pro puris. vltra peccati tenetur ad sati facie
dā lesis. vltra ad erogationē cuius meritis ē a quo hūit
illud p̄ciū iustū.

Ute nimis p̄cijs uel puris et mendacijs. habes q̄. m. p̄.
de fraudulencia. et alijs vicijs in p̄ma pte ti. i.

Circa mercatores querendū est sic

Si misit non solū p̄ arma et lignamina. s̄ etiā quēcū
q̄ mercantonia in alexandriā vltra partes egypti et ter-
ras sarracenoꝝ soldano subiectas excoꝛcatus ē. excoꝛ-
cacione papali. si nō habuit licentiā a papa. Et ve-
neti generalit̄ habent talem licentiā.

Si negotiatus fuit nō p̄ aliquē finē honesti puta
ad sustentationē familie sue ex lucro moderato exinde.
vltra ad subuentionē uel provisionē eoz qui sūt in ciuita-
te. et huiusmōi. s̄ potius negotiatur p̄ auaritiā. et ad the-
saurizādū. quod est peccatū mortale si in lucro consti-
tuit finē. vel si intendit lucrari p̄ fas et nefas si p̄t.

Si cōposuit se cū alijs mercatoribz q̄ nō uendat de
aliqua re minori p̄cio q̄ est cōuencio int̄ eos quod ē
excessiuū. et sic cogantur p̄sonē emere cuius peccatū ē
s̄m hosti. et prohibiti in legibz.

Si uendidit merces pro maiori p̄cio q̄ ualeant ex eo q̄
nō solū fecit ei terminū. s̄ etiā mutuat sibi alij p̄ciū
am usura est.

Si uendēdo mercantias suas puta lanā uel p̄anos et
recipiendo pro p̄cio alia mercantia. puta sericiū vltra aroma-
ta. vltra alia quod uulgariē d̄r barato multo maiori p̄cio
uēdit sua q̄ si r̄ppret p̄ciū. q̄ peccatū est iusticie. et mōrle

nisi ille cui uendit etiā longe maiori p̄cio tradit merces su-
as tunc pot̄ vnus excessus compensari in alio si sūt q̄i ēq̄les.

¶ Si uendendo ad t̄minū plus iusto p̄cio rōne dilacionis t̄m
¶ Et de diuisis speciebus cambioꝝ / Et varijs modis usu-
ri / Et fraudulentij / Et quantitate / Et substantia rerū
m̄ezog. Et de ut habes. §. in p̄^a pte c. 9. f. de usurpa-
tione rei aliene.

¶ Si fraudauit uel fraudari fecit uel alius pro eo iusta pe-
dagia seu gabellas mortale ē. et tenet̄ ad restōnez. Secus
de iniustis. uel cū non tenent̄ illa loca tuta a latronib; ubi
hoc soluitur. et hoc p̄ defectu d̄minioꝝ

¶ Si dedit falsas monetas uel diminutas scient̄ pro bonis
uel eas diminuit peccatū est. et tenetur ad satisfactionem
Secus si accepit monetas ualentes in vno loco pro eo qd̄ ualent
ibi. et mittens ad aliū locū ubi plus ualent. plus petit.

¶ Si sciens societatem cū aliquo cui quo nō fidelit̄ se habuit
occulta lucra sibi soli p̄tinens tenetur ad restitutionē nisi ce-
tus esset q̄ socij t̄ndem subtraherent.

¶ Si fecit pro aliquo securitatē cū fraudib; Nam sine fraude
assecurare merces p̄ mare uel terrā et inde quere emolu-
mentū plus uel minus s̄m quāntitatē p̄iculi non uir̄ illicitū
cū subiaceat p̄iculo magno. Asseturatio uero pecunie p̄ mo-
dū satisfactionis que uulgariū dicit̄ septa ū nullū d̄p̄nū
quantū ad consciāz illicita ē. Secus si est ibi p̄iculū.

¶ Si accepit pecuniā aliquā sub noie depositi. et respondens
ad rōnez sex uel octo pro centenario. et cū illis pecunijs lu-
crat̄ ip̄e mutuando uel cū alijs illicitis contractib; ad iōez
x. pro centenario. et huius mōi cōmissit duo mortalia vnū
i accipiendo. aliud in mutuando. et tenet̄ de usura.

¶ Si introuisit se in barotolis Rutenigolis. uel sciffin. q̄ uoca

bula non reclaro p̄ breuitatē. 33 de hys habes in s̄ma li^o
ij. ti. 1. quid malicie sit in eis. Ascaffinus dicitur cū quis
gerit negotia stipendiariorū.

Item si duoz laborans pro eis et iō mutuat eis pecuniā
euz expendit rapiens inde certuz sallariū et quanti me
retur labor pro iustis causis. vnde nō pro bellantibz in
iuste pot̄ accipere done mutui nichil plus. al' usura est.

Si usus est mendatus et purus in emendo que solent
esse eis tibi et potius. Et de hys die vt habes sup̄ in p̄^a pte
in loco sup̄. et cū stat in tali pposito vtendi ma mendatus
purus et dolus qñ occurrēt semp est mortale. vnde nō ē
absoluendus nisi disponat abstinere ab illis ubi ē mōzle.

Si emit res raptas ul' furatas p̄ mare uel terrā. dic ut q̄ in
p̄ma parte c. 9. de rapina.

Si emit uel vendit diebz festiuis absq̄ necessitate ex cupi
ditate ul' fecit rōcinia libroz. uel hoc fieri fecit a discipulis
suis. dic ut q̄ in p̄ma parte c. 4.

Si fuit profoneta seu mediator quidiatur sensale cōiectū
fraudentoz scient' mortale ē. et tenet ad satisfaciendā lesis

Si fuit mediator cōiectus usurarij intendens utilitatē usu
rarij et sui magis q̄ accipientis sub usura mortale vir'. Et si ip̄e
induceret ad mutuandū ad usury euz qui al' nō recognobat
videtur teneri ad restitutionē

Si fuit mediator in alijs contractibz puta uendendi domos
equos et alia aialia. et male cōsuluit emptoz in dāpnū ei' et
in utilitatē sui et uenditoris mortale ē et tenet ad satisfaciendā

Si in mziōnis usus fuit mendatus et huius mōi. et securus ē nōbile
dāpnū contrahentū mortaliter peccauit.

Circa artifices et mechanicos p̄mo que sic

Si facit artē cuius opus est euz patē uel ad patē mortale ut

plurimum ut faceret taxillos.

Servire usurario in illa arte

Conliti in bello iniusto

Naute in nauigio pyratari

Lenocinio in tenendo barrattariar et huiusmodi oportet
quod dimittat ex toto arte illar alij non est absoluendus.

Si artem fecit cuius artificii potest esse ad malum et bonum
ut facere gladios. balistas. lanceas. venena et huiusmodi
Nam si versiliter potest estimari. quod qui emitt talia velit ad
malum vsu non potest facere uel vendere facta predicta in bello
bello manifesto. Sennisi dubitat.

Si qua etiam facit que sunt ad malum quasi semper ut fucos
et huiusmodi debet dimittere.

Si mendarijs usus fuit plurimis dolis malis. mensuris ul
ponderis.

Si diebus festis laborauit.

Si non ieiunauit cum posset moderato labore. de quibus dicitur
ut supra in prima parte c. 2. et 3. et 9.

Alamofice quere

Si uendit panem lane minus pretiose pro pane lane ma
gis pretiose. et sub illo pretio vel unius tincture pro alia. vel
aliquo defectu habentem ac si non haberet nil minus de ipso
pretio. vel si in festis fecit lamam tendere sine necessitate. vel
cum non plene soluit laborantibus. et huiusmodi. quod in huiusmodi pretium
est plus uel minus secundum materiam.

Asetariolo quere.

Si textoribus secuti pretium sui laboris dat non in pecuniar. sed
in rebus diuisis puta panem serico tertito et huiusmodi. et
cum ille non indigeat ore esse uendere in minori pretio quam ipse recepit
peccat et tenetur ad satisfactionem de dampno nisi a principio.

nā eo sic quereat q̄ daret de huius mōi tali p̄tio tūc ei
non vir̄ deceptio

A tabernario et hospite quere.

Si vendit aliquā speciem vini pro alia

Uel lymphati pro puro

ribus

Uel ad clarificandū fecit aut imiscuit aliqua nociva corpo

Uel nō dedit plenas mensuras

Uel in taberna tenuit meretrices

Uel ribaldos et lusores ad taxillos

Uel etiā aduertentē dedit hys quos videt mebrizari pec
uit in quibusdā mortalit. et in quibusdā venialit. et te
netur de dampnis.

A pistore quere.

Si fecit panem nimis ponderosū ita q̄ cientes sūt dece
pti. **U**el minoris ponderis q̄ debet.

Uel alterius farina bonā accepit cū faciebat panē et po
suit minus bonā **U**el cū nimio fuzfure peccauit et tene
tur ad restitutionē satisfactionē.

A sutores pannoz quere.

Si qui restat sibi de panno uel de serico dato pro vestitu fi
endo retinet illud sibi. q̄ fuerat illud. si sit quid notabile. nisi
ille diminute dedisset ei mercedē laboris. et illud esset ad
supplementū tm̄. vel nisi esset in partū.

Item si noctibz uel diebz solempnibz laborauit sine magna
necessitate. vel fecit nouas iūctiones. al' iūctiones nouitātū

Ab aurifice quere.

Si utitur ul' uendit auz. alchimisti pro vero. vel auz mi
nus purz pro magis puro peccat et tenet ad restitutionē

Si emt calices sacros nō s̄flatos p̄ se q̄ prohibet. **U**el. ip̄no

A serdone quere.

Si vendit speciem unius corij pro alia minus bona in scutula
ribus. peccavit et tenetur de eo qd' plus accepit rone huius de
ceptionis.

Item si vendit potulazey maiorij pno. p dilutione solutionis

A fabro quere

Si ferri pro calibe. vel malu ferri pro bono uendidit. ul'
si no fabricauit. eo modo quo debuit

A locatore equoz quere

Si locauit equu defectuosu. vel periculosu et huiusmodi. qd ta
les pdicti tenentur de dapnis ultra peccati. Et sic discurreg
alias artes.

Ab hystrione quere

Si fecit repntationes aut iocos in vrbis uel factis turpia
cotinentes. ul' in eccl'is aut in diuinis officijs. vel tempori
bus mdebitis peccatu est plus et minus s' quantitate excessus

A musico quere

Si cytarizauit ad congregaciones illicitas uel in ecclesia
in organis pullauit bullatas puta mortale in pullate et par

A seruientib; in artib; et laboreris quere | iunte

Si infideliter opati sunt. i. no bono mo existia et ne
gligentia. ul' no tm quantu comode potuerut peccatu est.

Circa Rusticos et agricolas

Si explicitate misteria que coir sollempnizat eccl'ia. ut incar
natione. passione i resurrectione et huiusmodi

Si sat oronem dominicalem

De obseruatione festoz et ieiunioz si tu possut

De audicione misse in festis

De confessione et coione semel in anno fienda

**De sacramento confirmationis si iccepit ul' no qui tenetur
recipere cum potest.**

Si tenuit in baptismo. vel confirmatione proprios filios quod est prohibiti.

De mendatijs

Perurijjs

Blaffemijs

Et ebrietatibus

Si ad meretrices accessit quod credunt non esse mortale. tamen non omnia exasat ignorantia.

Si decimas non soluit saltem secundum consuetudinem illius loci. quia peccant. et tenentur de peccato satisfacere. nisi sacerdos sibi remittat.

Vel etiam si oblationem secundum consuetudinem loci bonam non dedit.

Si excoicatus fuit. et non curauit. sed ingressus se diuinis. vel contempsit euitare excoicatos mortale est.

Si nocuit proximo suo per se uel per famulum suum vel per animalia sua puta discurrendo per sata. aliorum vel promittendo animalia intrare ad pascendum. vel si mutauit terminos possessionum

vel si arando addidit de terra vicini sui agro suo. In his peccant. secundum quantitatem dampni quod intendit facere et tenentur satisfacere.

Si colu comisit in agricultura. vel notabilem negligentiam in dampnum patroni. ut non arando uel cultinando. uel seminando. uel recolligendo fructus. debito tempore per quod depererunt uel perierunt. vel boues nimis fatigando unde destruantur. et precipue ad lucrum suum habendum peccat et tenetur de dampno.

Si tenens possessionem ad victum male tractauit

vel si precarius non respondit dominis de quantitate tota debita fingens se minus recolligisse

Si animalia tenens ad soccedam non redit ex integro de lana fetibus et humore ei qui sibi dedit illa animalia. In his peccatum est mortale uel ueniale secundum quantitatem dampni. et tenetur satisfacere.

Si diebus festiuis laborauit p̄cipue t̄p̄e messū et vindemiay absq̄
magna necessitate. uel detulit ligna uel victualia d̄nis suis ū mōle.

Si uariant choros ul' uanitatis.

Item de gubernatione familie s̄m p̄cepta dei et clef. ecclesie.

De sup̄stitionib; et fallis opinionib; que solent habundare in h̄is.

De uotis impletis uel non.

Et de alijs generalibus interrogacionibus prout uir̄ expedire.

Circa pueros et puellas queze.

De mendacijs perurij. uotis nō impletis que t̄i eos nō obligat.

Si r̄r̄tant. a parentib; ante annos pubertatis.

De missa non audita in festis.

De confessione et cotone seu uel fienda in anno.

De r̄uerencia in parentes.

Coicath

De rixis et si uerberauit clericū. q̄ si esset doli capax esset ex-

De furtis factis in rebus parentū. ul' maḡorū suorū.

De detractionib; et turpib; uerbis libent' auocatis. et dictis.

De cotumelijs ad iuicem.

De inuidia et de alijs put uir̄ plus et minus s̄m etate et sensuz
p̄cipue de uicijs carnalib; cū masculis et feminis. uel p̄ se
ip̄os cōmissis. que hodie habundant in ip̄is p̄ malas societates
et occultant' ō interrogant'. S; interrogandi sūt cū maxima
cautela. et a longe. ut nō addiscant que ignorant. Et multo
magis hoc seruandū est erga puellas.

De omnib; p̄ditis si credo uir̄ tunc habuisse vsq̄ cōm̄s̄udicā
ut est de mortali uel ueniali s̄m datus r̄gulas 1^a et 2^a p̄te de

Circa clericos in coi a quolibet clerico m̄tro **Illis**
gari p̄t cū uir̄ expedire ut cū p̄sona est ignota queze.

Si accepit aliquē ordmē p̄ symoniam quā p̄ hoc peccauit
mortaliter. et est suspensus s̄m iura antiqua n̄ p̄t exequi
susceptū ordmē nec promoueri ulterius nisi p̄us p̄p̄z disp̄set.

Quod verum est si ipse conscius fuit symonie. quod si factus est igno-
rante eo potest per alium dispensari. alio semper peccat mortaliter
exequendo. nec enim excusat ignorantia iuris. hec Ray.

Si accepit aliquem ordinem a symoniacis in ordine conferendo.
vel in beneficio notorio similiter est suspensus. Verum si symo-
nia non notoria. dum autem nesciat ipse excusat. modo predicto. si non
postea quando certificatus est. quod tunc indiget dispensatione ipse
aliter non potest exequi. Ray.

Si accepit ordinem excoicatus suspensus vel interdictus mor-
taliter peccavit. nec habet excusationem.

Item si exequitur officium alicuius ordinis puta cantando eplam
vel euangelium vel dyaconus in aliqua synagoga predicta irritus quod pec-
cavit mortaliter. et est irregularis est nisi ignorantia facti ex-
cuset eum. Ray.

Si accepit aliquem ordinem in peccato mortali scienter peccavit mortaliter

Item quotiens exequitur officium alicuius ordinis in peccato mortali
vel acolitatu. subdyaconatu. dyaconatu ministrando sacramen-
tum aliquod vel baptizando. coicando. audiendo confessiones. et
huiusmodi. Tho.

Si fuit publicus concubinaris. vel alia publicus fornicator
suspensus est ab executione suorum officiorum. precipue a celebra-
tione missae. Et si exequitur sic suspensus efficitur irregularis indi-
gens dispensatione ipse aliter non potest. hostien.

Si non portauit tonsuram. ex leuitate et lasciuia virum mortale

Item si se exercant in negotiis secularibus negotiando. et huiusmodi
vel si tenent tabernaculum. ibi ministrans

Si lusit ad alios vel taxillos. vel immiscuit se enormitatibus. et
tripudis cum feminis

Si usus est officii ordinis sine debitis ornamentis. vel faciendo
subdyaconatum sine manipulo. dyaconatum sine stola. vel re

lebando missa cū defectu alicuius sacre vestis ordmate. s. amictu
Alba. Casula et huiusmodi vel etiā in lapide in sacramento.

Aut sine lumine. Aut sine adiutore. Vel sine missali et huius.
quia in quolibet horū est mortale. Si scient' dimittat. n' extu
lat eum ignorantia iuris.

Si exiit in sacris. i. in subdyaconatu ut d. obmisit horas cano
nicas. quia in quolibet die qua obmisit horā aliquā. etiā beate
virginis marie ex negligentia. cū posset dicere peccauit mortalit'
Secus si ex obliuione. et tenetur dicere qm̄ recordat'. Aut ex
impotentia infirmitatis. et huiusmodi.

Si. dicendo horas alijs exercitijs manualibz se occupauit ut
faciendo coquina et huiusmodi q' nō s. satisfact p̄cepto ecclie.

Idem si mente ad alia uoluntarie euagat' nō curans. et sic p
totū quasi videtur mortale. Secus si proponit intendere sed
distrahit. et tūc aditit displicet ei

Si accepit ordinē sacri ante etatē legitimā. i. sub dyaconatū
ante xviii. ānuz. Dyaconatū. ān. xx. presbiteratū. ān. xxv.
Et sufficit ānus inchoatus. quia peccat mortalit'. nec debet ex
qui officū illius ordinis. ante etatem legitimā. si tñ fiat nō
efficitur irregularis s̄m̄ corū opinionē. s. peccat.

Item si in confectione. vel collatione sacramentoz obmisit
debitam m̄z. uel formā. vel ritū. quia quodlibet horū ē mor
tale siue ex certa scia fiat siue ex ignorantia crassa. uel no
tabili negligentia. Nam inde sequit' magnū piculū. et irreue
rentia dei.

Et interrogandus est de formis si eas sciuit p̄cipue baptismi
et eucaristie. quia sint maioris ponderis. de quibus et alijs
formis habet infra ultimo caplo.

Si sacerdos exiit cōmisit aliquā symoniam. puta audiendo
cōfessiones pro pecuniā habenda. vel nō auditurus ul' etiā in

baptizando coicando mungendo vendendo sepulturas
et huiusmodi mortale est.

Si notorius peccatoribus dedit eucharistiaz vel alia sacra
non penitentibus. vel si occultis peccatoribus quos ipse nouit
denegauit & eucharistiaz publice. vel alia sacramenta
qua in utroq; uis esse licet illi etiam peccet ad petendum et su

Si peccauit ad peto mortali non confessio licet eēt **mandū**
contritus. quia mortaliter peccauit nisi aliqua necessitate iustate
et copiam sacerdotis nō habendo tunc enī sufficit cōtritio s̄
sine hac mortaliter peccaret. **Cho.**

Si celebrauit nūdus dictis matutinis mōrlit peccauit

Si celebrando nō consecrauit. putans se ex hoc euadere
peccati mortale. est et grauissimū.

Si celebrauit solū ad faciendū beneficia seu malicia

Si nō dixit ex integro s̄ dimisit nōbiles partes de missa ex
ignorantia. uel festinancia p̄cipue canonis.

Si dicens uerba non intendit consecrare

Si non sumpsit sacramentū.

Si ieiunus non recepit.

Si plures missas in die dixit in casu non concesso

Si non in azimo.

Si cū hostia quasi corrupta.

Si cū uino quasi acetoso uel putrido.

Si semp̄ i missa occupatus fuit uanis occupationibus siue cogi
tationibus uoluntarie. nō curans de attentione.

Si nō posuit aquā cū uino i calice ex ignorantia uel ex certa
scientia in quolibet p̄dictorū horū est mortale

Si nō diligenter seruauit eucharistiaz sub seza p̄t̄ quod aliqd
perditur. uel a muribus deuoratur. **¶** **nermit.**

Si nō renouauit ut debuit p̄ qd̄ efficit mustida uel uermes ge

- ¶ Si non defert infirmis apte et cum lumine modo debito
- ¶ Si euomit sacramentum ex uoracitate. uel ebrietate.
- ¶ Si dedit infirmo patienti uomitum scienter
- ¶ Si stilla sanguinis cadit in terram
- ¶ In his frequenter est mortale. licet non semper
- ¶ Si nimis raro celebrat primum in magnis festiuitatibus mortale uidetur. secundum thomam.
- ¶ Si promissit alicui missas dicere recipiens elemosinas. et nichil intendit facere mortale uidetur.
- ¶ Si habens pollutionem nocturnam ex diei precedentis immediate ubi fuit mortale. uel dubitat fuisse mortale
- ¶ Si celebrat inconfessus uel esse mortale. secundum thomam. uel secundum pe. de pal. quoniam fit in contritus celebrat. Veniale autem est si ex causa ubi fit veniale. nisi subsit aliqua necessitas.
- ¶ Si audiuit confessiones alicuius non his uictoribus ab aliquo.
- ¶ Item si absoluit a talibus quibus non potuit ut reseruatibus. siue ex certa scientia siue ex ignorantia trassa.
- ¶ Si introuisit se de dispensatione uotoꝝ
- ¶ Uel de absoluitioe ab excoicatione minorum absque speciali commissione
- ¶ Si posuit se audiendum omnino ignorans et nesciens discernere medium veniale et mortale. et contra mortalia
- ¶ Si absoluit a peccatis que inueniuntur excoicationi minori excoicatione quia non potuit hoc facere
- ¶ Si absoluit eum qui non uult a peccatis mortalibus discedere ut satisfacere quibus debet.
- ¶ Si reuelauit peccatum occultum in confessione cognoscenti illi qui confessus est sine licentia eius
- ¶ In quolibet horum uel esse mortale nisi excuset ignorantia
- ¶ Si nimis festinauit in audiendo non sufficienter interrogatis
- ¶ Si plexis talibus peiores non consuluit

Si fuit incautus in iudicando p̄mas. v3 v̄ nimis ḡues al
nimis leues

Si interrogauit de hys de quibz nō debuit ut nomē p̄sone cū
qua quis peccauit

Si sine causa iurā uel incaute de turpibus.

Si p̄dicauit existens in peccō mōrb̄ peccauit mōrb̄ totiens
quotiens sic predicauit. Tho.

Si predicauit aduertenter mendacia mortale est. Tho.

Idem v̄r̄ si fraudulose vnde concitat seditiones in populo

Si p̄dicauit indulgentias indiscretas.

Si p̄dicauit p̄pter pecuniā sibi promissam uel dandā symonia
est. vnde et mortale.

Si p̄dicauit **p̄** ianē gloriā sibi q̄statuēs finē mortale est
sine licentia

Si dixit nimis curiosa allegādo poetas et p̄hos frequenter

Si fabulosa et prouocatiua ad risū. v̄ ab huius modi se nō sub
traxit cum posset peccauit

Si a p̄dicando se subtraxit cū posset. aut iūgeret ei peccauit.

Si ē nimis familiaris in cōuersatione cū mulieribus. v̄ d̄ visitū
to eas ex iuritate p̄ qd̄ mltā scandalizant. et ip̄e nouit possi hoc ēē mōde.

Si visitauit monasteria et qua causa

Si cognouit carnaliter illā quā audiuit in confessione. uel quā susce
pit ad baptismū. v̄ d̄ confirmatiōē. v̄ d̄ conuatiē qua
grauissimū scelus est. et cōiter reseruatū ep̄is

Et de alijs inhonestatibz interrogari prout uidebitur expedire

Si uestes sacras calices ex foras et alia p̄tinentia ad cultū di
uinū non tenuit mūda et decenter aptata p̄pter magnā reue
rentiāz posset esse mortale

Si benedictiōē mense et gr̄iaz actiones nō dixit qd̄ debet

44. d̄. non licet.

20
Si nō fuit bene modestus in aspectu respiciendū frequē
hinc et inde mulieres et alia vana q̄d multū scandalizat p̄sonas
peccatum est. Similiter in excessu auditu et huiusmodi

Si nō obediuit mandatis iustis suorū sup̄iorū et sententijs
quia si contempserit mortale est

De alijs p̄cis de q̄b̄ h̄c s̄. i. p̄. et 2^a p̄te p̄teroga put uidet̄ exped̄.

Circa beneficiatos et canonicos p̄t̄ queri de casib̄
p̄dictis in c. p̄cedenti prout citodi p̄t̄ n̄os esse in
alios inuolutos. Et etiā potes̄ quere de notatis
in hoc caplo. Et primo sic.

Si beneficiū simplex. vel curatū obtinuit p̄ symoniam
cui ipse fuit conscius nō p̄t̄ nisi p̄m̄ pap̄i dispensari q̄riti
neat. Si aut̄ eo ignozante p̄t̄ et p̄ aliū dispensari nō t̄n̄ p̄ eū
cū quo cōmissa est. Siue aut̄ sciente siue nesciente eo. symoniā
oz talem symoniā renūtiare illi beneficio. si nō dispensetur

alias furtiue tenet. Unde cōtinue stat̄ in mortali. post q̄m
hoc sciuit quousque r̄nūtiat nec facit fructus suos h̄ tenet̄

restituere deductis expensis factis in utilitatē beneficiorū
Et hoc maxie de symonia p̄ munus a manu. / q̄ si symonia
est notoria est et suspensus quo ad executionē ordinū q̄
dispensari p̄t̄ p̄ ep̄m si cū ip̄o nō est ymissa symonia. Si aut̄
est occulta non est suspensus quo ad ordines h̄ dū tenet ta
le beneficiū est suspensus quo ad se. q̄ sine mortali p̄ccō nō ex

Si recepit beneficiū simplex uel curatū p̄ p̄ces equitur
carnales. i. pro indigno porrectas cū esse male uite et huius
modi vel p̄ obsequiū temporale factū ep̄o vel alijs proferenti
peccauit mortaliter

Si recepit beneficiū curatū p̄ p̄ces suas et si al̄ dignus
sit quia tales p̄ces extirpantur pro indigno tamq̄ ambitu
oso et p̄sūptuoso ymissit symoniā in et mōre Tho. forte nō t̄n̄
tenet̄ r̄nūtiare

¶ Pro beneficio aut simpliciter licet porrigere preces pro se si aliam dignum. vel etiam pro beneficio in generali intendens ad sui sustentationem non ad curam nec magis curavit petere unum quam aliud.

¶ Si querit vel habet beneficium non intendens tamen clericatum si uxori et interim gaudere fructibus beneficii vel usurpatione rerum ecclesiasticarum et contra intentionem donantium ecclesiarum et ideo est gravis peccatum

¶ Si non fuit electus a proxima vel collegio et confirmatus per superiorem ad quem spectat siue per episcopum institutus si de manu domini temporaliter vel potentiam accepit et tamen intrusus quia fur est et latro. nec potest aliquid disponere de temporalibus ac spiritualibus unde non absoluitur. nec sacramenta dare proxiimis illius ecclesie sed in quolibet actu huiusmodi peccat mortaliter

¶ Si renuntiavit alicui beneficio quod habet eo pacto ut detur consanguineo vel pro pecunia sibi pro hoc data symonia est et mortale in utroque. nec potest ille retinere tale beneficium sic sibi collatum

¶ Si fecit permutationes sui beneficii vel ecclesie cum beneficio alterius vel ecclesie conveniendo inter se absque iudicio superiorum ad quos spectat collatio beneficiorum symonia reputatur.

¶ De hoc tamen et de aliis symoniis vide plenius in prima parte 2^a tituli 1°.

¶ Si existens illegittimus recepit beneficium absque dispensatione fecit contra iura unde tenere non potest. potest tamen hoc dispensare de simpliciter beneficio episcopus

¶ De curato vel dignitate solus papa

¶ Si fuit electus per symoniam quia non valet

¶ Vel si ipse elegit per symoniam aliquem

¶ Vel ad episcopum ut canonicum

¶ Vel ad aliam ecclesiam ut clericum collegiarum ecclesiarum

Vel si al' indignū. ut ignorantem

Vel publice malū elegit ad platurā ex amicitia et huius
modi mortale gravissimū est. et oīa mala que sequuntur
ei imputantur.

Si male tractavit beneficiū uel eccl'iaz p'mittendo ec-
clesiam auere aut possit multuari et alias res dimisit
depre peccauit mortaliter. et tenet ad satisfactionē si cō-
misit notabilem negligentiam et sit sentitū nōbile dāpnū.

Si fructus beneficii non bene expendit. u3 ultra subue-
tionē suā in subueniendo pauperibz. s; dispensauit i cōui-
uijs et turpibz. uel etiā dedit cōsanguineis non indigentibus
mortale est. uetus si cōsanguinei indigent quātunc
bene potest eis dare.

Si plura beneficia habentia curā tēt absq; dispensatione
fur est et latro.

Si non habens beneficiū cū cura recepit beneficiū 2^m cū
cura p̄p̄ uice uacat p̄mū. c̄. de p̄ben. et de multa Et hoc post
q̄ hūit parochiaz possessionem. 2° uel h̄re potuit. et fructus
eius p̄ceptus al' non uacat p̄mū. Si fructus 2° beneficii con-
ceduntur alii p̄ p̄p̄z pro illotpie nō uacat p̄mū. c̄. de p̄ben.
si tibi l. vi.

Si habens p̄bendam habentē dignitatē et si nō curā auāz
si recepit 2° s̄s̄r uacat p̄^o. c̄. de p̄ben. de multa Et multo
et priorū curā tenet ad restitutionē fructuū si recepit.

Si hūo beneficiū unū uolentē. uolenter occupat 2^m uel
sciens si retinere intēre intendit s̄s̄r p̄dit p̄^o et si qd' uis
habeat in 2° p̄dit et et uacat illud 2^m c̄. de p̄ben. cū qui

Iste nō p̄r dignitatē h̄re cū p̄benda absq; licentia p̄p̄. l. i. vj.
Iste quicūq; rapit dignitatē al' p̄sonatū uel officiū uel b̄ bene-
ficiū cū cura auāz sic. inuēta et fructus eius p̄cipit al' nō uacat

quis

pmū si fructus 2° beneficij concedunt vel cōcedunt
 alti per papā pro illo tpe nō vacat pmū c. de pben.
 si tibi li. vi.

Item quicūq; recipit psonatū uel dignitatē uel officiū
 uel beneficiū cui cura animāz sit anexa si ante obtineat
 simul cū sit priuatus p^o ut dictū est si nō dimittat p^m abs
 q; mora in manus ordinarij in cuius epītus ē p^o uice pua
 tius est etiā 2°. Et est inhabilis a sacros. et ad quodcūq; ali
 ud beneficiū p exuagantē ioh. 22.

Item absq; dispensatione nō pōt quis tenere plures
 ecclias uel pben. as que tñ non hēant curam animarū
 nisi in quibz casibus

1° pmo qñ sunt ita tenues q; ne uē sibi sufficeret ad sustenta^{one}

2° si una dependet ab altera

3° ppter raritatem clericorū

4° si ecclia est anexa pben. de uel dignitati

5° si una habet intitulatā aliaz et cōmendatā. h̄ tales com
 mende fieri non possunt nisi qui attingit xxv. annū et sit sa
 cerdos. et tali nō pōt cōmitti nisi una et ex eūdem nccitate
 uel utilitate. et nō durat nisi p sex menses c. de cler. nemo li. vi.

Si habet plures ecclias uel pben. as habentes curā animāz
 absq; dispensatione pape fur est latro. et ḡtinue in morta
 li. nec epus pōt dispensare in huiusmodi

Si etiā habet p dispensationē ppe h̄ subiectiue puti petē
 to vni tutū de alio quod habebat. uel quia dixit se habē
 etatē legitimā cui nō haberet et huiusmodi

Idem iudiciū est si p dispensationē epi habet plura h̄ simpli
 tia h̄ ad supfluitatē. uel etiā p dispensationē ppe simplia ad
 curata cū vni ei sufficeret sm statū suū. nō vñ tutū cōscia
 qz dissipatio nō dispensatio est

Si recepit eccliam prochialem a quocunq; cu no attingit 26
anni absq; dispensatione ppe circa etatez nulla est concessio
et nulluz ibi ius habet ex de elec. licet canon li. vi.

Item infra anni computandū a die assignati sibi regi
minis ecclie non facit se ad sacerdotui pmouere est ipso
iure eo priuatus e. r.

Item tenetur psonaliter residere in residencia tñ ex causa
rationabili pōt epus dispensare ad tēpus. s. in. s. de motione
ad sacerdotui infra ānū non extendit ad ecclias collegiatas
habentes curā n̄ ad assumptos ad eaz regimē de elect. sta
tut. li. vi. possunt etiā epī dispensare cuz hys qui habent ul
habebunt ecclias prochiales ut usq; ad septēmiuz hūz studio
insistentes promoueri non teneantur nisi ad ordinē sub
diaconatus que nisi infra suscipiant sit ipō facto puati ipō
beneficio et medio tēpe p vicarios illis ecclis pvideat ut de
elect. cuz ex eo li. vi.

Si habens quodcuq; beneficiū simpliciter et et q̄tūcuq; par
uū nondixit horis oī die peccat mortalit̄ obmittendo ex ne
gligētia. etiaz si nō sit in sacris constitutus

Item si canonicus uel alius clericus recipit cotidianas dis
tinctiones que vnt̄ inter essentibz horis cuz nō in fuerit fa
ctuz cōmittit et tenetur ad restitutionem

Si cuz non posset p se curā exerce eccē non posuit ibi loco suo
ydoneū qui bene officaret. s. malū uel ignorantē qui ex
scandalizat. ut notorius fornicator uel lutor et huiusmōi. ul
nescit ministrare debite sacramenta et confessiones audire
peccat mortalit̄. quūmo omnia mala que sequūt̄ ei imputant̄.

Quod si nō pōt inuenire ydoneū p se exerceat. vel si nō pōt al
prouidere renūtiat.

Ut nō licet p̄lati sub p̄cio uel ānno censu concedere iures

suas seu iurisdictione qua spiruale est x. c. c. 1. et 2. et 3. pu-
ta si diceret concedo qd exerceas uices meas vel tale iurif-
dictionem et totu lucrū sit tuū. et tu dabis michi tm illa-
tuz est. qz committendo uices suas pure licet constitueret
ei falluzū 12. q. 2. caritate. puta dicēdo. dabo tibi tantū
pro falluzio et totū lucrū erit meū

Item si alienauit res ecclesiasticas mobilia ut res sacras
vel imobilia ut possessiones sine neccitate vel maiori utilita-
te ut nō seruata forma uir et huiusmōi qd fuit per.

Item de exatio cure auiz qn se hūit in audiendo confessionē
in collac. vel sacramentoz in uisitatione infirmoz p̄cipue
ne deficiant eis sacramenta cū expedit in ammonitione sub-
ditoz in correctione uicioz p̄cipue quo ad notorios pecca-
tores ut cōubuzarios habentes inimicitias. et usurarios

Item alienos prochanos autouit non habens aucto et huiusmōi
ritatē ipse nec ipi specialem non pōt ipos absoluerē

Si nō cōfiteutes et coicantes annuatim

Si admonuit quātū potuit et huiusmōi nā oues ex negligē-
tia p̄dite ab eo requirent. De quibz sup̄dictis et alijs huius
modi habes satis in 3. pte. sūme ti. e.

Item si emit aliquas res ecclie imobiles de fructibz ecclie
quia tales debent remanere ecclie. vnde si emit nomine
alterius ut sic posset dare vel legare cui uellet est fraus
et finis. et ad restitutionē tenetur.

Item si indulgentias per se se dedit cū nō possit vel plures
dixit habere ecclia qd hēnt ob questū mortale est. ecclia

Si aliquas nouas exhibuit p̄lo uenerandis nō appbatus ab

Si si nimis facili ad dispensandū in uicinijs ecclie

Item si elemosinas extorsit a subditis ad quas nō tenebant.

Item si questores mēdana admisit ul p̄misit dicē in ecclia. et
quod peius ē si partū fecit cū eis ad quota.

Si 2us nuptias benedixit

Si pmissit xpianam nutrices suare in domo iudeorū

Si sustinuit sortilegas et diuinatores in prochia

Si pmissit hūdos uel malas q̄suetudines non obuiando. v̄l ob
stando vel remouendo quantū potuit

Item clerici qui manifeste vsuarius alienigenis aut alijs nō
oriūdis de terris ip̄oz ad fenus exercendū domos locant
vel alio titulo concedunt ip̄o facto sunt excoīcati nisi sint
ep̄i vt̄ s̄ de vsuris vsurarioꝝ li. vi.

Item clerici archidiaconi. diaconi. plebani p̄positi cano
res et alij clerici p̄sonati h̄ntes. et etiā sacerdotes qui au
dūt in scholis leges v̄l phisicaz post duos menses. si non
dimittunt huiusmōi lectiones sūt excoīcati ex̄ ne cle. ul
mo. sup̄ specula. vide plene in 4. pte p̄. ul. s̄. ti. i. c.

Item qui inducunt aliquē ad uouendū uel uirandū fide m̄
posita seu alias p̄mittendū ut sepulturā apud eos eligant
vel iam electā nō imitent sūt excoīcati n̄ possūt ab soluy
citra sedem aplicaz nisi i articulo mortis de pen̄ cupietes inde.

Idem in religiosis ut infra

Item clerici qui scienter et sponte participāt cū excoī
catis ap̄. et ip̄os in officijs receperūt sūt excoīcati et abso
luto pape reſeruat̄ ex̄ de sen. ex. signific.

Item falsantes h̄ris pape uel falsis sciens utentibz. v̄l re
mouentes ē h̄ris de bullis p̄pe sūt excoīcati et absolutio
pape reſeruat̄.

Item clerici sepelientes in eccl̄ijs uel cimiterijs excoī
catorū a iure. v̄l vsurarios se manifestos v̄l notati inter
dictos v̄l m̄dictos ip̄e m̄dicti in calibz non concessis sūt
excoīcati ex̄ de sepultur̄ in cle. c. i. vide i 4. pte sumeti
i. c. sepelientes. Aut om̄deter se. vel i toruamētis ma

uicentes et huiusmodi peccant mortaliter et non sunt excommunicati

Circa religiosos et religiosas si sunt clerici ut ordinati p[oss]unt interrogari de hijs de quib[us] sup[er] dictu[m] e[st] in cap[itu]lo de clericis in coi[n] prout v[er]o expedire. Et p[ri]mo si sunt beneficiati in eccl[esi]is Ciuitatis de hijs et q[ui] h[ab]ent in c. p[re]cedenti. q[ui] v[er]o p[re]dicta et de i[st]is sept[em] q[ui] s[un]t p[ar]te eor[um]

Primo si fuit receptus ad monasteriu[m] p[er] symonia[m] q[ui] mortaliter / q[ui] si fuit symonia mentalis t[ame]n p[er]n[ic]ia abolet / si aut[em] pactionalis s[ed] q[ui] monasteriu[m] exegit t[ame]n v[el] uolebant recipere et ingrediens vel propinquus t[ame]n t[er]rent vel mun[us] p[ro] ip[s]o ingressu nisi forte cur[ia] monasteriu[m] est ita tenue q[uo]d no[n] sit fiat illi p[ro]uidere / Nam tunc oblatijs spiritualib[us] gratis r[ati]o g[ra]t[ia] illi habet petere et parisi de temporalib[us] quib[us] debeat viuere vel dicere porta t[er]ti si vis viuere s[un]t hosti et alios al[ia] sen[te]ntia
Et tunc ultra peccatu[m] et r[ati]piens al[ia] receptus uel recepta debent debent expelli de monasterio illo ex[cept]o de symo. qui p[oss]unt cu[m] ep[iscop]o i[n] huiusmodi dispensare. s[ed] ut no[n] expellant[ur] de monasterio Ray. Vult p[ri]ncipue talia symonia r[ati]p[er]itur in monialib[us] vbiq[ue] t[er]tiaz non sic in uicis religiosis

Si ingressus est religionem no[n] pura intentione s[ed] fruendi deo s[ed] alia causa puta no[n] laborandi. vel si est monialis q[ui] non p[oss]unt nubere et parentes posuerunt ip[s]a i[n] uita licet em[er]it male fecerit t[ame]n debet et p[oss]unt mutare intentionem ut s[ed] ibi uelit manere ad fruendu[m] deo et erit i[n] bono statu al[ia] m[on]ali. q[ui] si reperit in monasterio dissoluto no[n] uiuente r[ati]gulariter queratur si p[oss]unt mutare locu[m] si p[oss]unt cu[m] dispensatione. si indiget quod moniali erit difficile. Quod si no[n] p[oss]unt no[n] sequat[ur] turbam. r[ati] alias in mala s[ed] seruet ip[s]e ordinem suu[m] si alios r[ati]ducere no[n] p[oss]unt.

Si ingrediens monasterii i[n]t[er]mittit impedim[en]ta que et habebat

ad illud sciendū putā erat suus habebat occultā infirmitatem alterius professionis. / Coniugatus debitor in multis et huiusmodi peccauit. s. mortaliter precipue si sciebat tales nō posse recipi. / Vel interrogatus de hys mediū dixit et pot. et debet de mōsterio expelli. Qualiter prouideri non pot.

Si habebat notū religionis artioris q̄ pas debet querere dispensationē si laxiorē uult intrare et bonā et multo fortius post professionē in una religione nō pot. ad aliam transire equalē ul. laxiorē sine dispensatione pape. Et de mendicantiū ordine ad mendicantiū aliu. uel de mund. mendicantiū ad monachos transire nō pot. sine dispensatione pape. nisi ad cartusienses.

Si induxit aliquē ad religionē p. symoniam. uel per fraudes puta asserendo ibi seruari regulam q̄ sit. uel dicendo se ad nichilū obligari et reticendo austeritates religioni. quia ille nō intendit seruari. et huiusmodi. quia peccat mortaliter. / Et de illis etiā qui uolēt migrari ad loca religiosorū bene uinctū auertit ut trahant aquā ad suū molendinū infamantes illos de crimina iponētēs. si uis. ut usq. ad tertiu. celū extollentes. nō euadere dāpnationē etiam certū est q. cōn. caritatē cōn. iustitā. cōn. sacra. septuag.

Si in religione existens seruauit votū paupertatis. nil propriū retinens n. deliberans retinere. quia mortale ē habere propriū et torrens quotiens propomr. Dicit autē ppriū quod zelatur superiorū suo. ut si hēt uel teneat uestē uel pecuniā nesciente plato suo. uel si fiat. tñ contra uolūtātē eius. et absq. licētia. ul. si de licētia eius et uolūtate. tñ nō paratus sibi tradere ad petitionē eius. uel renūciare de facto si posset. / Et multo peius si nō solū mobilia s. etiā imobilia ut redditus. et possessiones retinet ut propria. dans et uendens. tonans. dissipans. ul. dispensans ut placet. n. plato pot. dare licētiā sic retinendi. n. p̄a pot. in p̄o dispensare de statu mo. / Cū ad monasteriū.

Si reprensus se in loco ubi vivitur in coenobio, propter quod oportet sibi providere de necessariis habet aliqua vestimenta pecuniam et huiusmodi. cum bona licentia et beneplacito prelati advertat diligenter primo quidem ut per eum noster quoniam omnia non velit ponere in coenobio si alii volent. et ad hoc oportet quantum potest. 2º si in hoc non potest. semper paratus sit omnia simpliciter ponere et dimittere in manibus prelati. 3º de huiusmodi concessione nichil sine superioris licentia generali vel speciali etiam in elemosinis nisi in extrema necessitate. 4º ut non thesaurizet nisi superflua teneat nec delinosa querat. nisi multum in querendo sollicitetur nec habeat inordinatum affectum et huiusmodi. et sic poterit transire si in aliis bene se habeat. Verus si sic agendolapraliter vivit. et cum predictis si posset locum invenire ubi in coenobio vivitur melius sibi esset.

Si servavit votum castitatis non solum ab omni cogitatione immunda deliberata et deliberatione morosa quia in quolibet horum est mortale ut dicitur est in quarta sextum preceptum et nonum. et est sacrilegium. quod gravius est. et quia ad ista devenit per conversationem et familiaritatem sed inquirendum si habet domesticitatem cum aliquo si monialis est. vel cum aliqua si religiosus. Et reperitur hoc esse ex causa necessitatis prohibendum est aliter non absolvendus quia quasi est talis non incidit in ruinam. 21. 32. hospitiosum et dicitur. Si per totum scandala et multa et oblationes sequitur in populo et huiusmodi. et ideo omnino prohibendum consanguineorum etiam minus accessus.

Si fecit contra voluntatem suam votum obedientie quod semper est mortale. 3º non quod non semper quando agit aliquid contra regulam suam vel transgreditur regulam vel constitutiones facit contra obedientiam. si quando facit contra precepta contenta in regula et constitutionibus superiorum suorum. vel quando aliquid transgreditur ex preceptis quibus in unum.

Quā ergo platus vel plata iungit aliquid fieri precipiēdo sub tali modo loquendi. precipio uel mando in virtute spūs sancti et obediētie ut facietis vel faciatis hoc sub pena excoicationis et huius modi istud dicitur pceptum cuius transgressio est mortale.

Idem esset qui platus aliquid mandaret sub dicto quocūq; loqretur declarans sibi qd intendit illū obligare sub pēto mortali ad faciendū illud. Et si mandat qd nō sit illicitū et tale quid in quo teneatur obedire et.

Siliter qm̄ in regula uel constitutionib; est aliquid pceptorie vel sub pena excoicationis. vel sub pena carceris. vel sub pena grauioris culpe. vel si lem locutionē cessat cōter obligare ad mortale. Alius aut faciendū contra ceremonialia. ut frangendo silētium. tarde ueniendū ad chorū et huiusmodi est veniale. nisi quis faceret ex contemptu. quia tunc est mortale. Consuetudo aut quāuis non sit ipse contemptus est tū inductiua contemptus Et adeo curue ne assuectas alicui transgressionem.

Si dixi horas canonicas et officii defunctorū qm̄ dici debet. Nam religiosus licet nō habeat ordinē sacri tenet ex pcepto ad officii. pcpue si est professus. unde obmittendū aliquid horarū peccat mortaliter. Et omni die qua omittit ex negligentia nō non aut tenet ex pcepto dicere illud uel illud. qm̄ nisi per debeat etiam ad beneplacitū suū mutare officii s; dicere s; ordinē suū.

Interrogandū etiā bonos si tarde ad dicendū.

Si non cū alijs in ecclia

Si sompnolentus vel ubi dormiuit et illud remittat in quo dormiuit. quanti ad illā partē. vel aliquid loco cuius uel eius dicat. **S**i si pro maiori parte totū iteret.

Si ibi compositus fuit et oculis uagis

Si uisit uel ridere fecit uel aliqua leuitatē uel locutionē nō nūq;.

Si mente distractus pcpue qui etiā aduenit.

- S**i male legit ul' cantauit. ul' meliorauit. vel meliorauit ex negligentia in quolibet horz peccatū et si veniale coiter
- S**i elegit per symoniam vel etiaz et si nō symoniam tū sit enter indignus
- S**i nō illum quē iudicauit meliores in officiū illud s; aliū rōne amicitie. ul' alia intentione mādana mortale est
- S**i accusauit aliquē p̄latūz consensu
- S**vel forū de aliquo criminali
- S**vel testificatus est
- S**vel testatit ab accusatione iuste
- S**vel alia mformauit infamauit p̄latūz
- S**vel subditū dicendo eminalia de eis etiā si esset intentio ne infamandi esset mortale.
- I**tem si secreta sui ordinis reuelauit sine causa iusta et rōnabili / Et quō quis teneat ad restitutionē fame habes s; in prima parte.
- I**tem si in uisitatione p̄latōz non reuelauit dicenda que s; sunt contra honestatē religionis Et de p̄latūz et de consensu et p̄cipue quē sic coiter seruat sit p̄ceptū a uisitatoze ut dicant que indigēt correctione tū emi omittete aditenter que dicenda sunt est mortale
- D**ebet tū intelligi p̄ceptū seruato ordine fraterne caritatis / unde oīo occulta de quib; pōt p̄sumi emenda dicit nō debent / ubi aut nō sperat emendatio s; p̄cipue rediuano vel ali quod magnū scandalū dicit debet / nō tū accusando si probat; sufficienter non pōt. quia grauius tunc peccaret s; simpliciter denūtiando ut p̄a si speratur q; inde prouidebitur
- I**tem si fecit uel coopatus ad aliq; asp̄rationē ul' extra p̄latos ul' inenit aut sectat; ē p̄nalitates i mōstio ul' ignētū et sectas et diuisiones q; mōde ē. Et cōmū p̄uiloꝝ mūdanoꝝ ymo dnoꝝ p̄a q; cōgiosoz.

Item s^m Ray Interrogandi sunt de duodecim abusioibus que
s^m hugo sunt iste s^c

Prelatus negligens

Discipulus inobediens

Iuuenis otiosus

Gener obstinatus

Cononachus curialis vel cauidicus

Habitus pretiosus

Cibus exquisitus

Rumor in claustris

Lis in capitulo

Dissolutio in choro

Irruere circa altare

Delectis non plumeis

De ieiunijs regule

De obseruatione silentij

carminu' In certis locis et horis ad que omnia obligant omnes
monachi et monache benedicti ex de sta. mo. cu' ad mosteru
uz Et etia plures religiosi alioz ordini ex constitutionibz
suis. et licet in hys platus possit dispensare qd est qn fit
absq causa rōnabili et urgente al' p'cm est dispensanti.
et dispensato plus et minus s^m digressionē

Si inobediendo male se habuit v3 q' obediuit in malo p'ri
in dicendo mendaciu' vel ex negligentia dimisit cōe
mandati. vel tardius fuit ad obediendū. vel nō affectuo
se sed querulose vel dissolute nō cu' maturitate

Si irreuerens fuit erga maiores egre sustines reprehē
siones et an indignatione coiter veniale est

De extacio s' si vacauit o'no qd est summa o'uz vnoz et q'nti

Si inutilit' expedit tps i' facienda ea q' sūt nulli' utilitatis

In hys q'q' est mor
tale q'q' veniale s^c
qualitatez facti et
intentionē.

Magna etia' abisio
est religiosi urare
in coi sermone etia'
si dicat ueritatē.

Et et maledicere
vel blasphemare.
et si ex leuitate

Interrogandus ē
p'cipue de ceremonijs
p'ncipalibz. Et de esu

- S**i fecit exercitia mundanorum ut faciendis buris
Vel vestes opere polimito secularium. p. rach. unatas
Vel linea reticulata et huiusmodi
Vel confectiones multum preciosas
Vel alia gulosa. qz magni peccati et abusus est et occasio mul-
 toz maloz. et ideo prohibitu est in monialibus mundanis
Si conuersando cum alijs fuit nimis leuis
Vel inducens alios ad leuitatem ^{licet}
Vel risu verbis vel gestibus solatis que habet aliqui fieri possint
 ad recreationem. vel subleuanda se. vel aliu ab actidia irra-
 ti decet huiusmodi religiosos
Si alios risit vel gestauit quod agunt cymeis. vel hystrio-
 nibus non religiosis.
Si murmurauit eo circa victus vel vestitus
Si impatienter tulit mores graues alioz
Si se graue alij reddidit
Si singularitates quesit in cibo. vestitu. dormitione et
 al' vñ frequenter oritur in ipso supbia. et in alijs murmurati-
 o et indignatio.
Si fratrem delinquentem non fratue amauit
Vel defectus alioz plato non significauit ad remedianda ser-
 uato tui ordine fraternae caritatis vel correctionis in quozum
 omnium est peccatum. coiter veniale.
De executione officij commissi
Si murmurauit contra committentem tempore in discretu
Si impatienter se habuit dure reprehendendo cum quibus se
 habuit intrmittere.
Si non diligenter tractauit res monasterij
Si nimis tenax fuit in dando. vel nimis prodigus. vel arte

ptor psonaz sine causa rōnabili dans magis vni q̄ alteri
de comunibus

Si cedit de quibz nō potuit quia nō habebat licentiaz.

Si pmissit res pice ex negligentia. vel nimis sollicitus
fuit p hoc p̄uū vacando sibi p̄ multiplicatē temporaliū
quod viciuz multuz hodie regnat.

De studio lectionis

Si fuit negligens ad studendū ea ad que tenet fm regu
lam constitutionis. q̄ peccat ex ignorantia transgrediens
nō excusabitur a peccato.

Si est sacerdos debet querē scire que p̄tinent ad debite ce
lebrandū et ministrandū

Si cōfessor que p̄tinet ad illud officiū Et sic de alijs

Si in his est negligens p̄cipue tū p̄t grauiū peccat

Si debet etiā frequēt legere scripturā. vel doct. exponētes
vel alios libros deuotos et viles vnde et instruat et cōfor
tetur ad bonū.

Si legit curiosa et iutilia p̄ que retrahit a magis necessa
rijs. vt doctrinas gentiliū vel fictiones poetaz et huiusmo
di. quia peccatū est curiositate

De p̄tinentibz ad religiosos habes diffuse in 3^a pte sūme ti p

De oratione

totū

Si nō orauit ultra officiū diuini p̄uatiū pro se et pro
alijs consanguineis. et benefactoribz p̄cipue r̄cōmendatis
vniū et defunctis sollicitate ut debuit

Si nō frequēter confessionē et cōfessionē fm morem et re
gulam suam fecit

**Et de monachis nigra p̄ceptū ē q̄ hoc faciāt semel in
mēse in cle. ne magro de sta. mo. in cle.**

Si nō vacauit deuotioni que maxie deuotionē induit.

Si fuit tepidus i dilectione dei et proximi. nō ardent' affectans honore dei et salutē aīz ut dicit

Si ingratus ad recogitandū et recognoscendū sua beneficia. et redēpensandū etiā deuote ei seruiendo

Si non spariunt se diuina ut debuit

Hec sūt peccā in quibz cotidie offendit. et vnde ipeditur pfecto

Si nimis dilexit q sanguineos carnaliter. nimis affectas eorū prosperitate. vel gaudens de ea

Si de secularibz cū eis loquit que nō expedit. vel et tūz alijs de generis. et hoc frequent' interrogat. vel si pro eis procurat beneficia ecclesiastica uel temporalia nō aptis beneficijs in quibz posset esse mortale

De alijs vitijs coibz ut ira inuidia superbia et huiusmodi. vide sup in 2^a pte uel pma. Et de hīs q pertinent ad rēgulā suāz ipē sibi iudicat.

Si penes uel pīnas taxatas uel iūctas a rēgulā constituit vel platis nō fecit. quia peccauit. si ex negligentia dimisit

Si aut nullo mō esset paratus facere et plures pceptis est mor

Si nō intendit proficere iūta s; etiā que sūt **tale** iūctus facit male contentus est esse in religione. pparata ē et i statu dāpnationis. tho. de exco. Relig.

Religiosi qui inducūt aliquē ad uocēdū uel curandū uel frē interposita seu al' promittendū ut sepulturas apud ecclesias suas eligant. uel electa nō mutent sūt excoicati ex coicacione ppli.

Religiosi qui clericis uel laycis sacramētūz eucharistie uel unctioms extreme ministrant. Aut matrimonū solēp uiznet absq licētia sacerdotis puehialis specialis. uel aliq excoicati a canone p'p' in casibz a iure ex'p'is uel p'uile gijs cōcessis. uel a simis p statuta synodalia uel p'uicialia

promulgatis. vel absoluerit quicūq; vel quācūq; culpa a pena
presūperint sunt excoīcati excoīcatione papali. Et absolui
non possunt extra sedem aplice in cle. Religiosi

Religiosi qui uadūt ad audiendū in scolis leges uel physi-
cam post duos menses si nō dimittūt sūt excoīcati.

Item religiosi professi qui uadūt ad studia hāz quercūq;
nisi habeant licentiaz a p̄latis nō cōsilio maioris p̄tis quētūq;
sunt excoīcati. ne cle. ul. mō. ut p̄culosa.

Religiosi qui apostatant sunt excoīcati. et dicit apostataz
quī dimissa religione et habitu intendūt nō reiti.

Item religiosi qui temere habitū sue religionis dimittūt q̄m
non sunt apostate ex hoc sūt excoīcati in p̄dicto ca. ut p̄cu-

Religiosi qui aliqua dicit ut audietes terma losa li. vi
rū ecclesis debitaz solutione retrahit in simonib; suis ut
alibi p̄ferre p̄sumit. sūt excoīcati de pen. cupientes in cle.

Religiosi cuiuscūq; ordinis cū uederit et scuerit cathedra-
lem uel matrīcē loci ecclīz suaz m̄dicti quodcūq; positi in
eternitate sedis aplice uel ordinariōz debent et ipi suare
nō obstantib; quibuscūq; appellomb; antrān ad eandē sedem
uel alias inticēt. et alijs obiectomb; Alioq; nō suates sūt
excoīcati Ex frequentantib; in cle.

Religiosi qui scient p̄posuerint confidentib; sibi constrictam
non facere. de soluēdis decimis sūt suspensi ab officio p̄dican-
onis. taz diu donec cōfessis eisdē si cōmode potuerit faciāt
conscientiaz. Q; si in dicta suspensione nō purgata negligē-
t̄ p̄dicent sunt excoīcati de pen. cupientes in cle.

Monachi et canonicī Regulares non habentes aliquā ad-
ministratiōē si offerūt se ad cuius p̄ncipū absq; licentia
p̄latorū suoz ut miserūt dāpnā p̄latis suis uel monasterio
sūt excoīcati in cle. ne in agro de sta. mo.

Religiosi mendicantes qui acquirunt noua loca ad habitandum vel antiqua eorum loca alienant uel pmutant absqz licētia papae sunt excoicati. de excess. pla. c. i. li. vi.

Qui ingrediuntur monasteria monialium ordinis p̄dicatorum siue fr̄es ipsi siue alij quicūqz maiores nisi in casibz concessis i constitutionibz eorum sunt excoicati n̄ possunt absolui nisi a p̄p̄i. **S**ol' magistro ordinis. vel ab aliquo qui sup hoc habeat in huiusmodi auctēz sp̄alem. per ex. vag. Et qui admittūt viir. et excoicati quia p̄cipiant in crimine.

Qui ingrediuntur mōsteria monialium ordinis mōrū in cānon non cōcesso sunt excoicati. p̄ ex. vag. n̄ tē. Audiu q̄ p̄nt absolui ab

Qui ingrediuntur alia mōsteria monialia de iure cōi nō **l** ep̄s sunt excoicati. s̄ in multis locis p̄ constitutiones. synodales et hoc quere. **Ex** hys excoicatis habes plene in 4^a pte sūme ti. r. c.

Circa prelatos in cōi inquirendum.

Si legitime assecutus ē dignitatē seu p̄lationē An vqz aliq̄ aliqua irregularitate vel sn̄ia fuit iretitus cū fuit assūptus in p̄laturā in qua nō fuit dispensatus vel absolutus vt si fuit bi

Si cooptatus est in causa sanguinis.

l gimus

Si illegittimus

Si excoicatus. Quilibet horū hoc sciens tenet p̄lationē fictiue. vnde in cōtinuo mortali

Nō q̄ ille qui ad dignitatē uel beneficiū curatū. vel p̄oratus in religione qui citatur per electionē sine dispensatione ip̄e cōmoueri non potest.

Exp̄uilegio tū ayagi. ordinis hoc p̄t dispensare ad p̄laturas in ordme p̄dicatorū. de hoc habes i 4^a pte sū. ti. c.

Si rite et absqz symonie vicio fuit electus q̄firmatus et ordinatus

Si inposuit p̄ces p̄ se ul' p̄ciant q̄ aliq̄ p̄ eo portigēt qz symo. est

Et si fuit ibi symo. p̄tionalis indiget dispensatione ip̄e Anqz

Dispenset furtive tenet dignitate. de hoc hēs illima pte ti. i. c. i. s.

Et de alijs illis que habet d. m. c. de beneficiis Et i. c. de cle. i. cōi potes interrogare prout vñ expedire. Et si ē platus religiosoz int roga. de hys que sūt m. c. pcedenti Et de hys que sequuntur

Si aliquod manifestuz peccatus in subditis simulavit et nō cor rexit Aut si non manifestat. que tñ ad eius noticiā aliquaher puenierint. ulterius non inquisiunt. si mere ex negligētia dimitte ret puto mortale quia ad criminalia.

Si ex aliqua rōne aut ad maius scandalū vitandū. Verus si i ca pitulo equus iudex non fuit

Si veri monasterij dilapidator fuit

Si superioribz suis et ipis nō obediunt

Si causas sibi a superioribz commissas nō sūm cōsilia peccatorū termi navit s; sūm acceptionē persone

In oībus hys est peccatū mortale vel veniale sūm quantitātē excess us. et et maliciā et negligētiā

Si indignos et non idoneos officiales posuit maxie ad curā aiāz male vñ talis excusan a mortali. qz eos quos sūt malos et et in mortali pseuerare ponit ad curā aiāz cū pōt pcellere. Nec cre do qz excuset paucitas quia al nō inveniuntur Et et si al ille i multis sit industrius et bene officiet et hāz in extioribz.

Item cū sustinet tales si iudice pōt illos i mouere

Si posuit ad audiētiāz confessionū notabilē ignorantes et i eptos vel criminosos mortaliter peccavit

Item si tales tollerat cū possit i mouere nisi forte a supiori sūt ad hoc positi. Vñ quibz curāz de hys habebunt cū ad sui damp nationē exercent tales officia audiendi / Quō. aut dicat me p tus vel notabilē ignarus ignorans hēs i llima in 3. p. ti.

Si fuit nimis curiosus vel pomposus in edificijs ecclie ul mo nasterij et ornāmētis et huiusmōi qd est cōi. sūmz sero. et abro

lij. 12. q. 2. auzā et c. gloria epi. et ber. Et a modernis fuit
 cotidie multe superfluitates et curiositates et pallana contra
 exempla om̄i sanctorū. Et in hīs amittitur multa de tempore et
 de desolatione ita ut opletis edificijs exhaustus videat oīs spūs.
 Et pauperes interea moriuntur fame quos de suffluis eoz tenet
 sustentare 12. q. 1.

¶ Si nimis sollicitus circa temporalia ex hoc minus uocans
 debito sp̄ialib; et in se et in subditis. Et lectioni. orationi. ad
 mentioni utiq; peccatū est plus et min⁹ s̄m quātitate excessus
 p̄ncipalis em̄ eius cura debet esse de sp̄itualibus.

¶ Si per curas nimis discarrit in litigando cū scandalo hoīm
 cū possit per aliū modū magis pacificū sua repere et si nō tāti.

¶ Si iura et p̄uilegia sue ecclie nō suauit et defendit ut debuit.

¶ Si in dispensādo i discretē se hūit. Vel p̄ nimis de facili et sine
 causa rationabili dispensauit in ieiunijs in esu carniū in retinē
 dis iabus ad usū in penitentijs taxans s̄m iugulā uel ḡstones et
 huius mōi qui peccauit in dūcēdo relaxationē iugorē reliḡ
 oīs enarrando. Unde et b̄tis benedictus in r̄gula dicit sed
 de omni dispensatione habet reddere rōnē; vel si fuit nimis
 durus in dispensando cū debuit p̄cipue cū debilib; et infirmis
 et huius mōi nō prouidens eis

¶ Si exemplarius fuit in incessu moderato

¶ In habitu non p̄ioso

¶ In modestia gestus

¶ In locutione rara

¶ Grami et fructuosa caues

¶ Discordias patiens

¶ Nutriens omnes patienter audiens

Et tollerans

¶ Cōmunia sequens cui potest

Singularitates vitas

Nemini blandus

Affabilis cunctis

Confessiones

Tractiones

Pressiones

Fabulationes

Maledictiones

Conceptus in se et in suis eliminans

quod utriusque cavendum est ut docet Gregorius in moralibus et habetur
di. 47. disciplina. Nam et fluitans venie in centum probet li-
centiam delinquendi Ambrosius 23. 44. est iusta et asperitas
nimie inceptio nec correctione nec salute. Leo di. 47.
Cumbis papue circa seniores debet placus in corrigendo hu-
manius se habere ut in illo c. nisi essent habituati in malo quare
durius secundum Gregorium 2. q. 2. seniore.

Si indiscrete fecerit precepta a quibus debet multum cavere nisi sit
res ardua et si cogeret per preceptum vel similia vel aliquid facien-
dum vel dicendum in quo etiam est ei subditus aliter deberet ob-
bedire ut in revelando peccatum occultum omnino esset ei mortale.

In inquisitione etiam criminis accusationis vel denuntiationis
vel in probatione sine excoinationis et huiusmodi non sit pre-
cepto nec procedat per suspensiones sed per probationes et modos
iuridicos aliter maneat grave peccatum et aliqui sententias de hoc
habes in summa.

Si recepit placus in ordine mendicantium aliquem ante annum
completum probationis seu noviciatus est suspensus ad recepti-
one aliorum ad professionem et debitor pene gravioris culpe. unde
et mortaliter peccat. ex. de regula non solum li. vi.

Si non idcirco potuit verbo et ex. ad suadendum omnia certissima
ordinis sui

Circumspectus in omnibus non de-
lectat de presentia sed timens
de negligentia cum de singu-
lis habeat reddere rationem sibi
commissis Ita aliorum huiusmodi curam
pro sui non obliuiscat ut docet
Gregorius in pastoralibus

Si in corrigendo fuit nimis
remissus vel nimis rigidus

Si malas consuetudines seu corruptelas

Si contra regulam et decentiam religionis etiam quas fuerint iam inductas non abstulit quibus potuit ut vitium perpetuas

Discursu fratrum ad placitum familiaritatem cum mulieribus

Vel vitia si est monacha

Collatione rerum amicis et consanguineis sine licentia et rationabili causa.

Esu carnis ubi comedi non debent quod est veniale omni monacho de cordi in monacho et similia. precipue que sunt essentialia vota religionis nullo modo debet permittere. Nec etiam in receptione symoniacorum monialis. sicut hodie fit quasi vbiq. Quod si non potest talia remouere. nec est spes in futurum dimittat curam ex beati benedicti tal. 2. q. 1. ne querere sui amittat et tandem damnatorum cum eis incurrat.

Quiaque sit ille abbas uel abbatissa prior uel priorissa uel alius quocumque nomine censeatur. nisi sufficiat quod plures corrigat vitia que contingunt uel contigerint ipsam nosse sed diligenter agnoscere uultum peccatorum alius peccatorum suorum considerando vitia eius. Caueat autem ne crimina sibi delata in foro consue. uel in secreto iudicet de illis in foro contentioso seu in capitulo. Ibi enim tantum manifesta sunt punienda nec foris miscenda sunt.

Si habet sub cura monasteria monialium inquirat ut dictum est supra uel ut in capitulo sequenti de huiusmodi materia agationes

Circa episcopos et alios superiores sic possunt formari in foro

Si non sit talis habitus et consue. quod per se sciat explicare que debet. et ad quod tenetur. cum habeat alios cum hijs informare et dirigere. Nam si bonus coster reputatur. et sufficiens non est natus nisi eius audire. et si de aliquo negotio non intelligit eum confessor uel dubitat de illo loqui pro sui serenitate. Et si tale quod est in quo variatur opinionem. uel non potest dari certa sententia Reliquendum est sue consue.

Item dicendum circa alios clericos Religiosos Platos et laycos
pitos et timoratos qui sciunt dicere sufficienti facta sua. Si
non talis si indiget adiutorio in rogantis

In quantum clericus est inquiri potest prout expediri uidebitur
De hijs que habet in c. circa clericos in coi ut de officio diuino
celebratione Administratione sacramentorum et nio et huiusmodi

Si assumptus ad episcopatum ex religione. Et de hijs que habet etiam
in c. circa religiosos quo ad multa. Nam ad huc tenet suum
ordinem suum nisi in hijs que non copulantur officium pastorale. ut
silentium solitudo vigilas et huiusmodi.

In quantum beneficiatus seu curatus et platus. De hijs que habet in
c. circa beneficiatos.

Et si recepit dignitatem seu episcopatum habet aliquam et irregu
laritatem. vel simoniam vel de symonia. vel per intrusionem. dic
ut in c. precedenti in principio. Ex hijs de hijs etiam sequitur
que sunt spiritualia officia pastoralia. offendit

Si contulit ordines sacros uidebitur quod est unum in quo maxime

Si contulit per simoniam si occultam mortaliter peccauit. non tamen
est ipse suspensus ex quo hoc quo ad alios. Si notoria est suspensus
etiam quo ad alios. Si iniquos tamen ordinatus ab eo est suspen
sus et indiget dispensatione.

Si contulit scienter non habentibus etate legitima morta
le est. nec in etate ipse potest dispensare.

Si contulit ordines per saltum scienter. vel duos sacros sicut
vel quatuor minores cum subdiaconatu. mortale est.

Si contulit sacros ordines extra tempora ordinationum mor
tale est. nisi ex dispensatione pape. et ordinatus suspensus est.

Minores aut ordines diebus festiuis conferre potest

Si in ordinatione obmisit aliquid fiendum

Et si obmisisset aliquid de substantialibus in quibus premitur circa

cter. oporteret totū iterare in alia ordinatione quatuor tēpō
rū. Si quod nō est substantiale. s; de p̄cipua solepmitate. non
debet iterari s; suppleri tñ obmissū in ordinatione alia n̄ p̄us.
q̄ ante suppletur ille debet exerce officiū. peccat aut̄ ep̄s ī huius
modi. si ex certa scia. vel crassa ignorantia.

Item v̄r̄ si ex notabili negligentia

Si ordinauit aliquē sine licentia s̄m superioris scienter. quia
mortale. et est suspensus p̄ ānū a collatione ordinū

Si nō fecit fieri examinationē. de ordinandis. de etate. sci
entia et morib; s̄m iura peccauit mortaliter

Item si fecit fieri examinationē p̄ ineptos. et huiusmōi

Item si p̄ tales quos existimauit p̄pter eorū malā consciāz ad
mittere indignos. s; ad eū spectat p̄uidere de talib; et r̄mediāz

Item si sciens admittit indignū quē iuste repellere p̄t. ut cō
tubmariū illitteratū et huiusmōi

Si non contulit sacramentū cōfirmationis qñ debuit solu
enī ep̄i possunt conferre. et ex illud tempus solitū oī tēpōre ānī
et hora mortuus p̄t q̄cedere ne sine hoc decedat. quāuis sine
hoc saluetur. Cōmittendo ergo magnā negligentiaz ut per
multos ānos. credo etiā mortale esse.

Si nō dedit s̄m debitas formas. materiā et locū q̄ mortale est

Q̄ sit ieiunius nō est n̄cūz et si decēs et de iure.

Si h̄is aliau dedit sciens peccauit mortaliter. v̄nā ī hoc
debet esse cautus ne iteret. et est adūtere. q̄ aliquis nō crisma
tus teneat crismandū. Nō q̄m̄q̄m̄ cōsanguineus. sed alius

Si in cena dñi nō q̄serauit cū potuit crisma et oleū sanctūz
ut debuit. q̄ inouāda sūt talia.

Et si nō seruauit m̄z et formā et ritū ecclie mōzle ē huiusmōi.

Si q̄serationes eccliaz v̄l altariū vel calici. et patenaz. v̄l b̄n
dictiones vestriū sacraz nō fecit ut debuit s̄m formā et ritū ecclie

vel si aliquid horū fecit per symoniam est mortale.

Item de benedictionibz abbatū et abbatissarū

Item de reconciliacione ecclie violata

Canonialis autē quā nouit corruptam non de facili debet consecrē
in uirginē. nec tū manifestare crimen si occultū est. S; mutare
nomen uirginis in castam si nō ppendatur.

Si contulit beneficia p symoniam mortale est. et si nō notorū
notorū est suspensio. quo etiā ad alios uetus si occultū q; nō ē suspē

Si contulit scient' indignis siue simplicia siue curata mortale ē.

Item si acceptauit a pōnis pntatū inceptū

Item si confirmauit indignū

Si contulit plura beneficia i casu nō gressu vni pl' plura beneficia
ut p'benda. aut dignitates. vel si cōsanguineis minus aptis.
contulit rōne consanguinitatis postponendū aptiores mōrle est.

Si admittit ad beneficia hūita curaz aīaz

Beu ipa contulit non habentibz xxiii. ānos mortale est

Si de eccl'is iure uacantibz non prouidit de rectore sicut uacāt
curata data absq; dispensacione ppe. hīs qui nō attingūt xxv.
ānū. vel si infra ānū nō faciūt se ad sacerdotiū promoueri. nisi
causa studij sit obmissū. de quo habes supra i c. de beneficiatis.

Si enī infra sex menses hec pmo nō prouidet nō pōt postea se
intromittere al' usurparet qd' nō pōt vñ et mōrle esset et nōtēt
talis collatio. Et tunc tenet eū orē suū manifestare.

Item qñ recepto 2° beneficio uacauit p'mū. vel 2^a p'benda va
cauit p'ma. de quo habes q. s; plene i sūma i pte 4. ti. c.

Si ordinauit aliquē clericū ad ordinē sacri sine titulo. r. sine bene
ficio. vel saltē p'riōnio sufficienti. quia peccatū tenet ei expensas
facere. quousq; de beneficio sit ei prouisus. Nisi aliquis ep'us hoc ei
gimisset determinando psonas. q; ille tūc gmittēs tenet ad huius
modi. de quibz uide q. m 3. pte ti. c.

Si nō visitauit ep̄atus suū ut debuit

Si in visitatione sua nimis sūptuosus fuit. et cū nimia familia venit et equitaturis nimis ultra p̄ceptū nūq̄. v3 si ip̄e aut famuli eius munera accipit super quo ē ep̄alis pena de quibus plene in 3. pte sūme t. r.

Si in visitatione non diligenter quesitum de quibus debuit per maxie de vita et honestate sacerdotū officiantū. Et quō se habent in administratione sacramentorū et de formis eorū si bene promittant p̄cipue baptismus q̄ ē magis notū.

De audientia cōfessionū quō se hnt. quomō pplm admonet et t̄rbi ecclie p̄cipue altaris. p̄ teneant mūda. Si aut̄ inuenit huiusmōi nōbiliter excedere et p̄culose si nō punit et p̄uidet q̄ illi se emendent. vel de alio si ille ē icorrigibilis. et iō iceptus grauit̄ peccat. et omnia mala et dāpna aīay que inde sequūt̄ ei ip̄utantur si obuiare pōt. et nō facit. d. p̄ totū.

Si sustinet officijs et beneficijs notorios peccatores. i. cōtribuiarios quos dēt post admonitionē. si nō dimittat et beneficijs p̄uare grauit̄ peccat.

Si in alijs malis et sceleribz manifestis non punit ut vsuris vorantes. ludis Tabernis Aleis negotijs secularibz. venationibz. p̄ditionibz et huiusmōi.

In his em̄ nō puniendo vident̄ male posse excusari a mōzli nisi ex huiusmōi p̄uentionibz sequezet̄ scisma vel ne magnū scādalu nūc constitueret̄.

Si laycos sibi subditos notorios peccatores quos p̄ se nouit vel sibi p̄ probanos eorū tenūtiatos. vt adulteros. vsurarios inimicitias excentes manifestas nō corrigat p̄ censuras et aliquos modos peccat mōzlit̄ siue grauit̄ nisi obmittat q̄ nō sperat emendatio s̄ deterioratio eorū. s̄ hoc tū nō v̄ sufficēt̄ excusare. s̄ hoc aliud si timeret̄ q̄ue scād. illi. et al. d. 44 cōm̄sationes.

Si malas consuetudines quas cepit in sua dyocesi non nititur
auferre quanti potest ut vendere. et laborare diebus festiuis. No[n] co-
municari semel i[n] anno et g[ra]tiam et huiusmodi tripudare i[n] ecclesijs

Permittere violare libertate[m] ecclesiasticam ut q[ui] clerici conueniantur
pro debitis et delictis in iudicio seculari. vel ecclesiasticis emunita-
tem. ut quia extrahunt debitores vel malefactores p[er] violentiam
de sanctis locis. et huiusmodi in casibus non concessis. Debet enim
prohiberi. et si post admonitionem noluit desistere exco[m]municare et pro
commissis ius p[er]ire. vel peccat grauius committendo ex timore. vel
negligentia di. 43. sit rector.

Si fructus seu redditus ep[iscop]atus sui male expendit. donando co-
sanguineis. vel alijs non indigentibus. peccat grauius. Et si disticta
ea que reputantur ad mensam eius ab alijs.

Si de alijs que erogare debet clericis. vel pro reparatione ecc[lesi]e. vel
pauperibus det consanguineis. vel alijs amicis sine rationabili indige-
ntia tenet restituere illa. quia rapinam faciunt. Et similiter rapientes ab eo

Si non sint distincta huiusmodi bona cum intelligant bona amitti fide
sunt. Ea que sup[er]fluit ad v[er]um suum et familie sue. et si quemens det
pauperibus erogare al[ia] danda pauperibus subtrahit. tho. 12. q. 2. an. 2.

Si grauius subditos suos indebite collectis

Si fecit clericos suos soluere tales impositas a d[omi]no t[er]rali vel q[ui]
bellas ad instantiam eius.

Si ipse sponte dedit sine licentia rationabili pontificis ipse prohibetur

Si delicta clericorum vel laycorum ut blasphematum deum et sanctos

Suffocantem pueros ex inadvertentia et huiusmodi puniunt pena
percutiaria ex avaritia. et magis p[er] lucrum. q[uam] p[er] salutem omnium

Si alienauit bona ep[iscop]atus sine licentia pape. vel in casu indebito
in quolibet horum est mortale.

Si iura aliarum ecc[lesi]arum non suauit

Si bona vacantium ecc[lesi]arum sibi usurpauit cum deant successorum reseruati

Si iusta debita a successore cōtra rōne eccē. non soluit.

Si fructus alicuius bñfici ad tps sibi accepit. vl partē ab eo cui concedit vel habere in qualibet rapina

Si nō seruat formā iuris erga manifestos vsurarios s; de certa quantitate contentus non facta debita restitutione sibi imittit et ad sepulturā et ad sacra admittit

Si incerta paupib; dispensanda i vsu sui quirit sine nritate

Si suās excoicationis de sacra propt' lucrū profert uel absolute neq; quodlibet mortale et graue

Si pmissit questuarios. et alios pronūciare indiscretas idalgē tias et fallas.

Si exemptos ut pdicatores et miores heremitas sci augustini Carmelitas vuitas. et alij habētes pūlegiū exemptionis iuste molestat non suando pūlegia eoz. vel pro audientia cōfessionū nō admittendo sibi appēntatos pdoneos fm de. dudū de sepul. vel sibi ritinendo nimios casus et i vsuetos ut cotidie habeat. i re ad ipm. vel ad quartaz cogendo. quantū ad id in quo sunt pūliati vel eos ad iudiciū trahendo cū nullo possit quēuere nisi pro heresi grauitē peccat.

Si monasteria monialū. vl monachoz nō exempta nō diligēt et honeste visitant. Et eos uel eas ad suandā r'gulā induxit. de ponendo abbates et abbatissas pro r'lyatione cū expedit habendo curā de honestate eaz. et q; nō habeat familiaritatē clericoz et r'ligiosoz et laycoz. prouidendo de diligenti clausura. et de cōfessore securo et conscientiato prohibendo ingressuz symoniaci et cōiūua feminaz que et ibi fiūt et festa vna cōsecrationis eaz.

In iudicando in foro contentioso

Si nō tenuit vicariū p'itū et bonū p'ripue qm ex se nō habuit debita; sufficientiaz iuris.

Si non fuerit ordinē iudicariū debito mō

Si si fuit acceptor psonarū

Si dedit iniquas sententias de quo dicitur ut a. i. c. circa iudices

Si non fuerit debita forma iuris in faciendis sententiis excoicationis. suspensionis et interdicti quia incurrit ultra peccatū i certis penis. de quo uide in summa pte 4. ti. c. p. p. in causis inuentionibus oportet esse cautissimū. et ponderosū circa diuortia

Si dedit licentias iudici secundū t. p. al. vberandi uel penendi ad patibulū uel marcerandi uel al. puniendi clericos suos nisi in casu in quo essent incorrigibiles per eū. quia efficitur cū p. dicitis excoicationis. ex. de sen. ex. ut fame. nemine tū debet vberare manibus suis nec tū cū expedit per laycū. s. per clericū debet clericū facere vberare s. m. iura.

Si dispensant in votis uel iuramentis in quibus nō potuit. uel si potuit indiscrete uel sine causa rōnabili q. p. t. m. graue est

Si hereticos non diligenter expulsiuit in dyoc. sua et puniuit s. s.

Si absoluit a sententiis a quibus non potuit ut p. r. s. uat. Iura

Si dispensant in irregularitate de qua nō potuit.

Si de persona sua.

Si ex emplaris fuit in habitu in p. r. o.

Si suppellectilibz nō argenteis

Et curiosus i. app. n. a. t. u. d. o. m. u. s.

Et ornatu non seculari

In victu sobrio nō cōiuali nisi pro paupibz

In visitando eccliam

Interessendo diuinis officijs. et p. p. u. e. dieb. festiuis hoc debet facere s. m. iura.

In solempnitatibz p. p. i. u. s. cantando missas

In dicendo officij deuote nō curiosū s. u. e. cursim

Et ordinando q. dicit in ecclia sua debite

- I**n frequentando orationes p̄uatas.
- I**n uicando lectionibus ut di. 36. per totuz
- I**n p̄dicando si sit sat. si nesciat prouidendo gregi suo de p̄dicatoribz
- I**n uisibz non curiosis. et confessoribz
- I**n tenendo te uotas et honestas familias suas
- I**n sollicitus de salute eius
- I**n uiuendo cōuersationē cum mulieribz ut pestem
- I**n exitu de tomo raro nisi ad eccliaz
- E**xpe conferendo ei querēdo consilia a seruis dei quomō possit melius prouideri gregi suo
- A**dulationes ut ueneni exhorreat
- P**ater pauperū uiduaz orphanoz et opp̄ssoz existat
- I**n causis eoz sine expensis expedire faciat
- I**n iniurijs proprijs nō sit uindicatiuus s̄ patientissimus
- I**n uerbo et gestu nō subitus et iracundus
- N**emini multū familiaris nisi seruis dei
- S**uperioribz obediens.
- E**qualibz nō iudens.
- N**on gaudens honore et dignitate s̄ lugens pro exteriori occupatione et plebis offensione. Et si de hys oibz diligenti se habuit nichil deo acceptabilis.
- C**ui aut p̄funtorie et male nichil me miserius et d̄pnabilius epi dignitatis ut dicit Aug. di. 4. an oia.
- E**pi et sup̄ concedentes aliquā tomi usurarijs alienigenis ad fenus excedendi sunt ip̄o suspensi. ex. de usuris q̄q̄. li. vi.
- S**iliter si permittat p̄ huiusmodi usurarijs alijs alienigenis excedant fenus in terris eoz iurisdictionibz subditis nisi infra tres mēses expellerint sūt suspensi in dicto c.
- Q**ui segerit pro papa electus a mōdi parte. quā a duabz ptibz car. d̄malū est ip̄ofco excoicatus.

Et similiter cardinales qui presumpserint talem nominare papa

Et similiter omnes alij qui tale recipiant pro papa ex de elect. li. vi.

Omnia clerici religiosi et layci siue familiares curie siue al' p' aliqd' partu fecerint. vel aliqd' magnu vel pui promiserit vel promissione ceperint. vel ex parte vel promissione occulta vel manifesta dede rint vel receperint paruu quid vel magnu pro aliqua iusticia vel gratia. pro se vel pro alio in causis iudicij vel litteris apostolici. et quibuscuq' modis ad aplicaz sedem obtinenda sunt ipso facto excoicati. In ex viq' bonif. viij. et absolutio pape reservatur. hoc habet locuz in curia Romana so. an. et Antio. de burd' cu. allegat.

De absolute et penitene iunctioe.

Postq' penitens dixit ex se uel ex interrogacione cofessoris interrogantis peccata ut debuit. tandem gcludat i istis. s. peccavi et in multis alijs. Cogitatione. locutione opere et omissione. vel aliquid huymoi. Et de oibus dico meaz culpam.

Confessor vero interroget nisi sit talis de quo in hoc no dubitetur quatinus superflui et inuisibile

Si volet de oibus p'itis. et proponit in futuruz abstinere ab oibz scilicet mortalibus

Item si habet aliqua restituere vel fama uel re al' pro iniuria satisficere et huymoi

Si est paratus facere q' citius pot absq' dilacione

Que restitutio quo sit facienda et quo ordine quo ad certa et quo ad incerta. vide in summa in 2ª pte ti. penult. p' totu. q'ote ria ibi est longa

Si dicat nolle ista facere seu no posse cu ta possit no est absoluendus Tho. 2^a 2^e q. 3. tuc uera. pot tñ sibi dicit auferat tñ t' s'z nullo mo ego absoluo te. pot et ei iungi aliqd' bonuz fiendu no tñ in pniaz declarando sibi hoc q' infructuosa sit ei.

sine remissione peccatorum. si ad mollificandum cor eius te pe. di. 7. flaj

C Si autem paratus est ad omnia facienda et tunc si esset aliqua excoicationis sententia ligatus si non potes absoluerere ab illa Remittas eum ad episcopum. vel ad alium qui habeat super hoc potestatem. vel tu vadas ad procurandum pro eo absolutionem. Et absolutum ab excoicatione postea tu absoluas a peccatis et non plus. Tho.

C Si autem potes absoluerere habendo in hoc spiritalem auctoritatem. si non absolueris a principio quod decenterius fuit nisi tunc est multa vis si fiat in fine confessionis. dummodo ante absolutionem de peccatis.

C Absolue eum per istum modum. primo exigendum est ab eo iuramentum ut sit paratus stare ad mandata ecclesie. que sequentur fient ei per illa cum

Quo iuramento preliato iuratur ei hoc ut si mandatum faciendo contra aliquem canonicum opponat non amplius illud facere. si pro offensa facta in alium. vel dampno promittat satisfacere in quantum potest

Et hoc facto denudatis humeris eius confessor cum disciplina vel virga faciat eum. dicendo. ps. Misere mei deus. vel alium psalmum penitentialem. dicendo uel dicens ad quemlibet usque vel nisi ictus post gloriam subiungat. lyriel. xps. lyriel. ps. nost.

Et nenos inducis. V. Saluum me fac deus. Esto ei dicitur turris fortitudinis etc. Nichil proficiat etc. Dne exaudi orationem meam etc.

Oratio vobiscum etc. Oremus.

Deus cui propius est miseri semper et parere. suscipe deprecationes nostras. Et que sententia excoicationis ligat miseratione tue pietatis absoluat per christum dominum nostrum Amen.

Auctoritate omnipotentis dei et beatorum apostolorum petri et pauli et domini episcopi si ipse sibi permiserit. hoc michi concessit.

Ego absoluo te a vinculo excoicationis quibus maruisti. et restituo te. propter tale causam. puta pro iuratione in manu violentam in clericum vel religiosum vel propter ingressum in monasterium in casu non concessio.

Et si pluribus sententiis est ligatus dicendum.

Item absoluo te ab excoicatione quam incurristi. et restituo te sanctis sacramentis ecclesie et comunione et unitati fidelium. In nomine patris etc. Verberando eum usque ad Amen.

Notatum quod ista forma quamvis deat sicut ut ex de sen. ex. Nup non tamen ita est necessaria quia etiam simpliciter verbo fieri possit sicut per de palud. deo deleg. sicut excoicatio potest inferri simpliciter verbo quod fieri debeat. Ergo et absoluitur ex de remis. omnis. et fieri huiusmodi absolute in publico ut erga mulieres forte tunc obmittenda esset verberatio ne denudetur peccatus.

Si quis pro re ablata alteri esset excoicatus quamvis restituerit non est tamen absolvens nisi uideat qui tulit simoniam absoluit. Et hoc propter declarando post absolutionem ab huiusmodi. vel si non est alia sententia ligatus.

Si habet aliquod peccatum de re seruatis episcopi de quibus non potest absoluas nichilominus eius a quibus potest sub hac forma.

Si teneris aliquo vinculo excoicationis minoris. Ego absoluo te. et restituo te sanctis sacramentis ecclesie. In nomine patris etc. Misericordiam tuam etc. filius dei per suam misericordiam te absoluit. Et ego auctore qui sumus. absoluo te ab omnibus peccatis tuis a quibus possis te absolueri. In nomine patris etc. Et pariter a quibus non potest absolueri exprimat penitenti ut habeat recursus ad episcopum. vel eius vicarium pro huiusmodi absolutione. et dicat ea sibi in confessione. vel si esset simplex et nesciret ita bene exprimere factus sui. scribat confessor inedula illud ad illa si fuerit plura ut portet penitens eius episcopo vel vicario sub hac forma. uel sibi. Latorum penitentium vel latrice. pro homicidio vel incestu in tali gradu. et huiusmodi commissis. absoluedum uere paternitati transmitto ut absoluitur beneficii imponendo et ei penitentiam salutarem iungendo ipsum sancte ecclesie. reconcilietur.

Quod si ipse episcopus remittat ad confessorem ipsum auctoritate illius iterum absoluit ab omnibus et imponat penitentiam pro illis pro quibus nodum imposuerat Et cautus reddat ne illam cedula[m] alteri legendam tradat
Uel etiam ipse confessor si potest vadat pro eo ad episcopum pro auctoritate si sibi velit dare.

Si vero ille non habet casum de reservatione.

Uel si habet confessor qui potest absoluer[e] de omnibus premissis absolute
 Ab exco[m]municacione minorum et al[ia] ut dicitur s[an]cti anserii r[ati]o filius dei r[ati]o
 dicitur Ego auctoritate qua fungor absoluo te ab omnibus peccatis
 tuis / In nomine patris r[ati]o / Et faciat tunc signum crucis cum addit In no
 mine sup[er] illum / Nec est necessaria manus impositio sup[er] absolu
 tione ymo nec decens s[an]cti thome papae sup[er] mulierem magis de
 cet consignatio crucis / Et postea addat / Passio domini nostri ihesu
 christi et merita beate marie virginis et omnium sanctorum et sanctarum
 dei / Et quicquid boni feceris et propomus facere / Et mala que
 sustines sint tibi in remissione omnium peccatorum tuorum / Que verba
 non sunt obmittenda quia sunt magne utilitatis ut s[an]cti omnia
 humani habeant postea vim satisfactionis ex virtute clauium
 et sic magis valent.

In prima iudicanda hoc per maxime attendas s[an]cti omnes ut
 talem deo qui credas o[mn]ino eum faciat quicquid sit magnus peccator
 / Et s[an]cti crisostomi melius in humani reddere rationes de nimia
 misericordia quam de nimia iustitia 26. q. 2. alligant. d. modo et
 sibi libertatem qui cum aliqua die obmitteret orationes iustitiam uel ie
 iunium possit in alia remittere

Item dubitat de aliquo. utrum faciat qui si non faciat illud ut ely
 mosinam de omnibus / si sit persona que de facili solet recidi iure
 in criminalem per paucos dies et per plures potest dari se iunium et
 ely mosinis quia humani etiam si fiant in mortali non sunt iterum
 de. qui valent quantum ad effectum quem relinquunt post expletionem

facientē cū quō ruerit ad gratiā. tho.

gendum

Querendo etiā si pōt illa facere uel dubitat q̄ tūc nō iū
Declarandū ē est peccatoribz magis s̄m hosti. q̄ s̄m regl̄is
etie taxatis 22. q. 1. p̄dicandūz. pro quolibet mortali essz
septēmis p̄mā iūgenda. et iō nō credat p̄cā sua leuia qz
parua datur p̄mā. quia hoc facit ne eaz dimittat qd̄ essz sibi
mortale. Et oporteret confessionē reiterare si oblitus esset. vñ
et et pōt admoneri q̄ faciat aliquod memoriale de p̄mā sibi
iūcta ut melius recorderet. Et si obliuisceret q̄ reuertat ad te
vel si nō bñ facere posset eam cōmutabis

Utem si postea recordat̄ de aliquo c̄miali q̄ tūc fuit oblitus
si pōt tui copiam h̄re ad te reuertat. Quis nō sit n̄m̄z. vel iu
dat ad alia n̄ tenet nisi illud tm̄ dicere

Quoties que hēt que tū non pōt implere. uel dubitat si ha
bes in hoc specialēz auctēz dispensa. uel potius in aliud piū
cōmuta. Si nō habes potestātē r̄m̄te ad ep̄m̄ uel vicariū suū

Utem caueas ne iūgnis p̄māz p̄ quā fuit p̄iudiciū iuris alieni
ut per quā datur alicui occasio ruine sp̄ualis. Aut p̄ quā p̄m̄
occultatū possit alijs manifestari p̄ maxie infra confessis. Aut
etiā i fine v̄bis quibz potes inducas ad ōtritionē ne dicat sicut
fabulam peccata sua. s̄ cū detestatione. Et ut dicit Aug⁹. Cau
te et astute aliqui interrogando que credit ille ex uerendia
velle occultare circa turpia. Cū nō descendēdo nimis ad p̄tici
lazes circūstantias. postq̄ habet sufficientē sp̄s p̄m̄ et humōi

Aremotis interrogando ne toccent̄ hoies in malicias quas ne
sciūt. Tho. Admonet sup̄ omnia malas societates ut frequent
cōfessionē ut audiat sepe v̄bi dei ut querat orōnes et partici
pationes bonoz que fuit in i. ligonibz. et cōdulgentijs.

Circa infirmos sic agendum est

Aut enī talis est i p̄iculo mortis. Aut nō. Et dico p̄iculus

mortis. non solum qui est in extremis constitutus. sed conti-
 git frequenter homines mori ex illa infirmitate et medici du-
 bitant. In tali casu potest quilibet absolui a quolibet sacerdote dum
 modo non pascit de quolibet peccato. a quolibet summa absque aliqua li-
 cencia cum periculum est in mora. Talis ergo infirmus aut iam amisit
 loquelam. vel usque rationis. puta quia fixeticus aut non. Et in primo
 casu si bene vivebat ut bonus fidelis. et frequentabat confessum et
 communionem et huiusmodi. quibus sacramenta non perierit. quia in spe-
 rato talia acciderint. vel etiam si malus et obstinatus dum perse-
 uerans in peccatis. et dum non confessus. dum perijt si sacerdote pro-
 fessione. et ostendit se velle facere omnia que debet. et infra factus
 est mutus. vel fixeticus. Et periculum est in mora. debet
 presumptum contritus. et scienter aliqua confessione generali pro
 eo sicut fit in populo. sacerdos faciat ei absolutionem ab omni
 summa et peccato. et iungere circumstantibus potest aliquid pro eo fieri
 duci. vel heredibus. aut consanguineis pro anima eius. si uoluit accepta-
 re. Deinde dari debet eucharistia a proprio sacerdote. quibus non
 sit confessus. quia non potuit. vel alio sacerdote seculari. non
 autem religioso. si non habet licentiam a proprio sacerdote. vel episcopo. al-
 teri daretur in excommunicatione papales etiam in isto casu. Et hoc uerum
 nisi timeret de expulsiōe. vel vomitu. quia tunc non daret dari
 sed extrema unctio omnino etiam si non potuit coicere. quia si ipse
 fixeticus non permitteret se ungi potest ligari. et sibi uolens dari
Constantibus autem infirmo debet credi si testimonium prohibet quod ostē-
 dit signa contritionis et petierit confessionem.
Si autem ad dum non confessus vel notorius peccator incipit
 subito amentiam vel mutitatem. nec prius nisi postea ostendit
 signa contritionis nichil ei debet dari nisi sacramenta nec et
 clericalis sepultura.
Si autem nisi loquelam amisit. nisi amentiam incipit debet ab eo

exigi pura confessio peccatorum plus et minus. sicut quod patitur tempus. Nam si est in extremis de principalioribus interrogandus est et per maxime ad dicendum ad contritionem cum spe venie.

¶ Si non est ita in extremis et uult facere generale confessionem de tota uita sua. sicut multi fecerunt quamuis non sit natus de his que rite confessus est iterare confessionem admittenda est. et tandem solutio impendenda ab omni sententia excommunicationis. Et ab omni peccato modo supradicto inter precedentem statim quod si ligatus erat debet ei iungi quod si euadat infirmitate. quod citius comode poterit presentet se ei ad quem ordinarius spectabat absolutio illius excommunicationis aliter si non faceret remaneret eadem sententia. ex. de sen. ex. eos qui li. vi.

¶ Si si erat de contemptus aliquo peccato de casibus reuerentis episcopo non oportet quod iungat quod post infirmitate uideat ad episcopum pro absolute. quia ad illud non tenet sed sufficit sibi illa absolutio.

¶ Non tamen quod si aliquis talis esset usurarius publicus non poterit talis admitti ad confessionem et alia sacramenta nisi facta prius cautione de restitutione usurarum. vel ab heredibus de huiusmodi. In casu quod amisisset ipse loquelam vel usum rationis post signa contritionis. sicut formam iuris. que habet de usuris quibus li. vi. hinc paratus.

¶ In primo non est in iungenda penitentia cum non possit facere sed in notescenda ut dicitur 26. q. 6. Ab infirmis declarato sic talem tibi dare penitentiam si esses sanus quamuis deberes facere multam maiorem sicut regulas ecclesie. sed quia non potes modo cum eris sanus facies hoc vel illud. vel uenies ad me et tunc dabo tibi.

¶ Istud autem non uir secularis quam raro reuertitur pro penitentia.

¶ Si autem deus disponeret de te dimittas penitentiam tuam pro penitentia.

Potest etiā iūgi amicis et consanguineis aliquid in peniten-
tia si utq; acceptat et si creditur pro eo sufficiens eē iūctū grē

Sup oīa bene amandū ut si debet aliquid alicui ul' rōne ma-
lefici uel cōctus ul' depositi ul' alr declaret bene ut nō de-
cedat cū alieno ne in eterni dampnetur.

Et de restitutione et legatis ad pias causas pro anima
sua ita disponat q; cogantur cito exequutores expedire et nō
prolongare sicut cotidie faciūt.

Quod si nō uellet sufficienter disponere et restituere non
est absolueudus.

Exortandū est ad contritiōē simul ad confidentiam diuine
misericordie exemplo latronis ex meritis passionis xpi

Si nō posset copia hūi sacerdotis q̄uis bonū sit in huiusmodi
periculis in mari bello uel infirmitate uel morte violenta lay-
co confiteri non tū est meritorium qd si fiat et quis euadat
tenetur talis itez de illis oib; cōfiteri quia nō habebat ille
clauēs ecclesie.

Si uero infirmus non est in periculo si habet casū excoicatio-
nis uel peccatū reservatū debet confessor tūc uel mittere ad e-
piscopū si pōt pro aucte pro huiusmodi modū tū tali q; nō pōt
peccatorē nisi p̄us ille dederit sibi licentiaz noīandi psonam.

Si aut infirmus habet indulgentiaz in articulo mortis a
papa appmquante morte sic pōt fieri absolutio post sup̄dicta
p̄dicta indulgentia.

Interrogationes confessionū fiende.

Que decem p̄ceptis de septē peccis mortalibus / Quique
sensus corporis / De septē operib; m̄e sp̄ualib; et cor-
poralib; / Que oīa q̄uis ab alijs diffuse sunt posita tamē ex os
desēbam aliqua que cōius in usu cadunt ut possim desiderio satisf-
facere et habeatis in promptu quib; sub breuitate consciencias
instruatis **S**ciendū ē aut q; oīa p̄dicta in unū ordinē colligi

possunt Nam p̄cepta legis nō nisi p̄ pctā mortalia frangunt
que etiaꝫ nos impediunt ab opibꝫ n̄re ip̄is quoqꝫ pctis sensus
corporis sũnt Et iō breuior et aptior modus erit ut om̄ia ad
ordinē vij. capitaliũ vicioꝝ reducantur.

De Inuidia

¶ P̄mo ergo interroga circa Inuidiam Si odiuit proximũ et
quantũ magnũ fuit odii et quanto t̄p̄e et que mala sibi op

¶ Si nō poterat euz uiderē uel audire

trauit

¶ Si loquelam retinuit

¶ Si aemiam petenti nō peperit

¶ Si deũ odiuit et quare

¶ Si inuidit proximo

¶ Si doluit de eius bono sp̄uali et temporalī

¶ Si gauisus est de eius dampno

¶ Si denegauit suare proxio in necessitate

De Ira

¶ Si iratus est cōtra deũ. contra se ip̄m uel contra aliũ q̄nta
fuit ira. quantũ longa

¶ Si cupiuit p̄uere proxim uel ab alio p̄uiri

¶ Si ex cogitauit diuersas uias v̄dicandi

¶ Si multiplicauit ire cogitationes

¶ Si clamauit ex ira

¶ Si contumeliam dixit uel minas

¶ Si nō honorauit parentes

¶ Si eos deseruit irrisit uerberauit contemp̄sit et obediuir

¶ Si nō corripuit filiãz n̄. docuit n̄. iduxit ad bonũ

¶ Si asperere eaz corripuit ul' cōiũcia dixit ul' percussit

¶ Si deũ uel sanctos blasphemauit. quibꝫ ūbis quia fit quatuor mo
dis dicendũ deus nō posset facere uel ad respectũ dei ul' maledictũ
uel q̄ sit proditor et hui' moi

¶ Si maledixit aliũ t̄p̄alit uel sp̄ualiter

- S**i maledixit aīas defunctorū
- S**i dyabolū nominavit vel impcatus est alteri
- S**i maledixit bestias uel res insensatas
- S**i horoz natiuitatis baptismi nuptiaz &c.
- S**i fecit rixam
- S**i aliquē uulnerauit mutilauit mactauerit percussit se ul' aliū
- S**i religiosus uel clericus
- S**i sanguē fudit i loco sacro uel aliquē inde uolentē extraxit
- S**i fuit partialis
- S**i concitauit sediciones in ppto
- S**i optauit ledere partē aduersaz conicatus
- S**i mscutus est cardinales uel hāsiuit pontifices quia ē ex
- S**i homicidiū fecit et an sponte uel cau uel ueritate se defē
dens quia etiā tunc mortaliter peccauit si aliter poterat se adu
- S**i procurauit abortum et utz uiz formatū qz hoīadiū ē uare
- S**i uerberans feminaz occidit prolem
- S**i mulier nimis laborando abortus parit
- S**i prolem in lecto oppressit
- C**irca oīa p̄dicta interroga si habuit desiderū ul' tēdit p̄ceptū
consiliū auxiliū promissionē
- S**i detrahit proxio et an fla dicendo uel occulta an c̄mialia
et si addidit ultra ueritatē et quo aīo
- S**i cantilenas infamatorias composuit uel proūbia cedulas &
crimina cōn. aliquē
- S**i p̄dicta cantauit
- S**i accusauit aliquē et quo animo
- S**i audit detrahentem
- S**i nō euz corripuit
- S**i iudiciū temerariū de aliquo habuit et an de mortali qz
mortalit̄ peccauit et maxie circa plures et ecclia sticos
- D**e Auaritia

Tercio circa auaritiarum interuogatur

Si furtum commisit

Si inuenta sibi retinuit

Si uiolenter rapuit

Si fuit pirata in mari uel piratarum nauita

Si spoliavit rompetas uel ferentes uictualia curie romane
quia excommunicatus est

Si fuit in bello iniusto

Si fuit uastator

Si spoliavit ecclesias uel clericos

Si dedit uel emit uel dono recepit de rebus raptis / incendit

Si iniurauit terras ecclesie uel fregit loca sacra aut monasteria aut

Si usurpauit titulos ecclesiasticos uel bona ecclesiastica

Si non soluit legata uel distulit

Si non soluit creditoribus uel tarde

Si falsauit litteras papae uel corripit quod excommunicatus est uel aliorum prela-
torum uel iusticia aut sigilla aut falsis scienter usus est

Si uendit ultra ualorem

Si emit pro minori pretio

Si uendit unam rem pro alia uel malam pro bona uel fecit malam
mensuram uel pondus

Si expendit falsas monetas

Si fecit pactum ut omnes uendant uno pretio

Si usuram commisit

Si mutuauit ut aliquid recipiat

Si concessit pecuniam super possessiones

Si uendit ad credentiam

Si prestauit mercantibus saluo capitali

Item de alijs contractibus et societatibus usurarijs

Si misit uictualia uel arma saracenis quod excommunicatus est

Si fecit artes malas ut taxillos gladios sagittas ornatus uenena

- ¶ Si acquisiuit p fornicationē uel zodomiaz
- ¶ Si emir tpre sacro uel loco
- ¶ Si lusit ex auaritia. quia mortale
- ¶ Si traxit ad ludū alios
- ¶ Si retinuit abire uolentem
- ¶ Si recipit uel decipere uoluit
- ¶ Si uincit. quia oia tenetur erigere
- ¶ Si recipit ordinē uel beneficiū p symoniam
- ¶ Si usus ē uel recepit fructus talis beneficij et quia semper mortaliter peccat
- ¶ Si cōmisit symoniam pro alio
- ¶ Si fecit pactū dando ordinē sacramenta beneficia &c
- ¶ Si tradidit ciuitatem
- ¶ Si prodidit secreta uel audita in confessione
- ¶ Si fuit acceptator psonaz dando dignitates nō melioribus
- ¶ Si fuit equalis in distribuendis
- ¶ Si desiderauit aliena
- ¶ Si desiderauit diuitias ad malū usū. et dilexit pl^u q̄ deus
- ¶ Si desiderauit diuitias ad malū usū et dilexit pl^u q̄ deus
- ¶ Si nimis sollicitus circa t^{er}ralia
- ¶ Si dimisit p hoc spūalia
- ¶ Si finem suū cōstituit in rebus mūdi et ī pccis
- ¶ Si inutiliter expendit inuestibz in edificijs cōmunijs. hystriobus. meretricibz. fucis. i. bellis. et rebus uanis.
- ¶ Si nō expendit in necitate. uel hoc fecit cū cruciatu
- ¶ Si dixit mendaciū contra fidem et honestatem uel in nocimentum proximj quia mortale est
- ¶ Si dixit mendaciū iocosum uel utile tū peccat
- ¶ Si mentitus est signo uel scripto
- ¶ Si nō impleuit iuxta promissa. et si impleuit iniusta
- ¶ Si iurauit sine necitate. et quibz iuris

- S**i iurauit falsus scienter. qz semper mortale
Si iurauit id de quo dubitat. etiam mortale.
Si induxit alios ad iurandū qz piurandū
Si fuit falsus testis
Si iurauit peccare. uel aliud malū facere
Si non impleuit iustū iuramentū
Si impleuit iuramentū iniustum
Si iurauit et oīo nō intendebat facere
Si nō seruauit iuramenta ciuitatis
De Gula Quarto circa gulam
Si nimis comedit. uel nimis auide. uel cibos delicatos uel an horā
Si frequentauit tabernas
Si ieiunia ecclie soluit. uel ante nonā comedit
Si carnes in dieb; prohibitis comedit
Si comedit panē in collatione
Si se inebriauit
De luxuria Quinto circa luxurias
Si fuit fornicatus. Si cū iudeis
Si fuit cōcubiniarius. et quanto tpe
Si fecit stuprū. r. cū uirgine
Si eam fecellit
Si adulteriū cōmisit
Si mulier uir rapuit uel oppressit
Si incestū cōmisit. r. cū parentib;
Si cōtraxit māoniū cū affine uel moniali uel si est religiosus
 uel clericus. et omēs excoicari
Si peccauit cū cōmīe. uel filia spūali
Si fecit sodomiaz cū uiro uel femina Struoz 22.
Si cognouit in debito mō uel temporib; prohibitis ut cōiōis men
Si peccauit p seipm. et an hoc fecit. intentione muliez
Si aliu induxit ad aliquid tale

- S**i peccauit cū bestijs . et cum quibus
- S**i turpia tocuit
- S**i fecit gestus turpes ad prouocandū luxurias
- S**i habuit actus impudicos cū uxore / vel sorijs v' p se soli
- S**i respexit mulieres . et an hoc in ecclia
- S**i fuit phyllocatus
- S**i longo t'p'e sequutus est eas
- S**i h'as eis misit . aut m'ncios . uel aliquid donauit
- S**i uerba turpia dixit . uel ad malū inductiua
- S**i h'uit cogitationes turpes . et i qua sp'e
- S**i h'uit motus carnales in mente uel in carne
- S**i exi's cū uxore h'uit intentionē ad aliam
- S**i fuit zelothipus
- S**i contraxit m'ncionū post uoti castitatis
- S**i cognouit uxore ante benedictionē sacerdotis
- S**i duxit choreas uel iuit ad eas . et qua intentione . et q' t'p'e
- S**i cantauit . et an turpia
- S**i excessit in ornatu
- S**i hoc ad lasciuiaz de dilictijs ad carnē . Capilaturis . fucis . depi
latoibz capiloꝝ ornamentis nimis zē
- S**i inuenit noua ornamenta
- D**e superbia . Sexto circa supbiam
- S**i bona sibi rapuit
- S**i suis meritis
- S**i credit h'ē qd non habet
- S**i appetit esse sup alios
- S**i cupiuit honorem
- S**i peccatū suū defendit
- S**i p'sumit face qd uires suas excedit . et hoc cū piculo
- S**i fuit ingratus cōū . d'ni . parentes . uel alios
- S**i spreuit uel lesit benefactorem

Si hñt vanā gloriā de aliquo bono spūali uel tñali

Si hac intentione fecit

Si iactauit se de bono qd nō habet

Si iactauit de aliquo mortali - quia hoc est mortale

Interroga etiā de discordia p̄pocresi p̄tinacia p̄obediencia
parentum et p̄latorū

De Acridia **S**eptimo circa acridiam

Si mansit otiosus nil boni faciens

Si hñt tristitiāz bene operandi

Si nimis contristatus est de aduersitate

Si doluit se bene fecisse

Si p̄posuit nō bene facere

Si cupiuit non esse

Si impetratus est sibi mortem

Si cōtempserit diuina uel rriserit sacramenta aut cōsciantes

Si odiuit suadentes ad bonū

Si vana cogitauit

Si dixit uerba otiosa

Si audiuit libenter noua

Si fuit curiosus adiscendo vana uel inuolūta

Si didicit a demombus

Si uoluit scire qd excedit capacitātē suam

Si iuocauit demones

Si obseruauit sompna turpia et huiusmōdi

Si usus est sortibz ul' augurijs ad inquirendū furta

Si fecit breuia ul' mamentationes ad sanitatē

Si maleficia ad nocendū

Si habet libros incantationis

Si uotiū fregit

Si uotiū implere distulit

Si fecit uotiū malū aut stultū

- S**i peccauit in spm scm psumendo. ul' desperando uel in pccō
 manere proponendo. [margine]
Si sensus sui corporis male custodiuit
Si nimis aliquē laudauit
Si laudauit ut deciperet. uel de pccō mortale qd h' e mortale
Si irrisit mopes uel corpore manchos
Si irrisit aliquē ut prouocaret ad iram
Si dixit uel egit aliquid ut induceret ad malū
Si nō obuiauit scandalis pro ut potuit
Si contentus fuit se peccasse
Si nō doluit de pccō qm meminuit
Si uō fuit cōfessus et cōcatus singulis āms
Si dixit mendacia cōfessori. uel tacuit ueritatez
Si cōcrauit in mortali uel in deuote ul' post cibū p' infirmos
Si nō gpleuit penitencias.
Si uō fecit restitutiones debitas. aut distulit
Si fuit negligens ad opa mie. ad orandū defectus. alioz ad cor
 ripiendū et docendū. et maxie familiam
Si nō est cōpassus miseris
Si uō dat elemosinā ut potest
Si nō subuenit in ueritate
Si nō iuuuit de arte sua ut medicus aromatarius &
Si participauit cū excoicatis
Si pprie excoicatus cū alijs participauit
Si laborauit i festis. pcepit. ul' pmisit
Si itinerauit
Si debita soluit. Aut exegit
Si emit uel uendidit
Si lusit in festis. uel ad spectacula fuit
Si tempus perdidit
Si peccauit in festis. et an publice

Si audiuit missam integram et pdicationē

Si neglexit adiscere salutē nectā

Ad omnia pdicta debes interrogare. de cogitationibus verbis et actibus ordinatis ad peccatū. et hoc in qualibet specie.

Utere etiā debes qd in qualibet spē pccī mortalis est mēro gaudiū de circumstantiis pccōy que cōtinent in hoc uersu.

Quis quid ubi per quos quotiens cur quō qn

Quis i. conditionē psonē peccantis si est sapiens. clericus. prelatus &c. qd quanto altioris status grauius peccat. / **Q**uid i. spē pccī nam si dicat se in luxuria uel in alio uicio cecidisse minime sufficit. s; oportet qd ipm actū pccī uelut exprimat.

Ubi i. an in loco sacro uel publico. quia quanto plēs uident peccantem grauius est. **U**per quos i. quos assupsit mediatores ad peccandū quia quanto plures in pccō suo implicat grauius pūctur.

Quotiens i. de nūo ubi maxie est insistendū ut i. qualibet spē pccī mortalis nūquā ptransfeas donec nūz illis pccī tibi expresserit. / **Q** si dicat se ignorare. exige ab eo ut tibi dicat pro ut extimare pōt. quanto tēpore pmanlit in pccō et quotiens in mense uel in die delictū frequentabat. / **Q**d ad huc se nescire cōfirmet dicas qd rez recogitet et aliquā extātionem de nūo concipiat et profertat. Quia nūz pccōy fm scōs est de nectitate cōfessionis.

Cur i. qua intentione nā si unū pccm p alud faciat. ut pccm si furatur ut donec adultere. duo pccō uno actu cōmittit.

Quomō i. p quē modū pccm ppleuit.

Quādo i. quo tēpore. qd si i. fisis q̄uus est ut diximus.

De restitutione et qualiter est fienda.
Quia māz restitutionis seu satisfactionis est nōndū qd oīs restitutio seu satisfactio que fit hominē de qua hic loquitur fuit de iniurijs et dampnis illatis sicut dāpnū qd inferri pōt proxiō est quadrifurū. / Ita restitutio seu satisfactio sup huiusmōi est quadrimebris.

1^a prima satisfactio e quo ad animam auferendo virtutes infusas et morales.

2^a est quo ad corpus auferendo ei lesiones corporales

3^a quo ad honores et famam p vituperationes abales

4^a quo ad temporale substantiarum p usurpationes criminales.

Quantum ad p^m notandum est q quauis nullus possit esse cu sufficiens p^{cc} alterius nec p^{cc} ois auferre virtutes directe et efficaciter quia uoluntas cogitatio pot ubi consistit peccatum p qd dicit Ambrosius no est p cuius attribuiamus culpam.

Nemo cui tenetur ad culpam nisi p^{cc}ia uoluntate deflexit xv. q. 1. pot tñ aliquis esse alti magna occasio p^{cc}i Et dicitur die. Cui occasione dāpni dicit dāpni quoq; dedisse uidet. ex. de m. iuris et dāp. da. c. ultio. Est aut aliqua occasio dāpni aut ultius quadrupliciter

1° primo illo alui ad peccati inducendo

2° a meliori bono retrahendo

3° malo scandalizando

4° uirginē seductore deflorando

Quantum ad p^m inducit alui ad p^{cc}m uerba suadendo consulendo p^{cc}piendo id qd est mortale et p hoc auferit gratia et virtutes. Unde Aug⁹ si frī tuo mille psuads occidis de pe. di. 1. Noli. Et talis sic dāpnificans s^m Scotū tenetur sibi nō possibili restituere dāpnū. s. inducendo eū ad p^{cc}m efficaciter et ad actus uirtuosos et si sola inductio nō sufficit quia facilius est p^{cc}tertere qm cōuertere tenet ad orōnes suas et ab alijs procuratis impetrare sibi querōnē et per alioz psuasiones efficaces dū tñ illis nō prodat peccati occultū predicti.

Quantum ad 2^m s. m. reuocando aliquē a meliori bono facit homo dāpnū alti cui reuocat eū a religione in qua p^{cc}ctius uiueret qm in seculo. Et taliter dāpnificans tenetur

eū reuocando ab ipō reducere ad ingressū religionis siue
regressū. Nam s̄m pe. de pa. Non solū ille qui inducit pro
fessū ad egressū religionis tenetur ad inducendū ipm ad
reuerſionem ad religionē p̄uer. in. filij rē. yz etiā qui reſtra
hit euz qui dolebat ingredi nec dū tū ingressus fuerat tene
tur inducere illū ad ingressū. Et si ille uolet intrare tenet
euz p̄domeū aliu p̄curare. Qd si nō posset tenet p̄ eo intrare.
Qd intelligens magis Ray' ordms p̄dicatoz qz auerte
rit quēdam ab ingressu religionis pro eo intrauit. Ratio
est quia abstulit dno suū nouitiū ul' intraturū h' pe.
y3 scotus in 4° dicit hoc uez esse de obligato ad religi
onem obligatione professionis nō aut de eo qui erat dispo
situs ad intrandū nō intrauit. Ratio est quia int' est inter
esse religioni et p̄pe esse religionē. Unde nō tenet ad
tantam restitutionē religioni ad quantā si fuisset in re
ligione. y3 tenet ad aliquā restitutionē. s. ad aliqualem
inductionē illius uel alius equiualentis ad ingressū
religionis illius h' sco. Item uidet' dicendū de eo qui a
uertit nouitiū religionē ingressū aīo p̄seuerandi cum
talis obligetur religioni saltem in gr̄ie. Et hoc intel
ligenda sunt si illū retraxit intentione dāpnificandi re
ligionē quia tunc tenetur religioni si aut hoc fecit
intentione consulendi proprie utilitati sine fraude nō
tenet religioni s̄ p̄sone quā retraxit in p̄suasioib' et
alijs bonis sp̄ualib' ad equiualentiaz eoz in quib' dā
p̄nificauit.

Quantū ad 3^m s. dāpnificando alios suo malo exēplo
sicut scandalizant plati subditos pompis et lasciujs
mulheres ornate vros suos uanitatis. et alij manifeste
peccantes. Et p̄cipue qui hoc intendunt uel nō scandaliza
re contēpnit p̄ qd alij uiūt in diuisa uicia tales tenet

ad restōnem satisfactiōne bonis emphis manifestis nō
aut ex hoc ad aliquaz pñaz publicaz s; ut dicit Albertus ad
h edificandū alios bonis opibus manifestis sicut scanda
lizant malis opib; suis.

**Quantū ad 4^m s. de seducēte virgine et eam deflorā
te. dī. Exo. xxij.** Qui seducit virgine et dormit cum ea
totabit eam et habebit eam uxore aut reddet ei iuxta
more totem quia virgines solent accipere dāpnificat em
talis illam in castitate uirginali auferendo ei illate th;uz
irregularē vnde tenet ei saltē ad restitutiōne castitatis cō
iugalīs accipiendū in uxore uel saltē totandū. Et si pmissis
set eam ducere in uxorem tenetur ad hoc rōne pmissiōis
nisi esset nimis dispar conditio et tunc satisfaciat ad
arbitriū boni viri. Item quoq; dicendū quā aliqui seducit
uel violentant. **Quāuis aut pceptū allegatū legis mo
suyce sit iudiciale et inquantū in huiusmōi nō obliget. ob
ligat tū inquantū esset scriptum pro statuto ab ecclā uel ab
aliqua ciuitate sic p; ex. de injuri. et dāp. c. 2. s.**

Quatuor modis ledit quis corporaliter.

Que 2^a dāpnificatione que fit corpori p lesiones dice
dū est q; quatuor modis contingit v; pmo p occasio
nem/2° p mēbz mutilationē/3° p uulnerationē seu pussio
nem/4° p retentionē

Si ergo contingat dāpnū fieri p^o nō s; scotū pōt satisfi
cere sustinendo penā talis a iudice nō a se nō tenet et
iudici se putare uel offerre ad hoc v; ut captus et cōdēp
natus teneatur patienter ferre mortem si lex hoc statu
it. Alius modus satisfaciendi sibi est utilis s; ad hoc non
tenetur natiō ut exponat vitā suā in causa iusti belli pū
cōtra inimicos ecclie pro restitutiōne faciendā illi cui; vi
tam abstulit. **Q**uā si nō hoc uult facere tenet ad satisfactiōez

spūalem pro aīa occisi ut ad ecclesias faciendas et ad aliquā
pegrinationē assumendā· adorandū et alioꝝ orōnes procu-
randū et huiusmōi in quantū pōt Nec hoc solū sufficit. Et si ī
terfectus sustentabat aliquos ut patrē et matrē et p̄pinq̄
tenetur interfectoz omnibz similiter ad tantū quantū illis ab-
stulit p̄ interfectionē illius Insuper tenet occisor placare les-
quantū pōt h. 3^{co}.

¶ Quantū ad 2^m s. de mutilatione dicit idem 3^{co}. q̄ pro
huiusmōi lesione ī ecclesia nō est statuta pena insperantia
et ita debet respondere nō solū de dāpno qd' quis intulit p̄
mutilationē pro t̄p̄e futuro q̄ usus esset quis mēbro absci-
so s; et pro expensis appositis in curatione ut habet c̄. de
mur. et dāp. Et ultra hoc tenet ad placationē lesi quantū ī
ip̄o ē de consolatione ip̄ius afflicti et qui p̄petue est sibi de-
solatio Et in tali mutilatione plus et ponderanda ē mutila-
tio pauperis q̄ diuitis si magis indigebat p̄te abscisa ad
victū nectūz ut p̄ū. Si abscisa esset manus dextra qua se ben-
do lucrabatur. tunc enī magis tenetur.

¶ Quantū ad 3^m v̄. optie deus satisfactionē imposuisse. s. ī
lesione uel percussione corporali Exo. xxj. vbi dicitur Si rixati fu-
erint viri et percussit alter proximi sui lapide uel pugno
et ille mortuus non fuerit. sed iacuit ī lecto si surrexit et
ambulauerit uadens sup baculū suū innocens erit qui percus-
serit. s. a mortis pena sustinenda. Ita tū ut opas eius quis s.
interim neglexit et impensas eius in medicos restituat
Cui pena addenda est reconciliatio lesi et placā q̄tū ī ip̄o est

¶ Quantū ad satisfactionē de 4^a lesione corporali. Sciendūz
est q̄ ultra reconciliatiōē et ueniāz petitiāz ledentis a lesio
fit satisfactio ī iure pro ut sapiens determinabit. Et si lesus
plus uellet exigere qd' nō deberet ad illud plus nō tenet ledens
nisi ut illū reconciliet. bt̄us aut̄ tho. ī sūma dicit q̄ de oībus

dāpnis ubi n̄ in se n̄ in equiualeuti pōt fieri restitutio ut
in mutilatione mēbrū in stupro et huiusmōi dicit q̄ satisfactio fiet
p̄ i rēpensationē faciendā ad arbitriū boni viri s̄c̄z Ricardus.

Quatuor modis quis ledit fama

Quarta dāpnificatio infama et honore sciendū ē q̄ q̄
tuor modis pōt contingere. 1° p̄ cōtumeliacionē 2° p̄ de
tractationē 3° p̄ detractionis recitationē quo cū quis accusat
iuste p̄ ueritatis negationē

Quantū ad 1° dicit quis alti contumeliari seu cōtumeliā
inferre cū ei in facie et corā alijs ūba dicit importancia defectū
dicit importancia defectū nōbilem culpe ut uocandū eū latro
nem proditorem adulterū et huiusmōi vel ūba q̄tinentia defectū
nature ut cū quis uocat fatuū cecū illegittimū et huiusmodi
q̄d tū magis p̄prie dī cōuitiū Et qū hoc fit aīo iniuriandū. vl
tra offensam dei que mortalis est tenet̄ satisfacere sic leso et
placare ip̄m petendo ueniā vel alio mō et hoc in p̄uato uel ī
publico s̄m q̄ ip̄e contumeliā intulit. Nam si in publico hoc
fecit et leso contumelis hoc exegit ab eo ut in publico ueniā
petit tenet̄ ad hoc Et si q̄tumelis flō expressit aliquid cōtra
le et tenet̄ corā illis qui audierunt dicere se flm dixisse. vey
si platus subdito p̄i filio. vii. uxori. magister discipulo. dñs
suo dicit ūba cōtumeliosa hoc faciens ad corā rectionē nō tēt
petere ueniā alti s̄m q̄ dicit aug⁹ in r̄la de plato Si ip̄i mō
dū uoy excessisse sentitis nō a uobis exigitur ut a uobis sub
ditis ueniā postuletis Et rōnem assignans dicit ne dū nimia
sunt hūilitas regendi frangatur auctoritas q̄z si hoc face
rent iniuriose et liuore uindictē et tūc tenet̄ platus ad pe
tendā ueniā et ad reconsciliandū lesū Et cū opa sint efficacius
testionū et manifestius q̄ ūba Si quis q̄tumeliat in ūbis
post q̄tumeliā nide domesticē et amicitia querat̄ euz cō
tumeliante v̄i r̄misisse iniuriā et sibi reconsciliatū fuisse et con

sequenti non teneri aliter ad petendum veniam

Quantum ad 2^m dampnum scilicet per detractiones hoc contingit fieri dupliciter primo imponendo aliam falsam aliquid crimen verbo cantilena vel famoso libello Et talis tenetur illis quibus detraxit alteri dicere se falsum dixisse quantumcumque inde insurgat erubescencia et confusio nisi ex hoc immineret sibi magnam periculam vite Et si is cui detraxit sciverit talem infamacionem fieri per eum tenet componere cum infamato de injuria et nichilominus veniam petere in propria persona si audeat vel per alium Sed si infamatus ignorat detrahentem reconcilietur ei tacito nomine pro 2° cum profert aliquid criminale infamie inductivum contra alios quod verum est si occultum seu modo iniusto contra debitum honorem Et talis secundum thomam tenetur dampnificato restituere famam quantum potest sine mendacio tamen ut quod dicit se male dixisse vel quod iniuste eum diffamaverit vel alio gravio modo ut non credatis eum tale esse male dixi fatue dixi Addit hostiensis hoc fiendum nisi ex tali publica recognitione ille infamatus amplius infamaret Et aldricus addit ad hoc non teneri quoniam sibi periculam immineret per potentiam adversarii **C**onceditur etiam addi posse quoniam tale crimen quod erat prius occultum post detractionem factam est publicum per alium modum quam per illam detractionem **Q**uod si non potest famam restituere debet secundum thomam sibi illud dampnum aliter recompenzare Sed si vellet crimen alicuius occultum vel ecclesie secundum ordinem fraternae correctionis vel confessori tamen non potest suum aliter sufficienter notificari sine manifestatione illius vel et tamen hoc exprimit confessori sine necessitate sed ex caritate tamen quoniam persone que potest prodesse et non obesse ut si pro eo oret aut secreto labore ad correctionem eius vel pro suo tamen non recuset quod probabiliter per secretas admonitiones sufficienter providebitur saluti delinquentis qui religiosus est vel status religionis sue vel cum accusat eum coram iudice zelo iusticie dato quod ex sequeret infamia delinquentis tamen quod non fit contra iuris ordinem sed ex caritate fit non tenetur ad fame restitutionem

ut dicitur per de taran. et Ray. et V.

Quantum ad tertium dampnum. scilicet recitatio detractiones audi-
tas coram malis non ex se asserendo nisi tamquam certum dicendo
sed quod audiuit tale crimen de aliquo quod nescitur. Ad quod dicit Ier-
m. 4. m. caute sic loquens de aliquo filium crimen. scilicet dicendo sic
forte ille hoc fecit. Certe potest esse quod fecerit. Aut dicendo ego audi-
ui quod ille fecit h. et h. nisi talis ostendat aliquam certitudinem. ma-
iorem quam ex relatione communi non auferat ex natura actus famam illi in
opinionem audientium. quia si illi firmiter concipiunt et credunt il-
lum de quo est sermo criminis esse leues sunt. quia qui cito credit
leuis est corde ut scribitur in proverbibus. Verum a scandalo pusi-
lorum cauendum est iuxta illud math. xvij. Qui scandalizave-
rit unum de pusillis istis etc. Et multi sunt tales pusilli et le-
ues. Et ideo periculosum est coram ipsis talia audita referre. et si
hoc fiat intentione mala. scilicet ledendi famam illius et non facile
potest excusari a peccato mortali. Quia si fiat coram pusillis et leuibus
vel ex inconsideratione duorum est dicere quod sit mortale. Et di-
cunt aliqui quod si quis ex tali consideratione ratione alicuius no-
tam infamie incurrisset tenetur sibi famam restituere apud il-
los coram quibus locutus est de eo. sed si non secuta est infamia non

Quantum ad quartum dampnum contingit cum quis tenetur
accusatus in iudicio de crimine quod commisit sed occulto non sufficiet
probabili negat se commisisse et sic indirecte crimen ipse
accusatori ostendens eum in hoc mendacem et notat eum de
calumpnia. Et dicit Ier. ille sic negans non tenetur retracta-
re negotium suum quod negavit in publico uel crimen tenetur tamen per
quedam sobria uerba restituere famam illi accusanti quem indi-
recte notauit de calumpnia. scilicet dicendo non habeatis eum pro ca-
lumpnatione credo quod huius bonam intentionem

Tria oriuntur ex iniuria illata in lesio

1. non solum per de tar. per ex iniuriis illatis quibuscumque

modis solent tria oriri p ordinē in leso.

Primū est rancor in affectu

2^m est signū rancoris in affectu

3^m est actio contra iniuriantē

Primū s rancorē statim debet dimittere q. 2. Injuriamur rā
chorē enī nūquā licet hēre

2^m debet dimittere tūz iniuriā ueniā petit et ista dimissio
exterior nō est aliud q̄ satisfactio acceptatio uel iudiciā
reconciliationis ubi uel frō exp̄ssa ut cū offensus offendētē
genua flectentem eleuat. v̄l cū dicit dñs parcat uobis

3^m aut r actioz de iniuria non tenet dimittere nisi frā satis
factione

Sz aduertendū tacere signa rancoris q̄ q̄dam
sūt p̄m̄qua que ingerunt probabilem suspicionē de rancore
vt cū quis nūquā uult iniuriantī loqui uel obuians ab eo dimer
tit aut curuo uultu semp̄ eis aspicit et humōi. Et ista signa
nulli licet retinere n̄ ante nec post satisfactioē sibi factam
quia ab omni spē mala abstinendū est s̄m aplm̄ vnde talis nō
debet talia significare p̄ que probabiliter credatur esse i odio

Signa uero remota sunt que nō ingerunt argumentū de o
dio licet odiū sequatur. ut sūt subtractio familiaritatis et s̄
uitioz aliquoz et silii. Et ista licet retinere oibz siue ante sa
tisfactionē siue post dūmō nō fiat malo modo s̄ pro maiori
et alterius et sui pace. Nō autē tenet iniuriatus querē re
cōtationē iniuriantis ip̄o nō petente nisi in casu. s̄ cū cre
deret̄ probabiliter q̄ p̄ hoc liberaret aīz eius a mortali odio
et nō esset occasio mali. Debet autē satisfactio infamie fie
ri q̄ citius p̄t cū nōbilibus est et adest oportunitas.

De satisfactioe in rebus temporalibus.

Quarta satisfactioe s̄ in r̄bus tp̄alibz que fit ml
tis modis ut p̄z in 2^a et 3^a parte. **C**irca quāz māz
restitutionis seu erogationis n̄c̄e in paup̄e rōne tal' d̄apuz

ne
 opz cōfessore cautissime incedere ne nimis large incedat pēi
 tens decipiat. et ad mortē etiāz pducatur. qz nō remittit pccm
 nisi restituat male ablatū s̄m Aug^m xij. q. vi. Si res Neque
 nimis rigide prosequat. et sic inducat in desperationē penitē
 tes. et in peccatis pseuerent. quia qui nimis emūgit eliat
 sanguine. que ubi salomonis allegat gregori^o di. 4. Temoz
 Ex dictis autē autē varijs doctoz ad declarationē materie
 fieri pōt talis distinctio s̄ qui habet restituere. aut paupibz
 erogare. aut est manifestus usurarius. aut non. **Nō** quomō
 manifestus usurarius pōt absolui et quō nō. In p^o cāu s̄ si ē mā
 festus usurarius confessor non pōt n^o debet audere ad cōfessio
 nē ita qz absoluat euz n^o sacra dare nisi seruet forma q̄ habe
 tur ex de vsuz. q̄m q̄. li. vi. vbi dicit qz nō suffiat facere
 testamentū de restituendis vsuz. s̄ oportet qz restituat cre
 ditoribz vel corā vicario ordinarij faciat cautionē corā testi
 bus de vsuz restituendis certis et incertis. Et si nō poterit
 hzi vicarius ordinarij faciat dictaz cautionē corā sacerdote
 curato eius vel alio mō sufficienti. Ita qz in iudicio possit pro
 bari. Si curatus nō pōt hzi. Et si ipse usurarius manifestus
 penitens nichil haberet. debet nichilomin^o cōfessor habere
 recursū ad ep̄m et l^māz absoluendi pccete. si vere peniteat.
Nota quis est publicus usurarius. Et nō qz dicit publicus
 usurarius circa que p̄dicta suanda sūt p̄ euidentiam furti
 cōem. ut qz tenet mensā paratā seu p̄nū. s̄ ubeū signūz
 et huiusmōi vel qz cōfessus uel quictus in iudicio. Nō autē
 suffiat sola fama. s̄ qz multi hoc dicūt uel quā aliqui asse
 runt vsuz talibz soluisse s̄m hosti. et pe. de palu. Et rō pōt
 esse. quia nullū qd ē in p̄iudiciū altius non fiali credi dēt
 absqz certa probatione ut habet. ij. q. i. deus omnipotēs
 Credo tū qz in casu extreme necessitatis ubi s̄ talia nō pos
 sent seruari. qz n^o vicarius n^o ordinarij n^o curatus ei

possit huiusmodi alij et usurarius esset in articulo mortis petens confessionem peccatorum facere omnia que tenet ad rationem et restitutionem siue in terra siue in mari sit talis possit audiri et absolui a quocumque sacerdote ex quo uere penitet. *2^m de p^o di. ij. si quis et xxvi. q. vi. ubi dicitur si presbiter penitentiam abnegauerit morientibus reus est animarum etc.* Et loquitur *cap. i^o de penitentia confessionis* ut patet ex sequentibus in textu et de uere penitentibus et sacerdos qui tale audit qui

data dicto vicario exponat postea promissionem ipsius vicarii episcopi et episcopus cogere potest ipsum superuenire vel heredes eius eo mortuo ad restitutionem.

Tripliter quis ad restitutionem tenetur.

In 2° casu scilicet cum quis habet restituere non est manifestus usurarius subdistingue tripliciter. Quia autem restitutio est fienda presentis super certis aut super incertis aut super utrisque scilicet certis et incertis.

Primum principale de certis restituendis.

Quanti ad primum modum scilicet certorum ut cum sciatur persona et res peruenit quibus fienda est restitutio regulare est presentis restitutio fiat spoliatis seu dampnicatis ut in q. i. p. totum et hoc siue propriis personis siue heredibus vel alijs ad quos reuenire debet bona restituenda.

Sciendum est tamen quod si res restituenda non erat illorum a quibus ablata est ut quod ipsi fuerint furati non debet eis reddi sed ueris

Quod si non reperiuntur facta diligenti inquisitione ipsorum dominus debet illas res uel fructus eorum deponi apud aliquem locum religiosum ut illas restituat si in futurum reperiuntur. hoc si creditur quod non reperiuntur debet pauperibus erogari pro animabus ipsorum si uero res ipsa erit ipsorum a quibus ablata est uel ex honesta causa intererat ut res non esset sublata puta quod habebat in deposito pignore ut huiusmodi ipsis restituenda est a quibus ablata est. nisi sufficiat talia certa ablata dare pauperibus pro animabus illorum quorum fuerunt.

Quia nemo de suo cogitur facere beneficium. *10. q. 2. p. 2^a re.*

4. q. 7. forte. Unde talis qui pauperibus aliena dedit. ad
 hoc tenetur ad restitutionem propriis personis. de hominibus. Si
 tunc dignum. Si tamen illi iustificaret post factum quorum res est suffice-
 ret per reg. in li. vi. Si tamen. Nota talem qui habet restituere
 certa scienda est tamen distinctio. Quia aut restituere pot-
 est certa integraliter sine sui nobili incommoditate. aut nihil potest.
 Aut potest sine nobili incommoditate et quasi destructione
 sue conditionis et familie sue. In primo casu debet totum restituere
 et qui potest et statim secundum the. 2. 2. q. lxx. Et ratio est quia detinet
 alienam contra uoluntatem eius cuius est. est contra conscientiam suam con-
 iustitiam. sicut et accipere alienam quia impedit eam ab usu rei sue
 et per quod mortaliter peccat. Non autem licet alicui et ad modicum mo-
 rari in peccato. Unde dicitur etc. | Quasi a fure colubri fuge
 peccatum. Vex quia modicum pro nichilo reputat. et quod parum dicitur
 non desse uidetur quia talis differit per eademmodum uel quidem et
 huiusmodi restituere non intentione detinendi alienam sicut ap-
 tium negotium illud perficeret non uero hoc contra iustitiam facere seu
 peccare nisi ille cui tenebatur illo interuallo in aliqua magna
 necessitate reperiretur. ubi enim periculum immineret uitanda est mo-
 ra di. 7. baptizati. Et si dicat se uelle hoc facere in foro con-
 scientie credatur cuiuslibet non solum pro se sed et contra se absolue-
 potest absque exactione iuramenti uel alius cautionis et committi
 ad rationem nisi sit uehemens presumptio monstrari. scilicet quod non re-
 stituet. pro quia plures sunt confessus sibi uel alijs proponens celere
 restitutionem eorum ad que tenet. et nihil fecit tunc enim non uero
 absolueendus. sed sibi dicat quod prius restituit. et postea absolue-
 tur et coisct. ne isto modo decipiat confessorem uel se ipsum. ad
 h. de pe. di. v. flus. Vex quia presumptio presumptione elidit. posset
 ita efficaciter ostendere per signa et exteriora quod dicit se facturum
 quod merito posset sibi credi. non est h. ratio admittenda si allegaret
 quod inde accepit incommoditatem aliquam dum non minus nobile

et quasi ad nihilatione. **I**n 2º casu s. qñ nichil pöt restituere qz
nichil habet tunc non debet ei tenegari absolutio neqz coio si ipz
pön pmitet pponē restituere tuz potuūt. Nemo enim pöt ad impossi
bile obligari de re. ju. li. vi. hñms ē actio qñ excludit memoria
debitoris. vñdē notant Aug⁹ in regula illa peccatus rē. Addit
si restitui pöt xij. q. vi. Si res. Nec debet p debitu surgens
ex coñctu mearcerari et maleficerent creditores eū mearcerari
do si promittit cedere bonis et satisfacere tuz venerit in pingu
erem fortunā ex de absol. odardus. nisi extimarent ipi credi
tores illū posse eis restituere p se ul p amicos tunc uel i cer
to tpe qz p debitu coñctu ex maleficio pū gñsit d men p qd
mearit penā centū florenoz pöt utiqz mearcerari si uō est
soluen et pena pecuniaria pöt in corporalem coñmutari. ar. x
ij. q. vi. Si res. In neutro tñ casu tenet debitor talis hñre
i loco ubi capiatur n ad penas legales tenet quis nisi post
qñ fuit adiudicatus ad eas. Tho. et Ray. Item si talis debitor
qui nō est soluendo hēt ex tñuz aliqd uel artē debet fidelit
laborare ut de eo qd sup lucratur ultra victū et vestitū suuz
cōpetentem et fñlie sue si eaz hēt satisfanat creditoribz ul
vel mensatim uel annuatiz fm q melius pöt n tñ tenetur
laborare ultra posse p hoc n. sibi subtrahere suaz necessitatez
vel fñlie sue. Item si talis spū dei ductus et nō aīo uitandi
labores seculi et onera creditorū uel religionē migrēdi libere
posset fm Ray. nec tenet morari in seculo quousqz creditorū
bz debita soluit. fñit enī hoc aīete dei uocantis euz cui⁹ ē
terra et plenitudo eius. vñdē illis creditoribz nō fit iniuria. ar.
xix. q. ij. due sunt. **A**lque tñ religione habent in constitutio
nibz prohibitionē recipiendi tales nisi quietatis creditoribus
Et si receptus fuisset asserens se debita nō hēre hñte posset eū
eicere. qz qñ furtive habituz recepit et i fraudē et fraus et do
lus nemini debent pati uicuari. Ad requisitionē tñ creditorū

et soluere
iure.

nō teneat illū emittēre p̄pue cū debita sua declarauit mōste
 rio n̄ tū teneat mōsteriū illis satisfacere n̄ de hys que p̄uene
 runt ad mōsteriū ip̄m rōne alicuius successione uel p̄ aliu modū
 n̄ teneat facere in mōsterio n̄ det̄ dimittere opa cōtra religio
 nis ut p̄ aliqd̄ opus honestū p̄i. sēpturaz vnde paulatim satisfā
 tiat uel p̄ amicos elyam q̄zere ut ab ip̄is creditoribz remissionē
 obtinere equū erit Ray. Imo. **¶** In 3° cāu s. cū nō pōt restituē
 sine nōbili i comoditate et destructione sue conditionis Ita
 q̄ si ad nichilū rediret̄ et multa p̄icula et disturbia
 ei sequerent̄. hec est tota difficultas m̄ie. **¶** Vnde sciendū q̄ ta
 lis tripli nō pōt sibi prouidere. **¶** Primus est petendū remissio
 nē talis debiti ab eo cui debet p̄ se uel interpositā p̄sonā Et p̄ci
 pue q̄ n̄ in futurū sperat posse restituere sine huiusmōi nōbi
 li i comoditate Quia nō v̄ h̄re locū nisi hys cui debet esset
 eque egeus ut ip̄e uel magis. **¶** Quia em̄ si v̄nte qua conscia pe
 tere quis posset elyam donū uel remissionē eius qd̄ debet a
 magis uel eque egeus cū ois caritas incipiat a se ip̄o ar. ad
 hoc de di. vi. nō satis. **¶** 3° ubi creditor sit habūdans ut cō
 petenter transeat n̄ multū indigeat eo qd̄ sibi debet si cre
 ditor petendū huius remissionē sine metu incutiendū sine frau
 de sine coactione s̄ libere et sponte a creditore faciendū se suū
 debitore et uelle sibi ad pleni restituere qd̄ debet in casu q̄
 uellit nichilomin⁹ rogat q̄ attenta i comoditate sua i m̄itat
 sibi totū ul̄ partē prout discretiōm sue iudēt tunc dico p̄m̄do
 ctōres q̄ si i m̄itat i totū uel i partē utiqz ualebit. **¶** Sūgūret̄
 aut̄ dico sine metu quia si peteret debitor remissionē p̄ talem
 modū locutionis ul̄ p̄ talem p̄sonā modū q̄ ille timeret aliqd̄
 p̄iculi uel d̄ipnū sibi prouentū si nō facit remissionē Et
 postea f̄it ad illud cui tantū nō ualeat remissio sibi si fiat cū
 fraude p̄i q̄ dicit nichil posse cū tū possit partē. et si nō i pecu
 nia in alijs mōis uel dādo ad intelligendū q̄ nō sit qd̄ debet

cum tñ fat et hūmilitatē ualeat r̄missio debet et expr̄mere totā
quantitatē debitā et totū posse suū sine diminutione. **U**tr̄
si fiat cū coactione nō solū absoluta s; et̄ conditionata p̄. dicit
p̄ se uel p̄ mediatorē de C. que debet dabit q̄o^o uel 6° si uult
remittere r̄siduū s; nō al̄s creditor si probare nō p̄t debitū uel
nō p̄t obtinere iusticiam p̄ potentiaz illius id̄ r̄mittit qz quasi
cogitur iudicat eū sibi melius fore h̄re q̄o^o q̄ nichil unde nō
ualet talis r̄missio et libere et sponte et gratuita uolūtate
fiat ualet et tenet et̄ si nō habet pecuniā paratā r̄stōnis in
actu ut quidā dicit esse neciā. **U**t ut addūt alij plectentes sb̄
tilia q̄ opz q̄ ponat pecuniā restituenda in manu creditoris
s; in hys dūt doctores archi. Jo. del. fr̄. de semis et pene
omnes q̄ ualet et tenet talis r̄missio Et r̄o est quia cuilibz
donare licet et r̄mittere uis suā. Cūe donatio uel r̄missio
libere f̄a reuocari nō p̄t s̄m Roy. quia qd̄ semel placuit am
plius placere nō p̄t li. vi. cū suis concordantijs. ar. ad hoc 2.
q. vii. q̄ p̄iculosū nec tenetur illud qd̄ est sponte sibi r̄missū
in el̄as largiri sicut n̄ illud laudabiliter donat̄. alio tenetur
ille paup̄ibz dare si donans suū largitus est uel alienū uerū
est q̄ si ille qui petyt r̄missionē si illud nō gereret in aīo s;
intendebat uel dare si r̄p̄tisset r̄missio facta in tali cāu lib̄o
aīo a creditore ualeret ad hoc debitori q̄ nō tenet̄ amplius
illi ad satisfactionē ex quo in omni casu creditor intendit r̄
mittere siue possit siue nō possit a quacūq; intentione petat fa
ciendi nō deobligatur debitor uel creditor talis s; debitor
quia nichil credebatur illū posse dare tñ tñ posset uel alio modo
deceptus s̄m egidū in quolibet s; nō ualet sibi quo ad deū
quia p̄manet in p̄cō unde penitere debet et confiteri de
sua tali fictione et disponere debet et r̄fiteri q̄ si haberet
iter facere pura intentione faceret et restitueret si tenet̄
et r̄missionē h̄re nō posset. **U**bi aut̄ dubitat̄ utz ille intend̄

dit libere dimittere ex quo cessant ois fraudes et dolus ius et me-
 tus ex parte petentis remissionē et nō agunt circūstantie inco-
 nueniēti q̄ nō libere remisit az. ad h. xxij. q. xlv. huāne. Si autē
 remissionē obtinere nō pōt libere et simpliciter tunc requirit
 talis sam viam s. petendo dilationē solutionis nisi infra tps
 illius dilationis is cui satisfacere debet incurret nōbile dāp-
 nū uel incommoditatē. Sicut enī nō debet quis cū aliis iactura
 locupletari. Ita nō dāpnū evitare differen. rest. qd̄ aliis
 est. ne interueniente paululū mora ineri nō ualeant qui re-
 dimantur di. v. baptizati. **Quomodo dēt peti dilatio** Et sic
 dictū est de petendo remissionē. Ita intelligitur de mō petēdi
 dilationē s. ut fiat libere sine fraude sine coactione ul̄ metu
 alij nō ualeat. S; hys cessantib; si petitam accipiat libere
 et licite pōt ea uti quā sibi dat. Ita q̄ postea paratus sit resti-
 tuere adueniente termino si nō libere obtineat dilationem
 s; cū quādā conditione uel cautione p̄i q̄ sibi dēt tm̄ i me-
 se uel in āno de pecuniā uel redditib; qd̄ quidē facere pōt. et
 si cū aliqua incommoditate tenet facere. Et si dāpnū illatū
 p̄ furtū ul̄ fraudem uel alij modū est occultū ei cui est factū
 nō tenetur pro dāre cūmen suū nō in petendo dilationē sic nō
 in petendo remissionē p̄ mo nō debet ubi timet scandalū nō enī qd̄
 minus tenet prouidēre fame sue q̄ aliis cuius cūmen cū occultū
 est debet celare si nō est vitens in detinentū rei publice p̄ tho-
 2. 2. q. xxxij. et in dēre. ij. q. i. si petauerit. Tenet tū ita a-
 gere q̄ ille creditor nō amittat qd̄ suū ē p̄ casū mortis iopma-
 tū uel alij. Unde faciat aliquā sc̄pturā auctenticiā p̄ talē modū
 ut tpe suo restitatur qd̄ est debiti et deponat penes talē sc̄p-
 turā qd̄ nō frustet̄ intento sua. petet ergo talem dilationē per
 se ul̄ p̄ alij tacito noīe p̄sonē debitoris. et cū talib; circūstanti-
 is q̄ nō habeat illā respectū h̄re. Et si p̄sonā alij mediariicem
 ponit ponat talē que fideliter agat negotiū nō utēdo fraude

uel pacto ul' metu aut coactione s; libere ut dictu est al' sibi no
valeret remissio uel dilatio data u' excusaret debitor ab obliga
tione contracta quantuq; sibi imposuisset q' libere et simpliciter sine
vi et dolo petere talem remissionem uel dilationem. et ille no ser
uaret sibi in iustis s; fraudi in usus esset. Et io certificet de fro
si uocatur in aliquo. posset aut esse talis et ita fide dignus mediator
q' debitor audiens ab eo totu fecisse et remissio uel dilationem
obtinuisse qd' excusaret ignorantia li. vi. Et interim obligaret
ille mediator mendax uel infidelis agens. Et postea notificata
ibi rei ueritate ex tunc tenebitur p'missus uideat q' quale po
nit al' nisi ydoneu et timoratu ponat satis habebit dubitare
quousq; certificetur de facto. **Q**uid faciendum est qm' a debitor
non e' p'ns. Si uero esset absens cui quis tenet ubi creditur
in breui reuersurus pot' expectare reuersio eius uel petatur
remissio uel dilatio si sine magno incomodo restitui no pot'
Et si paratus est facere totu qd' debet pot' et absolui et con
care nisi al' illuserit confessoru promittendo et no faciendo
ut dictu est. Si no expectat cito reuersurus mittat is qui
debet. s. modu het. s. p' fidelem mitui. al' teneat eisdz resti
tuere si illi creditori no assignaret ul' seibat quid uelit de ipa
pecunia uel re sua. nq; et sic faciat ut ille disponit. Cautu tm
no agendu est si pecunia uel alia queuis res debet ex p'ro
p'ri' furti uel fraudis ut s. no manifestet p'ctm uel p'sona
s. aliquem sibi esse obligatu et huiusmodi. Et interim pecunia
ponatur in eodem sacram s'm so. an. uel in alio securo loco.
Et si pecunia delectur ex contractu licito p'ri' mutuo ven
ditione et huiusmodi uel ex conuictu illicito s; q' licito repu
tato p' eorum sicut sepissime fit in d. mitib; pecunioz merca
torib; uel artificib; ad discretionem ut uulgare dicit s; dyu
bolicam reuera opationem qua feruus est p' xuy. q. in si fe
nerarius tunc pot' et debet dici apte ipa obligatio debiti

coniecti et p qua vias / 33 si no pot ille transmittere p nobi
 lem incommoditate tunc sebat petendo dilatione uel remissioe
 Et po^o quis eligit semp pma q^o 2^m nisi necessitas cogat q^o qd
 differtur no auferitur ut sic fiat restitutio / Et si expectando r
 missionem paratus facere qd debet ut dictu est in pte et ad h^o ma
 gis declarabitur potit absolui et coicere. **3°** aut^e si n^o re
 missionem n^o dilatione poterit inuenire ulla tunc faciet re
 stitutione seu cedat bonis creditorib^z suis et si debet mendica
 re s^om Ray. neq^z eni habendus est respectus ne egeat s^om ip^z
 ar. de usu cu cu uel dicit q^o p^o tenere extreme uite necessita
 tem Tutus est hic s^omo s^z durus. et pauci sunt uelint ope au
 dire. vnde alij vt lohes teneapoli in quolibeto distinguit q^o
 aut auditor r ille cu aliquis obligatur est egeus eo q^o ille de
 tinet aut est habudans et competenter pot cu carentia illius
 qd sibi debet et i p^o casu habet loci dicti Ray. ut statim fi
 at et cedat bonis et si incurat magna incommoditate no
 eni licet de alieno uetare incomodu sui cu incomodo illius
 cui⁹ est res. **4°** In 2° casu non tenet statim cu ip^z debitor i
 curat noibile detrimenti et quasi destructione sui status et
 conditionis et q^onter deueniat usq^z ad extrema necessitatem.
 et multa picula aie et corporis possunt sibi contingē s^z an
 nuatim uel mensuatim pot restituere prout melius pot caue
 re sibi a supfluis expensis pro se et failla in victu et uestitu
 et alijs ut possit citius restituere. Nam s^om Ray cardu no
 licet retinere alieni contra uoluntate d^om ut quis uiuat cu
 honore et decencia status sui / Et dimittendo p testamētu
 qd plene satisfaciat creditorib^z talib^z. etia si oporteret
 failliam incurare mendacitate quia hereditas intelligit^r
 deducto ere alieno / Assignat hui⁹ dicti rōnem ip^z so. ex eo
 q^o uoluntas creditoris in hoc rōnabil^r est ad sine sua ma
 gna incommoditate no uelit proxm suu expectare ad solue

Dux uel satisfaciendi cum sum deum ipsi indigenti subuenire de-
beret. et ideo illi uoluntati rationabili non tenetur assentire.

Exemplificat de gladio deposito penes aliquem quem sibi re-
petat dux est in furia constitutus restitui non debet. quia
rationabiliter petit talis huic sententiae uel concordare pe. de pa-
et Ryon. cum quadam suppositione quam obmitto. Idem puto
dicendum si quis habet aliquam artem. et cum instrumentis illius
artis lucratur unde sustentet se et familiam suam que instru-
menta si uellet uendere ut satisfaceret creditoribus non posset
exercere artem suam unde uiuit. unde aliqui ex residuo expensa-
rum uite sue poterit forte satisfacere non tenetur uendere ut
satisfaciat uel restituat nisi posset et sine illis lucrari potest cum
alio operando et huiusmodi. **U**nde si quis doctor iuris qui contra
indiget libris. habet tamen libros et uestes appetentes statum suum
sine quibus non operari posset in statu suo non consulere non credo
quod teneatur uendere ut satisfaciat. si de lucro artis sue inde
precepto paulatim satisfacere uellet. hoc equitas et humanitas
non cum omnibus indenter exercenda est ne pareatur uia rapinis
et detentionibus iniustis et usuris. sed cum timoratis qui mul-
tum laborant et solliciti sunt pro salute anime sue in obseruanda
mandatorum utendo forte non esset iniustum cum melius sit deo
reddere rationem de nimia misericordia quam de nimia seueritate
xvi. q. vi. alligant. Nec illud est predicandum ne petatur uia
rapinis et detentioni rei aliene.

De casibus principali de restitutione mercatorum triphat quibus
se habet ad restitutionem mercatorum. primo qui statim potest.

Quanti ad restitutionem mercatorum distinguendum est tri-
phater. Quia aut habens restituere incerta potest
restituere. Aut nullo modo potest. Aut potest sed non sine sui nobili-
tate et familie. Et in primo casu tenet omnia restituere
et quam citius sicut certa non quod x. mo. aliis dicitur incerta.

Et dicunt incerta ea que quis nō pot̄ retinere sibi siue
 quia p̄ rapinā ul' furtū uel usurā uel fraudē uel dāpnū
 illatū ul' rem alienā iuentaz nō habitam pro derelicto ac
 cepit uel q̄ heres est talis illate usurpationis in p̄sona
 ignoratur cuius est res. uel si scitur nō inuenit n̄ ip̄e n̄
 heres eius. aliter dici possunt incerta que quis receperit
 p̄ uitiū symonie in sacris et alijs sp̄ualibz s̄ nō tū hoc di
 co de fructibz p̄ceptis beneficij symoniacē recepti. quia
 illa sunt certa debent enī ecclie illius beneficij restitui ul'
 canere aplice s̄ in loco incerto h̄ntur que accepit iudex a
 p̄te pro corruptione iusticie uel pro iudicando uel testis
 pro testificando. Et breuit̄ ubiq̄ est turpitudō ex p̄te dā
 tis et recipientis ex eo q̄ est prohibita ipsa datio ul' ac
 ceptio uel i ludo fortune si tū nō gmittatur fraus uel con
 tritio in ip̄o ludo nec acquirat̄ ab eo qui nō pot̄ alienare q̄
 in huiusmodi casibz oportet restituere ei qui p̄didit ul' q̄
 habet curā eius qui alienare nō potuit s̄m tho. et alios.

S̄ in alijs casibz debet tanq̄ incertū paupibz erogari
 s̄m Ray. et alios p̄cipue ubi nō inuitur legibz prohi
 bentibz ludū uel ab rogare sunt p̄ cōtrariā consuetu
 dinē. Et in hoc casu s̄ ubi leges prohibentes ludū uel
 mandantes restitui sunt ab rogare facile pot̄ transire cō
 fessor et lenius quo ad erogationē paupibz faciendā de
 acquisitis p̄ ludū q̄ de alijs incertis et p̄cipue q̄ nō est
 habundans quia et aliqui dicunt nō teneri ex n̄citate
 ad erogandū paupibz nisi illud qd̄ plus uicisset plusquā
 p̄didisset oibus computatis si remaneret in luto. Quid
 aut̄ accipitur pro actu turpi luxurie q̄ius ex cōgruitate
 et honestate consilij sit paupibz erogandū nō restituendū
 nō adh̄ tenet̄ qui accipit ex n̄citate q̄ et si actus p̄pter
 quē datur sit prohibitus lege diuina uel hūmana nō tū ipsa

acceptio est prohibita ut in meretricio s^m tho. et v. In oⁱ
bus igit^r h^us casib^us et sⁱlib^us debent hui^us m^oi incerta paupⁱ
bus erogari. **Nota per que debent dispensari incerta**
S^z tunc occurrit grandis q^o et displicibilis dyocesanus
ad soluendu cui^us v^z aucte v^l p^o qua p^osona fiet ista resti
tutio seu dispensatio Ad q^o breuit^r r^udet Jo. an. p^o hosti. i
r^ula de re. iu. li. vi. p^o debet fieri aucte dyo
cesani Nam inter reseruat^a ip^os dyocesanus ponit dis
pensatio incertoz q^o ip^os paup^{er}z p^ores d^ur. S^z archi. so
lempiter disputat hanc q^onez probans hoc no magis
p^otinere ad ep^os q^o ad alios et h^o et^r definit 14. q. 4. no
sane soluens optime arg^uta que in cotrazui fieri possent
Et hanc opinionem archy^m Jo. de leg. Jo. cal. et alij q^o plu
res pe. de pa. m. 4. et W. et Ray. d^ut q^o fiet hui^us m^oi
restitutio uel erog^o de consilia epⁱ uel c^ocessoris Et ista
opio magis placet m^o q^o p^o Et ista sequor. s^z q^o no magis
p^otinet ad ep^m q^o ad c^ofessorem. uel aliu d^um^o bene
dispensentur ip^os incerta n^o pot^r ep^o sibi de iure retinere
talem casu nec aliquis textus dicit hoc exp^ose s^z m^o q^o s^ut
patres paup^{er}z ut di. 9. diuina et xliij. di. ep^os et xij.
q. ij. concessio et ca^o quatuor ad optie uerificat si oⁱs
redditus suos paupⁱb^us dispenset deductis expensis mode
ratis p^osona et familie moderate.

Quando dispensatio incertoz p^otinet ad episcopuz.

Uerz est aut^r s^m Archy. q^o ubi no est deputata aliqua
p^osona certa que exequatur restitutione incertoz fien
dam p^o cu^o quis testat^r centu pro incertis eroganda
nec est qui exequatur testm^o tunc ad ep^m p^otinet hui^us m^oi
dispensatio S^z ubi sit certa p^osona deputata v^l ip^oemet q^o
habet restituere incerta p^o se uult restituere ep^os no ha
bet se magis intromittere q^o alij Sⁱ t^u talis r^opiat ep^os

qui magis curi heat de conscia subditi q̄ de bursa sui timēs
nō lana tū et lac ouū querens remitti potit hīs incerta
et talem non de necitate sed de congruentia.

Quō debet fieri compositio ul' remissio simplex incertoz
cū usurarijs. et alijs. **Q** si dyocessanus ul' quis alius ei
qui hēt restituere incerta et pōt bene restituere r' mittit
sumpt' absq; cā rōnabili. Vel componit cū eo ut solet fieri
cū usurarijs sup incertis pū ut det centū si pro incertis et
residui sibi remittit que alia centū uel multo plus aut
tū possit et alia restituere uel tunc ul' in futurū sine h' q̄
vadat mendicand' et si cū icommoditate sui nō nimia puto
talem r' missionē in foro dei nō valere. et si ualeat ī fo
ro ecclie ut s' nō uexet. nam epi sūt positi dispensatores bo
noz paupoz. nō dissipatores. Secus aut si hoc fiat ex cā
rōnabili. pū. quille nō possit totū ul' partē paupib; erogare
re eis qd' debet sine nōbili detrimento sui et familie sue
et sine magna incursione miserie. tunc posset tamquā
pauperi totū uel partē sibi relaxare seu distribuere. Ita tū
q̄ ille sit paratus totū qd' debet erogare ad qd' tenetur.

2° qm nō pōt statim. In 2° cāu s' cū nō pōt statim restituē
incerta seu paupib; distribuere sine magno detrimento
sui faciat partem. et de tpe in tēpus residuū. Et bonū
est et cauti ut epus uel cōfessor assignet sibi tēpus q̄ inde
restituatur. qz hoies sunt nimis pigri ad huiusmōi. Et si repit
pluries p̄tisse statuti tēpus sup hoc cū tū potuisset facere
talem distributionē nō de facili est absolucendus n̄ ul' faciat
prius distributionē quā debet uel ut credatur omnino factu
rū in breui. **Quō** debet dari dilatio incertoz. In dād
autē huiusmōi dilationē debet et attendi modus et cau
sa illicita acceptiois rei aliene ut quāto fuit turpior et
obnoxior restōni tanto tempus breuiet. maior em̄ uiolē

ria est in furto et rapina et fraude et dampno illato quod in usu
ra et maior obligatio in usura restituenda quam in pecunia sym
oniace accepta vel per corruptionem iudicij. et magis in predictis
casibus quam in acquisitione per ludum. Et sic secundum hoc potest magis vel minus
dari dilationem debet etiam attendere et facultatem et conditionem.

Consilium optimi pro confessore. Caveat summo ope tunc
confessor super impediatur se de huiusmodi restitutione incertorum
ut taliter se habeat quod evitet omnem notam cupiditatis. Item
quod in pauperibus debent dari non faciat ex his pavimenta fieri
et calices edificia nisi in magna necessitate et moderacione
ad que quidem sunt layci et religiosi minus etiam superflui sine
termino ullo et fame sue providebit si aliquid sciat ut te
stes huiusmodi evagationi. **S**ecundo quomodo nullo modo potest
In 3o casu si nichil potest quod nichil habet. sufficit quod proponat
cum poterit evagare et si creditur non posse et in futuro
potest sibi remitti seu dari tamquam pauperi.

In quibus locis fienda est restitutio incertorum.

Attende etiam quod restitutiones incertorum contra fieri debent
in loco ubi facta sunt dampna seu tales illicitate acceptiones
reum vel pecunie secundum doctores. Et quoniam non potest ibi fieri pro distantia
tiam a loco vel alia causa potest alibi fieri videatur magis ne
cessarius et utiliter dari fieri posset. quod in huiusmodi locis
restitutionis incertorum sed magis ad bene esse.

Tertium principale. scilicet quoniam quis habet certa et incerta.

Quoniam ad 3m principale scilicet de restitutione fienda certo
rum et incertorum. distinguendum est quia aut utrumque
potest restituere. aut neutrum potest. Aut omnium potest restituere et
alterum non. In primo casu totum debet restituere certa et incerta
ta ut dictum est. In 2o casu excusatur ab utrumque restitutione ex
quo neutrum potest. In 3o casu cum potest utrumque restituere scilicet cer
ta et incerta si alterum eorum tunc restituat potius certa quam in

certa. **Iuxta illud augi. Tene certū et dimitte incertū et
pe. di.** Et si quis iam retinendo certa iniuriā facit sciens
illis psonis quaz sunt illa bona. et p̄ q̄ns eōm iusticiā deti-
nendo autē incerta nō facit iniuriā cū ipis nō teneatur
ex caritate et respectu aīaz illoꝝ quoz sunt illa bona. Et i
hoc frequēter delinquūt vsurarij qui cū hāt restituere cer-
ta et incerta p̄us se p̄ponūt aīaz ep̄is de incertis et postmo-
dū certa restituit de t̄p̄e in t̄p̄is et dimitte nō querētēs
diligenter libros suoz cōputoz n̄ querentes eos quibz sūt
obligati ut tenent. h̄ soluentes solā hys qui petūt ab eis.

¶ An aliquis teneatur aliquid restituere p̄ id qd̄ accepit

In quolibet autē cāū p̄dicto restitutionis fiende. p̄t q̄ri
utq̄ sufficiat illud restituere t̄m qd̄ accepit. Aut et teneat̄
ad amplius. **Ad qd̄ r̄ndet.** q̄ aut res iuste accepta. p̄ū p̄ r̄p̄i-
nam vsurā et huiusmōi est res p̄ se fructificans siue immobilis
ut ager domus et huiusmōi. Aut mobilis ut bos equus uestis
et huiusmōi. Aut est res ex se nō fructificans ut pecūia frumē-
tus vinū et huiusmōi. **Et in p̄o cāū.** s̄ cū res ē p̄ se fructificans
tenet dare et fructibz p̄ceptis et qui potuissent p̄cipi a d̄no
talibz rei reductis cū expensis debite factis. h̄ s̄m Ray. nec
sufficit q̄ rem ip̄am iuste acceptā si est deteriorata tenet̄
et. et si p̄yt. **In 2o cāū.** s̄ q̄n res ē non fructificans est tri-
plex opinio. Aliqui dicūt q̄ tenet̄ restituere pecūiaz et oīa
iniuste acquisita rō est. quia ex r̄dite infecta proueniūt.
Alij dicūt q̄ debet p̄tem retinere. p̄tem dare illi cuius ē pe-
cūia. et partē paup̄ibz. **Certij dūt** ut tho. et Rycar. in 4o.
q̄ tenetur t̄m resti^o pecūiā ip̄am seu frumētū vinū et hi-
m̄si creditor incurrisset dāpnū qd̄ tunc ad arbitriū boni vi-
ri sufficiat. **Item nō s̄m tho.** q̄ si quis impediāt aliquē a
cōsecratione alicuius officij uel beneficij iuste ut p̄ odiū ini-
diaz et huiusmōi si illi iaz acquisitū erat ius tenet̄ ad plenā

restitutione utilitatis sequentis ex illo officio uel beneficio. Si
nūdz illi erat acquisitū uis s; erat in via acquirendi tenetur
ad satisfactionē aliquā ad arbitriū boni uiri s; si iuste impedis
set quia cognoscebat eū indignū ī nullo tenetur. **I**tem nō
s; hōstī et omēs alios q; cū in h; īpeditōib; uel dāpnificati
ōnib; offenditur deus et proximus. **D**eus quidē q; sit cōtra
pceptū ei; proximus quia auferit suba eius. **I**deo ad uerā p̄māz
faciendā nō sufficit q; raptor uel usurarius restituat qd' male
abstulit. s; etiā ep; q; doleat de pctō. et cōfiteat de tali pctō
ueniā petens quāmo et ipi a quo accepit si iniuriose accepit
ueniā debet petere de iniuria s; Ray. **N**ō aut s; p. de fa
lu. q; si quis uolentē p̄ testm legare alitū. C. induat eū ut nō
illi legat s; sibi uel alteri p̄sonē in nullo tenet illi cui testator
legare uolebat. Et rō ē quia nullū uis erat acquisitū cū uolū
tas testatoris sit reambulatozia usq; ad mortem. et nemini
facit iniuriā qui utit iure suo s; iura. Cuiuslibet autē licet pro
curare sibi aliquid dari uel amicis suis q; alijs ea que ex liber
tate conceduntur. et p̄cipue quā ista nō ex odio fuit. **E**t nota
q; cū heredes teneantur ad oīa honera defuncti. ar. xii. q. ii. v.
epus. qui hēt filios et ar. de re. in coi. Et h; in quantum sufficit
hereditas. **I**tem ad ultra nō tenet siue sit factū in uictariū siue
nō sit factū ī foro consue dī. c. h; restōnes fiendas nō eē
nimis remissi uel laborare crassa ignorancia que nō excusat
dī. xvij. p. ultio. u. esse nimis scrupulosi ad querendū siue in
uestigandū cōiectus ab hys quoz sūt heredes si fuerit licit
uel illiciti. Nam si talis qui hereditatē reliquit exercuit aliq;
artem licitā in qua nō cōsueuerūt fieri cōiectus illiciti et sūt
bone fame. s; q; abstinerent ab hui; mōi n. heres repit in li
bris cōiectū manifeste illicitū nō op; in hoc cū dubitare uel
inquirē de cōiectib; illicitis ei; q; scrupulosus esset et supfluz
s; si talis qui dimisit hereditatē fecit talē artē in qua cōsue

uerunt fieri contractus usurarius seu repit cōputat aliuz
 cōtūi in libris eius uel est cois fama de eo q̄ exerceret r
 huiusmōi cōtūi qui in ueritate sunt illati et usurarij hīz
 cōiter credantur hāti ut ī hys que uulgarij dīr̄ deposita he
 res talis nō dēt in huiusmōi oculos claudere Aliter ^{scilicet} dicit Greg
 oculos quos culpa claudit pena apit. s̄ in inferno. Si diligen
 ter inquirat oibz modis quibz pōt illicita lucra frā p̄ eundēz
 et ipis reptis satisfaciatur ut dictū est sup̄ querendo illos quibz
 obligatur. Et idēz dicendū ē de antecessoribz eoz quoz ē heres
 s̄ auo proano et ceteris uel alijs consanguineis seu extraneis
 quoz hereditas puenit ad illos quoz ipē est heres. s̄ q̄ si repit
 in libris uel audit a fide dignis uel cois est fama talem rapi
 nam uel usurā et hīc illicita accepisse nō repit satisfactū fuisse
 debet diligenter inquirere inquantū pōt ut repiat ueritatem
 et repta malicia iuste retentionis satisfaciatur p̄p̄ris p̄sonis q̄
 sup̄ sunt uel heredibz eaz aut paupibz exigent. si heredes eo
 rā inueniri nō possunt. **Ex^m** nō ad h̄ qd̄ ponit petrus damia
 ni et recitat Vincentius in speculo ystoriali vnde de quodāz
 nobili viro qui successit eiudā in hereditate et int̄ cetera bo
 ua hereditatis deuenit ad eū quēdā possessio cuiusdā ecclie qm̄
 ille qui hereditatē dimisit ipi nobili ut suā tenuit sibi legatāz
 a p̄decessoribz suis. Erat aut̄ nobilis vir ille al̄s bone cōuersatio
 nis modestus eccliam frequentans et liberalis ad paupes. Cō
 tigit aut̄ ipm̄ mori. Et post mortē eius ad paucos dies cū qui
 dam uotis eius oraret in spū iudit terra opta flammā inferna
 lem in qua iudit scalam quadāz octo gradus habentē. In 1° gra
 du in p̄mo gradu superiori iudit p̄dictū nobilem sedere in 2° gra
 du iudit euz qui reliquerat sibi possessionē. et sic deinceps
 usq̄ ad ultimū in quo gradu erat vnus ex hys qui iuste ec
 clie possessionē tenuerat et alii successorū reliquerat. s̄ oc
 to successiones que seque fuerunt. Erat aut̄ talis ordo a deo

constitutus q̄ qui moreret̄ qui tenuisset possessionē p̄dictaz
descendens ad infernū. In p̄o gradu ponebat̄ ipsius scale et qui
ibi erat descendebat ad 2^m et quiter quilibet alius descendebat
vni gradu h̄ ex^m ibi omēs aut̄ dāpnati erant pena eterna p̄
illam iniustaz detentionē uel acceptionē aliene rei. Ex illa au
tem descensione p̄ gradus scale illius in se puto designare sal
tem augmentū atēitale pene infernalis eoz qui aliena bona
obnoxia restitui nō restituit s̄ relinquūt filijs uel alijs. Nā
cū tales ex se sunt occasio dāpnationis h̄iduz cū et ipsi non r̄
stituant p̄mittunt nō solū pro pctō suo qd̄ cōmiserūt r̄ampi
eudo ul̄ detinendo alieni s̄ et pro eo q̄ male reliquerūt dando
alijs occasione ruine az ex̄ de iur. c. vltio. ¶ Credendū est autē
illū nobilem fuisse dāpnatū p̄ detentionē illius possionis ip̄i
legate uel q̄ sciuit eaz esse illius ecclie et legantē sciuit illā
mala fide possedisse s̄ forte putauit posse tenere ex quo sibi
fuerat legata et sup̄ h̄ nulla q̄ mota fuisset enī in eo ignorā
tia iuris r̄alis et canonici que nō excusat. l. q. 4. p̄. vltio
Aut si ignorauit ip̄az possionē esse ecclie fuit in eo ignorātia
facti crassa et sup̄ma p̄ū q̄ audiebat a fide dignis uel cō fa
ma uel alio mō dubitabat illā esse ecclie et nō suā n̄ que si
rei ueritatē scire et talis ignorantia facti crassa et nō excu
sat ut in dicto p̄ allegato et de re. iur. ignorantia. Nā si bona
fide tenuisset dictā possionē sine aliqua dubitatione q̄ esset
aliena credens eaz qui sibi legauit acquisuisse iuste n̄ audi
ens n̄ recipiens aliquid motarū paratus reddere si sciisset
talis nullo mō fuisset dāpnatus excusasset aut̄ eaz ignorantia
facti p̄missa debita diligentia ad qd̄ fuit dictū auḡ. s̄ nulli cri
men maculat nescientē. l. q. 4. c. 1.

¶ Quantū ad ordinē tenendū ad restituendū.

**¶ Cū quis pluribz obligat̄ q̄ mā est prolixa et pro magna p̄
te legalis eaz causa breuitatis obmitto vide eaz in sūmis. Si**

tamē datur qui restituere uellet cito inuenitur et ordo resti-
tuendi. Qui autē restituere tenentur possunt eliri ex nostro
interrogatorio.

Confessor faciat consciāz confitentis de decimis.

Quia confessores debent consciām confitentibz facē de de-
cimis soluendis et scipue religiosi. Ita qd si ipsi religiosi
scienter obmisserint facere consciām confitentibz suspensi sunt
ab officio p̄dications. quousqz faciant consciām p̄dictis sibi cō-
fessis. si tū comode p̄t. Et si interim p̄dicent. s. nūquā faciant
eis consciāz sunt excoicati ip̄o facto. Secus autē si ex obliuione
vel inaduertentia non faciūt consciām de pe. cup. in cle. Aliq-
tamen dicit ut paulus. de leazaris et pe. de anchorano qd ad hoc
tenentur religiosi s. facere consciām de his cum sup h. sūt requi-
siti a p̄latis eccliaz sicut in dicto capto. cup. dicit de p̄dicatoribz
s. qd debent p̄dicare in quibusdā diebz tēminatis n̄ fuerit requisi-
ti.

Aly uero dūt simpliciter qd tenentur facere consciāz de de-
cimis nō adentes de requisitione. Et quia solutio decimarū est
debita p̄tim ex iure diuino et n̄ali p̄tim ex iure positiuo. ex iu-
re quidē n̄ali debetur ē qui altari sūt de altari uiuunt. Et qm̄
m̄stri ecclie sustentent a p̄lis de iure diuino. Iudiciali tū sūt qd
decima pars fructui terre et p̄ccorū daretur annuatiz leuitis
a dominis possessionū pro sustentatione illoz. S; illa iudicialia
p̄cepta nō obligant in nouo testō fideles nisi quantū ecclia uel
ciuitas aliqua illa sūmat uel aliqua ex illis ut statuta sua tāquā
equa. et tunc obligant rōne statuti. Et hoc mō tale p̄ceptum
de decimis soluendis sūpsit ecclia pro lege sua obligans fideles
ad decimas cū m̄stri noui testī sūt nobiliores et p̄fectiores
q̄ m̄stri veteris s̄m tho. i. sūma. Et sic solo decimarū quo ad qd
quottam. i. decimā partē iuste acquisitorū annuatiz soluenda
est de iure canonico ex dictis p̄ totū.

Pōt autē ecclia remittere ius suū. sic et p̄t rōnabilē distribuere

fructus beneficiorum in causis utiles precipue aialibus hoc autem
vix facere in illis partibus ubi de more non dant decime unde et illi
qui non dant in talibus partibus non prei sunt in statu damnatio
nis et huius dūmō sunt pati dare si exigere ab eis per eum qui possit
hoc facere. ut dicit beatus thomas in summa / Cuius opinionem recitat ar
chy. et so. an. n. ipa reprobat. quāvis canoniste alii opinio
nis cōter magis adherant s. p. oio tenent solvere omnes s. s.
p. mā opinionem. s. bti th. cōter sequitur theologi. ubi uero cō
sueverunt dari decime integraliter ut in regno hispanie ca
thelome. et alijs locis tunc ex integro oportet dare eas de nati
tate salutis. Et qui non daret committeret furtum seu sacrilegium
Talibus autem sic facienda est consciā s. p. dant ex integro et si
obmiserunt dare tanquā aliena restituant uel remissionē pe
tant si obtinere pōt alio non sūt absoluedi. **U**bi uero non
cōsueverunt dari uel ualde diminute ut vni sextarii ex c. ut
ce. et h. ut in italia et in ecclia orientali. Talibus sic facienda
est consciā ut sunt saltem pati dare si exigere integraliter.
Dū autē non requiratur pōt transiri aq. eis n. p. hoc negari
absolue nisi p. tinales essent ad non soluendū dare etia si ecclia
oio exigeret tunc enī in statu damnationis essent s. m. th. et
ubi datur aliqua pars etia si non integra decima ut in partibus
tuscie fienda est consciā hōib. talium locorum ut illa parte cōsuetam
dant et si plus non dederunt restituant illud uel petant remis
sionē a sacerdote cui dari debet.
Et est sciendū q. triplex est decima. Quedā enī dī p. sonalis
Quedam p. dialis. et quedam mixta. Et p. sonales quidē decime
intelligunt decima pars eorum que quis iuste acquirit ex labore
suo seu arte ut negotiatione artificio. scia. militia. venatione.
aduocatione. et h. Et s. m. hug. sup. c. de decimis xvi. q. i. enā
donatarius tenet dare decimā de re donata. et legata. s. lites
heres si sit extraneus de hereditate sibi dimissa. s. filius tenet

De hoc de hereditate p̄na / Alanus t̄i dicit q̄ de reb; donatis le
 gatis uel successione acquisitis homo nō tenet ad decimā. veruz
 ubi est cōsuetudo non dando h̄i decimas p̄sonales s̄m iuy. et hosti.
 Et vgo cardinalem. et archi. videntur. q̄ cōsuetudo h̄i a culpa
 liberet illos nō soluentes. Nam tales decime p̄sonales nō diuino
 iure sicut p̄diales s̄ p̄cepto hoīs debent leuitica em̄ ultio c. t̄m̄
 de p̄dialib; fit mentio. **C**onsuetudo autē tollit ius h̄iāni ut di.
 xij. Consuetudo debent autē dari huymōi p̄sonales ubi est cōsue
 tudo eas soluendi ecclie prochiai sive baptismali ubi quis au
 dit diuina et recipit sacra xvi. q. i. questi.

Decima uero p̄dialis est que prouenit ex ipis p̄dys seu fru
 ctib; possessionū. s. de oib; fructib; terre arbor; ortoz a fictis
 pensionib; molendinis lapidinis et aduentu balneis / falo
 nijs femis et alijs huymōi s̄m Ray. ex. e. ad aplice e pastoral
 Et debent dari huymōi decime et nō deductis expensis pro cultu
 ratione seminatione uel recollectione fructuū ex. eo. cū sint
 hoīs debent autē dari statim cū fructus p̄cipiuntur s̄ p̄sonales in
 fine añi. Item dari debent ab oib; laycis xvi. q. vii. decimas c.
 clerici et tenent ad decimas de r̄bus suis nō autē ecclias ex.
 e. a nobis. Item religiosi tam exempti q̄m nō exempti de ter
 ris et possessionib; acquisitis et acquirendis tenent dare decimas
 illis quib; eadem possessiones et terre fuerit decimales ex. e. sta
 tuto li. vi. et h̄i nisi in huymōi fuerint p̄uilegiati. **J**udei etiaz
 ad p̄diales tenent ex. e. de terris et debent huymōi p̄diales
 decime dari illi ecclie in cuius prochia situz est p̄dū ex. de pro
 chy; c. ultio et vi. q. i. si quis laycus Et hoc ueruz ubi cōsue
 tudo aliud nō obtineat nicōtrazū uel nisi p̄ceptū sit ab vna
 ecclia contra aliam ex. e. c. i. et ij. Item hosti. Ray. et tho.
Decime mixte dicuntur ille que dant de fructib; animalū ut la
 na lacte et huymōi mixte autē dūt q̄ statim a p̄dys p̄ueniūt
 ubi uiuūt animalia. et sic sūt p̄diales p̄ueniūt a p̄sonis. i. a custo

dia psonar et sic uident psonales. Tales autē tunc debent dari ecclie huic uel illi sūm consuetudinē p̄ie qui appz sūm hom. et tho. Non dantes autē huiusmōi decimas p̄diales ul' mixtas ubi nō consueuerunt dari q̄sio excusent et faciēda sit eis cōscientia dictū est supra.

Explicit tractatus fr̄is Anthonij de florentia ordinis p̄dicatoz de restitutione nec nō de decimis soluendis.

Responsio de hijs qui repetunt sua.

Quia questū uim in lra positū absqz reuolutione libroz ex hijs que aliqui legi talis talis michi occurrunt. r̄sio. Vtz ille igit a coitis uel dñs uel alius quacūqz accepit aliquid uel detinet iuste uel dāpnificat possit de bonis p̄ dictoz accipere uel cū ad manus suas uenerit retinere sine p̄cō et restitutione. Dicendū est q̄ talis qui auferit a p̄dñs dicto mō aut est certus q̄ coitis uel dñs uel alius habeat tantūdem de suo aut nō est certus si dubitat seu suspicatur aut credit. Et si nō est certus nō excusatur a p̄cō mortali quia exponit se p̄iculo furti nec excusat a restōue. Si ē certus tunc aut pōt in iudicio id repetere in quo admitt̄ retur sibi iusticia. a nō pōt. Et in p̄cō p̄ccat mortalit̄. qz usurpat sibi iudiciū qd̄ spectat ad iudicē. et sūm iura debēt illud amittere si tū nō procedat cōn. eū nec dāpnū ex mōe alti sequatur nō t̄redo tenere ad restitutionē. In 2o casu deficiūt ei probationes ul' nō admittat sibi iusticia p̄ potentā altius tūc de bonis illis detinentis sua accipit p̄ modū quo orit̄ scandalū ul' dāpnū alijs ut qz habet suspicio ue hemēs q̄ alt̄ abstulit al' accepit ab eo qui habebat idēposito ul' gmedato et h̄. et tūc nō h̄ locupletari cū uictura altius a sine scandalo ul' dāpno cuiusqz accepit ul' uelit ad manus ei' de bonis illius. Et tunc absqz p̄cō pōt accipere ul' restituē tenet usqz ad

tantūq; qd̄ ille habebat de suo vñ si illi est notū se p̄dicto
obligatū nec contingat his fieri restitutio significet aliquo modo
cohopto q; sibi remittat et huꝝmōi.

Explicit

**Determinatio sup̄ multiplicēs vanitates vestii et ornāmē
torii. p̄ma q̄o.**

Operit̄ p̄mo vtrū ornatus mulierū s̄m̄ morē p̄rie
qui videt̄ vanus et superfluus q̄as ad uestes incisas
p̄foratas linguatas polimitatas et rethamatas cau
datis deauratas. Quos etiā ad mitras seu baltos capitis capi
laturas varias bombicem et d̄orsū margaritas zonas aure
as planulas altas fucos et huꝝmōi sit p̄c̄m̄ mortale.

2^a q̄o vtz artifices facientes uel uendentes talia ornamen
ta mulierū peccent mortaliter. et p̄p̄i.

p̄mū ar^m et arguit̄ ad p̄ter affirmatūz vñ q; quātū ad p̄mūz
quesitū sit mortale in quolibet p̄dictoz s̄ ornatu mulierū p̄
sic nullus odio habetur a deo nisi p̄ mortale. Nam talis qui
odio habet̄ nō hēt grām dei cū sit ḡtraria odio eius. q; qui
facit huꝝmōi uanitates ul̄ utitur odio habetur a deo. Qd̄ p̄z p̄
p̄p̄. dicentē ad d̄m̄. Odisti omēs obseruantes uanitates sap̄ uame. **3^a mortale**

2^m ar^m 2° arguit̄ sic d̄ns deus in septuaḡ sc̄is nō cōm̄atur
ad d̄pnationē eternā uel grauē p̄uisionē nisi p̄ mortalia. Ratiō
huꝝ est. q; uerax ē et iustus d̄ns et iusticias dilexit. Exigit aut̄
iusticia ut s̄m̄ mensurā delicti sit et plagaz modus ut in
dentro. **3^a** d̄ns cōminat̄ grauē p̄uisionē mulierib; facien
tib; huꝝmōi uanitates p̄ p̄sa. di. c. ij. sic auferet d̄ns or
namentū calceamentoz lunulas et torq̄s et monilia et ar
m̄las et mitras et discrimiabilia et piscaldas et murenu
las et olphatoriola et maures et ānulos et gēmas ī fron
te pendentes et mutatoria et palliola linteamina et acus

et specula et syndones et mitras et tistia. Et erit pro suauitate
odore. fetor. et pro zona funiculus. et pro trispanti crine. cal
uituz. et pro fascia pectorali cilitu. pulcherrimj quozq; vizi
tui gladio cadent etc.

3^m az^m Tertio arguit sic qd est contra doctrina aphiaz vñ ee
mortale. p illud luc. x. dictu nri saluatoris Qui uos audit
me audit. et qui uos spernit me spernit az^m et ad hoc xi. q.
ii. Qui omnipotentē. vnde et contra eaz doctrina nō valet p
quoz dispensari ut dñr xxv. q. i. sūt quidā s3 tolis ornatus
est cō doctrina aphiaz. dicit em bñs petrus in p^a canoica
c. ii. mulier non sit extisens capilatura. aut circudatio
auri et argenti. aut indumenti uestimentoz q cultus. Et
paulus aplos. i. thi. q. de mulieribz ornantes se nō i tortis
crinibus aut auro. aut margaritis. vñ p^aiosa ueste g^o etc.

4^m az^m Quarto arguit sic nullus deputat seu dāpnatur
ad gehennaz nisi p mortale. qd p3 ex cōi omz fidelū sñia
Et aug^o expresse tangit di. xxv. p. alias eademū s3 p
huiusmōi ornatus repitur. quis dāpnatus ad gehennaz. Naz
uentia ipa que mentiri nō pōt Narrans luc. xvi. veram
hystoriaz nō parabolam dicit epulonē diuitē sepultū in infer
no. et cās dāpnationis ei9 sñm greg^m p^mittens dicit q m
ducebatur purpura et bysso etc.

5^m az^m Quinto arguit sic. Nemo visione diuina p^uatur
in p^uetui nisi p mortale sñm illud isa. Tollatur impius ne
uideat gloriā dei s3 p h^o ornatus papue quo ad fucos p^uat
mulier gloriā dei nisi peniteat g^o etc. ymer pbat ex auct.
Cypriani di. deū uidere nō poteris. qñ omibz tui non sunt. i.
facies color quos deus fecit. s3 quos dyabolus infecit etc.

6^m az^m Sexto sic arguit sñm seromū de ipertat dāpnatione
eterna tu impetratur uel pronūciat s3 m^o xviii. dicit dñs ihs
ve illi p que scandalū uenit. Scandala aut. i. ruine spuales

multotiens euenire ex facto huiusmodi ornatus mulierum pluribus
 infirmitatibus mentibus satis credibile est Ad idem facit quod dicitur de iniuriis
 et dicitur in culpa ibi Quia occasione dicitur dat dicitur quod de dicitur
 uidetur. ergo. &c.

In oppo^m Az^m p^m Ad partem negatiuam arguitur si quod non sit huiusmodi or-
 natus mortale. probatur sic. p^o omne peccatum mortale est contra legem di-
 uinam uel humanam quod patet per distinctionem Ambrosii dicitur. Quod peccatum est trans-
 gressio legis diuine et celestium maledicta peccatorum. Et augustinus dicitur
 quod peccatum est dictum uel factum uel concupitum contra legem diuinam in
 lege dei includitur et humana. Sed huiusmodi ornatus non est contra legem
 dei ut patet discernendo per mandata decalogi aut per mandata eu-
 gelica nec contra legem humanam. canonicam uel civilem. Et si dica-
 tur quod in antiqua compilatione decretalium prohibeatur indistincte
 portatua uestium masculinorum uel strapatum. Satis est quod in noua compila-
 tione non habetur ne maledicta occupet frustra non autem antiqua
 sed noua compilatio habetur in usu et legitur ergo. &c.

Az^m 2^m 2° arguitur sic. Quod secundum patrum decretum sanctitatis non est
 superstitiosa aduentione presumendum non est. ut dicitur in amor. 4. q.
 1. Cōsiduisti hoc est non agere contra illud primum. Ne inuitatus
 prudentie tue. ut exponit sero. et habetur de constituto. ne inuitatus.
 Sed nullus patrum siue sumorum pontificum siue sanctorum doctorum determinat
 huiusmodi ornatum simpliciter esse peccatum mortale. nec sanctus thomas. 2. 2. q.
 169. ar. 2. ubi questionem specialem mouet circa huiusmodi dicitur huiusmodi
 mortale. nisi in quibusdam casibus quod in alijs casibus non erit
 mortale per arguendum a gratiano ut dicitur xxv. Qualis est ipsius doctrina
 est ab ecclesia approbata specialiter per so. xxij. dicitur et inrefragabilis
 doctor alexander de ales hoc non assent nisi in certis casibus quod
 in alijs non erit mortale.

3^m az^m Tertio arguitur sic. Quod dicitur in mori patris seu fit secundum
 usum ciuitatis et non est contra ius naturale uel diuinum. et si turpitudi-
 ne aliqua uideatur habere ut mulierem incedere non uelato capite

h̄ in capillis et si ille mos sit cōn. ius positū dūmō tū non
 reprobet a iure licitū est uel saltem nō criminale. Turpis em̄ ē
 pars unūso suo non congruens. Aug⁹ et refert documentū
 sibi datū a sanctissimo Ambrosio ad quācuq; ceterū de ueneris
 morem illius sua si nō ius cuiq; esse scandalū nō. quēq; ab
 Di. xij. illa. Vt ornatus huiusmodi est de more multarū patriarū
 et locorū nō est cōn. ius diuī aut niale nisi forte nōbilibus ex
 cessus. Nam pax pro nichilo reputat. ar. de conse. di. ij. Re
 uera. Et simp̄m p̄uū excessus a medio non corrūpit bonū
 virtutis et sic nō est q̄tra ius h̄ p̄ nō et reprobat a iure
 moralite. Quā ymo ex hoc q̄ clerici prohibet ornatus mudi
 alis argū. a gratia s̄u. laycis concessū v̄. dicit em̄ xxi. q.
 m. oīs uictantia et ornatura corporalis aliena ē a sacramento
 dīe et i. c. sequenti p̄ totū. Et i. clem. qm̄ de vi. et ho. clezi.
 Clerici prohibet portare vestes nimis longas incisas lingu
 latus. et huiusmodi. de laycis nichil dicitur.

4^m az^m Quarto arguitur sic sancta scōz sunt imitanda que
 nō sūt p̄ilegata nam de p̄uiliatis extat regula motuarū. q̄
 a iure li. vi. de re. ju. Sic em̄ ab exemplis scōz argū. Aug⁹ xx
 m. q. v. Ea vindicta ij. q. vi. vides. Vt multi sc̄i et sc̄e usi s̄t
 talibz. Nam de Joseph sc̄issimo legit q̄ pater ei⁹ fecit sibi tu
 cum polimitum. i. recharnatā gen. xxxv. i. hester quoq; sanc
 tissima cū migraretur ad regem assuey domiceillus secū hūit
 quaz vna uestimenta in terra defluencia et sic caudata detine
 bat Judith castissima et uduā induit se ornamentis suis. et
 impoluit sibi mitrā et alia huiusmodi. Sancta Cialia de auratas
 uestes ferrebat. et plures alie. Nec obstat si dicat q̄ hoc fe
 cerūt pro loco et t̄p̄e p̄ excellentē fructū inde sequenti quia
 qd̄ in se illicitū ē nō fit licitū p̄ p̄mā intentionē seu bonū in
 de sequenti p̄decens est em̄ em̄ suū alienis comodis impendē
Inquit leo papa di. xlviij. Sicut ad salutē sempiternā nullus du

tendus est oppitulante mendatio Aut aug^o xxii q. ii p^{mo} Ex
hys ergo videtur quod cum profate in predictis non peccauerint quod possint mulie
res eas in huiusmodi mutari vel saltem in eis hoc non sit mortale.

Quisio quomodo Veniendo breuiter ad resolutionem quomodo saluo semper
iudicio cuiuscumque melius sentientis et determinatione ecclesie cuius
correctioni me subitio videtur sic dicendum in ornatu huiusmodi duo
sunt diligenter examinanda duo enim sunt in ornatu. p^{mo} intentio
ornantis. 2° est ipse ornatu in se.

**Ornatu quomodo est mortale. quomodo veniale. quomodo nulli peccatum
et quomodo meritorium** **Triplex est enim mortale ex intentione et quomodo**
ad p^{mo} cum triplex possit esse intentio circa hoc sic scilicet in varietate
intentionis. Aliquam ibi erit mortale Aliquam veniale. aliquam nulli pec
cati. et aliquam meritorium.

Primo namque si mulier ornet se hac intentione ut trahat homines
ad sui concupiscentiam. Certum est ibi mortale peccatum esse. quia agit contra
caritatem proximi intendens mortem anime eius ar. di. i. Si cuius et
in pluribus alijs capitulis et ibi est ipse per se scandalum actiuum et mor
tale secundum doctrinam beati thome 2° 2^e q. 43 ar. 3. et 4. Et ad hoc
fiat illud p^{mo}. Ecce mulier in habitu meretricio parata ad capi
endas animas.

2° si uero hoc non intendit. sed illud aliud iactantiam et humanam
laudem. si ibi constituit finem suum ultimum magis diligens illam glo
riam quam salutem anime sue vel gloriam eterne parata facere contra dei pre
cepta uel ecclesie. ut consequi possit illam laudem. tunc est ibi peccatum ianis
glorie mortale secundum beatum thome. 2° 2^e q. cxxxij. secundum philosophum in li. 1° eth.

3° si autem intendat quandam concupiscentiam illius uanitatis ornantis
ad quem ita inordinate afficiatur quod ibi constituit finem. adeo quod si et
crediderit certitudinaliter proximum ex illo ornatu ad ruinam trahi
non uideret ut consequatur concupiscentiam illam et sic et erit mortale
Et intelligit per de taran. Dicitur illud Augustini di. xxv. p^o c^ominis
nullum est adeo ueniale quod fiat criminale dum placet concupiscentia. v3

fruitionis Et multo magis si in dei contemptu hoc ageret si q̄
casu loquitur Cyprianus in auct̄ sup̄ius inducta in v̄^o ar̄^o ad p̄tē
affirmatiuā s̄m b̄t̄m tho.

Item q̄n̄ ornatus est veniale Quarto si uero intendit aliquā
inane[m] gloriā uel iactantiam uel op̄lacentiā ex huiusmōi ornatu
leuem s̄. citra salutē aīe sue seu m̄s̄ia dilectionē dei et prox̄i erit
ueniale s̄m b̄t̄m tho. 2^a 2^e q. c. lxx. et q. 132.

Item ornatus q̄n̄ non est peccatū sed meritorius.

Quinto tenui si intendat p̄se placere uirō ne huiusmōi orna
tū obmittendo reddatur ei odiosa. et sic inclinet ad aliaz cō
cupiscentiam. uel q̄ impatur hoc sibi a uirō peccatū si quidem
nullū erit. qū p̄mo meriti si sit in statu merendi. q̄actus uir
tutis modestie nisi excessus fiat in ipsa qualitate ornatus Et ad
hoc facit q̄d ait ap̄t̄s 1. thi. ij. mulieres cū habitu ornato cū
sobrietate et ueracit̄a. S̄iliter si intendat ex huiusmōi uitate
obprobriū hoīūz ne s̄. obmisso ornamento s̄m mōrē patrie despi
ciatur a ceteris aut cōiugio tradat nullā uī uel leue peccatū.

2^m principale de ornatu in se / Quantiū aut̄ ad ornati
ip̄m in se duo possūt ibi uicia inueniri. s̄. sup̄fluitas exp̄ense q̄
p̄tinet ad prodigalitātē et matatiuū libidinis ad q̄d illud in
ducit Et quantiū ad sup̄fluitatē n̄ nō oīs prodigalitas sit mor
tale v̄z. aliqui et frequenter ueniale Et iō isto respectu non po
terit illud iudicari mortale. nisi sit ualde euident̄ et enormis ex
cessus ut uxori coītatini uel paup̄is artificis vestis uelutata
auro texta aut gēmata. alti paruus uel nullus ut uxori p̄u
cipis uel militis ad q̄d optie f̄it q̄d dicit aug⁹ i libro de doct̄
na xp̄iana v̄z. q̄d loco et t̄p̄e et p̄sonis diligenter attendē
dū est ne temere flagitia reprehendamus si hys oibz nō usus
rēz. s̄z libido in culpa est et habet̄ di. 47. Quisquis Et q̄ius
aug⁹ iudicatur ibi loqui principaliter de ribis. Cū gratianus in
fine illius distinctionis. p̄. ultio extendit illud et ad indumē

tum ut scilicet debeat in hijs attendi mores patrie
 et si sit immoderatus et uanus primo et abusus creature est
 mortale. Nam comedendo nimis et ardentem est ibi abusus
 cibi. et tamen raro mortale. Non potest de facili dari regula qui
 bus excessus modum faciat peccati mortale. **Quantum**
 autem sit excessus quo ad supfluitatem seu ad prodigiositatem
 ornatus quod facit mortale fateor me nescire dare regulam
 nec de facili posse dari nisi reperio aliquem dedisse. Unde ad presump-
 tionem in ego ipse alibi eorum tradere. **Si** quantum uero orna-
 tus ipse muliebris est pro uocatiuus ad lasciuia uel ibi distin-
 guentur de occasione data sufficienter uel accepta.

Quando occasio est mortale uel non

Si enim mulier ornatur se secundum decorem sui status et more patrie
 et non sit ibi multus excessus et ex hoc aspicientes rapiantur
 ad concupiscentiam eius erit ibi occasio potius accepta quam data
 Unde non mulieri sed ei soli qui uult ex aspectu eius imputabitur
 ad peccatum saltem mortale. **Ad hunc** xxiii. q. v. de occidendis
 poterit autem esse tantus excessus quod erit ibi occasio data et
 ex parte muliebris se ornantis. **Qualis** autem sit iste excessus
 ubi mortale ualeat iudicari ad arbitrium boni uiri uel dimittente
 dum. boni uiri dico non solum in conscientia sed et in sufficienti piana
 circa huiusmodi. **Et** ex his que notat Alexander de ales in suo 2.
 non de facili debent huiusmodi mulieres de mortali condemnari
 Dicit enim quod licet uiris et mulieribus se ornare secundum consuetudi-
 nem ciuitatis. et status. et conditionem persone se ornantis sta-
 tum quod non sit libido in uoluntate quod pertinet ad intentionem de
 qua dictum est supra quod est ibi mortale nisi sit ibi scandalum in
 exteriori opere quod pertinet uel ad nimium excessum nec tamen asserit
 in contrarium faciendum esse mortale quia non semper. **Et** facit
 citius quod preteritis uanitatibus magis pulchritudinem ostentare
 et per quos magis ad lasciuia incitare beatus thomas 2. 2. q. 167.

ponit non esse mortale de se sed mortale uel ueniale s^m intē
tionē utentis et cōditionē p^lone ut si nō sit in statu nubendi
p^lapue religiosa in quib^z forte esset mortale quāmo et tur
pitudinem nō nālem s^z ex aliqua sup^luementi ex^zitudine ac
cidentē p^l hui^z mōi occultare hys que nupte sunt uel ī statu
nubendi sine p^lcō fieri posset s^m tho.

Nō qm̄ confessor pōt absoluerē mulieres uanas et qm̄ nō
Ex p^lditis igitur dicendū v^l q^l ubi in hui^z mōi ornatib^z cō
fessor inueniat clare et indubitanter mortale talē nō absol
uat nisi p^lponat abstinere a tali cōmine ut sic intin sequat^r az
bitriū iudicis xi. q. ij. Tunc uera et de p^l. di. v. fallas. Qm̄
in hui^z mōi reperitur esse ueniale non teneget absolutionem
etiam si uoluit dimittere s^z in illo p^lseuerare quia uenialia nō
sunt de n^lcitate cōfessionis s^m b^lth^l tho. Et allex. in 4° s^may
Si uere nō pōt clare p^lapere ut^z mortale uel ueniale seu ex
intentione ip^lius quā nescit intelligere uel illa exp^limere seu
ex qualitate et quantitate ip^lius ornatu^z nō v^l tunc p^lapie
tanda s^mia ut dicit v^l. s^z. in quodam sili ut l^l nō teneget p^l
hoc absolutionē uel illi faciat cōsciām de mortali q^z facien
do postea cōi illud in se non est mort^l ei erit mort^l q^z omē
qd^l est cōi cōsciām hēditur ad gehēnaz. 28. q. i. s^z. ex hys et
cū promptiora sūt iura ad absoluendū q^z ad ligandū di. 4°.
ponderet. Et melius sit dūo reddere rōnē de nimia miā q^z de
nimia seueritate ut dicit Criso^z 26. q. 6. alligant. potius
v^l absoluendū et diuino examini dimittendū

Nō quomō p^ldicator et cōfessor tēnt loqui contra ornatū
Ustator tū q^l p^ldicatores in p^ldicando et cōfessores in audien
tia confessionū debent talia de testari et reprehendere et p^lua
tere ad dimittendū cū sint nimia et excessiua ut cōiter am
dit non tū ita distincte asserē mortalia esse. Et ad hoc optiē
facit qd^l dicit Aug^z in eplā ad possidūz et allegat b^lth^l tho. 2^a

2^e in uia qone Nolo aut ut de ornamentis auri uel uestis p
pria heas in prohibendo simam nisi in eos qui conuigati no neqz
giugij capaces qui cogitare debeant quò placeant deo. Illi aut
cogitant q mundi sūt quò placeat ul' uiri uxozibz ul' uxores uiris

Rensio ad p^m az^m. / Ad arg^{ta} aut frā pro parte affirmatiua
zū datur ad p^m s. auct. ps^e odisti obseruantes uanitates zc. qd'
intelligitur in eo casu in quo huiusmōi ornatus sint mortalia nō
aut simplr de omni uanitate a sili exponit illud ps^e pdes omēs
qui loquūtur mendaciū / Certū est q loquentes mendaciū iocosi
ul' officiosi deus nō pdit qd' multipliciter et frequēt dī q' illd
est ueniale sūm btm̄ tho. 2^a 2^e q. 110. Et aug⁹ 22. q. 2. p^m
intelligitur ergo de mendatio puitoso illud dictū qd' mortale
est et tū uinifalē dicit pdes omnes Quāuis de obseruantibus
supstitiones a quibusdam illa auct. exponat.

Ad 2^m az^m. s. auctem ysa. / Q intelligitur sili in casu in quo
est ibi mortale uel nimis excessus / Vnde p' abusu talia rez
dñs prouittit illa aufferre et dare cōzia in pūtionē cūmis
qd' pōt esse etiā in uenialibz

Ad 3^m az^m. s. de doctna aptoz in hui⁹ mōi zū dēt qd' nō omne
qd' est cōtra doctnā aptoz est mortale aut indispensable. sed
solū quātū ad ea que ptiēt ad fidē et bonos mores nctios ad
salutē. Nam sicut in lege antiqua esse mortalia. et i euāgeli
ca et canonica lege quedā ponitur pceptorie quoz transgri
sio est mortale. quedā mandatorie inducencia transgressio rē ad
ueniale. quedam cōsultorie ad nullū obmittē talia ligantia pe
catū s; ad maius promouencia boni / Ita et in doctna aptica.
Quā aut intelligat in talibz scpturis esse pceptū uel manda
tū ex mō loquendi et de uirtute simonis ipaz scpturaz nō pōt
clare regula hēi s; sūm nūz subiectaz et declaraciones sanctoz
Talis autē ornatus ab aptis nō prohibetur pceptorie nisi in eo ca
su cū fieret ad lasciuam uel ad mortale iactanciaz ut dicit bñs

tho. v3 mandatorie. et exhortatorie qd pz ex euidenti rōne. qz si
pceptorie diceret et vniuersalit' sequeret. h' inueniens qz quicūqz
portaret uestem auro textam aut argento. etiā si regina mortali
ter peccaret. qd est absurdū dicere

Ad 4^m az^m de diuite epulone qui induebatur purpura. Rē
datur qz ille ornatus criminale in eo fuit. qz in huiusmōi uanita
te finē constituebat vel mortalem iactantiam. vel qz de supfluo
illis ornamentis lazarō in nēcessitate extrema cōstituto nō subuen
ebat. multo quoqz et alijs vicijs deditus erat. Vnde nō solum ex
illo ornatu s; etiā alijs de causis dampnatus est.

Ad 5^m az^m s. aucte Cypriani iam est rūsūm s. q. loquit' i fu
co. et alio ornatu facto oblasciuiā inducendā s. m. b. m. tho.
philip. et locutiones rethorice. et psuasive aliqui fuit p excessu
et sic nō ita iuxta corticē intelligētie s; exponendē. Cū enī
in huiusmōi uanitatib; est tū ueniale. et utiqz cū illo uesali et
nō uidebit facie dei nisi prius tēmetur et purget' igne purgato
rio. quod hic obmisit dolere.

Ad sextū et ultimū az^m de occasione ruine que idē sequi
tur rūsūm est iam quia nō in omni occasione data quōcūqz seu
scandalo est mort^{le} peccātū in dante. si quī hoc intendit ul' dictū ul'
factū in se est tale qd est sufficienter inductiua in ruina. Nā quis
diceret ex vbo otioso leuē dicto ab aliquo si aliquis ruit in mor
tale p hoc ipm dicentē peccare mortalit'. cū neqz ipē hoc inten
dat neqz credat al' cauere. Erat ergo tunc occasio potius accep
ta qz data. Sic in proposito de ornatu qui utiqz tam inordinā
tus esse posset qz erit occasio efficiat' data vnde et mortale.

Ad id qz aliqui obiciūt de antiq' opilatione decretalū

**Ad illud qd dī ē a quibusdā de antiquo uolumine decret'. qz
prohibent' aliqua ex hi' sub pena p'uationis sanctōz nō pōt inde
argui qz istud de se sit mortale qz subtractio sacramētōz non
sit nisi pro mortali v3 qz tunc quī etiā h' prohibuit si tū h' fecit**

quod michi est ignotū erat mortale transgredientibus illud.

¶ Quando lex ligat et qm̄ non ¶ Ordinationes em̄ ecclie vel platorū cum fiunt sub pena excois postq̄ fuerint promulgate et acceptate moribz utentū utiqz ligant transgressores ad mortale et hoc nō quia illa in se sint mala. s; qz prohibita et p̄cepto rie. qz p̄ talē modū statuendi qd̄ argui pōt ex illa rōne supra inducta / S; cū leges cano^{ca} et ciuiles alii nō promulgentur alii promulgate moribz utentū nō recipiuntur alii recepte p̄ ytrazias leges uel etiaz p̄ ytraziam cōsuetudinē ab rogentur ut di. 4. p̄. deniqz cū c. sequenti sc̄o ip̄is nō p̄manentibz in robore suo nō ligatur quis p̄ccō. et p̄ q̄ns n̄c. pena / vnde priuari iuste nō possi sacris. n̄c. argui pōt ut dictū ē ibi v̄e mor^{le} quia est cōtra^o pene excois. S; tunc argui pōt cū lex ligabat non abrogata. Sic et in proposito ex h̄ qz nō habet illud cap^m in noua cōpilatione p̄ qz ecclia nolit fideles ligare et bene quia plati nō debent laqueū inicere. nābz s̄m doctrinā. apli qd̄ sit illa p̄cipiendū ad quoz ytrazia fideles sunt p̄clues. Ad qd̄ facit c. de iudicis xxvii. q. i. Ad alia arg^{ta} pro parte negatiua respondere nō expedit.

¶ Responsio ad 2^m q̄onem ¶ Expredictis patet quid sit respōdendū ad 2^m quesitū s; de facientibz uel uendentibz h̄^o ornām̄ta sine argumentis pro breuiori exp̄ditione. Si em̄ in h̄^o ornām̄entis non possit uti mulier nisi cū mortali p̄ccō. tūc sine dubio. et alij artifices et uenditores peccarent mortaliter dantes occasionē ruine alijs S; qz dictū ē de se huiusmodi ornātus non esse mortale et si ut in pluribz fiat saltem cū ueniali. Alū v̄t sine peccato. nō tenet talis dimitte talez artem ex qua cōmittit si frequenter uenialia. dando occasionem mulieribz. de uenditione eoz. qz sic et oporteret dimittere omnes artes cū difficile sit inter uendentē et ementē ū m̄ uenire p̄ccm̄. Inquit leo papa de pe. di. 4. Qualitas. Illā g^o

artem solam uel artificium dimittere oportet de necessitate et ne-
gatione eius que in quo sine mortali uti non potest aliter non ab-
soluendum. ad hoc de re. di. 7. negotium et c. fallas. Et magis
in 4. sententiarum sine declaratione doctorum ibi loquentium. Si ergo sciret
et uel certitudinaliter crederet artifex mulierem et talia que
uel emere ad prouocandum ad lasciuia et alio modo criminali in-
quod talis non posset facere uel uendere absque mortali et tunc habet
locum qui occasione dampni de iniuria et de dampno. Si culpa. Sed
non de facili debet sibi talem reformare conscientiam nisi appareant
manifesta signa. Ex quo enim uti possunt huius mulieres cum mor-
tali ueniali uel nullo peccato et dubia sunt in meliorem partem
in temperanda ut in c. estote de re. iur. credere debet seu psua-
deri sibi potest non ad mortalem usque peccati talia querere cum ne-
mo sit arbitrarius in memoriam prope salutis. Et ad l. iul. repetim?
uel sanctimus non ergo pro huiusmodi deneganda uideatur abso-
lutio in foro penite ubi creditur pro se et contra se. Ergo ad moue-
di quod pauciores possunt superfluitates et vanitates faciant
et uendant.

Et sic est finis sit laus et gloria trinis

Incipiunt regule iuris.

Beneficium ecclesiasticum non potest licite obtineri sine canonica institutione

Possessor male fidei ullo tempore non prescribit

In re possessione prescriptio non procedit

Precati uenia non datur nisi coram iudice

Nemo potest ad impossibile obligari

Prius privilegium personale personam sequitur et cum persona extinguitur

Semel malus semper presumitur malus esse

Rati quia habent non potest quod suo nomine non est gestum

Ratione retrahitur et manus non est dubium comparari

Cum iura partium sunt obscura reo fauendum est potius quam actorum

In iudiciis non est acceptio personarum habenda

Ignorantia facti non iuris excusat

Cum quis in iure succedit alius iustitiam ignorante eorum ceteris habent

Odia restringi et fauores conueniunt amplari

Debet concessum a principe beneficium esse mansurum

Indultum a iure beneficium non est alicui auferendum

Non firmatur tractu temporis quod de iure ab initio non subsistit

Uno est sine culpa qui rei quam ad se non pertinet se immiscet

Non dimittit peccatum nisi restituatur ablatum

Nullus uti pluribus defensionibus prohibetur

Quod semel placuit amplius displicere non potest

Sine culpa nisi subsit causa non est aliquis puniendus

Non debet aliquis altius odio pregrauari

Quod quis mandato facit iudicis dolo facere non videtur cum habeat potestatem

Mora sua cuiuslibet est notitia

ire necesse

Ea que sunt a iudice si ad eum non spectat iudicium iuris non subsistunt

Vicenti et consentienti non fit iniuria neque dolus

- Q**ue a iure coi exhorbitant nequaquam ad gratiam sui trahenda
Quod omnes tangit debet ab omnibus approbari
In obscuris minimi est sequendum
Cum quis certus est certiorari ultimum non oportet
Non licet actori quod reo licitum non existit
Mutare consilium quibus non potest in alius detrimentum
Generali per specialem derogatur
Plus semper in se continet quod est minus
Pro possessore habetur qui dolo desit possidere
Vtile non debet per inutile iudicari
Ex eo non dicitur quis consequi fructum quod iuxta est impugnare
Cum quod prohibet prohibentur que sequuntur ex illo
Plus locutio duorum est contenta facien
Imputari non dicitur ei pro quo non stat si non faciat quod cum fuerat
Accessorii namque sequi congruit principale
Qui tacet consentire videtur sueur
Inspicimus in obscuris id quod est utilius ut quod plimque fieri con
Qui quis in iure accedit alius eo iure quo ille uti debebit
Presuntur ignorantia ubi scia non probatur
Locupletari non debet cum alius iactura vel iniuria
In penis benignior interpretatio facienda
Actus legitimum conditionem non recipit neque diem
Semel deo dictum non est in usus humanos ultimum transgredendum
Non potest impedimentum quod de iure non sortitur effectum
Cui licet quod est plus licet utique quod est minus
Qui prior est in tempore potior est in iure
Qui sentit omnia sentire debet et commodum et eorum
In iure coi melior est conditio possidentis
Contra eum qui legem dicit potius aptius est interpretari facienda
Non est obligatorum quod bonos mores presertim iuramentum
Dolo facit qui petit quod restituere oportet eundem

- N**on est in mora q pot exceptione legitima se tueri
Qd ob gram alicui concedit no e i ei dispendii r torquedu
Nullus ex consilio diuino fraudolenti no sit obligatur
Exceptione obiciens no vr de intentione aduersarij cofiteri
Que con ius fuit delect utiqz pro infectis haberi
In pari ca ul delicto potior est conditio possidentis
Cu non stat p eum ad que ptinet quo min conditio impleat
 hri det p inde ac si impleta fuisset
Qz alicui suo no licet noie nec alieno hcebit
Potest quis p aliu qd pot face p seipm
In malis promissis fidez no expedit obsuari
In alternatiuis debitoris est electio et suffiat aliez ad implez
Qui ad agedu pmittit e ad excipiendu multo magis admitted
Qui p aliu facit p inde e ac si faciat p seipm
Factu ltruz retractari no det licet postea casus eueniat a quo
 non potuit inchoari
Qd alicui gratiose concedit trahi no debet ab alijs i ex^m
Frustra sibi quidem quuz postulat ab eo suam cui fidem a
 se prestitam seruare recusat
Delicta psona no debet in dapni ecclie redudare
Roni cogruit et succedat in onere qui substituit i hore
In argu^m trahi nequeit q p necessitate aln sunt concessa
Nemo pot plus iuris trāsferre i aliu qz sibi qpete dignoscat
In toto parte no est dubii contineri
In generali concessione no uenit que quis no esset i spe
 concessurus
Qui con iura mercat bona fidem pfiunt no hce
Bona fides no patit ut semel exactu itez exigatur
Cum quid una uia prohibet alicui ad idem no debet alia
 uia admitti
Contractus ex quetione lege accipere dignoscuntur

Dampni qd quis sua culpa sentit sibi det no alijs imputari
Infamibus porte no patent dignitati

Certi est qis comittit in legem qui legis uerba complectens
contra legis nititur uoluntatem

Explicit regule iuris

Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

Main body of the page containing faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side. The text is organized into several lines, but the characters are too light to be read.

